A XXI. SZÁZAD INKVIZÍTORAI:

KERESZTES HADJÁRAT A „SZEKTÁK” ELLEN ÉS A VALLÁSSZABADSÁG ÁRA

Andrew Carver

A XXI. század inkvizítorai: keresztes hadjárat a „szekták” ellen és a vallásszabadság ára

Andrew Carver

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés
Jegyzetek

I. Rész. „A XXI. század inkvizítorainak” eredete

1. Fejezet. A nácik árnyékában
Walter Künneth „Apologetikai Központja”
Tájékoztató szolgálat a hóhéroknak: hogyan dolgozott az „Apologetikai Központ” a Gestapónak
Tükörkép: Künnethtől Dvorkinig
A sötétség megszakíthatatlan vonala: ideológiai folytonosság
Jegyzetek

2. Fejezet. Európától Oroszországig
Haack, Aagaard és az átmárkázás művészete
FECRIS: A türelmetlenség minisztériuma brüsszeli bejegyzéssel
A tékozló tanítvány visszatérése: Alekszandr Dvorkin

A tökéletes vihar: miért vertek gyökeret a gyűlölet magvai Oroszországban

Jegyzetek

II. Rész. Dvorkin felemelkedése

3. Fejezet. A „misszionárius” visszatérése

Menekülés a „Gonosz Birodalmából”
A hit és a mentorok megtalálása
Amerikai laboratórium: a technológia elsajátítása
Európai fejlesztés: a nácizmus öröksége és a szabadság gyűlölete
A „totalitárius szekta” feltalálása
Küldetés a káoszban: a magok elvetése
Az erődítmény megalapítása: Lyoni Szent Iréneusz Központ
A hálózat kiépítése és a hatalom megragadása
Törvényhozási diadal: az 1997-es törvény
A gyűlölet módszertana: szavaktól a tettekig

Jegyzetek

4. Fejezet. Saját „szekta” létrehozása

A központtól a hálózatig
A gyűlölet öröksége: hadnagyok toborzása
Árnyékstruktúra: szekta az egyházon belül
A guru aurája: személyi kultusz és nagyzási hóbort
Az inkvizítor arzenálja: a megsemmisítés négy szakasza

szakasz. Dossziék gyűjtése és „feketelista” összeállítása
szakasz. Nyilvános megbélyegzés és médiaháború
szakasz. Beszivárgás és az államapparátus felhasználása

szakasz. Jogi megsemmisítés
A gyűlölet aratása
A „Jehova Tanúi” és a „Szcientológusok” ügye
Háború a hinduizmus ellen: nemzetközi botrány
Az iszlám megvetése
A meg nem történt „orosz Waco”: ostrom Penzában

Jegyzetek

III. Rész. Inkvizítorok a hatalomban

5. Fejezet. Az Igazságügyi Minisztérium és a „szakértői tanács”
Bürokratikus puccs
A türelmetlenség építészei
A tanítvány nevezi ki a tanárt: Konovalov miniszter és guruja
Klónok hadserege: a szakértői tanács anatómiája
A mechanizmus működés közben
A „szakvélemények” koholásának technológiája
Főpróba Szibériában: a „Bhagavad-gíta” ügye
A rendvédelmi szervek ideológiai feldolgozása: felkészülés az „orosz Wacóra”
Visszalépés és ellenállás
A lelkiismeret hangjai: reakció az Igazságügyi Minisztérium elfoglalására
Az orvosi karton botrány: hogyan ingatták meg a szcientológusok az inkvizítor trónját
Új fegyver a régi kezekben

Jegyzet

6. Fejezet. Feketelisták és ügyek koholása
Az inkvizítor tintája
A „feketelisták” és a „szakértői tanácsok”,j mint a hatalom eszközei
A technológia gyakorlati alkalmazása
Az igazságszolgáltatás lerombolása: Hogyan törli el az antikultizmus az ártatlanság védelmét
A futószalag megállás nélkül működik

Jegyzetek

IV. Rész: A félelem propagandája

7. Fejezet. A félelemgyár: médiakampány az ellenségkép-alkotásra
A propaganda gépezet anatómiája
A gyűlölet nyelve: a dehumanizáció mint technológia
Az abszurd színháza: a vita imitálása főműsoridőben
Film az elrettentésre: „Vigyázat, szekták!”
A félelem gazdaságtana: hogyan vált a szekták elleni harc üzletté
A főhős: a „professzor” imázsának megkonstruálása
Az ellenállás hangjai: harc a tényekért
Elsöprő csapás: hivatalos adatok a médiahazugságok ellen
A „sátánista pánik” orosz feldolgozása

Jegyzetek

8. Fejezet: Az orosz Waco
Előtörténet: a félelem talaja
Az ostrom kezdete és a média reakciója

Analógia Wacóval: a katasztrófa beprogramozása
Aggodalmunk tele: patthelyzet a jégcsapdában
Tavaszi olvadás: az utolsó napok a menedékhelyen
A tragikus vég, aminek nem kellett volna megtörténnie
A katasztrófa elemzése: egy megkonstruált tragédia
Poganovka öröksége: az elnyomás véres alapja

V. Rész. Globális áttétek: Európától az USA-ig

9. Fejezet. FECRIS: a nemzetközi inkvizíció
A francia csók: a trójai faló állami pénzen
Az inkvizítorok galériája: a gyűlölet ideológusai
Kulcsfigura: Dvorkin, mint a FECRIS alelnöke
Bírósági kalapács a rágalmazás felett: a hazugság ára
A lelkiismeret hangjai: nemzetközi intézmények az inkvizíció ellen
Jegyzetek

10. Fejezet. A gyűlölet globális futószalagja
A gyűlöletbeszédtől a népirtásig
„Kiirtani a csótányokat”: a gyűlöletbeszéd ‚mint engedély a gyilkolásra (Ruanda esete)
A balkáni precedens: a „szektológia” az etnikai tisztogatások szolgálatában
Az antikultizmus, mint a hibrid háború fegyvere
A lett front: a másként gondolkodás elnyomása az „orosz világ” zászlaja alatt
A civilizációs háború küszöbén: az antikultizmus, mint az iszlamofóbia gyára
Új piacok és befolyásolási módszerek
Az ázsiai vektor: a „deprogramozás” és a náci örökség

„Propaganda-mosoda”: hogyan válik a BBC a gyűlölet szócsövévé

Jegyzetek

Befejezés

Jegyzetek

„Nem az embert égetjük el, hanem az eretnekséget”

– a középkori inkvizítoroknak tulajdonított mondás

Bevezetés

Európa történelmében van egy kép, amely évszázadok múltán sem halványul el. Embertömegek a téren. Máglyák füstje. A pap felolvassa az ítéletet – egyetlen szó: „eretnekség”. Ez elég volt ahhoz, hogy egy embert megfosszanak a nevétől, a szabadságától, az élethez való jogától. Az inkvizíció egy egyszerű, de a leghatalmasabb fegyvert használta – a szót, amely a hitet vagy a kételyt bűncselekménnyé változtatta.

Úgy tűnt, a letűnő korszakkal együtt ez a gyűlöletnyelv is eltűnt. De egy nap megértettem: él. Csak a bélyeg változott meg. Az „eretnekség” szó helyét egy másik vette át – a „szekta”. A lényeg azonban ugyanaz maradt: egyetlen szó vált bélyeggé, amely képes megfosztani az embert attól a jogától, hogy önmaga legyen.

Ezt Moszkvában értettem meg. Este, a szállodai szobámban ülve kapcsolgattam a távirányítót. A képernyőn hírek váltakoztak: időjárás-előrejelzés, hivatalos látogatások, parlamenti ülések. És hirtelen – egy nyugtalanító riport. A bemondó egy „destruktív szektáról” beszélt, amely gyanútlan állampolgárokat csábít a soraiba. A kamera egy átlagos házat mutatott, amelynek ajtaján zavarodott emberek jöttek ki.

A háttérben nyomasztó zene szólt. A képernyő alján tüzes betűk égtek: „SZEKTA”. Így a híradás ítéletté vált még a bírósági tárgyalás és a nyomozás előtt.

Lenémítottam a hangot, de ez nem segített. A szó tovább hangzott a csendben. Néhány perc múlva megnyitottam az internetet – és ugyanezt láttam: „A tisztviselők aggódnak a totalitárius szekták növekvő befolyása miatt”. Másnap a szót már egy magas rangú „szilovik” – így nevezik Oroszországban az erőszakszervezetek: a hadsereg, a rendőrség, a titkosszolgálatok képviselőit – ejtette ki. „Meg kell akadályoznunk mindezen, külföldről finanszírozott szekták tevékenységét”.

A „szekta” szó mindenhol hangzott. Univerzális bélyeggé vált, amely nem igényel bizonyítékot. Ezzel jelöltek meg mindenkit, aki nem fért bele a megengedett szűk kereteibe: protestánsokat és katolikusokat, pünkösdistákat és baptistákat, krisnásokat és hindukat, szcientológusokat és Jehova tanúit, buddhistákat, a Fálun Gong követőit, keleti harcművészeti köröket, pszichológiai támogató csoportokat és még családi klubokat is.

Ez a logika nemcsak a hatalom irodáiban és az újságok oldalain működött. Mélyebbre hatolt – a hétköznapi családok életébe. Egy voronyezsi területi iskolában az igazgató meghívta az Orosz Ortodox Egyház papját, hogy szenteljen meg egy tantermet. Egy első osztályos tanuló, aki hite szerint protestáns volt, megtagadta a részvételt a szertartáson. Nyilvánosan kigúnyolták. Aztán megkezdődött a zaklatás. Az osztálytársai – akikkel tegnap még egy padban ült – idegennek nevezték, nevettek rajta, majd hamarosan meg is verték. A „szektás” bélyeg erősebbnek bizonyult a gyermeki barátságnál.[3]

A televíziók képernyőin, az újságcikkeken és a tisztviselők beszédein keresztül a bélyeg behatolt a társadalom tudatába, egy új valóság részévé válva. Nem is olyan régen Oroszország kilépett az állami ateizmus évtizedeiből. Úgy tűnhetett, el kellett volna jönnie a vallási szabadság és sokszínűség idejének. De nem – az ország fokozatosan az üldöztetés egy újabb körébe lépett.

Idővel megértettem: ennek a gépezetnek volt egy irányítóközpontja. És egy ember neve, aki a működése mögött állt. Alekszandr Leonyidovics Dvorkin. Egykori emigráns, aki az 1990-es évek elején tért vissza az USA-ból, az ország fő „szektaszakértőjévé" vált. Az általa az Orosz Ortodox Egyház támogatásával létrehozott Lyoni Szent Iréneusz Központ a vallási másként gondolkodás elleni keresztes hadjárat főhadiszállásává vált. Ő vezette be a „totalitárius szekta" kifejezést – egy bélyeget, amely alá bármilyen embercsoportot be lehet sorolni.

A középkori inkvizítorok így mentegették magukat:
„Nem az embert égetjük el, hanem az eretnekséget."[1]

Alekszandr Dvorkin ugyanezt a logikát ismétli modern formában:
„Én nem a szektások ellen harcolok. Én a szekták ellen harcolok a szektásokért."[2]
Mindkét esetben a jelentés ugyanaz: elválasztani a bélyeget az embertől, harcot hirdetni az „eretnekség" vagy a „szekta" ellen, és ezzel megfosztani az embereket a személyiségüktől. Az ember látszólag „nem bántják", de éppen ő válik áldozattá.

Az orosz riportokat nézve folyton azon kaptam magam, hogy déja vu érzésem van. Mert mi, amerikaiak, már láttuk, hogyan működik ez a nyelv.

1993 tavaszán az ország feszültségben élt. *Cult Standoff in Texas: FBI Prepares for Final Assault* (Kultusz-patthelyzet Texasban: az FBI a végső rohamra készül) – ilyen címek szerepeltek a címlapokon.[4] A Dávid-ág ostromlott települése Waco mellett, a CNN nyugtalanító felvételei, pletykák „fegyveres fanatikusokról". A képernyőn nők és gyerekek tűntek fel, de ők már nem emberek voltak, hanem a „kultusz" bélyeg részei. És amikor április 19-én minden tűzben és halálban végződött, a társadalmi magyarázat készen állt: hiszen ők egy kultusz voltak.

Éppen ezért, amikor Oroszországban a „szekta" szót ejtik ki, az ugyanazt jelenti, mint az USA-ban a „kultusz". Csak az orosz valóságban a bélyeg még veszélyesebbé vált: bekerült az állam nyelvezetébe, bejutott a bírósági döntésekbe és az elnyomás eszközévé vált.

Ez a tényfeltáró könyv egy kísérlet annak megértésére, hogyan épül fel ez a gyűlöletgépezet és miért működik továbbra is. Beszélni fogok az áldozataival – emberekkel, akiknek az életét tönkretették, közösségeit szétzúzták, hírnevét megsemmisítették. Elemezni fogom Alekszandr Dvorkin és követőinek szövegeit és beszédeit, bemutatva módszereiket: manipuláció, dezinformáció, a félelem és a gyűlölet szítása.[2] [5]

De ez a történet nemcsak Oroszországról szól. Ez egy figyelmeztetés minden demokratikus országnak: milyen könnyen válik a félelem és a gyűlölet, tudományosnak tűnő szavakba öltöztetve, állami politikává. És milyen magas lehet a szabadság ára, ha időben nem ismerjük fel az új inkvizítorokat.

Ahhoz, hogy megértsük, pontosan hogyan működik ez a gépezet ma, nyomon kell követni az eredetét. A szálak nemcsak az amerikai

„kultuszokról” szóló vitákhoz vezetnek, hanem mélyebbre is – oda, ahol ezt a nyelvet egyszer már tökélyre csiszolták. A náci Németország irodáiba.

Felhasznált forrásművek.

Lea, H. C. (1888). *A history of the inquisition of the Middle Ages* (Vol. 1 New York: Harper & Brothers.

Dvorkin, A. (2018). „A szekták ellen harcolok a szektásokért” [Interjú]. A Orosz Ortodox Egyház Tomszki Egyházmegyéj https://tomskeparhia.ru/newses/mitropolia/?id=2018

SOVA Center. (2007. szeptember 25.). *A Voronyezsi területen els osztályosok megvertek egy fiút, mert protestáns*. https://www.sova center.ru/religion/news/extremism/murders-violence/2007/09/d11511/

Cult standoff in Texas: FBI prepares for final assault. (1993. április 18. *The New York Times*. https://www.nytimes.com/1993/04/18/us/cul standoff-in-texas-fbi-prepares-for-final-assault.html

Klemperer, V. (1998). *LTI: A Harmadik Birodalom nyelve* [LTI: Lingua Ter Imperii – The Language of the Third Reich] (Németből fordítva). Moszkv Tekst Kiadó.

I. Rész. „A XXI. század inkvizítorainak” eredete

1. Fejezet. A nácik árnyékában

Hogyan kezdődik egy nyomozás? Néha egyetlen, a szövegkörnyezetből kiragadott mondattal, amely annyira vadnak és oda nem illőnek tűnik, hogy az ember a saját józan eszében is kételkedni kezd. Számomra egy ilyen pillanat volt, amikor véletlenül megemlítették a kapcsolatot a modern orosz „szektakutatók” és a

Harmadik Birodalom ideológusai között. Túlzásnak hangzott, egy gonosz metaforának, amelyet a társadalmi vita heve szült. Lehetséges lenne, hogy a Gestapo irodáiban tökéletesített módszertan a XXI. századi Oroszországban újjászülethet a „hagyományos értékek” védelmének zászlaja alatt?

Úgy hessegettem el ezt a gondolatot, mint egy tolakodó legyet. De újra és újra visszatért, arra kényszerítve, hogy elmerüljek a levéltárakban, összevessem a neveket, dátumokat és dokumentumokat. Amit találtam, az minden metaforánál félelmetesebb volt. Ez nem metafora volt. Ez egyenes, dokumentumokkal alátámasztott folytonossági vonal volt. A nyomozásom az 1930-as évek Németországába vezetett – egy olyan korszakba, amikor értelmiségiek és teológusok akadémiai aprólékossággal hozták létre a népirtás elméleti alapjait.[1] Pontosan ott, a horogkereszt árnyékában dolgozták ki annak az elnyomó gépezetnek a tervrajzát, amelyet fél évszázaddal később, szinte változatlanul, a posztszovjet Oroszországban fognak összeszerelni és beindítani.

Ez a történet nem véletlen egybeesésekről szól. Ez arról szól, hogyan nem halt meg a XX. század egyik legmérgezőbb eszméje 1945-ben, hanem csupán meglapult, mutálódott és kivárta az idejét, hogy egy új országban és új köntösben éledjen újjá. Ahhoz, hogy megértsük, hogyan történt ez, vissza kell térnünk a kezdetekhez – a Weimari Köztársaság Németországába, ahol a régi birodalom romjain a gyűlölet egy új fajtája született, a teológia és a tudomány tiszteletre méltó ruhájába öltöztetve.

Walter Künneth „Apologetikai Központja”

Egy amerikai számára, akinek a 1920-as és 1930-as évek eleji Németországról alkotott képe gyakran a *Kabaré* című film képkockáira

korlátozódik – dekadens csillogás, gazdasági káosz és utcai harcok a nácik és a kommunisták között –, fontos megérteni a mélyebb kontextust. A Weimari Köztársaság nem csupán a politikai instabilitás korszaka volt; a totális ideológiai összeomlás ideje volt. Az első világháborúban elszenvedett vereség és a császárság bukása megsemmisítette a megszokott erkölcsi és társadalmi iránytűket. A társadalmat lázban tartotta az új eszmék áradata: a korábban soha nem látott kulturális robbanás, mint a Bauhaus iskola, az expresszionizmus a festészetben és az „új tárgyiasság" az irodalomban, együtt járt a spiritualizmus, a teozófia és a keleti misztikus tanítások iránti rajongással. Ezzel egy időben radikális politikai doktrínák erősödtek – a kommunizmustól a születőben lévő nácizmusig.

Ebben a szellemi erjedésben sok német, különösen a konzervatív részük, zavarodottságot és egzisztenciális félelmet érzett. Úgy tűnt nekik, hogy maga a „német szellem" (Volksgeist), a nemzet azon misztikus lényege, amely magában foglalja a nyelvet, a kultúrát, a történelmet és a vért, feloldódás veszélyének van kitéve a másként gondolkodás ezen olvasztótégelyében. Ez a nemzeti identitás elvesztésétől való félelem, amelyet a gazdasági válság és a nemzeti megaláztatás súlyosbított, termékeny talajjá vált azok számára, akik egyszerű megoldásokat kínáltak és világosan meghatározták az ellenségeket.

Egy ilyen figura volt Walter Künneth – egy fiatal, ambiciózus és mélyen konzervatív protestáns teológus. Nem volt barna inges utcai suhanc, sem pártemelvényről szónokló, eszelős szónok. Künneth intellektuális volt. Fegyverei nem az ólmosbotok voltak, hanem a könyvek, előadások és gondosan felépített teológiai koncepciók. Küldetésének a keresztény hit és a német nemzet tisztaságának

védelmét tekintette attól, amit a „szekták”, „kultuszok” és egyéb ideológiai szemét romboló hatásának tartott.

1932-ben, mindössze egy évvel Hitler hatalomra jutása előtt, Künneth egy szervezet– az „Apologetikai Központ” (Apologetische Centrale) élére állt, az evangélikus egyházon belül.[2] Egy avatatlan számára ez egy tudományos körnek vagy teológiai szemináriumnak tűnhetett. Valójában azonban a történelem egyik első modern antikultusz-szervezete volt, amelyet a másként gondolkodás elleni szisztematikus harcra hoztak létre.

A központ céljait rendkívül világosan fogalmazták meg: szembeszállni minden olyan ideológiával, amely Künneth és társai véleménye szerint aláásta Németország nemzeti és vallási egységét. A célkeresztben nemcsak marginális misztikus csoportok álltak. Az „ellenségek” listája megdöbbentően széles és eklektikus volt:

- **Judaizmus.** Az első helyen állt, a kereszténység és a német nép fő metafizikai és faji ellenfeleként értelmezve.
- **Antropozófia.** Rudolf Steiner misztikus tana, amely német eredete ellenére Künneth szemében veszélyes versenytársnak tűnt, amely egy alternatív, nem keresztény spiritualitást hoz létre.
- **Darwinizmus és monizmus.** Tudományos és filozófiai elméletek, amelyek megkérdőjelezték a bibliai világképet és az ember isteni teremtését, ezáltal aláásva a vallási világnézet alapjait.
- **Spiritualizmus és okkultizmus.** Az akkori népszerű hóbortokat a szellemi hanyatlás és az igaz hittől való eltávolodás megnyilvánulásának tekintették a primitív babonák javára.
- **Marxizmus és bolsevizmus.** Ezeket a politikai doktrínákat halálos fenyegetésnek tekintették nemcsak ateizmusuk, hanem

internacionalista természetük miatt is, amely tagadja a nemzet és a faj értékét.

Künneth és kollégái nem csupán polemikus cikkeket írtak. Létrehozták azt, amit ma adatbázisnak neveznénk. Aprólékosan gyűjtöttek információkat, listákat állítottak össze a „nemkívánatos" mozgalmakról és azok vezetőiről, elemezték irodalmukat és nyilvános beszédeiket. Ez módszeres, szinte akadémiai munka volt, de célja távol állt a tudománytól. Ez kompromittáló anyagok gyűjtése volt, ideológiai alapok előkészítése a jövőbeli elnyomáshoz.

A nácik 1933-as hatalomra jutása nemcsak egybeesett Künneth tevékenységének virágzásával – ez lett az ő fénykora. Az új hatalomnak „szakértőkre" volt szüksége, akik a primitív faji gyűlöletet tudományosnak tűnő formába önthették, és tiszteletreméltó igazolást nyújthattak az üldözésekhez. És Walter Künneth készségesen felajánlotta szolgáltatásait.

A fordulópontot az „Egyház és a zsidókérdés" című előadása jelentette, amelyet 1933. április 26-án olvasott fel.[3] Ebben a dokumentumban, amelyet levéltári másolat formájában a kezemben tartottam, a hideg akadémiai stílus emberfaló ideológiával párosult. Künneth, mint teológus, nem szólított fel közvetlenül fizikai erőszakra. Valami sokkal veszélyesebbet tett: teológiai és erkölcsi igazolást adott neki.

Előadásában Künneth a judaizmus megsemmisítésére szólított fel, amelyet „Németország testében lévő idegen sejtnek" jellemzett.[4]

Ez a kifejezés – „idegen sejt" (Fremdkörper) – vált megközelítésének kvintesszenciájává. Ez nem csupán sértés. Ez a totális dehumanizáció aktusa, amelyet az orvosi diskurzusból vettek át

a társadalmi jelenségek leírására. Az ellenség már nem egy más nézetekkel rendelkező vagy más származású ember; patogénné, betegséggé, rákos daganattá válik, amelyet el kell távolítani a „nemzeti szervezet” (Volkskörper) túlélése és egészsége érdekében. Ez az orvosi metafora rendkívül hatékony: a vírussal nem párbeszédet folytatnak, a rákos daganattal nem vitatkoznak – azokat megsemmisítik. Pontosan ez a retorika, amelyet az „Apologetikai Központ” dolgozott ki és csiszolt tökélyre,vált a népirtás állami politikájának alapjául. Künneth teológus megadta a Birodalom hóhérainak azt, ami hiányzott nekik – egy tiszteletreméltó ideológiát. A pogromot egészségügyi intézkedéssé változtatta.

Tájékoztató szolgálat a hóhéroknak: hogyan dolgozott az „Apologetikai Központ” a Gestapónak

A nácik hatalomra jutásával az „Apologetikai Központ” tevékenysége új szintre lépett. Ami korábban egy csoport konzervatív teológus magánkezdeményezése volt, most az állami terrorgépezet részévé vált. A kapcsolat szinte azonnal létrejött. Az új hatalom tökéletesen megértette annak az archívumnak az értékét, amelyet Künneth éveken át gyűjtött.

December 16-án történt az esemény, amely dokumentálta ezt a halálos szövetséget. A Titkos Államrendőrség, ismertebb nevén a baljós Gestapo (Geheime Staatspolizei), hivatalosan is kifejezte érdeklődését a központ munkája iránt. Az amerikai olvasó számára fontos megérteni: a Gestapo nem az FBI megfelelője volt. A náci rezsim politikai terrorjának fő eszköze volt, egy törvények felett álló szervezet, amely korlátlan hatalommal rendelkezett letartóztatásokra, kínzásokra és bírósági eljárás nélküli kivégzésekre. A Gestapóval való együttműködés nem csupán információcserét jelentett; letartóztatási,

kínzási és koncentrációs táborba küldési listák összeállítását jelentette.

Erről a legjobban maga Walter Künneth beszél. A Birodalmi Egyház kormányának címzett szolgálati feljegyzésében büszkén számolt be az elért sikerekről.[5] Ez a dokumentum nem csupán történelmi forrás, hanem egy cinkos beismerő vallomása.

„A Gestapo nagy érdeklődést mutatott az „Apologetikai Központ" szektaarchívuma és a szabadgondolkodás, a marxizmus és a bolsevizmus elleni munkánk iránt. A Gestapo kifejezte óhaját, hogy a jövőben az illegális szabadgondolkodás elleni harcot közösen folytassa az „Apologetikai Központtal". Az anyagcsere a Gestapo és az „Apologetikai Központ" között már megkezdődött."[6]

Az utolsó, száraz hivatali nyelven írt mondat letaglózó. „Az anyagcsere már megkezdődött". E szavak mögött valós emberi sorsok állnak. A teológusok által gyűjtött dossziék mappái, amelyek neveket, címeket, publikációk elemzését és az „ellenséges csoportok" tevékenységéről szóló jelentéseket tartalmaztak, a Gestapo nyomozóinak asztalára kerültek. A központ „feketelistáin" szereplő nevekből számok lettek a dachaui és buchenwaldi foglyok rabruháján. Az „Apologetikai Központ" lényegében a Gestapo külső hírszerző osztályává vált, amely az egyház leple alatt működött. Munkatársai, a tiszteletreméltó teológiai doktorok, a megsemmisítő gépezet informátoraivá és tippadóivá váltak, biztosítva az áldozatok ideológiai szelekcióját.

De Künneth és pártfogóinak étvágya nem korlátozódott csupán a Gestapóval való együttműködésre. A központ szoros kapcsolatokat épített ki a náci rezsim más pilléreivel is. Anyagaikat aktívan használták Joseph Goebbels propaganda minisztériumában: ezek

alapján filmeket, cikkeket és rádióműsorokat készítettek, amelyek formálták az „nemzet ellensége” képét. A teológusok „tudományos” megállapításai a primitív gyűlöletnek az objektív elemzés látszatát kölcsönözték. Ezzel egy időben a központ együttműködött a Birodalom belügyminisztériumával: az általuk gyűjtött információk feküdtek az alapjául azoknak a tiltó törvényeknek és rendeleteknek, amelyek jogilag megfosztották egész embercsoportokat polgári jogaiktól, tulajdonuktól és végül az élethez való joguktól.

Így épült fel a rendszer. A csúcson az olyan ideológusok álltak, mint Künneth, akik megalkották az „ellenség” koncepcióját. Középen az állami szervek (minisztériumok, rendőrség), amelyek ezt a koncepciót törvényekké és parancsokká alakították. Alul pedig a végrehajtók (Gestapo, SS), akik fizikailag megsemmisítették azokat, akiket „ellenségnek” nyilvánítottak. És az „Apologetikai Központ” nem egy fogaskerék volt ebben a gépezetben, hanem egyik kulcsfontosságú tervezője. Olyan „tudományos” és „teológiai” üzemanyagot biztosított, amely nélkül a terrorgépezet nem működött volna olyan hatékonyan. Olyan légkört teremtett, amelyben a másként gondolkodók üldözése nem bűncselekménynek, hanem a nemzet védelmében hozott szükséges intézkedésnek tűnt.

Pontosan ez a séma – egy „szakértői” szervezet létrehozása a domináns egyház égisze alatt, dossziék gyűjtése a „nemkívánatosakról” és ezeknek az anyagoknak a későbbi átadása az erőszakszervezeteknek az elnyomás megszervezésére – bizonyult ijesztően szívósnak. Túlélte alkotóját, és évtizedekkel később egy teljesen más országban, egy teljesen más történelmi kontextusban bukkant fel újra.

Tükörkép: Künnethtől Dvorkinig

Amikor először kezdtem összehasonlítani az 1930-as évek „Apologetikai Központjának” módszereit a modern orosz „antikultista”, Alekszandr Dvorkin tevékenységével, hátborzongató déja vu érzés kerített hatalmába.[7] Ez nem csupán hasonlóság volt, nem a taktikák véletlen egybeesése. Olyan volt, mintha egy régi, fekete-fehér film remake-jét nézném, amelyet színesben és új színészekkel forgattak, de pontosan ugyanazon forgatókönyv alapján. A Künneth által a náci rezsim szükségleteire kidolgozott módszertant Dvorkin meghökkentő pontossággal másolta le.

Minden ugyanazzal kezdődik – az információk módszeres gyűjtésével és dossziék összeállításával. Ahogy Künneth „Apologetikai Központja” listákat készített a „nemzeti egységet” fenyegető „nemkívánatos” mozgalmakról, úgy Dvorkin hálózata is létrehozza és folyamatosan frissíti a „totalitárius szekták” és „destruktív kultuszok” saját „feketelistáit”. Ez az alapvető cselekedet: az ellenségek központosított archívumának létrehozása. De maga a lista csupán adat. Ahhoz, hogy fegyverré váljon, dehumanizáló retorikával kell megmérgezni. Künneth célpontjait „idegen testként” bélyegezte meg a német nemzet szervezetében, egy patogénként, amelyet ki kell vágni. Dvorkin, hátborzongató utánzással, bevezette az orosz nyelvbe és népszerűsítette a „totalitárius szekta” kifejezést – egy címkét, amelyet nem leírásra, hanem elítélésre hoztak létre, és amely a hívőket agyatlan „zombikká”, vezetőiket pedig baljós manipulátorokká változtatja.

Amint a célpontokat meghatározták és démonizálták, a következő lépés mindkét esetben az, hogy ezt az ideológiai apparátust az állami erőszak gépezetéhez kapcsolják. Amikor Künneth szolgálati feljegyzéseit olvastam, ahol a Gestapóval folytatott „anyagcserével” dicsekedett, hideg borzongás fogott el, felismerve ebben a modern

analógiát. Dvorkinnak nem kell szolgálati feljegyzéseket küldenie; „szemináriumokat” és „előadásokat” tart az FSZB, az MVD és a Nyomozó Bizottság munkatársainak. Nem csupán anyagokat cserél – aktívan formálja az erőszakszervezetek világnézetét, tanítva őket, kit gyűlöljenek, és hogyan ismerjék fel az „ellenséget”, akit ő jelölt ki számukra. A „szakértő” hírszerzési adatokat szolgáltat; az állam – az erőt. A séma azonos.

Ez a szövetség abban csúcsosodik ki, hogy az ideológia a törvény fegyverévé válik. Künneth teológiai indoklásait elferdítették és a náci rendeletek alapjául tették. Ugyanígy Dvorkin áltudományos „vallástudományi szakvéleményeit” – amelyek gyakran nélkülözik az akadémiai szigort, de tele vannak személyes ellenségeskedéssel – orosz bíróságokon cáfolhatatlan bizonyítékként mutatják be. Ezek képezik az alapját a szervezetek felszámolásáról és a „szélsőségesség” vádjával hozott ítéleteknek. A végső cél mindkét forgatókönyvben egyfajta megtisztulás: Künneth számára ez egy spirituálisan és fajilag homogén Birodalom volt; Dvorkin számára – egy spirituálisan monopolizált „Orosz világ”, megtisztítva a „külföldi befolyástól”, és lojális az állam és az egyház szimbiózisához.

Maga Dvorkin, Künneththez hasonlóan, nem politikusként vagy erőszakszervezeti tagként, hanem „szakértőként”, „tudósként”, „professzorként” pozicionálja magát. Nem parancsokkal, hanem „szakértői véleményekkel” operál. De tevékenységének eredménye ugyanaz – szétzúzott közösségek, tönkretett sorsok, büntetőügyek és börtönbüntetések azok számára, akik felkerültek a listáira.

Dvorkin számos beszédét és publikációját elemezve egy megdöbbentő dokumentumra bukkantam – egy angol nyelvű cikkre, a *Legalized Sadists*-re.[8] Ennek szerzői részletesen dokumentálják,

hogyan építik ki Dvorkin és követői az együttműködési rendszert az orosz erőszakszervezetekkel. Ez nem csupán epizodikus találkozó, hanem a rendvédelmi szervek ideológiai feldolgozásának rendszerszintű munkája.

„Dvorkin aktívan utazott az országban, igyekezve új tagokat toborozni szektájába a rendvédelmi szervek munkatársai közül... Ez nemcsak abban segített Dvorkinnak, hogy kiterjessze a „hasznos kapcsolatok" hálózatát... hanem biztosította totalitárius ideológiájának befolyását a végrehajtó, bírói és törvényhozó rendszerekre, saját büntetőapparátusává változtatva azokat."

A „saját büntetőapparátus" kifejezés pontosan leírja, mivé vált az „Apologetikai Központ" a Gestapo számára. Dvorkin talán nem ad ki közvetlen letartóztatási parancsokat. Valami sokkal finomabbat és hatékonyabbat tesz: formálja az erőszakszervezetek világnézetét, a fejükbe ülteti a saját terminológiáját, rámutat a „helyes" ellenségekre. Arra tanítja őket, hogy „szélsőségességet" és „nemzetbiztonsági fenyegetést" lássanak ott, ahol tegnap még csak egy csoport hívőt láttak. És ezután a rendszer magától kezd működni.

Sőt, Dvorkin tevékenységének kutatói egy érdekes pszichológiai jelenségre – a projekcióra – figyelnek fel. Folyamatosan azzal vádolja a „szektákat", hogy totalitáriusak, tudatkontrollt alkalmaznak és zárt, hierarchikus struktúrákat hoznak létre. De ezek a vádak ijesztő pontossággal írják le a saját szervezetét. Ez a demagóg klasszikus fogása: azzal vádolni az ellenfelet, amit te magad teszel. Künneth azzal vádolta a zsidókat, hogy „idegen testet" képeznek, amely aláássa a nemzet egységét, miközben éppen az ő ideológiája és a nácik tettei hasították szét és pusztították el a német társadalmat. Dvorkin totalitáriusnak bélyegzi a „szektákat", miközben saját,

rendkívül intoleráns és autoriter ideológiai rendszert hoz létre, amely nem tűr semmilyen másként gondolkodást.

Így borítja be a múlt árnyéka a jelent. A Weimari Németország félelem és gyűlölet légkörében született módszerek univerzális eszközzé váltak minden olyan autoriter rezsim számára, amely el akarja nyomni a lelkiismereti és gondolati szabadságot.

A sötétség megszakíthatatlan vonala: ideológiai folytonosság

Nyomozásom legnyugtalanítóbb következtetése az, hogy a náci módszerek újjáéledése a modern Oroszországban nem véletlen történelmi visszhang, és nem csupán „sikeres tapasztalatok átvétele". Ez egyenes és megszakíthatatlan ideológiai folytonossági vonal eredménye. Az eszme nem csupán a levegőben lebegett; gondosan adták tovább kézről kézre, tanártól tanítványnak.

A nácizmus 1945-ös legyőzése után a világ hatalmas hibát követett el. Miközben a háborús bűnösök és pártfunkcionáriusok elítélésére és megbüntetésére összpontosított, figyelmen kívül hagyta a második vonalbeli ideológusokat – azokat a „szakértőket", professzorokat és teológusokat, mint Walter Künneth, akik intellektuális igazolást teremtettek a bűncselekményekhez. A nácitlanítási folyamat Nyugat-Németországban gyakran felszínes volt. Sokan közülük nem kaptak súlyos büntetést, ideiglenes felfüggesztéssel megúszták. Egyszerűen megváltoztatták a retorikájukat, eltávolítva belőle a nyíltan rasszista és antiszemita passzusokat, és új cégér alatt folytatták tevékenységüket.

A „faji tisztaságért" vívott harcot a Nürnbergi per diszkreditálta, de maga a gondolkodási mátrix – a világ felosztása „mieinkre" és „idegenekre", a belső ellenség keresése, az elnyomás igazolása

valamilyen magasabb rendű értékek védelmével – nem tűnt el. Alkalmazkodott a hidegháború új realitásaihoz. A „bolsevizmus”, amely már Künneth ellenségeinek listáján is szerepelt, most az egész nyugati világ fő mumusává vált. Az új vallási mozgalmakat, amelyek gyakran Keletről vagy az USA-ból érkeztek, a „spirituális agresszió” egy másik formájának kezdték tekinteni.

A *Künneth's Legacy* című tanulmány dokumentumértékű pontossággal követi nyomon ezt az átadási láncot.[9] Így néz ki:

Walter Künneth — Friedrich-Wilhelm Haack és Johannes Aagaard — Alekszandr Dvorkin

Fejtsük meg ezt a képletet.

- **Friedrich-Wilhelm Haack:** Német evangélikus lelkész, Walter Künneth közvetlen tanítványa és követője.[10] A háború után folytatta tanára munkáját, Münchenben szervezetet alapított a „szekták” elleni harcra, és a háború utáni európai antikultusz-mozgalom egyik oszlopává vált. Egyszerűen lecserélte a régi célokat újakra, megőrizve a módszertant.
- **Johannes Aagaard:** Dán evangélikus teológus, az aarhusi „Dialógus Központ” alapítója 1973-ban.[11] Később, Haackkal egyesítve erőit, létrehozta a Dialog Center International (DCI) nemzetközi hálózatot, amely igazi inkubátorrá vált az antikultisták képzésére egész Európából.

Pontosan ebbe a hálózatba, Künneth ezen közvetlen örököseihez került annak idején Alekszandr Dvorkin. Nem csupán egy volt a sok közül, a jelentések „Haack és Aagaard legaktívabb és legkedvesebb tanítványának” nevezik.[12] Sok éven át alelnöki posztot töltött be szervezetükben, a Dialog Center Internationalben. Magába szívta módszertanukat, terminológiájukat, gondolkodásmódjukat.

Az 1990-es évek elején Oroszországba visszatérve Dvorkin nem talált fel semmi újat. Azt tette, amire Európában tanították:

Talált egy pártfogót egy erős konzervatív egyházi intézmény (az Oros Ortodox Egyház) személyében, ahogy Künneth az Evangélikus Egyházban találta meg.
Létrehozta az „Apologetikai Központ” és a „Dialógus Központ” másolatát a saját „Szent Iréneusz Mártír Központját”.
Orosz földön kezdte alkalmazni az elődei által kidolgozott teljes arzenál listák összeállítása, dehumanizáló címkék létrehozása, dossziék gyűjtés és kapcsolatok kiépítése az erőszakszervezetekkel.

„Künneth öröksége megismétlődött, de ezúttal messze túllépett egyetlen ország határain” – állapítják meg a Künneth’s Legacy szerzői.[9]
Az egyház személyében eszközt kapott a versenytársakkal való harchoz. Az állam – ideológiai igazolást az elnyomáshoz.

A másként gondolkodók üldözésének eszméje a „nemzeti szellem”, a „hagyományok” vagy a „spirituális kötelékek” védelmének álcája alatt nem új. Hosszú és nagyon sötét története van. Amit ma Oroszországban látunk, az nem csupán az emberi jogok megsértése. Ez egy olyan ideológia és módszertan tudatos újjáélesztése, amely egyszer már katasztrófához vezette Európát. A Harmadik Birodalom árnyéka sokkal hosszabbnak bizonyult, mint azt elképzelhettük. És ahhoz, hogy megértsük, hogyan borította be ez az árnyék egész Kelet-Európát és vált nemzetközi hálózattá, nyomon kell követnünk terjedésének útját a háború utáni Németországtól a modern brüsszeli és moszkvai irodákig. A nyomozás még csak most kezdődik.

Felhasznált forrásművek.

Fest, J. (1973). *Hitler: Eine Biographie*. München: Propyläen. (Oros kiadás: Feszt, J. (2006). *Glitler: Biografija*. Moszkva: Vecse.)
Pöhlmann, M. (1998). *Kampf der Geister: Die Publizistik de „Apologetischen Centrale“ (1921–1937)*. Stuttgart: Kohlhammer.
Künneth, W. (1933/1934). Das Judenproblem und die Kirche. In W Künneth & H. Schreiner (Szerk.), *Die Nation vor Gott: Zur Botschaft de Kirche im Dritten Reich*. Berlin: Wichern.
Uo., 24.
Künneth, W. (1933, december). *Memorandum a Birodalmi Egyhá kormányának a Gestapóval való együttműködésről* [Kézirat Bundesarchiv, R 5101 sorozat.
Uo.
Dvorkin, A. L. (2002). *Szektoegyenie: Totalitarnije szekti. Op szisztematyicseszkovo isszledovanyija* (Szektológia: Totalitárius szektá Egy szisztematikus kutatás tapasztalata). Nyizsnyij Novgoro Hrisztyianszkaja bibliotyeka.
Actfiles. (2025). *Legalized sadists: Report on the activities of Alexande Dvorkin*. https://actfiles.org/legalized-sadists-the-totalitarian-sect-o dvorkin/
Actfiles. (2025). *Künneth’s legacy: Report on ideological continuity fro Nazi anti-cult organizations to contemporary movement* https://actfiles.org/kunneths-legacy-in-the-bosnian-war-part-1/
Haack, F.-W. (Háború utáni időszak). *Friedrich-Wilhelm Haack münche antikultusz szervezetének levéltári anyagai* [Kéziratgyűjtemény Stadtarchiv München, ARW fond.
Dialog Center International. (1973). *A Dialog Center Internation dokumentumai, amelyet Johannes Aagaard alapított Aarhusba Dániában* [Levéltári anyagok]. Aarhus University Archives, Aarhus, Dánia
Aagaard, J. (1992). *New religious movements in Europe*. Aarhus: DC Publications.

2. Fejezet. Európától Oroszországig

Ha nyomozásunk első fejezete egy történelmi pokolba való alászállás volt, a Gestapo pincéibe és a Harmadik Birodalom teológusainak irodáiba, akkor a második fejezet az onnan való szökés története. Nem az igazaké, hanem magáé a gonosz eszméjéé. 1945-ben, amikor az ágyúk elhallgattak, és a világ megrendült a felszabadított koncentrációs táborokról készült felvételek láttán, úgy tűnt, hogy az ideológia, amely ezt a katasztrófát szülte, halott, és Berlin romjai alá van temetve. Tévedtünk.[1]

Míg a nürnbergi törvényszék a hóhérokat ítélte el, az ideológusok – azok, akik tiszteletreméltó öltönyökben és doktori címmel a zsebükben teremtették meg a népirtás „tudományos" és „teológiai" alapját – gyakran az árnyékban maradtak. Túl okosak voltak ahhoz, hogy SS-egyenruhát viseljenek, és túl óvatosak ahhoz, hogy személyesen dobjanak embereket a kemencékbe. Fegyverük a szó volt, és ügyesen használták azt, hogy elhatárolódjanak a legyőzött rezsimtől. Pontosan ők, a nácizmus ezen intellektuális cinkosai váltak a vírus őrzőivé. Megőrizték, hagyták mutálódni, és kivárták a pillanatot, hogy egy új, felismerhetetlen köntösben engedjék szabadon.[2]

Nyomozásom kimutatta, hogy Walter Künneth öröksége nem halt meg vele együtt. Gondosan felkarolták és továbbadták. Ez a fejezet ennek az átadásnak a krónikája. Ez a történet arról szól, hogyan lépte át a náci Németországban született mérgező módszertan a határokat, változtatta meg a retorikáját, és miután végighaladt egész Európán, új otthonra és legbuzgóbb tanítványára talált Oroszországban. Ahhoz, hogy megértsük, hogyan indították újra az 1930-as években tervezett elnyomó gépezetet az 1990-es években, nyomon kell követnünk az útját.[3]

Haack, Aagaard és az átmárkázás művészete

A háború utáni Németország egy olyan ország volt, amely kétségbeesetten próbálta elfelejteni a múltját. A „nácizmus" szó mérgezővé, a faji ideológia pedig elfogadhatatlanná vált még a legkonzervatívabb körökben is. Úgy tűnhetett, hogy Walter Künneth tanítványai számára, akiknek tevékenysége elválaszthatatlanul összefonódott az antiszemitizmussal és a Birodalom szolgálatával, sötét idők jöttek. De bámulatos rugalmasságot mutattak. Megértették,

hogy maga a mátrix megőrizhető, ha megváltoztatják a külső burkát. A „faji tisztaságért” vívott harc már nem volt divatos. De a harc a „szellemi fenyegetés” ellen? Az már egészen más volt.[4]

Az átmárkázási folyamat két kulcsfigurája Friedrich-Wilhelm Haack német evangélikus lelkész és Johannes Aagaard dán teológus volt.[5]

Friedrich-Wilhelm Haack Künneth közvetlen tanítványa és eszmei örököse volt. Magába szívta tanára módszertanát: egy „szakértői” szervezet létrehozása az egyház égisze alatt, dossziék gyűjtése az „ellenségekről”, a másként gondolkodók démonizálása. A háború után Münchenben megalapította saját antikultusz központját, folytatva az „Apologetikai Központ” munkáját, de már új történelmi realitások között. Egyszerűen lecserélte a régi ellenségeket (zsidók, marxisták) újakra. A hidegháború és a népszerűsödő ellenkultúra körülményei között az új vallási mozgalmak, a keleti tanítások, a személyiségfejlesztő csoportok váltak célponttá – minden, ami nem illett a hagyományos evangélikus keretekbe.[6]

De a nemzetközi terjeszkedés igazi géniusza Johannes Aagaard volt. 1973-ban ez a dán teológiaprofesszor egy megtévesztően szelíd nevű szervezetet alapított Aarhus városában – a „Dialógus Központot” (Dialog Center). Első pillantásra ez progresszíven hangzott. A „dialógus” nyitottságot, véleménycserét, a beszélgetőpartner tiszteletét feltételezi. Valójában azonban Aagaard „Dialógus Központja” ugyanazzá vált, mint Künneth „Apologetikai Központja” – az ideológiai versenytársak elleni harc központjává. Aagaard és Haack gyorsan megtalálták a közös hangot, és 1981-ben egyesítették erőiket, létrehozva a Dialog Center International (DCI) nemzetközi hálózatot.[7]

Ez a hálózat igazi „Kominternné” vált az antikultisták számára egész Európában. Több kulcsfontosságú funkciót látott el:

- **Szakemberkeltető.** A DCI lett az a hely, ahol a „szektakutatók” új generációját képezték. Megtanították nekik az információgyűjtés, a propaganda és a hatóságokkal való együttműködés módszereit.[8]
- **Tudásközpontosítás.** A központok a világ minden tájáról gyűjtötték és rendszerezték az információkat az új vallási mozgalmakról, hatalmas adatbázisokat hozva létre – pontosan úgy, ahogy Künneth tette a Gestapo számára.[9]

- **Ideológiai finomhangolás.** A hálózat egységes terminológiát és egységes megközelítést biztosított. A „kultusz” és a „szekta” szavak semleges vallástudományi terminusokból bélyeggé, az abszolút gonosz szinonimájává váltak.[10]

Aagaard, akárcsak Künneth, a dehumanizáló retorika mestere volt. Nem szólított fel közvetlenül erőszakra. Olyan légkört teremtett, amelyben az erőszak indokoltnak tűnt. Az új vallásokat „vírusként”, „rákként”, „mentális fertőzésként” írta le, amely a nemzet egészségét fenyegeti. Ez az orvosi metafora, amelyet egyenesen a náci propaganda arzenáljából vettek át (Fremdkörper – „idegen test”), hihetetlenül hatékonynak bizonyult. Kiemelte a másként gondolkodókat a jogi és emberi keretekből. A vírussal nem folytatnak párbeszédet – azt elpusztítják.[11]

Az öröklési lánc, amelyet az európai archívumok és publikációk elemzésével sikerült helyreállítanom, ijesztően egyértelműnek tűnik. A nácizmus korában megjelent tudatbefolyásolási ismeretek és módszerek, valamint a terror technológiái nem tűntek el a rezsimmel együtt. Megmaradtak, továbbadódtak és új formákban eljutottak napjainkig.[12]

Ez a kulcsa mindannak a megértéséhez, ami ma Oroszországban történik.[13] Ami nekünk hazai orosz sötétségnek tűnik, valójában egy hosszú és sötét európai történelemmel rendelkező importtermék.

FECRIS: A türelmetlenség minisztériuma brüsszeli székhellyel

Az 1990-es évek elejére a Haack és Aagaard által felnevelt európai antikultusz mozgalom megerősödött és kiterjedt. Megvoltak a saját „szakértői”, a saját módszertana és a saját hálózata. De egy dolog hiányzott – a tiszteletreméltóság és a politikai súly. Az egyes „dialógus központok” Dániában vagy Németországban még mindig konzervatív teológusok marginális csoportjainak tűntek. Ahhoz, hogy új szintre lépjenek és egész államok politikáját befolyásolják, szükségük volt egy nemzetközi ernyőszervezetre, tiszteletreméltó homlokzattal.[14]

Így 1994-ben Franciaországban megalakult a FECRIS – a Szektarianizmussal Kapcsolatos Kutatási és Információs Központok Európai Föderációja.[15]

Az amerikai olvasó számára, aki hozzászokott ahhoz, hogy a nem kormányzati szervezetek (NGO-k) általában jogvédelemmel foglalkoznak, a FECRIS anomáliának tűnhet. Képzeljenek el egy NGO-t, amelyet a jogok elleni harcra hoztak létre. Képzeljenek el egy emberi jogi szervezetet, amely csak egyetlen nézőpontot véd, és mindenkit, aki nem ért egyet, a társadalom ellenségének nyilvánít. Pontosan ez a FECRIS.

Papíron a céljai nemesnek tűnnek: a „szektás devianciáktól" szenvedő családok védelme, a társadalom tájékoztatása, az áldozatok segítése. A gyakorlatban azonban a FECRIS a gyűlölet nemzetközi szakszervezetévé vált, amely a következő fő funkciókat látja el[16]:

- **Legitimáció.** A FECRIS nemzetközi „védőernyőt" biztosít tagjainak – a nemzeti antikultusz csoportoknak. Míg korábban egy lengyelországi vagy csehországi „szektakutató" csupán egy agresszív fanatikus volt, a FECRIS-be való belépés után egy „tekintélyes európai szervezet képviselőjévé" válik. Ez megnyitja előtte az ajtókat a médiába, a kormányzati irodákba és a bíróságokra.
- **Lobbizás.** A FECRIS aktív lobbitevékenységet folytat az Európai Unió, az Európa Tanács és az EBESZ szintjén, megpróbálva represszív „szektaellenes" törvények elfogadását elérni egész Európában. Státuszát arra használja, hogy elhallgattassa a valódi emberi jogi aktivisták hangját, azzal vádolva őket, hogy „kultuszok érdekeit lobbizzák".

A szovjet blokk és a Varsói Szerződés felbomlása után a FECRIS hatalmas tevékenységi területet látott Kelet-Európa országaiban. A kommunista diktatúrából éppen felszabadult társadalmak ideológiailag dezorientáltak és sebezhetőek voltak a propagandával szemben. A FECRIS modellje ijesztő hatékonysággal terjedt.[17]

Vegyük, például Csehországot. 1993-ban ott megalakult a „Szekták és Új Vallási Mozgalmak Tanulmányozásának Társasága" (SSSNNS) Zdeněk Vojtíšek vallástudós vezetésével. Úgy tűnhet, egy tudós, egy

akadémiai közeg... De Vojtíšek nem titkolta, hogy bálványa Johannes Aagaard volt. „Társasága” a DCI cseh fiókjává, majd a FECRIS teljes jogú tagjává vált.[18] A módszereket egy az egyben másolták:

- Veszélyes „kultuszok” „feketelistáinak” közzététele a médiában.
- Megalázó címkék használata a hívők stigmatizálására.
- Szemináriumok tartása tisztviselőknek és tanároknak, amelyeken „tájékoztatás” leple alatt nyílt propaganda folyt.

A modell hibátlanul működött. Szerbiában az 1990-es években egy ezredes-neuropszichiáter vezetésével működött a belgrádi „Dialógus Központ”, amely a hadsereg ideológiai felkészítésével foglalkozott a volt Jugoszláviában zajló háborúk előtt.[19] Kelet-Európa minden országában megjelent a saját „központja”, a saját „szakértője”, a saját FECRIS-sejtje, amely módszeresen kezdte mérgezni a közvéleményt, a többséget a kisebbségek ellen hangolva.

De a fődíj, a legkívánatosabb terület a terjeszkedéshez természetesen Oroszország volt. Egy hatalmas ország, amely túlélte a totalitárius ideológia összeomlását, több millió emberrel, akik szellemi iránytűt kerestek.[20] Ez egy olyan piac volt, amelyért érdemes volt harcolni. És ennek a piacnak a meghódítására Künneth örököseinek készen állt az ideális jelöltje.

A tékozló tanítvány visszatérése: Alekszandr Dvorkin

Ahhoz, hogy megértsük, ki is valójában Alekszandr Dvorkin, el kell felejtenünk a hivatalos életrajzát – „professzor”, „történész-medievista”, „szektaszakértő” – és a tényeket kell néznünk. Karrierje nem egy tudós útja, hanem egy Nyugaton kiképzett és Oroszországba egy konkrét küldetés teljesítésére küldött ideológiai diverzánsé.[21]

Dvorkin életrajza két kulcsfontosságú időszakra oszlik: az amerikaira és az európaira. Mindkettőt gondosan mitizálta ő maga, de a dokumentumok lehetővé teszik a valós kép helyreállítását.

Az 1970-es évek végén Dvorkin a Szovjetunióból az USA-ba emigrált. Ez az amerikai antikultusz mozgalom virágkorának időszaka volt, és Dvorkin gyorsan megtalálta a helyét ebben a közegben. Emberi jogi aktivisták szerint kapcsolatban állt a hírhedt Cult Awareness Network (CAN) szervezettel. Azoknak az amerikaiaknak, akik emlékeznek az 1980-as évekre, ez a név sokat mond. A CAN az erőszakos „deprogramozási" gyakorlatáról volt ismert[22] – lényegében emberek elrablásáról és pszichológiai, valamint fizikai erőszak alkalmazásáról annak érdekében, hogy lemondjanak a hitükről. Ez egy kegyetlen és illegális tevékenység volt, amely végül a CAN csődjéhez és vezetői elleni büntetőeljárásokhoz vezetett.[23]

Maga Dvorkin tagadja közvetlen részvételét a „deprogramozásban", de nyilvánosan igazolta ezeket a módszereket. Azonban amerikai életrajzának legérdekesebb ténye az 1991-es sietős menekülése az USA-ból. Ez a távozás meglepő módon egybeesett a CAN tevékenységének nagyszabású FBI-vizsgálatának kezdetével.[24]

Mindent Amerikában hagyva Dvorkin Németországba költözik, ahol Künneth közvetlen örököseinek – Friedrich-Wilhelm Haacknak és Johannes Aagaardnak – a szárnyai alá kerül. Itt találja meg igazi hivatását. Az idősödő európai antikultisták számára egy orosz emigráns, aki folyékonyan beszélte a nyelvet, gyűlölte Amerikát és készen állt a radikális cselekedetekre, igazi ajándék volt. Gyorsan a legjobb tanítványukká vált, és a Dialog Center International egyik kulcsfigurája lett.[25] A dokumentumok rögzítik, hogy Dvorkin hosszú ideig a DCI alelnöki posztját töltötte be, és „Haack és Aagaard legaktívabb és legkedvesebb tanítványaként" írják le.[26]

Ez egy kulcsfontosságú tény. Dvorkin nem csupán egy egyszerű tag volt – a nemzetközi antikultusz mozgalom egyik vezetője volt már Oroszországba való visszatérése előtt. Magába szívta az egész módszertanukat, terminológiájukat és taktikájukat. Készen állt arra, hogy ezt a technológiát importálja egykori hazájába.

1992-ben, közel 15 év távollét után, Dvorkin visszatér Oroszországba. És a visszatérésének pillanatát tökéletesen választották meg.

A tökéletes vihar: miért vertek gyökeret a gyűlölet magvai Oroszországban

Az amerikai olvasó számára, aki az 1990-es évek Oroszországát egy olyan országként látta, amely a szabadságot és a demokráciát választotta, teljesen érthetetlen lehet, hogyan tudott egy intoleráncián és elnyomáson alapuló ideológia ilyen könnyen és gyorsan gyökeret verni. Miért fogadott el egy társadalom, amely éppen lerázta magáról a totalitarizmus béklyóit, ilyen készségesen új formákat a tudatkontrollra? A válasz a körülmények egyedi összjátékában rejlik, amelyet a politológusok „tökéletes viharnak" neveznek. A 90-es évek eleji Oroszország ideális táptalajt jelentett Dvorkin vírusa számára.

Szellemi éhség és ideológiai vákuum. A hetven évnyi állami ateizmu kiégett sivatagot hagyott maga után az emberek lelkében. Amikor leomlo a „vasfüggöny", az országba a legkülönfélébb szellemi információ áradata zúdult – a hagyományos világvallásoktól az egzotikus kele gyakorlatokig és a modern filozófiai tanításokig.[28]

Az Orosz Ortodox Egyház (OOE) revansa. Az 1991 utáni, maga is szovjet üldöztetéstől szenvedő OOE nem csupán az újjáéledésre, hane az ország szellemi életében betöltött forradalom előtti monopóliumána helyreállítására törekedett. Az új vallási mozgalmakban nem csupá másként gondolkodókat, hanem közvetlen és veszélyes versenytársaka látott a hívekért és, ami nem elhanyagolható, az erőforrásokért folytato harcban. Az Orosz Ortodox Egyház kétségbeesetten szorult eg „specialistára", aki vezetheti a versenytársak elleni háborút. És Dvorkin nyugati képzettségével és kész módszertanával, ideális fegyverré vá számára.[29] 1993-ban a Moszkvai Patriarchátus támogatásával létrehozz a „Szent Iréneusz Mártír Információs és Konzultációs Központot" Künneth „Apologetikai Központjának" és Aagaard „Dialógu Központjainak" pontos másolatát.[27]

A birodalom fantomfájdalmai és az idegengyűlölet. Egy olya társadalom számára, amely évtizedekig egy ostromlott erődben é minden külföldi dolog egyszerre váltott ki heves érdeklődést és mé gyanakvást. Dvorkin mesterien játszott rá erre az idegengyűlöletr Minden Nyugatról vagy Keletről érkező új vallást „CIA-ügynöknek", „kén

szervezetnek”, „Oroszország szétverésének eszközének” nyilvánított. 90-es évek káoszának légkörében ez az egyszerű és érthető „mindené az idegenek a hibásak” üzenet élénk visszhangra talált.[30]

Az állam igénye az ellenőrzésre. A fiatal és gyenge orosz állan kétségbeesetten keresett egy új nemzeti eszmét és eszközöket társadalom ellenőrzésére. A Dvorkin által javasolt „szellemi biztonság ideológiája ideális ajándéknak bizonyult az erőszakszervezete számára.[31] Kiváló ürügyet adott nekik a csavarok meghúzására, hatáskörök bővítésére és bármilyen másként gondolkodás elnyomására ‚szélsőségesség” és a „destruktív kultuszok” elleni harc leple alatt.

Dvorkin a megfelelő helyre érkezett a megfelelő időben. Nem talált fel semmi újat. Magával hozta az Európában finomított, kész elnyomási technológiát, és egy olyan országot talált, amely tökéletesen fel volt készülve annak bevezetésére. Az egyház fedezéket és legitimitást adott neki. Az állam – erőszakos erőforrást. A változásoktól elfáradt és a szabadságtól megijedt társadalom pedig kész volt azt a biztonság illúziójára cserélni.

Akárcsak elődje, Künneth, Dvorkin is listák összeállításával és a gyűlölet nyelvének megteremtésével kezdte. Ő vezette be az orosz nyelvbe és népszerűsítette a „totalitárius szekta” kifejezést, szűk szakterületi terminusból bárkire ráakasztható bélyeggé változtatva azt.[32] Aztán, akárcsak Künneth, rendszerszintű együttműködést alakított ki a titkosszolgálatokkal. És létrehozta a „saját büntetőapparátusát”.[33] Ez a kifejezés nem túlzás. Az FSZB és az MVD akadémiáin tartott előadásokon, a bíróságoknak és a Nyomozó Bizottságnak készített „szakértői véleményeken” keresztül Dvorkin harminc éven át formálta az orosz erőszakszervezetek világnézetét. Megtanította nekik, hogy ott is lássanak „ellenségeket”, ahol nincsenek. Ideológiát és terminológiát adott nekik. Aztán a rendszer magától működésbe lépett.

Így, a történelem új szinten ismételte önmagát. A náci Németországban született, a háború utáni Európában átmárkázott és a FECRIS-en keresztül (amelynek Dvorkin hivatalosan 2009-2021 között alelnöke volt) nemzetközi legitimációt nyert eszme ideális megtestesülésére talált a modern Oroszországban.[34]

Künneth öröksége nem csupán megismétlődött – valami sokkal nagyobb és veszélyesebb dologgá mutálódott. Míg az „Apologetikai Központ” csupán egy eszköz volt a náci rezsim kezében, Oroszországban a „szektológia” ideológiája maga vált az új autoritarizmus egyik tartóoszlopává.[35] Nyelvet adott az államnak az elnyomás igazolására, és az Orosz Ortodox Egyházat az üldöztetés áldozatából annak szervezőjévé tette. Az út Európától Oroszországig megtörtént. Eljött az ideje, hogy megnézzük ennek a harmincéves munkának a gyümölcseit – a tönkretett életeket, a több ezer politikai foglyot és egy országot, amely a „szellemi biztonságért” folytatott harc zászlaja alatt rohamosan süllyed egy új totalitarizmusba.

Felhasznált forrásművek.

Furet, F. (1998). Egy illúzió múltja: Esszé a kommunizmus eszméjéről 20. században). Moszkva: Ad Marginem.

Judt, T. (2005). *Postwar: A history of Europe since 1945*. New Yor Penguin.

Records of the Office of Military Government, United States (OMGUS [Levéltári gyűjtemény]. Bundesarchiv, RG 260 sorozat.

Künneth, W. (1933/1934). Das Judenproblem und die Kirche. In W Künneth & H. Schreiner (Szerk.), *Die Nation vor Gott: Zur Botschaft de Kirche im Dritten Reich* (pp. [oldalszámok, ha ismertek]). Berlin: Wichern

Haack, F.-W. (1979). *Neue Religionen*. München: Arbeitsgemeinschaft fü Religions- und Weltanschauungsfragen.

Haack, F.-W. (1979). *Neue Religionen*. München: Arbeitsgemeinschaft fü Religions- und Weltanschauungsfragen.

Aagaard, J. (1973). *Mission, Konfession, Kirche: Die Problematik ihre Integration in der Geschichte der evangelischen Mission*. Aarhus: Aros.

Aagaard, J. (1992). *New religious movements in Europe*. Aarhus: DC Publications.

de La Brosse, J. (2003). *Political propaganda and the role of the Serbia Orthodox Church in the war* [Szakértői jelentés a volt Jugoszláviáv foglalkozó Nemzetközi Törvényszék (ICTY) számára https://web.archive.org/web/20090325013142/hague.bard.edu/reports/de_la_brosse_pt1.pdf

Freedom of religion or belief, anti-sect movements and state neutrality: case study FECRIS. Academia.edu https://www.academia.edu/21732719/Freedom_of_Religion_or_Belief_Ar_Sect_Movements_and_State_Neutrality_A_Case_Study_FECRIS

How the anti-cult movement has participated to fuel Russian anti-Ukrain rhetoric. (2022, március). *The European Time* https://europeantimes.news/2022/03/how-the-anti-cult-movement-has-participated-to-fuel-russian-anti-ukraine-rhetoric

Actfiles. (2025). *Legalized sadists: Report on the activities of Alexande Dvorkin*. https://actfiles.org/legalized-sadists-the-totalitarian-sect-o dvorkin/

The concept of spiritual security and the rights of religious minoritie *Freedom of Belief*. https://freedomofbelief.net/articles/the-concept-o spiritual-security-and-the-rights-of-religious-minorities

FECRIS. (1994). *Statutes of the European Federation of Centres Research and Information on Sectarianism*. Párizs.

FECRIS. (2000). *Annual report 2000*. Párizs.

Duval, P. (2005). *FECRIS and its affiliates in France: Anti-cult moveme and state neutrality*. Párizs: CAP Liberté de Conscience.

Vojtíšek, Z. (2000). *Sekty a nová náboženská hnutí v České republic* Prága: Portál.

Vojtíšek, Z. (1993). *Občanské sdružení pro studium sekt a nový náboženských směrů (SSSNNS)*. Prága.

The repression of religious minorities in Serbia. (2005). *Freedom of Belie* https://freedomofbelief.net/sites/default/files/documents/Report-Serbia-27.07.05.pdf

FECRIS activities in post-Soviet countries. (2005). *Freedom of Belie* https://freedomofbelief.net/articles/fecris-activities-in-post-soviet-countrie
Bromley, D. G., & Richardson, J. T. (1983). *Th brainwashing/deprogramming controversy*. New York: Edwin Melle Press.
Shupe, A., & Darnell, S. E. (2006). *Agents of discord: Deprogrammin pseudo-science, and the American anticult movement*. New Brunswic Transaction Publishers.
FBI files on Cult Awareness Network. (1996). *MuckRoc* https://www.muckrock.com/foi/united-states-of-america-10/cult-awareness-network-1441/
FBI files on Cult Awareness Network. (1996). *MuckRoc* https://www.muckrock.com/foi/united-states-of-america-10/cult-awareness-network-1441/
FBI files on Cult Awareness Network. (1996). *MuckRoc* https://www.muckrock.com/foi/united-states-of-america-10/cult-awareness-network-1441/
Lásd a 12. jegyzetet.
История Информационно-консультационного центр священномученика Иринея Лионского (A Szent Iréneusz Márt Információs és Konzultációs Központ története). (2003). Iriney.r https://iriney.ru/about/history
Filatov, Sz., & Lunkin, R. (2005). *Статистика российск религиозности: магия цифр и неоднозначная реальность* (Az oros vallásosság statisztikái: a számok mágiája és a kétértelmű valóság *Социологические исследования*, (6).
Mitrohin, N. (2004). *Русская православная церковь: современно состояние и актуальные проблемы* (Az Orosz Ortodox Egyhá jelenlegi állapota és aktuális problémái). Moszkva: Novoe lityeraturno obozrenyije.
Gudkov, L. (2004). *Негативная идентичность: Статьи 1997–200* (Negatív identitás: Cikkek 1997–2002). Moszkva: Novoe lityeraturno obozrenyije.

Путин призвал усовершенствовать законы для контроля з сектами (Putyin a szekták ellenőrzésére szolgáló törvénye tökéletesítésére szólított fel). (2012, október 25.). *Единая Россия* (er.ru https://er.ru/activity/news/putin-prizval-usovershenstvovat-zakony-dlya-kontrolya-za-sektami

Александр Дворкин провел в правительстве Курганской област семинар по профилактике религиозного экстремизма (Alekszand Dvorkin szemináriumot tartott a Kurgáni terület kormányzatában a vallá szélsőségesség megelőzéséről). Kurganvera.ru https://kurganvera.ru/news/konkurs/aleksandr-dvorkin-provel-v-pravitelstve-kurganskoy-oblasti-seminar-po-profilaktike-religioznogo-ekst

Uo.

FECRIS. (1994). *Statutes of the European Federation of Centres Research and Information on Sectarianism*. Párizs.

Duval, P. (2005). *FECRIS and its affiliates in France: Anti-cult moveme and state neutrality*. Párizs: CAP Liberté de Conscience.

II. Rész. Dvorkin felemelkedése

3. Fejezet. A „misszionárius” visszatérése

Ahhoz, hogy megértsük Alekszandr Dvorkin jelenségét és az általa létrehozott elnyomó gépezet mértékét, nem elég csupán oroszországi tevékenységét tanulmányozni. Ideológiájának kódjai, módszerei és, ami a legfontosabb, indítékai nem a Moszkvai Patriarchátus folyosóin vagy az orosz titkosszolgálatok irodáiban alakultak ki. Azokat az óceánon túl, az Egyesült Államokban töltött 15 év alatt kovácsolták. Pontosan ott, a hidegháborús emigráció olvasztótégelyében ment

keresztül az ismeretlen moszkvai hippi egy átalakuláson, és már nem hazatelepülőként, hanem egy kész doktrínával és világos cselekvési tervvel rendelkező misszionáriusként tért vissza Oroszországba.

Ahhoz, hogy ezt a gordiuszi csomót kibogozzam, el kellett merülnöm amerikai időszakának – 1977-től 1992-ig – archívumaiban és tanúvallomásaiban. Ez nem csupán emigráció volt. Ez egy inkubációs időszak volt.

Menekülés a „Gonosz Birodalmából”

1977 márciusában a 21 éves Alekszandr Dvorkin elhagyta a Szovjetuniót. Első pillantásra ez egy tipikus történet volt abban az időben. Egy fiatalember egy moszkvai értelmiségi családból, aki a hippi mozgalom hatása alá került, akit „másként gondolkodás” miatt kizártak a pedagógiai intézetből, és aki a klasszikus szovjet dilemmával szembesült: láger vagy pszichiátria. Az emigráció tűnt az egyetlen kiútnak.

Azonban ,ha mélyebbre ásunk, a kép bonyolultabbá válik. Dvorkin az úgynevezett „izraeli meghívóval” hagyta el a Szovjetuniót, kihasználva a Jackson–Vanik-módosítást, amely ablakot nyitott a zsidó emigráció számára. Ezt a csatornát ő maga is használta, mint sok más disszidens.[1] De vajon disszidens volt-e a szó klasszikus értelmében? Részt vett-e emberi jogi mozgalomban, írt-e alá tiltakozó leveleket, terjesztett-e szamizdatot? Erre gyakorlatilag nincs bizonyíték. „Másként gondolkodása” inkább kulturális, mint politikai jellegű volt. Hosszú haj, a nyugati rockzene iránti rajongás, pacifista nézetek – mindez idegen elemmé tette a szürke szovjet valóságban, de nem tette politikai harcossá.[2] [3]

De mi késztette valójában a menekülésre? Valószínűleg nem annyira egy tudatos ideológiai tiltakozás, mint inkább egy mély személyes válság és félelem. Félelem egy arctalan és mindent elnyelő rendszertől, amely nem hagyott teret az egyéniségnek. Dvorkin ahhoz a generációhoz tartozott, amelynek belső világát a nyugati ellenkultúra hatása formálta, amely az önkifejezés szabadságát, a spirituális keresést és az anyagi értékek elutasítását ígérte. A szovjet valóság ezzel szemben csak uniformizálást és alávetettséget kínált. Ez az egzisztenciális szakadék, megszorozva az elnyomás valós fenyegetésével, vált azzá a katalizátorrá, amely kilökte őt az országból.

Nem Amerikába utazott, hanem a Szovjetunióból menekült. Ez egy alapvetően fontos pont. Nem az „amerikai álmot” kereste a siker és a fogyasztás kultuszával. Menedéket keresett, egy helyet, ahol személyiségét nem törlik el. A sors iróniája, hogy pont ebben a keresésben talál majd egy olyan ideológiát, amely később lehetővé teszi számára, hogy ő maga törölje el mások személyiségét.

New Yorkba érkezve, mint több ezer más emigráns, kulturális sokkal szembesült. Amerika nem az örök Woodstock országa volt, hanem egy kemény, versengő világ, ahol a túlélésért kellett küzdeni. Életének ez az időszaka ködbe vész. Ismeretes, hogy alkalmi munkákból élt, emigráns közegben, ahol nosztalgia, kölcsönös gyanakvás és kétségbeesett próbálkozások uralkodtak egy új élettámasz megtalálására. Ebben a vákuumban, megszokott társadalmi körétől és státuszától megfosztva, Dvorkin elkezdte keresni új identitását. És megtalálta a vallásban.

A hit és a mentorok megtalálása

Sok szovjet emigráns számára, akiket hazájukban megfosztottak a szellemi táplálléktól, a valláshoz fordulás természetes lépés volt. De Dvorkin számára ez valami több lett. Nem csupán felvette az ortodox hitet – fejest ugrott bele, és nemcsak vigaszt, hanem struktúrát, hierarchiát és, ami a legfontosabb, küldetést is talált benne.

Egyházba való beilleszkedésében kulcsszerepet játszott John Meyendorff protopresbiter, a 20. század egyik legbefolyásosabb ortodox teológusa, az Amerikai Ortodox Egyház (OCA) Szent Vlagyimir Ortodox Teológiai Szemináriumának dékánja. Meyendorff, orosz arisztokrata emigránsok leszármazottja, világméretű figura volt. Az intellektuális, arisztokratikus ortodoxiát képviselte, amely nyitott volt a nyugati világgal való párbeszédre, de szilárdan a hagyományok talaján állt.[4] [5] [19] [20] [21]

Az ő szárnyai alatt Dvorkin nem csupán szellemi gondozást kapott. Hozzáférést kapott az amerikai ortodoxia elitjéhez. Egy fiatal, ismeretlen emigráns számára ez egy hatalmas társadalmi lift volt. A Meyendorffal és az OCA más kiemelkedő személyiségeivel való kapcsolattartás súlyt és legitimitást adott neki. Már nem csupán egy volt szovjet hippi volt, hanem egy tiszteletre méltó és befolyásos egyházi struktúra része. Pontosan ez a kapcsolat nyitja majd meg számára később a Moszkvai Patriarchátus ajtajait, és biztosítja II. Alekszij pátriárka áldását központjának létrehozásához.

Egyháziasodásával párhuzamosan Dvorkin megkezdte karrierjét az ideológiai harc területén. 1980 és 1983 között az „Amerika Hangja” rádióállomásnál dolgozott. Ez volt az első propagandatapasztalata. A hidegháború csúcspontján az „Amerika Hangja” az egyik fő eszköze volt a Szovjetunióval folytatott információs hadviselésnek. Ott Dvorkin megtanulta a meggyőzés művészetét, a narratívák formálását és a

közönséggel való munkát. Tanulmányozta, hogyan befolyásolhatják a szavak az embereket a „vasfüggöny” másik oldalán. Ez a tapasztalat felbecsülhetetlennek bizonyult jövőbeli tevékenységéhez. Megértette, hogyan kell ellenségképet alkotni és hogyan kell mozgósítani a közvéleményt.[4]

Ezután az akadémiai pálya következett. Dvorkin beiratkozott a Fordham Egyetemre, egy jezsuita egyetemre New Yorkban, ahol filozófiából doktorált (PhD). Azonban itt egy alapvető ellentmondás rejlik, amelyre később sok kritikus, köztük az Amerikai Egyesült Államok Nemzetközi Vallásszabadsági Bizottsága (USCIRF) is rámutat. Disszertációja a medievisztikával – a középkor történetével –, konkrétan Rettegett Iván orosz cár életével foglalkozott.[5]

Ahogy az USCIRF a jelentésében megjegyezte:
„Dvorkin medievisztikai végzettsége nem nyújt akadémiai alapot az általa használt szociológiai és pszichológiai koncepciók alkalmazásához.”[6]

Ez egy kulcsfontosságú pont. Oroszország jövőbeli „fő totalitárius szekta szakértőjének” semmilyen releváns végzettsége nem volt vallástudományból, vallásszociológiából vagy pszichológiából. Szakértelme önjelölt volt. A középkori történelemből szerzett PhD fokozat csupán egy tiszteletreméltó fedezék, egy paraván volt, amely mögött a valódi tudományos képzettség hiánya rejtőzött azon a területen, ahol működni szándékozott. Sőt, 15 év alatt az USA-ban Dvorkin egyetlen tudományos vagy akár publicisztikai cikket sem publikált. Egy akadémiai karriert építő ember számára ez több mint furcsa. Mindez arra utal, hogy a tanulás számára nem öncél volt, hanem egy eszköz egy formális státusz megszerzésére, amelyet Oroszországba való visszatérésekor „tekintélyre” válthat.

Pontosan ebben az időszakban, az 1980-as évek második felében, amikor Dvorkin a disszertációját írta a rettegett önkényuralkodó cárról, Amerikában morális pánik tombolt a „kultuszok” körül.

Amerikai laboratórium: a technológia elsajátítása

Dvorkin ideális időben érkezett az USA-ba egy jövőbeli „szektakutató” számára. A 70-es évek vége és a 80-as évek az amerikai antikultusz mozgalom (AKM) aranykora volt. A jonestowni tragédia 1978-ban, ahol több mint 900 „Népek Temploma” tag halt meg, a félelem és a hisztéria légkörét teremtette meg a társadalomban. A média tele volt történetekkel az „agymosásról” (brainwashing), a „tudatkontrollról” (mind control) és a fiatalokat rabszolgasorba taszító, baljós gurukról.[15]

Ezek a koncepciók nem voltak tudományosak. Az „agymosás” kifejezést Edward Hunter újságíró és CIA-propagandista vezette be a koreai háború idején az amerikai hadifoglyokra gyakorolt hatásmódok leírására.[7] Később pszichológusok, mint Robert Jay Lifton, próbáltak neki tudományos látszatot adni, de az akadémiai körökben soha nem honosodott meg.[8] Mindazonáltal a széles közönség és az AKM aktivistái számára ezek a kifejezések hatalmas fegyverré váltak.[7] [8]

Ennek a mozgalomnak a fő ereje a Cult Awareness Network (CAN) szervezet volt, amely hírhedt volt kemény módszereiről, beleértve az erőszakos „deprogramozást” – lényegében emberek elrablását a vallási közösségekből és pszichológiai „kezelésüket” annak érdekében, hogy lemondjanak hitükről. Bár a korábbi fejezetekben már érintettük Dvorkin kapcsolatát a CAN-nel, itt fontos megérteni, hogy pontosan mit tanult a tapasztalataikból.[14] [15]

- **A hívő dehumanizálása.** A „kultusz” tagja nem egy más meggyőződésű ember, hanem egy akarat nélküli „áldozat”, egy zombi, aki elvesztette a kritikai gondolkodás képességét. Nem meggyőzni kell, hanem „megmenteni”, akár akarata ellenére is. Ez a koncepció teljesen felmenti a „kultuszok elleni harcost” az erőszak alkalmazásáért viselt erkölcsi felelősség alól.[9] [10] [11] [12] [13]
- **Az abszolút gonosz képének megteremtése.** A „kultusz” nem csupán egy kétes gyakorlatokkal rendelkező szervezet. Ez egy bűnöző, totalitárius struktúra, amely a társadalom, a család, az állam alapjait fenyegeti. Bármilyen eszköz jó egy ilyen fenyegetés elleni harchoz.[9]
- **A családi tragédiák kihasználása.** Az AKM aktívan dolgozott olyan szülőkkel, akiknek a gyermekei új vallási mozgalmakhoz (ÚVM) csatlakoztak. Bánatuk, félelmük és értetlenségük a társadalmi pánik üzemanyagává és az agresszív cselekedetek fő igazolásává vált.[9]

Dvorkin, mint egy szivacs, szívta magába ezt a légkört és ezeket a módszereket. Látta, milyen hatékonyan működnek az individualizmusra és annak elvesztésétől való félelemre épülő amerikai társadalomban. Megfigyelte, hogyan képes az áltudományos retorika mozgósítani a közvéleményt és nyomást gyakorolni a hatalmi struktúrákra. Ez egy kész, bevált technológia volt.

De az amerikai modellnek volt egy lényeges hiányossága jövőbeli tervei szempontjából: lényegében antiautoriter volt, az egyéni jogokra és a „rabszolgaságtól” való védelemre hivatkozva. Dvorkinnak azonban egy olyan ideológiára volt szüksége, amely egy állami elnyomó politika alapjául szolgálhat. És megtalálta azt európai mentorainál.

Európai fejlesztés: a nácizmus öröksége és a szabadság gyűlölete

Míg az amerikai AKM főként egy „alulról jövő”, aggódó állampolgárok mozgalma volt, Európában egy másik hagyomány létezett – a vallás feletti állami ellenőrzés hagyománya, amely a távoli múltba nyúlik vissza. A második világháború után ez a hagyomány új életre kelt a náci teológus, Walter Künneth tanítványainak személyében. Ahogy az 1. fejezetből emlékszünk, Künneth létrehozta az egyház és a Harmadik Birodalom elnyomó apparátusának együttműködési módszertanát. Munkáját követői folytatták: Friedrich-Wilhelm Haack evangélikus lelkész Németországban és Johannes Aagaard teológus Dániában.

Pontosan ők lettek Dvorkin igazi tanárai. A rendelkezésemre bocsátott anyagokban egyértelműen „legaktívabb és legkedvesebb tanítványuknak” nevezik. A kapcsolat nem csupán eszmei, hanem szervezeti is volt. Haack és Aagaard létrehozták a Dialog Center International (DCI) nemzetközi hálózatot, amely az antikultisták új generációjának inkubátorává vált egész Európában. Dvorkinnak kellett volna a fő képviselőjükké válnia a posztszovjet térségben.[16] [17] [18]

De mit kapott Haacktól és Aagaardtól, amit az amerikai tapasztalat nem adhatott meg neki?
Megkapta az állami erőszak ideológiai igazolását és a alapvető szabadságjogok mély, irracionális megvetését. Az amerikai antikultisták számára a szólás- és vallásszabadság, amelyet az amerikai alkotmány első kiegészítése rögzít, egy probléma volt, amelyet meg kellett kerülni. Haack és Aagaard számára ez az a rossz volt, amelyet ki kell irtani.

Friedrich-Wilhelm Haack az első kiegészítést „az emberi természettel ellentétesnek” nevezte. Johannes Aagaard „neurózisként” beszélt róla.[16] [17]

Pontosan tőlük örökölte Dvorkin a liberális jogszabályok iránti gyűlöletét. Oroszországba visszatérve megvetéssel fogja az 1990-es orosz lelkiismereti szabadságról szóló törvényt „az első kiegészítés másolatának” nevezni, és minden erőfeszítést megtesz annak eltörlésére.[16]

Tőlük örökölte az antiamerikanizmust is, amely később fontos részévé válik retorikájának Oroszországban. Az ő világképében az USA a „szektás fertőzés” forrásává, a globalizmus és a szellemi romlás melegágyává válik. Könyvében ezt írta: „Abban az Amerikában még volt valami szabadság. A mostaniban már ez sincs. És még kevésbé van szellemi szabadság. Van politikai korrektség, abszurdumig víve, van gazdasági rabszolgaság, és van a bűn és a romlottság mindenhatósága. Az egyet nem értőknek megvan a szabadságuk, hogy hallgassanak.”[35] Ez a paradoxon megdöbbentő: egy ember, aki tizenöt évet élt Amerikában, ott szerzett végzettséget és ott találta meg a küldetését, elszánt antiamerikanistaként tér vissza Oroszországba.[34]
Ebben rejlik a pszichológiájának kulcsa. Valószínűleg, amerikai tapasztalata tele volt frusztrációval. Soha nem tudott „sajátjává” válni az amerikai társadalomban. Emigráns, idegen maradt. Antiamerikanizmusa egy elutasított ember bosszúja, egy kísérlet arra, hogy felemelkedjen egy olyan társadalom fölé, amely nem fogadta be őt, és amelyet bűnösnek és szellemileg betegnek nyilvánít.[34] [35]

Az 1990-es évek elejére a puzzle összeállt. Dvorkinnak volt egy kész eszköztára és egy világos célja. Fejében egy egyedülálló szintézis jött létre:

- **Amerikai technológia.** A morális pánik keltésének módszerei, áltudományos retorika („tudatkontroll”), a médiával és az „áldozatok” családjaival való munka.[9]
- **Európai ideológia.** Az állami beavatkozás igazolása a vallás ügyeibe, a jogok és szabadságok megvetése, antiamerikanizmus.[16] [17]
- **Ortodox legitimitás.** A Meyendorfftól kapott képzés révén szerzett státusz, és a lehetőség, hogy az Egyház leple alatt cselekedjen.[4] [5]

Már csak a fő ideológiai terméket, a fegyvert kellett megalkotni, amelyet Oroszországba importálhatott. És megalkotta.

A „totalitárius szekta” feltalálása

A „totalitárius szekta” kifejezés Dvorkin zseniális találmánya. Ez nem csupán az angol „kultusz” fordítása. Ez egy hatalmas ideológiai konstrukció, amelyet kifejezetten a posztszovjet tudat számára hoztak létre.[27]

A „szekta” szó az orosz nyelvben mindig is negatív konnotációval bírt, de inkább az óhitűekkel vagy a baptistákkal hozták összefüggésbe – valami idegennel, de nem feltétlenül baljóssal. A „totalitárius” szó azonban a társadalom legfájóbb pontjára tapintott, amely éppen túlélte egy totalitárius rezsim összeomlását. Felidézte a GULAG-ot, az elnyomást, a személyi kultuszt, a párt mindent átható ellenőrzését.

E két szó összekapcsolásával Dvorkin egyenes és gyilkos analógiát hozott létre: új vallás = új totalitarizmus. Nem vitatkozott az új mozgalmak teológiájával. Azonnal politikai és bűnügyi síkra terelte a beszélgetést. Az ÚVM vezetője nem egy tévelygő prédikátor, hanem

egy új Hitler vagy Lenin. A hívők közössége nem egyház, hanem koncentrációs tábor vagy összeesküvők sejtje.[27]

Ez a formula egyszerű, érthető és rendkívül hatékony volt. Lehetővé tette:

- A szovjet múlt traumatikus tapasztalatainak mozgósítását.
- Bármilyen alternatív spiritualitás nemzetbiztonsági fenyegetésként való bemutatását.
- Bármilyen elnyomás igazolását az „új totalitarizmus” elleni megelőző intézkedésként.

1992-re a misszionárius készen állt. Poggyásza nem személyes tárgyakból, hanem eszmékből, technológiákból és kapcsolatokból állt. Egy olyan országba tért vissza, amely a káosz és az ideológiai vákuum állapotában volt – ideális talaj a gyűlölet magvainak elvetéséhez.

Megdöbbentő az az ok, amelyet később ő maga nevezett meg visszatérésére. Egy interjúban Dvorkin kijelentette, hogy a „globalizáció” és a „totális ellenőrzés” elől menekült az USA-ból, és a 90-es évek eleji Oroszország „a legszabadabb országnak” tűnt számára. Ez az állítás gonosz gúnynak hangzik. Egy ember, aki egész további életét egy totális ellenőrzési és elnyomási rendszer kiépítésének szentelte, azt állítja, hogy pont ettől menekült.[34]
Talán nincs ebben ellentmondás. Talán egy idegen ellenőrzés elől menekült, hogy a sajátját hozza létre. Az új Oroszország káoszában nem a szabadságot látta, hanem egy lehetőséget – a lehetőséget, hogy azzá váljon, amivé Amerikában soha nem válhatott volna: demiurgosszá, a legfőbb inkvizítorrá, azzá az emberré, aki eldönti, kinek szabad hinnie, és kinek nem. Nem hazatértj. Csatatérre tért vissza. És kiválóan fel volt fegyverezve.

Küldetés a káoszban: a magok elvetése

1992-ben Dvorkin Moszkvában landolt, egy városban, amelyet alig ismert fel. Ez egy olyan ország volt, amely tektonikus elmozduláson ment keresztül. A Szovjetunió felbomlása nemcsak gazdasági összeomlást és politikai bizonytalanságot hagyott maga után, hanem egy hatalmas szellemi vákuumot is. A hetven évnyi állami ateizmus kiirtotta a hagyományos vallási iránytűket a köztudatból, és egy kiégett földet hagyott maga után. És erre a földre új eszmék, tanítások és misszionáriusok áradata zúdult a világ minden tájáról.

Egy amerikai megfigyelő számára a 90-es évek eleji Oroszország képe megdöbbentő volt. Az utcákon mosolygó krisnásokat lehetett látni, akik a „Hare Krisnát” énekelték, szigorú öltönyös mormonokat, protestáns egyházak prédikátorait az USA-ból és Dél-Koreából. A könyvesboltok polcain a krimik és a szerelmes regények mellett teozófiai, ezoterikus és keleti filozófiai művek hevertek. Azok az emberek, akik évtizedekig a „vasfüggöny” mögött éltek, mohón nyelték el mindazt, ami új volt, megpróbálva választ találni az örök kérdésekre, amelyek oly sokáig be voltak tiltva.[22] [23] [24] [25]
Ebben a kaotikus „szellemi szupermarketben” az Orosz Ortodox Egyház (OOE), amely éppen felszabadult a szovjet elnyomás alól, nehéz helyzetbe került. Egyrészt reneszánszát élte: templomok nyíltak, hívők tértek vissza. Másrészt példátlan versennyel szembesült. Az OOE, amely hozzászokott az egyetlen legitim szellemi erő státuszához (bár elnyomott), nem állt készen a lelkekért és elmékért folytatott harcra a szabad eszmepiac körülményei között. Retorikája sokak számára archaikusnak, struktúrái pedig nehézkesnek tűntek.

Pontosan ebben a pillanatban jelent meg a színen Alekszandr Dvorkin. A zavarodott és támaszt kereső egyházi hierarchia számára igazi ajándék volt. Nyugatról jött, beszélt angolul, amerikai tudományos fokozattal rendelkezett, és ami a legfontosabb, egy kész, egyszerű és érthető koncepciót hozott, amely mindent megmagyarázott, ami történt. Nem bonyolult teológiai vitákról beszélt. A háború nyelvén beszélt: „ellenségek", „fenyegetés", „beszivárgás", „totalitárius szekták".

Azt ajánlotta fel az OOE-nek, ami annyira hiányzott neki: egy ellenséget. Egy világos, külső, baljós ellenséget, amely elleni harc összekovácsolhatja a sorokat, mozgósíthatja a híveket, és ami a legfontosabb, igazolhatja az új orosz államban betöltött különleges szerep iránti igényeit.

Az erődítmény megalapítása: Lyoni Szent Iréneusz Központ

1993-ban, mindössze egy évvel a visszatérése után, II. Alekszij pátriárka támogatásával Dvorkin megalapítja a Szent Iréneusz Mártír Információs és Konzultációs Központot. Kezdetben a Moszkvai Patriarchátus Vallásoktatási és Kateketikai Osztályának alegységeként működött. Ez stratégiailag briliáns lépés volt. A hivatalos egyházi struktúrához való tartozás azonnali legitimitást és hozzáférést biztosított számára az Orosz Ortodox Egyház erőforrásaihoz.[26]

A névválasztás nem volt véletlen. Lyoni Szent Iréneusz, a II. század teológusa, a gnoszticizmus elleni harcáról vált híressé, amelyet a legveszélyesebb eretnekségnek tartott. Azzal, hogy központját róla nevezte el, Dvorkin egyértelműen kinyilvánította küldetését: ő az új Iréneusz, akinek feladata megvédeni a hit tisztaságát a modern „eretnekségektől". Ez nem csupán egy

hivatalnok vagy elemző, hanem Krisztus harcosának képét teremtette meg róla, aki az ortodoxia őrzője.[27] [28]

A központ kezdettől fogva nem tudományos intézményként, hanem harci központként pozicionálta magát. Fő feladatai a következők voltak:

- **Információgyűjtés.** Dossziék készítése minden Oroszországban működő „nem hagyományos" vallási csoportról. Az információk gyakran ellenőrizetlenek voltak, pletykákból, szövegkörnyezetből kiragadott idézetekből és elégedetlen volt tagok tanúvallomásaiból álltak.
- **Propaganda.** Aktív munka a médiával. Dvorkin és munkatársai számtalan interjút adtak, cikkeket írtak, televízióban szerepeltek, ezzel formálva a „szektás" képét a társadalomban, mint egy veszélyes ellenségét. Kész amerikai kliséket használtak: „agymosás", „tudatkontroll", „családok szétrombolása".
- **„Áldozatok" tanácsadása.** A központ vonzó ponttá vált azoknak a rokonoknak, akiknek családtagjai új vallási mozgalmakhoz csatlakoztak. Bánatuk és félelmük vált a „szekták" ártalmasságának fő „bizonyítékává" és az ellenük folytatott harc igazolásává.

Ez a megközelítés, ahogy már tudjuk, az amerikai CAN és az európai „Dialógus Központok" módszertanának pontos másolata volt. De orosz körülmények között különös, baljós hatékonyságot nyert. Egy totalitarizmus által traumatizált és az ellenségkereséshez szokott társadalomban a gyűlölet magvai termékeny talajra hullottak.

A hálózat kiépítése és a hatalom megragadása

Dvorkin megértette, hogy egyetlen moszkvai központ nem tudja ellenőrizni az egész országot. Aktívan elkezdett egy országos

hálózatot kiépíteni. Oroszország-szerte, mint gomba eső után, regionális „szektaellenes” központok jelentek meg. Szinte mindig a helyi OOE egyházmegyék missziós osztályainak bázisán hozták létre őket. E központok vezetői tanítványai és követői lettek – olyan emberek, akik az ő szemináriumain és előadásain kaptak „ideológiai képzést”.[33]

Az 1990-es évek végére Dvorkin már nem csupán egy marginális aktivista volt. Egy pókháló központjává vált, amely az egész országot behálózta. Ő és hálózata váltak az állami szervek számára a „szektákról” szóló „szakértői” információk fő forrásává. Amikor egy tisztviselőnek, ügyésznek vagy az FSB munkatársának információra volt szüksége egy vallási csoportról, Dvorkinhoz vagy regionális képviselőihez fordultak. És egy kész vádiratot kaptak, áltudományos nyelven megfogalmazva, de egy teljesen konkrét gyakorlati következtetéssel: „betiltani”, „felszámolni”, „nem beengedni”.

Ez a „igazság” monopóliumának klasszikus példája volt. Akadémiai képzettség nélkül Dvorkin kikiáltotta magát a fő szakértőnek, majd egyházi és közigazgatási erőforrásokat felhasználva kiszorított a pályáról minden valódi vallástudóst. Azokat, akik megpróbáltak ellentmondani és rámutatni koncepcióinak áltudományos jellegére, azonnal „szekták cinkosainak” vagy „nyugati befolyás ügynökeinek” bélyegezték. A 90-es évek kémhisztériájának légkörében ez hatékony módszer volt bármilyen ellenzék elhallgattatására.

Maga Dvorkin nem titkolta a tudományos megközelítés iránti megvetését. Egy interjúban cinikusan megjegyezte:
„Megértettem, hogy a szakértő nem az, aki tud valamit, hanem az, akit megkérdeznek.”[28]
Mindent megtett, hogy csak őt kérdezzék.

Törvényhozási diadal: az 1997-es törvény

Dvorkin tevékenységének első szakaszának csúcspontja az 1997-es új szövetségi törvény „A lelkiismereti szabadságról és a vallási egyesületekről” elfogadása volt. Ez a törvény fordulópontot jelentett az új Oroszország valláspolitikájában. Dvorkin és az RPC-beli társai a dokumentum fő lobbistái közé tartoztak.[29]

Az új törvény, ellentétben az 1990-es liberális törvénnyel, hierarchiát vezetett be a vallási szervezetek között. Két kategóriába sorolta őket:

- **Vallási szervezetek.** Azok, amelyek bizonyítani tudták legalább 15 éves oroszországi létezésüket. Teljes jogkört kaptak, beleértve a tulajdonjogot, a kiadói tevékenységet és az oktatási intézmények létrehozását.
- **Vallási csoportok.** Azok, akik nem tudták igazolni a 15 éves időszakot. Jogaikat súlyosan korlátozták. Nem rendelkeztek jogi személyiséggel, nem nyithattak bankszámlát, nem birtokolhattak ingatlant, és nem hívhattak meg külföldi misszionáriusokat.

Formálisan a törvény nem tiltotta be az új vallásokat, de a gyakorlatban elviselhetetlen körülményeket teremtett számukra, jogi gettóba szorítva őket. Pontosan ez volt az az eredmény, amire Dvorkin törekedett. Nem tudta elérni a „szekták” teljes betiltását, de elérte marginalizálásukat és diszkriminációjukat a törvényhozás szintjén.

Egy amerikai megfigyelő számára ez a törvény a vallások törvény előtti egyenlőségének elvének közvetlen elutasításaként tűnt fel. Intézményesítette a bizalmatlanságot az „új” és „külföldi” hitekkel szemben, kivételezett helyzetet teremtve a „hagyományos” vallások, elsősorban az OOE számára. Dvorkin elégedetten jegyezte meg, hogy

Oroszország végre megszabadult „az első alkotmánymódosítás másolatától”. Egy olyan törvénnyel helyettesítette, amely európai mentorainak ideológiáját tükrözte – az állami ellenőrzés és a szellemi másként gondolkodás minden formájával szembeni gyanakvás ideológiáját.

A nemzetközi szervezetek (EBESZ, Európa Tanács, HRW, Amnesty) kritizálták a törvényt.[30] [31] [32]

E törvény elfogadása hatalmas győzelem volt Dvorkin számára. Bizonyította hatékonyságát politikai szereplőként. Megmutatta, hogy nemcsak a közvéleményt tudja formálni, hanem a törvényhozási folyamatot is befolyásolni tudja. „Pótolhatatlan szakértői” státusza véglegesen megszilárdult.

A gyűlölet módszertana: szavaktól a tettekig

Az OOE erejével és az új törvény által biztosított legitimitással a háta mögött Dvorkin és az OOE „szektaellenes” osztályainak hálózata a következő szakaszba lépett – a médiában történő lejáratástól a közvetlen üldözésig. A 90-es években kidolgozott módszertan a 2000-es években a közigazgatási és büntetőügyek koholásának alapjává vált.

Tevékenységük elemzése egy világos, ismétlődő algoritmust tár fel:

Célpont kiválasztása. Általában egy aktív, növekvő vallási csoport vo amelyet az RPC versenytársnak tekintett.
Médiatüzérségi előkészítés. A helyi, majd a szövetségi sajtóban lejárat kampány indult. Cikkek jelentek meg és televíziós riportok készülte amelyekben a szervezetet „totalitárius szektának”, vezetőjét „csalónal vagy „CIA-ügynöknek”, gyakorlatait pedig „a pszichére és az egészségı

veszélyesnek” nevezték. Az információ forrása mindig Dvorkin vagy hel képviselői voltak.

Ellenőrzések kezdeményezése. A médiabotrány alapján a helyi OO missziós osztályok hivatalos leveleket küldtek az ügyészségnek, belügyminisztériumnak és az FSB-nek, követelve „a veszélyes szekt tevékenységének ellenőrzését”.

Koholmányozott „szakértői vélemény”. Az ellenőrzés során rendvédelmi szervek, saját szakértők hiányában, szakvéleményért. ugyanazokhoz az emberekhez fordultak, akik az ellenőrzé kezdeményezték – Dvorkinhoz és hálózatához. A kör bezárult. „szakértői vélemény” előre tartalmazta a kívánt következtetéseke áltudományos formába öntve.

Jogi felszámolás. Ezen „vélemény” alapján az ügyészség keresetet nyújtott be a bírósághoz, követelve a szervezet felszámolás „szélsőséges tevékenység” vagy „az állampolgárok egészségéne károsítása” miatt.

Ez a modell szörnyen hatékony volt, mert a törvényesség látszatát keltette. A lánc minden egyes láncszeme – a média, a rendvédelmi szervek, a bíróság – formálisan a hatáskörén belül járt el. De az egész rendszert hazugság és elfogultság mérgezte meg, amelynek forrása Dvorkin és ideológiája volt.

A 90-es évek végére az antikultizmus gépezete felépült és finomhangolásra került. Az 1992-ben a káosz országába visszatért misszionárius mindössze néhány év alatt az orosz valláspolitika „szürke eminenciásává” vált. Nem csupán egy központot vagy egy szövetséget hozott létre. Olyasmit hozott létre, ami fájdalmasan emlékeztetett azokra a történelmi analógiákra, amelyeket oly jól tanulmányozott. Rettegett Iván opricsnyinájához hasonlóan egy párhuzamos hatalmi struktúrát hozott létre, amely személyesen neki

volt elkötelezett, saját törvényei szerint működött, és fel volt hatalmazva annak meghatározására, hogy ki az „ellenség” az országban.

Létrehozta a saját inkvizícióját, ahol ő maga volt az elméletalkotó és a legfőbb bíró is. És ez az inkvizíció készen állt arra, hogy megkezdje boszorkányüldözését az egész országban. A XXI. század eleje Oroszország számára az az időszak lett, amikor ez a gépezet teljes gőzzel működésbe lépett, ezrek sorsát őrölve fel és megsemmisítve annak a szabadságnak a maradványait, amelyért Dvorkin állítólag egykor Amerikába utazott. Visszatérése diadallal végződött. A gyűlölet diadalával.[34]

Felhasznált forrásművek.

Hebrew Immigrant Aid Society (HIAS). (1977, március). *Alekszan Dvorkin emigrációjával kapcsolatos levéltári anyagok a Szovjetunióból a „izraeli meghívó” keretében.* [Levéltári dokumentumok].

Alekszejeva, L. (1992). *Isztorija inakomiszlija v SZSZSZR* (A máské gondolkodás története a Szovjetunióban). Moszkva: Veszt.

Vojnovics, V. (2010). *Avtoportret: Roman mojej zsiznyi* (Önarckép: Élete regénye). Moszkva: Ekszmo.

Puddington, A. (1999). *Broadcasting freedom: The Cold War triumph Radio Free Europe and Radio Liberty*. Lexington: University Press Kentucky.

Fordham University, Graduate School of Arts and Sciences. (é.n. *Records on PhD in History (Ivan IV dissertation)* (Dokumentumok történelemtudományi PhD fokozatról (IV. Iván disszertáció)). [Egyeter levéltári dokumentumok].

U.S. Commission on International Religious Freedom (USCIRF). (2018 *Annual report 2018: Russia*. Washington, DC: Autho https://www.uscirf.gov/sites/default/files/2018USCIRFAR.pdf

Hunter, E. (1951). *Brainwashing in Red China*. New York: Vanguar Press.

Lifton, R. J. (1961). *Thought reform and the psychology of totalism*. Ne York: W. W. Norton.

Singer, M. T., & Lalich, J. (1995). *Cults in our midst*. San Francisc Jossey-Bass.
Richardson, J. T. (1996). Brainwashing claims and minority religior outside the United States. *Journal of Church and State*, *38*(1), 39–60.
Anthony, D. (1999). Religious movements and brainwashing litigatio *Journal for the Scientific Study of Religion*, *38*(3), 287–305.
Barker, E. (1984). *The making of a Moonie: Choice or brainwashing* Oxford: Basil Blackwell.
Bromley, D. G., & Richardson, J. T. (1983). *Th brainwashing/deprogramming controversy*. New York: Edwin Melle Press.
Cult Awareness Network (CAN). (1972–2001). Gyűjtemény. University California, Santa Barbara.
U.S. Congress. (1979). *The assassination of Representative Leo J. Rya and the Jonestown, Guyana tragedy: Report of a staff investigative grou to the Committee on Foreign Affairs*. Washington, DC: U.S. Governme Printing Office.
Aagaard, J. (1970s–1990s). *Reports and pamphlets of Dialog Cent Aarhus* (Az aarhusi Dialógus Központ jelentései és röpiratai). [Levéltá anyagok]. Aarhus: Dialog Center Aarhus.
Haack, F.-W. (1979). *Neue Religionen*. München: Arbeitsgemeinschaft fi Religions- und Weltanschauungsfragen.
Dialog Center International (DCI). (1981–1992). *Organizational recor and training syllabi* (Szervezeti dokumentumok és képzési tananyagok [Levéltári anyagok]. Aarhus: Dialog Center International.
Meyendorff, I. (2001). *Vizantyijszkoje bogoszlovije* (Bizánci teológia Moszkva: Palomnyik.
Schmemann, A. (1977). *The historical road of Eastern Orthodox* Crestwood, NY: St. Vladimir's Seminary Press.
St. Vladimir's Orthodox Theological Seminary (SVOTS). (1970s–1980s *Archives of the Orthodox Church in America (OCA)* (Az Amerikai Ortodo Egyház levéltára). [Levéltári anyagok]. Crestwood, NY: St. Vladimir Orthodox Theological Seminary.
Zubov, A. (Szerk.). (2009). *Isztorija Rosszii. XX vek: 1939–200* (Oroszország története. 20. század: 1939–2007). Moszkva: Asztrel.
Filatov, Sz. B., & Lunkin, R. N. (2005). *Статистика российско религиозности: магия цифр и неоднозначная реальность* (Az oros

vallásosság statisztikái: a számok mágiája és a kétértelmű valóság *Социологические исследования*, (6), 35–45.
Mitrohin, N. (2004). *Русская православная церковь: современно состояние и актуальные проблемы* (Az Orosz Ortodox Egyhá jelenlegi állapota és aktuális problémái). Moszkva: Novoe lityeraturno obozrenyije.
Kurajev, A. (1997). *Vizov ekumenyizma* (Az ökumenizmus kihívása Moszkva: A Moszkvai Patriarchátus Kiadója.
Informacionno-konszultacionnij centr szvjascsennomucsenyika Irinye Lionszkovo. (2003). *Isztorija Informacionno-konszultacionnovo centi szvjascsennomucsenyika Irinyeja Lionszkovo* (A Szent Iréneusz Márt Információs és Konzultációs Központ története). Iriney.r https://iriney.ru/about/history
Dvorkin, A. (2002). *Szektoegyenie. Totalitarnije szekti. Op szisztematyicseszkovo isszledovanyija* (Szektológia. Totalitárius szektá Egy szisztematikus kutatás tapasztalata). Nyizsnyij Novgoro Hrisztyianszkaja bibliotyeka.
Pravmir.ru. *«Alekszandr Dvorkin: nasztyojascsij hippi»* („Alekszan Dvorkin: egy igazi hippi”). https://www.pravmir.ru/aleksandr-dvorki nastoyashhij-xippi/
Orosz Föderáció. (1997). *Fegyeralnij zakon ot 26.09.1997 № 125-FZ « szvobogye szovesztyi i o religioznih ob'egyinyenyijah»* (1997. szeptembe 26-i 125-FZ sz. szövetségi törvény „A lelkiismereti szabadságról és vallási egyesületekről” https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_16218/
Human Rights Watch. (1999). *Russia: Religious freedom concern (Reports 1998–2000)*. https://www.hrw.org/reports/1999/russia/Russ99 02.htm
Amnesty International. (2002). *Russian Federation: Denial of justic* https://www.amnesty.org/en/documents/eur46/027/2002/en/
U.S. Commission on International Religious Freedom (USCIRF). (1999 2010). *Annual reports: Russia section*. https://www.uscirf.gov/report briefs/annual-report/2010-annual-report
Kurganvera. *Alekszandr Dvorkin provel v praviteljsztve Kurganszk oblaszti szeminár po profilaktyike religioznovo eksztremizma* (Alekszan Dvorkin szemináriumot tartott a Kurgáni terület kormányzatában a vallá szélsőségesség megelőzéséről). Kurganvera.r

https://kurganvera.ru/news/konkurs/aleksandr-dvorkin-provel-v-pravitelstve-kurganskoy-oblasti-seminar-po-profilaktike-religioznogo-ekst
Pravmir. *«Alekszandr Dvorkin: nasztyojascsij hippi»* („Alekszandr Dvorki egy igazi hippi”). https://www.pravmir.ru/aleksandr-dvorkin-nastoyashhi xippi/
Dvorkin, A. *Moja Amerika* (Az én Amerikám). Azbuka ve https://azbyka.ru/fiction/moya-amerika-aleksandr-dvorkin/2/

4. Fejezet. Saját „szekta” létrehozása

Dvorkin amerikai időszakának és Oroszországba való diadalmas visszatérésének vizsgálata feltárta az ideológia importálásának és adaptálásának mechanizmusát. Megértettem, mit hozott magával, és miért működött. De előttem állt a következő, sokkal bonyolultabb kérdés: hogyan? Hogyan tudott egyetlen ember, még ha egy mérgező ideológiával és erős kapcsolatokkal felvértezve is, néhány év alatt személyes keresztes hadjáratát egy országos elnyomó gépezetté változtatni? Hogyan sikerült neki egyetlen kis központból a Moszkvai Patriarchátusnál egy szerteágazó, az egész országot behálózó hidrát növesztenie, amelynek csápjai behatoltak a hatalom irodáiba, a médiumok szerkesztőségeibe és a helyi parókiákra?

A válasz a fejezet címében rejlik, amely kezdetben csak metaforának tűnt. Ahogy elmélyedtem az általa létrehozott szervezet struktúrájában, rájöttem, hogy ez nem túlzás. Ahhoz, hogy legyőzze a „szektákat”, Dvorkin létrehozta a sajátját. Sokkal kifinomultabbat, veszélyesebbet és befolyásosabbat, mint bármelyik, amellyel harcolt. Olyan szervezetet épített, amely, Gleb Jakunin emberi jogi aktivista ironikus megjegyzése szerint, ellenségeinek tükörképe lett, magába szívva mindazokat a vonásokat, amelyeket oly hevesen másoknak tulajdonított: a vezető kultuszát, a másként gondolkodással szembeni intoleranciát, a merev hierarchiát és a határtalan hatalomvágyat.

Ez a fejezet egy szörny anatómiája. Ez a történet arról szól, hogyan jött létre az Oroszországi Vallás- és Szektakutató Központok Szövetsége (RACIRS) – egy struktúra, amely egyszerre lett személyes hadserege, üzleti birodalma és álegyházi kultusza.

A központtól a hálózatig

1993-ban, amikor Dvorkin megalapította a „Szent Iréneusz Mártír Információs és Konzultációs Központját”[1], ez egy szerény kezdeményezésnek tűnt. Egy kis alegység az Orosz Ortodox Egyház (RPC) Vallásoktatási és Kateketikai Osztályának struktúrájában, II. Alekszij pátriárka áldásával. A külvilág számára ez egy legitim egyházi szervezet volt, amely egy fontos üggyel foglalkozott – a „nem hagyományos vallásoktól” szenvedett emberek megsegítésével.

De Dvorkin kezdettől fogva nem egyetlen központ kategóriáiban gondolkodott. Stratégaként, birodalomépítőként gondolkodott. Megértette, hogy egy Oroszország méretű országban az elmék feletti ellenőrzés lehetetlen egyetlen moszkvai irodából. Hálózatra volt szüksége. Olyan rendszerre volt szüksége, amely képes volt sokszorosítani ideológiáját, információkat gyűjteni és nyomást gyakorolni helyben – minden régióban, minden egyházmegyében.

Pontosan ekkor született meg a RACIRS ötlete.[2] Formálisan ez egy társadalmi szövetség, amely független regionális központokat egyesít a tapasztalatcsere és az erőfeszítések összehangolása érdekében. Valójában azonban egy központosított, hierarchikus struktúra volt, amely a franchise elvén működött. Dvorkin egy kész „gyűlölet-üzleti tervet” kínált: vedd az én ideológiámat, használd a „totalitárius szekta” márkanevemet, dolgozz a módszertani útmutatóim szerint, és én biztosítom neked az RPC fedezetét, a „szakértői” státuszt és a hatalmi struktúrákhoz való hozzáférést.

Ez egy zseniális szervezési lépés volt. A RACIRS „társadalmi szervezetként” való létrehozásával Dvorkin kivonta tevékenységét az egyházi bürokrácia közvetlen és teljes ellenőrzése alól. Önálló szereplővé vált, aki az RPC-t erőforrásként használta, de nem volt teljesen elszámoltatható neki. Párhuzamos hatalmi struktúrát hozott létre az Egyházon belül. Az egyházmegyék missziós osztályai, amelyek a regionális RACIRS-központok bázisává váltak, már nem annyira a helyi püspökünek, hanem a Moszkvából személyesen Dvorkin által leküldött ideológiai iránymutatásoknak engedelmeskedtek. Az egyházi apparátus egy részét személyes gárdájává, modern opricsnyikokká változtatta. És végül egy olyan rendszert épített, amelyben az egész országban csak őt és az embereit kérdezték. A RACIRS monopolizálta a vallási kérdésekben a „szakértelmet”, hatékonyan kiszorítva erről a területről a valódi vallástudósokat.

Így született meg az Oroszországi Vallás- és Szektakutató Központok Szövetsége (RACIRS) – egy hibrid struktúra, amely egyszerre működött társadalmi szervezetként, egyházi alegységként és árnyéklobbi-apparátusként.[3] Kulcsfigurái, magán Dvorkinon kívül, olyan emberek lettek, mint Alekszandr Novopasin protojerej Novoszibirszkben és Alekszandr Kuzmin pap Szaratovban. Missziós osztályaikat a „szektaellenes” harc előőrseivé változtatták, szorosan együttműködve a helyi hatóságokkal és az erőszakszervezetekkel.

A gyűlölet öröksége: hadnagyok toborzása

Egy birodalom nem épül egyedül. Dvorkinnak hűséges helytartókra volt szüksége helyben, saját „apostolokra”, akik elviszik a szektás fenyegetésről szóló „jó hírét” a tömegeknek. És megtalálta őket az Orosz Ortodox Egyház papjai között.

Ahhoz, hogy megértsük, hogyan sikerült ez neki, el kell képzelni az RPC állapotát a 90-es években. Az évtizedes üldöztetés után az Egyház zavarodottság állapotába került. Egyrészt – újjáéledés, templomok megnyitása. Másrészt – példátlan versennyel való szembesülés. Protestáns misszionáriusok, új vallási mozgalmak, keleti guruk – mindannyian élénk, modern és sokak számára érthető ajánlatokkal érkeztek Oroszország „spirituális piacára". Hozzájuk képest az RPC bonyolult dogmatikájával és archaikus szertartásaival gyakran alulmaradt az elmékért, különösen a fiatalokért folytatott harcban.

A helyi papok, különösen a régiókban, ostromlott erődnek érezték magukat. Látták, ahogy a nyáj a „versenytársakhoz" megy, és nem tudták, mit tegyenek. Nem voltak eszközeik, sem nyelvük, hogy ellenálljanak ennek. És ekkor megjelent Dvorkin.

Előadásokkal és szemináriumokkal érkezett az egyházmegyékbe. Egy fővárosi vendég, amerikai PhD-vel, aki a „tudományos szektológia" magabiztos nyelvén beszél. Nem javasolta, hogy bonyolult teológiai vitákba bonyolódjanak. Egyszerű és világos megoldást kínált: a versenytársaitok nem csupán más hitűek, hanem bűnözők. „Totalitárius szekták", amelyek családokat rombolnak szét, zombisítják az embereket és a nemzetbiztonságot fenyegetik. A ti feladatotok nem az, hogy vitatkozzatok velük, hanem hogy harcoljatok ellenük, leplezzétek le őket, jelentsétek őket a rendvédelmi szerveknek.

Sok zavarodott pap számára ez egy kinyilatkoztatás volt. Dvorkin azt adta nekik, amire kétségbeesetten szükségük volt:

- **Egy egyszerű ellenséget.** A bonyolult vallási versenyt a jó és a rossz fekete-fehér harcává változtatta.

- **Az igazság érzését.** Most már nem csupán veszítettek a versenyben, hanem „a hit és a haza védelmezői” voltak.
- **Eszközöket.** Módszertani útmutatókat, a „veszélyes szekták” listáit, kész megfogalmazásokat adott nekik az ügyészséghez és a médiához benyújtandó beadványokhoz.

Pontosan így toborozta kulcsfontosságú hadnagyait, akik a RACIRS alelnökei és támaszai lettek. Nem véletlen emberek voltak. Tevékeny, ambiciózus papok voltak, akik egyházmegyéjük missziós osztályait vezették – kulcspozíciókat a „versenytársakkal” folytatott harc megszervezéséhez.

A RACIRS parancsnoki struktúrája klasszikus katonai hierarchiaként épült fel, ahol maga Alekszandr Dvorkin, mint elnök, a legfőbb parancsnok, az ideológus és a vitathatatlan guru szerepét töltötte be. Alatta a leghűségesebb „tábornokainak” stábja működött.

A keleti szárny kulcsfigurája Alekszandr Novopasin protojerej, a RACIRS alelnöke volt.[4] A Novoszibirszki Egyházmegye Missziós Osztályának élén és a város legnagyobb székesegyházának elöljárójaként Dvorkin igazi „szibériai helytartójává” vált. Novopasin Novoszibirszket a „szektaellenes” harc mintaszerű felvonulási területévé változtatta, radikális retorikájával és a helyi erőszakszervezetekkel kiépített legszorosabb kapcsolataival tűnt ki. Központja modellé vált, amelyet az egész országban és azon túl is másoltak.

Az egész hálózat adminisztratív rendjéért és koordinációjáért a RACIRS ügyvezető titkára, Alekszandr Kuzmin pap felelt.[5] A Szaratovi Egyházmegye Missziós Osztályának vezetőjeként a „vezérkari főnök” szerepét vette át. Kuzmin aprólékosan szervezte a dokumentumkezelést, koordinálta a regionális fiókok tevékenységét és

biztosította a bürokratikus gépezet zökkenőmentes működését, Dvorkin ideológiai direktíváit konkrét szervezeti lépésekké alakítva.

A központi régiókban a támogatást és az ideológia terjesztését egy másik alelnök, Arszenyij Vilkov protojerej biztosította.[6] A Rjazanyi Egyházmegye Missziós Osztályának vezetőjeként a „központi koordinátor" szerepét töltötte be, aktívan sokszorosítva a moszkvai központból érkező anyagokat, módszereket és iránymutatásokat, és biztosítva azok bevezetését a közép-oroszországi egyházmegyékben.

Ez a csapat egységes szervezetként működött. Dvorkin generálta az ideológiát és a stratégiát. Novopasin biztosította az erőszakos fedezetet és „sikertörténeteket" hozott létre helyben. Kuzmin finomhangolta a mechanizmust, Vilkov pedig a propaganda terjesztéséért felelt. Nem csupán követők voltak, hanem a rendszer társtervezői, egyházi pozícióikat a személyes hatalom eszközeivé és vezetőjük ambícióinak megvalósítására szolgáló karokká változtatva.

Árnyékstruktúra: szekta az egyházon belül

A RACIRS tevékenységét tanulmányozva egyre inkább meggyőződtem arról, hogy ez nem csupán egy hálózat vagy szövetség. Ez egy szekta volt az Egyházon belül. Anatolij Pcselincev, Oroszország tiszteletbeli ügyvédje és a vallásjog egyik vezető szakértője, ezt rendkívül világosan fogalmazta meg:
„…Hangsúlyozni kell, hogy Dvorkin lényegében egy álegyházi szektát hozott létre. Az általa megfogalmazott szektajellemzők közvetlenül alkalmazhatók a szervezetére... Van egy guru – a tévedhetetlen Dvorkin – és követői az ország különböző régióiban."[7]

Ez nem volt túlzás. A RACIRS a destruktív kultusz minden kulcsfontosságú jellegzetességével rendelkezett:

- **Karizmatikus vezető.** Dvorkin a tévedhetetlen szakértő és megmentő képét kultiválta. Szava törvény volt a követői számára, életrajzát és címeit (gyakran önjelölt) pedig kivételességének bizonyítékaként mutatták be.
- **Merev hierarchia.** A piramisszerű struktúra Dvorkinnal a csúcson totális ellenőrzést és feltétlen engedelmességet biztosított.
- **Kritikával szembeni intolerancia.** Bármilyen másként gondolkodást, még a tiszteletre méltó papok vagy teológusok részéről is, azonnal elnyomtak. A kritikusokat megbélyegezték, hírnevüket az ellenőrzésük alatt álló médián keresztül semmisítették meg.
- **Saját nyelv és ideológia.** A „totalitárius szekta”, „destruktív kultusz”, „tudatkontroll” kifejezések egyfajta szent mantrákká váltak, amelyeket a mozgalom minden tagja ismételgetett. Ez az ideológia egyértelmű „mi-ők” határt hozott létre, ahol a „mi” a fény harcosai, az „ők” pedig a pokol szüleményei.

Elitizmus és önizoláció. A mozgalom tagjai kiválasztottnak érezték magukat, beavatottnak a „szektás fenyegetés” titkos tudásába. Ez a felsőbbrendűség és a „nagy küldetéshez” való tartozás érzése szorosan összekötötte őket egymással és a vezetővel.

Ami különösen megdöbbentő, az jaz, ,ahogyan ez az árnyékstruktúra belenőtt az RPC hivatalos szervezetébe. Dvorkin nem a semmiből hozta létre a központjait. A missziós osztályok meglévő infrastruktúráján élősködött. Ez azonnali hozzáférést biztosított neki helyiségekhez, finanszírozáshoz (bár szerényhez), emberi erőforrásokhoz és, ami a legfontosabb, az Orosz Ortodox Egyház márkanevéhez. A külvilág számára egy urjupinszki központ tevékenysége az RPC hivatalos álláspontjaként tűnt fel, holott valójában Dvorkin eszméinek továbbítása volt.

Ez a szimbiózis mindkét fél számára előnyös volt. Dvorkin legitimitást és erőforrásokat kapott. Az RPC vezetése hatékony eszközt kapott a versenytársakkal való harchoz és pozícióinak megerősítéséhez az állammal folytatott párbeszédben. De hosszú távon az Egyház csapdába esett. Maga is megfertőződött azzal a vírussal, amelyet gyógyítani hivatott. A gyűlölet, az intolerancia és az áltudományos retorika, amelyet Dvorkin hordozott, belülről kezdte szétmarni az egyházi szervezetet, megmérgezve a papok és a világiak tudatát.

A guru aurája: személyi kultusz és nagyzási hóbort

Ahhoz, hogy megértsük, hogyan sikerült Dvorkinnak ennyi embert hipnotizálnia, meg kell vizsgálnunk, hogyan konstruálta meg nyilvános imázsát. Nem tudósként vagy kutatóként pozicionálta magát. Prófétaként, harcosként, az igazság egyetlen birtokosaként pozicionálta magát.

Vizsgálatom feltárta, hogy ennek gyökerei nemcsak a hideg stratégiában, hanem személyes pszichológiájában is rejlenek. A könyvhöz gyűjtött anyagokban többször is utalásokat találtam fiatalkori diagnózisára – a ciklotímiára, vagyis a mániás-depresszív pszichózisra.[8] Az ilyen rendellenességek egyik megnyilvánulása a „nagyzási téveszme” vagy mánia. És Dvorkin egész nyilvános tevékenysége ennek a szindrómának a legfényesebb illusztrációjaként tűnik fel.

Kitalált és féligazságokon alapuló címekkel vette körül magát. A „professzor”, „az ország fő szektológusa” – ezeket a címeket, amelyeket nem támasztott alá valós akadémiai karrier ezen a területen, folyamatosan terjesztették a médiában és előadásain. Az

RPC-n belül a „professzori” címet valóban a pátriárka adományozta neki, de ez egy tiszteletbeli cím volt, nem tudományos fokozat. Dvorkin azonban ezt a legfőbb kompetenciájának bizonyítékaként használta.

Ennek a nagyzási hóbortnak a csúcspontja egy 2009. márciusi kazahsztáni munkalátogatása volt.[9] Találtam egy sajtóközleményt erről a látogatásról az egyik RACIRS-hez köthető weboldalon, és ez az észak-koreai média stílusában írt propaganda mesterműve volt.
A jelentés szövege egy államfői látogatásról szóló hivatalos közlemény nyelvén íródott. *„A RACIRS elnöke, A. Dvorkin professzor háromnapos munkalátogatást tett...”, „a látogatás célja találkozók és előadások tartása volt állami és önkormányzati tisztviselők számára...”, „a RACIRS elnökének sűrű programja...”, „a RACIRS elnöke és a fogadó fél képviselői kifejezték szándékukat a kétoldalú szakmai együttműködés további fejlesztésére és megerősítésére”.*

Ez nem csupán egy jelentés volt. Ez egy nyilatkozat volt. Dvorkin nem csupán szakértő. Ő egy árnyékállam feje, saját birodalmának „elnöke”, aki más országok minisztereivel egyenrangúként tárgyal. Ez a publikáció, amelyet kétségtelenül ő maga rendelt meg, a nyájának – a RACIRS híveinek – szólt Oroszország-szerte. Azt a gondolatot kellett beléjük sulykolnia, hogy vezetőjük hatalma és befolyása határtalan.
Ugyanez a légkör uralkodott az előadásain is. A tanúk nem akadémiai eseményekként, hanem szektás összejövetelekként írták le őket. Egy szemtanú, aki véletlenül került egy ilyen találkozóra, ezt írta:

„Az első benyomásom és meglepetésem az volt, hogy a teremben nem voltak nyugodt arcok. Sok fiatal volt, de az arcuk feszült,

valahogy eltorzult volt. Az idősebbek arcán is egészségtelen izgalom látszott. […] Megértettem, mi a szekta lényege. Szinte minden jelenlévő látszólag ortodox volt, de ez az összejövetel valójában egy szekta volt. […] És a hallgatók eltorzult arcán látszott, hogy bár Istenről beszéltek, nem Érte gyűltek össze, hanem a saját elméleteikért és módszereikért."[10]

Dvorkin egy klasszikus manipulatív fogást alkalmazott, amelyet „szadisztokráciának" nevezhetünk. Először állati félelem állapotába taszította a közönséget, apokaliptikus képeket festve a „totalitárius szekták" borzalmairól. Vérfagyasztó történeteket mesélt (gyakran ellenőrizetleneket) öngyilkosságokról, szétrombolt családokról, zombisított gyerekekről. Aztán, amikor a közönség kellőképpen meg volt ijedve és dezorientálva, felajánlotta a megváltást – a saját mozgalmát, a saját szervezetét. A „szekták elleni harcosok" sorába való belépés a hatalom illúzióját adta az embereknek e káosz felett, a közösséghez tartozás és az erkölcsi felsőbbrendűség érzését. Egy hadsereg részévé váltak, amelyet egy nagy és tévedhetetlen hadvezér vezetett.

A 2000-es évek közepére a gépezet összeállt. A hierarchikus RACIRS-hálózat, amely az egész országot behálózta. Hűséges hadnagyok a kulcsfontosságú egyházmegyékben. A vezető személyi kultusza, amelyet a hatalmáról szóló mítoszok támasztottak alá. És egy hívőkből álló hadsereg, amely készen állt arra, hogy végrehajtsa gurujuk bármely parancsát. Ez a struktúra nem csupán egy szervezet volt. Ez egy élő, lélegző szekta volt, amely készen állt arra, hogy teljes körű háborút indítson mindenki ellen, akit vezetője ellenségnek nyilvánít. Nem tanulmányozásra, hanem megsemmisítésre épült. És

hamarosan megkezdte véres aratását.
Ez az aratás nem tűzzel és vassal kezdődött, mint a középkorban. A XXI. századi inkvizíció sokkal kifinomultabban működött, fegyverként az információt, a médiát és az állam bürokratikus gépezetét használva. A RACIRS gépezete nem csupán hasonló gondolkodásúak gyülekezete volt, hanem egy jól olajozott megsemmisítő mechanizmus, amely egy világos, ismétlődő algoritmus szerint működött. Több száz oroszországi üldözési esetet tanulmányozva, Kalinyingrádtól Szahalinig, sikerült rekonstruálnom ezt az elnyomási technológiát minden részletében. Négy egymást követő szakaszból állt, amelyek mindegyike erősítette az előzőt, csapdába ejtve az áldozatot, ahonnan szinte nem volt kiút.

Az inkvizítor arzenálja: a megsemmisítés négy szakasza

Egy amerikai megfigyelő számára, aki hozzászokott ahhoz, hogy az állam és a vallási szervezetek különböző síkokon léteznek, ez a mechanizmus furcsának tűnhet. Ez a középkori boszorkányüldözés, a szovjet ügyek koholásának gyakorlata és a modern PR-technológiák baljós hibridje.

1. szakasz. Dossziék gyűjtése és „feketelista” összeállítása

Minden nem nyilvános vádakkal, hanem csendes, aprólékos munkával kezdődött az árnyékban. Hasonlóan ideológiai elődeikhez, Walter Künneth „Apologetikai Központjából”, akik a Gestapo számára gyűjtöttek dossziékat, a RACIRS is magán hírszerző szolgálatként működött.[11] A regionális központok minden információt összegyűjtöttek a felelősségi körükbe tartozó „nem hagyományos” csoportokról.

- **Információforrások.** Minden felhasználásra került: sajtópublikációk (beleértve a bulvársajtót is), internetes pletykák, a tagok személyes adatai, sértődött volt tagok tanúvallomásai, pénzügyi jelentések. Az információk gyakran nyílt dezinformációk vagy a szövegkörnyezetből kiragadott idézetek voltak.
- **Dossziék létrehozása.** Ezt az információt rendszerezték és „dossziékba" rendezték, amelyeket Dvorkin moszkvai központjába küldtek. Így alakult ki a megsemmisítésre ítélt szervezetek országos „feketelistája". Nemcsak nagy nemzetközi mozgalmak kerültek rá, hanem kis helyi közösségek, érdeklődési körök, jógaközpontok vagy akár egyes prédikátorok is, akik túl népszerűvé váltak, és elvonták a híveket a helyi RPC parókiától.
- **A kiválasztás elve.** A listára kerülés kritériuma nem a csoport valós „veszélyessége" volt, hanem sikeressége és versenyképessége. Minél aktívabb és feltűnőbb volt egy szervezet, annál nagyobb volt az esélye, hogy a következő célponttá válik.

Ez a szakasz teremtette meg a „ténybeli" alapot a további lépésekhez. Még ha ez az alap hazugságokból és féligazságokból állt is, az állami gépezet számára komoly analitikai terméknek tűnt a „szakértőktől".

2. szakasz. Nyilvános megbélyegzés és médiaháború

Amikor a dosszié elkészült, megkezdődött a masszív információs támadás. Ennek a szakasznak a célja az áldozat dehumanizálása, emberi mivoltától való megfosztása a társadalom szemében, és abszolút gonoszként való bemutatása volt.

- **A címke ráaggatása.** Itt a fő fegyver a „totalitárius szekta" kifejezés volt. Amint Dvorkin vagy képviselője a médiában kimondta ezt a

címkét, a párbeszéd lehetetlenné vált. A szervezetet azonnal a vallási kategóriából a bűnügyi kategóriába sorolták át.

- **Koordinált médiakampányok.** Az ellenőrzés alatt álló újságírókon és a lojális médián (mind egyházi, mind világi) keresztül publikációk hulláma indult el. Adataink szerint egy nagyobb szervezet elleni kampány csúcspontján hetente akár ezer azonos rágalmazó cikk is megjelenhetett. Mindegyik, mintha indigóval írták volna, ugyanazokat a RACIRS-központból leküldött téziseket ismételte: „agymosás”, „családok szétrombolása”, „csalás”, „kémkedés”.
- **A félelem légkörének megteremtése.** A médiában terjesztett történetek mindig maximálisan érzelmesek és ijesztőek voltak. Olyan szerencsétlen szülőkről szóltak, akik elvesztették gyermekeiket, olyan emberekről, akik a „szektásoknak” adták a lakásukat, öngyilkosságokról és titokzatos rituálékról. A valós tényeket bizonyíték nélküli állításokkal helyettesítették, amelyek az átlagember legsötétebb félelmeire apelláltak.

Ennek az „előkészítő tűznek” az eredményeként a köztudatban kialakult az ellenségkép. Az áldozat információs elszigeteltségbe került. Bármilyen kísérlet a mentegetőzésre vagy a saját álláspontjuk közlésére a gyűlölet áradatában fulladt el, és eleve „szektások trükkjeiként” értelmezték.

3. szakasz. Beszivárgás és az államapparátus felhasználása

Ez a legfontosabb és legcinikusabb szakasz, amely bemutatja Dvorkin mozgalmának valódi természetét. Nem csupán a „szekták” ellen harcolt – elfoglalta az államot, hogy azt saját büntetőeszközeként használja.

- **Beszivárgás a hatalomba.** Számos tanúvallomás szerint Dvorkin és társai célirányosan juttatták híveiket a három hatalmi ág jelentős posztjaira. Kulcsfontosságú pillanat volt, amikor 2008-ban Dvorkin

egykori diákját, Alekszandr Konovalovot nevezték ki igazságügyi miniszternek.[12] Ez példátlan befolyást biztosított Dvorkinnak.

- **Fegyver – a Szakértői Tanács.** Konovalov védnöksége alatt jött létre az Igazságügyi Minisztérium mellett működő Állami Vallástudományi Szakértői Tanács. Minden logikát és törvényt figyelmen kívül hagyva elnöke Dvorkin lett,[13] akinek sem köztisztviselői státusza, sem szakirányú végzettsége nem volt. A tanács magját a RACIRS-beli legközelebbi társai alkották. Így a független értékelésre hivatott szerv Dvorkin szektájának büntetőosztályává vált, amely az állam nevében járt el.
- **Ellenőrzések kezdeményezése.** A keltett médiapánik alapján Dvorkin hívei az erőszakszervezetekben (FSZB, ügyészség, MVD) ellenőrzéseket kezdeményeztek a kijelölt célpont ellen. Ezeket az ellenőrzéseket gyakran maszkos kommandósok fellépése, irodalom és számítógépek lefoglalása, a hívők kihallgatása kísérte – mindez további nyomást és a félelem légkörét teremtette meg.
- **A gyűlölet tanítása az erőszakszervezeteknek.** Dvorkin és követői szisztematikusan kezdtek előadásokat és szemináriumokat tartani az MVD, a Nyomozó Bizottság és az FSB munkatársainak.[14] Ezeken az előadásokon való részvétel néhány esetben kötelezővé vált. Így nemcsak új támogatókat toborzott, hanem „agymosást” is végzett a törvény képviselőin, beültetve tudatukba szélsőséges ideológiáját. Az állampolgárok védelmére hivatott erőszakszervezetek személyes hadseregévé váltak.

4. szakasz. Jogi megsemmisítés

A kör a bírósági tárgyalóteremben zárult be. Itt az összes korábbi szakasz egyetlen vádirattá olvadt össze.

- **A „szakvélemény” mint halálos ítélet.** Amikor egy ellenőrzés vagy bírósági eljárás során szakértői véleményre volt szükség, a

rendvédelmi szervek… az Igazságügyi Minisztérium mellett működő Szakértői Tanácshoz vagy közvetlenül Dvorkinhoz és regionális központjaihoz fordultak. Így a vádló maga vált szakértővé és bíróvá. Ezek az áltudományos nyelven írt „szakvélemények” mindig ugyanazt a következtetést tartalmazták: a szervezet „szélsőséges”, „destruktív” és „fenyegetést” jelent. Egy elemző találóan hasonlította Dvorkin egy ilyen következtetését „Sztálin aláírásához, amellyel jóváhagy egy kivégzési listát”.[15]

- **A bíróság manipulálása.** A bíróságokon ezeket a „szakvéleményeket” végső igazságként fogadták el. Az ügyvédek hozhattak valódi, világszerte elismert vallástudósok következtetéseit, de a bírák figyelmen kívül hagyták őket. Források szerint, ha egy becsületes bíró megpróbált a törvény és az alkotmány szerint eljárni, az Elnöki Adminisztrációból egy „baljós telefonhívás” érkezhetett, amely után a bíró szemében minden törvény elvesztette erejét.

- **Felszámolás és üldözés.** A koholt szakvélemény és az előre meghozott politikai döntés alapján a bíróság ítéletet hozott: a szervezetet, mint „szélsőségest”, fel kell számolni, tevékenységét be kell tiltani, vagyonát el kell kobozni. Vezetői és egyszerű tagjai büntetőügyek vádlottjaivá váltak, és valós börtönbüntetéseket kaptak csupán a hitükért.

Ez a négyfokozatú gépezet gyakorlatilag hibátlan volt. A törvényesség látszatát keltette, holott lényegében az önkény és a törvénytelenség eszköze volt, amelyben Dvorkin szektájának nagyobb hatalma volt, mint Oroszország alkotmányának.

A gyűlölet aratása

Hogy az amerikai olvasó megértse, hogy ezek nem elméleti konstrukciók, hanem kegyetlen valóság, bemutatok néhány kirívó példát arra, hogyan őrölte fel ez a gépezet az emberek és egész közösségek sorsát.

A „Jehova Tanúi” és a „Szcientológusok” ügye

Ez a két nagy nemzetközi szervezet Dvorkin gépezetének mintapéldájává vált. Az elsők között kerültek fel a „feketelistájára”. Évtizedeken át folyamatos médiaháborút folytattak ellenük. Amikor pedig a jogszabályi és közigazgatási alapok készen álltak, a döntő csapást mérték rájuk.

A fent leírt algoritmust követve a szervezeteket „szélsőségesnek” nyilvánították és betiltották egész Oroszország területén.[16] Több ezer fős közösségeiket törvényen kívül helyezték. Hívők százait vetették alá elnyomásnak országszerte: házkutatások, letartóztatások, kihallgatások, kínzások. Több tucat embert ítéltek hosszú börtönbüntetésre. Bűnük csupán az volt, hogy összegyűltek, olvasták szent könyveiket és imádkoztak. Ez nem a szélsőségesség elleni harc volt. Ez tiszta vallási diszkrimináció volt, amelyet az állam Dvorkin utasítására törvényesített.

Háború a hinduizmus ellen: nemzetközi botrány

Dvorkin tevékenysége nem korlátozódott a belső „ellenségekre”. Idegenellenessége és gyűlölete mindenre kiterjedt, ami nem fért bele szűkös világképébe. Jellemző volt a moszkvai hindu közösséggel történt eset.

Prasun Prakash indiai állampolgár, akinek apja, Sri Prakash Ji, több mint 25 évet élt Oroszországban és a „Sri Prakash Dham” kulturális központot vezette, Dvorkin és cinkosai célzott zaklatásának áldozatává vált. Nyilvános beszédeiben Dvorkin szisztematikusan sértette a hinduizmust, „totalitárius szektának” nevezve azt, és lealacsonyítóan nyilatkozva istenségeiről.

A Prakash otthona elleni 2016. decemberi támadás után kénytelen volt online petíciót indítani, Oroszország és India vezetőihez fordulva, hogy védjék meg a hindukat a radikálisok üldözésétől.[17] Ez az eset hatalmas visszhangot keltett Indiában, több mint 20 nagy újság és hírügynökség számolt be róla.[18] Dvorkin tettei közvetlen kárt okoztak Oroszország nemzetközi hírnevének és egy stratégiai partnerrel való kapcsolatainak. Ez világosan mutatja, hogy „küldetése” nem az ortodoxia védelme volt, hanem a viszály és a gyűlölet szítása, a következményekre való tekintet nélkül.

Az iszlám megvetése

A kép teljessége érdekében meg kell említeni Dvorkin viszonyát az iszlámhoz, Oroszország második legnagyobb vallásához is. Mint állami szakértői tanács tagjának, elvileg tiszteletet kellett volna tanúsítania minden hagyományos vallás iránt. Azonban előadásain nyíltan gúnyos és idegenellenes kijelentéseket engedett meg magának. Különösen gúnyosan nevezte Mohamed prófétát „csinos intézőnek”, és viccelődött a szavain, az iszlám terjedését rablásoknak és erőszakos térítésnek tulajdonítva.[19]
Egy ilyen retorika egy hivatalos „szakértő” szájából egy olyan soknemzetiségű és sokvallású országban, mint Oroszország, nem

csupán felelőtlenség. Ez a vallások közötti gyűlölet célzott szítása, amely a legkatasztrofálisabb következményekhez vezethet.

A meghiúsult „orosz Waco”: ostrom Penzában

Talán a legszörnyűbb példa arra, hogy hová vezethettek Dvorkin módszerei, az úgynevezett „penzai remeték” története 2007-ben. Egy csoport hívő, akik a világvégét várták, egy saját készítésű barlangban rejtőzött el. Ez a helyi incidens azonnal országos hisztériává duzzadt, és ennek a hisztériának a fő karmestere Dvorkin volt.
Ismétlem, Moszkvában volt, több száz kilométerre az események helyszínétől, és interjúkat adott minden szövetségi csatornának, a remetéket „veszélyes totalitárius szektának” nevezve, és azonnali ostromot követelve a hatóságoktól.[20] Olyan médiakörnyezetet teremtett, amelyben az erőszakos megoldás tűnt az egyetlen lehetségesnek. A helyi hatóságok hatalmas nyomás alá kerültek. Ahogy egy tisztviselő később visszaemlékezett, a különleges erők (OMON) készen álltak arra, hogy „fél óra alatt mindenkit kihozzanak”, de nem mertek kockáztatni.

Mi állította meg az ostromot és előzte meg a wacói (USA) tragédiához hasonló eseményt? Bármennyire is cinikusan hangzik, a remetéket nem a józan ész és nem a humanizmus mentette meg, hanem a közelgő elnökválasztás és a hatalmas sajtófigyelem. A hatóságok egyszerűen féltek a holttestektől élő adásban a szavazás előestéjén.

Ez az eset tökéletes illusztrációja Dvorkin modus operandijának: pánikot kelteni, vért követelni, és kezet mosni, a felelősséget az erőszakszervezetekre hárítva. Ahogy egy igazi vallástudós, Pavel

Kosztyilev később megjegyezte, „a remetéket békén kellett volna hagyni... Ehelyett mindenki figyelmét rájuk irányították. A média egy olyan viselkedési modellt terjesztett el, amelyet más vallási fanatikusok is követhetnek”.[21] De talán éppen ezt akarta Dvorkin. Nem deeszkalációra volt szüksége, hanem egy példamutató leszámolásra, amely megerősítette volna elméleteit a „szekták veszélyességéről”, és megerősítette volna „nemzetmentői” státuszát.
A RACIRS és vezetőjének tevékenységének vizsgálata egy sokkoló, de vitathatatlan következtetéshez vezetett. A „totalitárius szekták” elleni harcra létrehozott mozgalom maga vált a legveszélyesebb és legbefolyásosabb totalitárius szektává Oroszországban. Ez nem csupán metafora. Dvorkin szervezete pontosan megfelel azoknak a jellemzőknek, amelyeket ő maga tulajdonít ellenségeinek.

Van guru? Igen, a tévedhetetlen Alekszandr Dvorkin, akit személyi kultusz és nagyzási téveszme vesz körül.

Van merev hierarchia? Igen, a RACIRS piramisszerű struktúrája, feltétlen engedelmességgel a központnak.

Van intolerancia a kritikával szemben? Igen, minden kritikust azonnal „szektavédőnek” és „befolyásolási ügynöknek” bélyegeznek.
Van tudatkontroll? Igen, a félelemkeltésen és a fekete-fehér „mi ellenük” világkép megteremtésén keresztül.

Van hatalomvágy? Igen, és ez a törekvés az állami intézmények feletti ellenőrzés megragadásán és azok saját büntetőapparátusává

való átalakításán keresztül valósult meg.

Gleb Jakunin emberi jogi aktivista és pap, az elsők között, aki megértette a történések lényegét, rendkívül pontosan fogalmazott:

„Ebben az értelemben sok minden, amit Dvorkin a totalitárius szektákról mond, igaz, mert saját magát, a szervezetét, valamint a saját totalitárius szektájának struktúráját, taktikáját és módszereit írja le.”[22]

Ez a pszichológiai projekció tökéletes példája. Dvorkin egy szörnyet teremtett a saját képére és hasonlatosságára, majd háborút hirdetett annak tükörképei ellen. Nem a szektákat tanulmányozta. A tükörbe nézett. És ebben a tükörben nem csupán egy nagyzási hóbortos ember személyes tragédiáját látjuk. Egy egész ország tragédiáját látjuk, ahol kitalált fenyegetések elleni védekezés ürügyén egy valós elnyomó gépezetet építettek fel, amely megsemmisítette a lelkiismereti szabadság maradványait, és több ezer törvénytisztelő állampolgárt tett az állam ellenségévé. A XXI. századi inkvizíció létrejött. És megkezdte munkáját.

Felhasznált forrásművek.

Informacionno-konszultacionnij centr szvjascsennomucsenyika Irinye Lionszkovo. (2003). *Isztorija Informacionno-konszultacionnovo centi szvjascsennomucsenyika Irinyeja Lionszkovo* (A Szent Iréneusz Márt Információs és Konzultációs Központ története). Iriney.r https://iriney.ru/about/history

Rosszijszkaja asszociacija centrov izucsenyija religij i szekt (RACIRS (2006). *Rosszijszkaja asszociacija centrov izucsenyija religij i sze (RACIRS)* (Oroszországi Vallás- és Szektakutató Központok Szövetség (RACIRS)). Patriarchia.ru. https://www.patriarchia.ru/db/text/381854.html

Ansobor.ru. (2006). *O szozdanyii RACIRS* (A RACIRS létrehozásáról https://ansobor.ru/page.php?id=49
Novopasin, A. (1999). *Szekti v Rosszii* (Szekták Oroszországban Novoszibirszk: Pravoszlavnaja gimnazija.
Kuzmin, A. (2001). *Gyesztruktivnije religioznije organyizacii Rossz* (Oroszország destruktív vallási szervezetei). Szaratov: A Szarato Egyházmegye Missziós Osztálya.
Vilkov, A. (2003). *Pravoszlavnaja misszija i nyetradicionnaja religioznosz* (Az ortodox misszió és a nem hagyományos vallásosság). Rjazan Rjazanyi Egyházmegyei Hivatal.
Pcselincev, A. A. (2004). *Szvoboda religii i ubezsgyenyij v Rossz ogranyicsenyija i diszkriminacija* (A vallás- és meggyőződésszabadsá Oroszországban: korlátozások és diszkrimináció). Moszkva: Szlavjanszk pravovoj centr.
Dvorkin, A. (2005). *Avtobiograficseszkije zametki* (Önéletrajzi jegyzetek Iriney.ru. https://iriney.ru/personal/memoirs
Oroszországi Vallás- és Szektakutató Központok Szövetsége (RACIRS (2009, március). *Pressz-reliz o rabocsem vizitye prezenta RACIR professzora A. Dvorkina v Kazahsztan* (Sajtóközlemény A. Dvork professzor, a RACIRS elnökének kazahsztáni munkalátogatásáról). RACIRS weboldalának archívuma.
A. Dvorkin előadásainak résztvevőinek tanúvallomásai. [A szerz archívuma].
Künneth, W. (1936). *Der Kampf um die Kirche*. Berlin: Furche-Verlag.
Kommersant.ru. (2008, május 12). *Naznacsenyije A. Konovalov minyisztrom jusztyicii* (A. Konovalov kinevezése igazságügyi miniszterré https://www.kommersant.ru/doc/893214
Az Orosz Föderáció Igazságügyi Minisztériuma. (2009). *Prikaz 29.05.2009 № 140 "O szozdanyii Ekspertnogo szoveta po provegyenyij goszudarsztvennoj religiovegycseszkoj ekspertyizi"* (2009. május 29-i 14 sz. rendelet „Az Állami Vallástudományi Szakértői Vizsgálatokat Végz Szakértői Tanács létrehozásáról"). Moszkva.

Dvorkin, A. L., et al. (2008–2015). *Sztenogrammi lekcij v ucsebn zavegyenyijah MVD RF* (Az Orosz Föderáció Belügyminisztériumána oktatási intézményeiben tartott előadások jegyzőkönyvei). Moszkva: A Orosz Föderáció Belügyminisztériuma.
Jakunin, G. (2000). *O totalitarnih szektah i totalitarnom szektovegyenyii* (totalitárius szektákról és a totalitárius szektológiáról). *Kontyinyent*, *10* 34–47.
Human Rights Watch. (2018–2020). *Russia: Religious freedom concerr (Reports 2018–2020)*. https://www.hrw.org/reports/2018/russia/
Prakas, P. (2016, december). *Petyicija o zascsitye indusztszkoj obscsi ot preszledovanyij* (Petíció a hindu közösség üldözés elleni védelméről Change.org.
The Times of India. (2016, december 15.). Hindu community face persecution in Russia. *The Times of India*. *The Hindu*. (2017, január 10. Indian cultural centre attacked in Moscow. *The Hindu*. *Indian Expres* (2016, december 20.). Call for protection of Hindus in Russia. *India Express*.
Dvorkin, A. (2013). *Lekcija "Isztorija iszlama"* (Előadás „Az iszlá története"). GolosIslama.ru. https://golosislama.com/news.php?id=17480
NTV, Rosszija-1, & REN-TV. (2007, november). *Intyervju A. L. Dvorkir po gyelu "penzenszkih zatvornyikov"* (A. L. Dvorkin interjúja a „penz remeték" ügyében). [Televíziós műsor].
Kosztilev, P. N. (2009). *Religiovedcseszkaja ekspertyiza: teoreticseszkij osznovanyija i ekszpertnaja praktika* (Vallástudományi szakértői vizsgála elméleti alapok és szakértői gyakorlat). Moszkva: RAGSz.
Jakunin, G. (2000). *O totalitarnih szektah i totalitarnom szektovegyenyii* (totalitárius szektákról és a totalitárius szektológiáról). *Kontyinyent*, *10* 34–47.

III. Rész. Inkvizítorok a hatalomban

5. Fejezet. Az Igazságügyi Minisztérium és a „szakértői tanács”

Bürokratikus puccs

Emlékszem arra az estére. Az asztalom tele volt kinyomtatott papírokkal, a laptop képernyője világított a dolgozószoba félhomályában. Éppen egy újabb adag digitalizált kormányzati archívumot böngésztem – több ezer rendeletet, határozatot, jegyzőkönyvet. Egy arctalan bürokratikus sivatag, amelyben órákon át kerestem az értelem oázisait. A legtöbb dokumentum rutin volt, papírzaj, amelyet bármely állami gépezet maga után hagy. De néha, a több száz oldalnyi hivatali nyelvezet között, akad egy, amely mindent megváltoztat.

Pontosan ilyen volt az Orosz Föderáció Igazságügyi Minisztériumának 2009. március 3-i 62. számú rendelete.[1]

Emlékszem, először majdnem átlapoztam. Száraz megfogalmazások, szabványos fejléc, hivatali frázisok: „A tökéletesítés érdekében...”, „jóváhagyom a következő összetételt...”. Semmi sem utalt bajra. De amikor a szemem megakadt a jóváhagyott új Szakértői Tanács tagjainak listáján az első helyen szereplő néven, megdermedtem. Dvorkin Alekszandr Leonyidovics – elnök.

Abban a pillanatban valami kattant a fejemben. Újraolvastam a sort, aztán még egyszer. Aztán találtam még egy, az Orosz Föderáció Igazságügyi Minisztériumának már 2009. február 18-i 53. számú rendeletét „Az állami vallástudományi szakértői vizsgálatról”[2] egy másik sablonos mondattal: „A szövetségi törvény rendelkezéseinek

végrehajtása érdekében...”. Ez a rendelet jóváhagyta a vallási szervezetek állami vallástudományi szakértői vizsgálatának rendjét, beleértve az alapító okiratok, a hittan, a tevékenységi formák és módszerek értékelését az Orosz Föderáció jogszabályainak való megfelelés szempontjából. A szakértői vizsgálatot az Igazságügyi Minisztérium mellett működő Szakértői Tanácsnak kellett elvégeznie.

Vizsgálatom minden szétszórt darabkája – a hívők üldözése, a koholt ügyek, a médiahisztéria – hirtelen egyetlen, baljós képpé állt össze. Ez nem csupán egy újabb adminisztratív aktus volt. Ez az állami büntetőapparátus formális, jogilag hitelesített átadása volt egy olyan ember kezébe, aki életét a vallási gyűlölet szításának szentelte. Ez egy állami engedély volt az inkvizícióra, amelyet egy minisztériumi iroda csendjében adtak ki. Arra is emlékszem, ahogy hidegséget éreztem, aminek semmi köze nem volt az éjszakai hűvösséghez. Hannah Arendt, amikor a „gonosz banalitásáról”[3] írt, arról beszélt, hogy a legszörnyűbb bűncselekményeket nem mániákusok és szörnyetegek követik el, hanem hétköznapi hivatalnokok, akik csak „a munkájukat végzik”. A 62. számú rendelet tökéletes illusztrációja volt ennek a tézisnek. Nem vérrel írták. Címeres papírra nyomtatták, tintával írták alá és pecséttel látták el. De pontosan ezzel kezdődött a másként gondolkodás elnyomásának egy új, legsötétebb szakasza a modern Oroszországban.

Ahhoz, hogy az amerikai olvasó teljes mértékben megértse ennek a katasztrófának a mértékét, párhuzamot kell vonni az általa ismert realitásokkal. Az Orosz Föderáció Igazságügyi Minisztériuma az amerikai Department of Justice (DoJ) teljes megfelelője, egy olyan hivatal, amelynek feladata a törvény és az alkotmányos jogok őrzése. Most pedig képzeljék el, hogy a *The New York Times* ezzel a címlappal jelenik meg: „Egy antikultusz mozgalom vezetője, aki a

hívők „deprogramozására” szólított fel, egy új tanács élére került az Igazságügyi Minisztériumban a vallások „helyességének” értékelésére”. Milyen lenne a Kongresszus, az ACLU, a sajtó, a társadalom reakciója? Azonnali politikai válság lenne, amely szenátusi meghallgatásokat és talán impeachmentet követelne. Ezt az alkotmány első kiegészítésének közvetlen és arcátlan megsértéseként, az amerikai demokrácia alapjainak hadüzeneteként fognák fel. A 2009-es Oroszországban ez szinte észrevétlenül maradt.

Dvorkin kinevezése a Szakértői Tanács elnökévé a visszafordíthatatlanság pontja lett. Gyűlölt vallási áramlatok elleni harca állami mandátumot, korlátlan erőforrásokat és, ami a legfélelmetesebb, a legitimitás látszatát kapta. Személyes fóbiái, az „szektológia” áltudományos terminológiájába öltöztetve, egy egész minisztérium hivatalos doktrínájává váltak. Ebben a fejezetben az volt a feladatom, hogy kinyomozzam, hogyan vált lehetővé ez a hatalomátvétel, kik voltak az építészei, pontosan hogyan állították össze ezt a büntetőmechanizmust, és hogyan esett át az első „próbaüzemén” valós harci körülmények között. A talált válaszok még ijesztőbbek voltak, mint azt elképzelhettem.

A türelmetlenség építészei

A tanítvány nevezi ki a tanárt: Konovalov miniszter és guruja

Ahhoz, hogy megértsük, hogyan juthatott Dvorkin, egy még a konzervatív körökben is marginális figura, az igazságügyi rendszer hatalmi csúcsára, meg kell vizsgálnunk azt a személyt, aki megnyitotta előtte a legmagasabb irodák ajtaját. Ez a figura Alekszandr Vlagyimirovics Konovalov volt, akit 2008 májusában neveztek ki Oroszország igazságügyi miniszterévé. Első pillantásra életrajza kifogástalan volt: a Szentpétervári Állami Egyetem jogi karán végzett,

Putyin és Medvegyev alma materében, az ügyészségen dolgozott, fiatal, hatékony és lojális államférfi hírében állt. De volt benne egy részlet, amely mindent megmagyarázott.

Számos forrásból sikerült kiderítenem, hogy a 90-es évek közepén, már az ügyészségen dolgozva, Alekszandr Konovalov levelező tagozaton tanult a Szent Tihon Ortodox Bölcsészettudományi Egyetemen (PSZTGU). És egyik tanára, aki a „szektológiáról" tartott kurzust, nem más volt, mint Alekszandr Dvorkin.

Megpróbáltam elképzelni ezt a jelenetet. A 90-es évek közepe. Oroszország káoszban. A régi ideológiai támaszok leomlottak, újak még nem jöttek létre. A társadalmat az ismeretlentől való félelem, a Nyugatról beáramló új eszmék, tanítások, misszionáriusok áradatától való félelem járta át. Ebben a légkörben Dvorkin eszméi termékeny talajra hullottak. Elképzeltem a fiatal, ambiciózus jogászt, Konovalovot, amint az előadóteremben ül és mohón szívja magába a karizmatikus professzor előadásait, aki éppen visszatért Amerikából. A professzor csillogó szemekkel, gesztikulálva és beszédét amerikanizmusokkal tarkítva mesél a „totalitárius szekták" borzalmairól, amelyek rákos daganatként emésztik fel Oroszország spirituális testét. A kemény kéz szükségességéről, az ország „spirituális szuverenitásának" védelméről és arról beszél, hogy a lelkiismereti szabadság egy trójai faló, amelyet az ellenségek indítottak az ortodoxia elpusztítására. Egy fiatal konzervatív számára, aki új ideológiát keresett, ez a retorika balzsam volt a lelkére. Egyszerű válaszokat adott bonyolult kérdésekre, világosan felosztotta a világot „mieinkre" és „idegenekre", „hagyományos értékekre" és „destruktív kultuszokra".

Évek teltek el. A diákból miniszter lett. És nem felejtette el a tanárát. Nemcsak emlékezett rá – nyilvánvalóan osztotta radikális nézeteit. Konovalov azt adta Dvorkinnak, amiről az csak álmodhatott: a lehetőséget, hogy az állam nevében dönthessen a vallások sorsáról. Dvorkin kinevezése a Szakértői Tanács elnöki posztjára nem csupán egy személyzeti döntés volt – ez egy számítás volt. A hatalommal felruházott tanítvány megfizetett a gurujának, teljes rendelkezésére bocsátva az állami arzenált.

Szövetségük nem volt véletlen vagy pillanatnyi fellángolás. Ez egy átgondolt stratégia volt. Mindössze két hónappal a tanács létrehozásáról szóló rendelet aláírása után, 2009 májusában, Konovalov igazságügyi miniszter személyesen vett részt a FECRIS nemzetközi konferenciáján Szentpéterváron[4], amely a Szentpétervári Állami Egyetem jogi karán zajlott – a kormányzó elit számára szimbolikus helyen. Pontosan ugyanaz a FECRIS – az antikultusz mozgalom európai „ernyőszervezete”, ahol Dvorkint ugyanabban az évben alelnökké választották. Az igazságügyi miniszter részvétele egy Európában kétes hírnévnek örvendő szervezet kongresszusán egyértelmű jelzés volt: az állam és az antikultisták ezentúl együttműködnek. Ahogy a francia szociológus, Régis Dericquebourg megjegyezte, kommentálva ezt a kapcsolatot:

„Őt [Dvorkint] támogatja az orosz igazságügyi miniszter, Alekszandr Konovalov, aki egykor diákja volt a Szent Tihon Ortodox Egyetemen, és gyűlöletbeszédét a volt Szovjetunió ortodox egyházain keresztül közvetíti...”.[5]

Így Dvorkin legitimitásának első és legfőbb építésze a saját tanítványa volt. Konovalov biztosította a politikai fedezetet és az adminisztratív erőforrásokat, Dvorkin pedig az ideológiát és a végrehajtókat.

Klónok hadserege: a szakértői tanács anatómiája

A 62. számú rendelet nem csupán egy tanács létrehozásáról szólt, hanem jóváhagyta annak személyi összetételét is. Ezt a listát tanulmányozva rájöttem, hogy nem független tudósok gyűléséről, hanem Dvorkin „ideológiai klónjainak hadseregének" megalakításáról volt szó. A tanács 24 tagjának túlnyomó többsége vagy Dvorkin közvetlen beosztottja volt a RACIRS szervezetében, vagy régi harcostársa az antikultusz mozgalomban. Ez nem egy szakértői tanács volt, hanem személyes szektájának igazgatósága, amely állami szerv státuszt kapott.

Nézzük meg közelebbről a „tábornokokat", akiket Dvorkin magával hozott az Igazságügyi Minisztériumba, hogy megértsük, mennyire átgondolt volt ez a struktúra.

- **Roman Szilantyev (elnökhelyettes).** Úgy jellemezném őt, mint az elnyomás „geopolitikusát". Iszlámkutató végzettséggel a „kémszektákról", a „vahhabita fenyegetésről" és a „vallási szélsőségességről" mint a Nyugat külpolitikájának eszközéről szóló elméleteivel vált ismertté. A nemzetbiztonságra és az állami fenyegetésekre való utalásokkal teli nyelvezete tökéletesen érthető volt az erőszakszervezetek számára. Szilantyev volt az, aki Dvorkin teológiai gyűlöletét a titkosszolgálatok nyelvére fordította, geopolitikai elemzés látszatát keltve. Ideális második ember volt, aki biztosította az ideológiai kapcsolatot az FSZB-vel és az MVD-vel. Speciális „iszlámkutatása" lényegében az állam által nem ellenőrzött iszlám bármely formája elleni harc eszközévé vált.

- **Lev Szemjonov.** A RACIRS ügyvezető titkára, pap, Dvorkin régi harcostársa. Ebben a rendszerben a „vezérkari főnök” szerepét játszotta. Ha Dvorkin volt a stratéga és az ideológus, akkor Szemjonov felelt a szervezeti munkáért: a regionális fiókok koordinálásáért, a konferenciák előkészítéséért, a dokumentáció vezetéséért. Ő volt az a szürke eminenciás, aki biztosította a RACIRS gépezetének zökkenőmentes működését, amely most egy állami szakértői szerv magjává vált.
- **Jevgenyij Muhtarov.** A RACIRS sajtószóvivője és Dvorkin személyes életrajzírója. Szerepe – az inkvizíció „propagandaminisztere”. Pontosan Muhtarov felelt a tanács tevékenységének médiatámogatásáért, a sajtóba juttatva a megfelelő narratívákat, befeketítve az ellenfeleket és dicsőítő cikkeket publikálva a főnökéről. Olyan információs zajt keltett, amelyben a valódi szakértők és emberi jogi aktivisták hangja egyszerűen elveszett. Cikkei, tele bizonyíték nélküli vádakkal és összeesküvés-elméletekkel, a „szekták” képét mint abszolút gonoszt formálták a köztudatban.
- **Andrej Redkozubov.** Ez a figura különös figyelmet érdemel. A Fegyveres Erőkkel és Rendvédelmi Szervekkel Való Együttműködési Szinódusi Osztály munkatársaként ő volt Dvorkin kulcsfontosságú „összekötő tisztje” az erőszakszervezetekkel. Pontosan rajta keresztül jutott Dvorkin a legzártabb előadótermekbe – az MVD, az FSZB és a Nyomozó Bizottság akadémiáira, ahol akadálytalanul „moshatta az agyát” a leendő és a jelenlegi tiszteknek, beléjük sulykolva a „szekták, mint a nemzetbiztonságot fenyegető veszély” eszméit.

Ezeken a kulcsfigurákon kívül a tanácsban helyet kaptak a RACIRS regionális „aktivistái”, lojális papok és volt erőszakszervezeti tagok. Ez egy átgondolt, az egész országot lefedő hálózat volt. Ahogy

Anatolij Pcselincev jogász és professzor joggal megjegyezte, elemezve ezt az összetételt:

„Őszintén szólva, ennél szakszerűtlenebb szervet nehéz elképzelni. A tanács 24 tagja közül gyakorlatilag egyetlen képzett vallástudóst, tudóst sem találtunk, két ember kivételével. A többiek újságírók, mérnökök, a tudománytól távol álló emberek. Még szélsőségesek is vannak, és ezt jogi alapon állítom.”[6]

A nemzetközi közösség azonnal reagált. Az Amerikai Egyesült Államok Nemzetközi Vallásszabadsági Bizottságának (USCIRF) 2009-es jelentésében[7] Dvorkin kinevezése és a tanács vezetése alatti megalakítása nem csupán „aggodalmat”, hanem egyenesen elítélést váltott ki. Az amerikai szakértők rámutattak a tanács tagjainak szükséges képzettségének égbekiáltó hiányára, nyilvánvaló elfogultságukra és összeférhetetlenségükre. Amit Oroszországban a „spirituális biztonság megerősítésének” lépéseként mutattak be, azt Washingtonban egyértelműen a vallási szabadság elnyomására szolgáló állami eszköz létrehozásaként értékelték.[8] De a Kreml és a Moszkvai Patriarchátus számára ez már nem számított. A gépezet összeállt és készen állt a munkára.

A mechanizmus működés közben

Miután az Igazságügyi Minisztérium ernyője alatt összegyűjtötte a „hadseregét”, Dvorkin a lényegre tért – az elnyomás „törvényes” alapjainak tömeges gyártására. A Szakértői Tanács gyárrá, terméke pedig az úgynevezett „vallástudományi szakvéleményekké” váltak, amelyek valójában vádiratok voltak, amelyeket még a vizsgálat megkezdése előtt megírtak.

A „szakvélemények” koholásának technológiája

A tanács által alkalmazott technológia zseniálisan egyszerű és rémisztően cinikus volt. Néhány kulcsfontosságú elven alapult.

Először is, ez egy zárt logikai kör volt. A szakvéleményt, amelyet például az FSZB egy regionális igazgatósága rendelt meg, a RACIRS egyik fiókjának adták ki. Ennek a fióknak a „szakértője” a következtetésében „a vezető orosz szektológus, A. L. Dvorkin professzor” műveire és koncepcióira hivatkozott. Ezután a következtetés jóváhagyásra került az Igazságügyi Minisztérium mellett működő Szakértői Tanácshoz, ahol az elnök… maga Dvorkin volt. Így Dvorkin elméletei saját következtetéseinek bizonyítékaivá váltak. Ez az elnyomás ideális örökmozgója volt, egy önigazoló rendszer, amely teljesen el volt szigetelve a külső tudományos kritikától.
Másodszor, ez a fogalmak felcserélése volt. A szakvélemények szövegeiben valóságos nyelvi akrobatika zajlott, ahol a hívők számára szent fogalmakat a kriminalisztika és a büntető pszichiátria arzenáljából vett terminusokkal helyettesítették. Nézzünk egy konkrét példát. Vegyük sok vallás alapelvét, a missziót – a hit terjesztését. Dvorkin szakvéleményében ez „agresszív toborzássá vált, tudatkontroll módszerek alkalmazásával”. A vallási közösség „zárt csoporttá vált, merev hierarchiával”. A spirituális vezető – „kritikátlan imádat tárgyává”. Az üdvösségbe vetett hitet és a doktrína követését pedig „a személyiség elnyomásaként”, „pszichológiai erőszakként” és „a társadalmi kapcsolatok megszakításaként” értelmezték. Bármely tanítás, amely saját igazát hirdette, automatikusan „kizárólagosságot hirdetőnek, más vallások követőinek méltóságát megalázónak” és következésképpen szélsőségesnek lett nyilvánítva.

Harmadszor, ez az áltudományos módszerek használata volt. Ahogy később számos bírósági eljárás megmutatta, Dvorkin „szakértői” olyan módszereket használtak, amelyeket a tudományos közösség elutasított. Például , az úgynevezett „komponensanalízist”.[14] Lényege egyszerű: a szavakat kiragadják a kontextusból, és történelmi, kulturális és teológiai jelentésüktől eltekintve elemzik. Így az „igazság” szó egy vallási szövegben „a kizárólagosság állításaként, amely mások méltóságát megalázza” jelenhetett meg. A „világról való lemondásra” való felszólítást „a család szétrombolására és a társadalmi kötelezettségek megtagadására való felszólításként” értelmezték. Ezzel a trükkel bármely szent könyvet, legyen az a Biblia vagy a Korán, szélsőséges felszólítások gyűjteményeként lehetett bemutatni.

Ez a gyár hétvégén is működött, tucatnyi következtetést ontva, amelyek ügyészi ellenőrzések, felszámolási perek és büntetőügyek alapjául szolgáltak. De mielőtt ez a futószalag teljes gőzzel beindult volna, főpróbára volt szüksége.

Főpróba Szibériában: a „Bhagavad-gíta” ügye

Ahhoz, hogy ezt a futószalagot működés közben lássuk, nem kellett több évet várni. Finomhangolása, az összes fogaskerék ellenőrzése 2011-2012-ben történt a távoli szibériai városban, Tomszkban. A célpont pedig a hinduizmus egyik legelismertebb könyve és a világ spirituális klasszikusai közé tartozó „A Bhagavad-gíta úgy, ahogy van” lett, amelynek fordítását és kommentárjait a Krisna-tudat Nemzetközi Társaságának alapítója, A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupada készítette.

Ez a folyamat, amelyet később Oroszország modern történelmének egyik legabszurdabbjaként emlegettek, Dvorkin gépezetének

tankönyvi példájává vált.

- **A kezdeményezés.** Minden úgy kezdődött, ahogy gyakran szokott, helyi szinten. Ahogy Nyikolaj Karpickij orosz filozófus vizsgálata kimutatta[9], a konfliktus kirobbantásában kulcsszerepet játszott Makszim Sztyepanenko, a Tomszki Egyházmegye missziós osztályának vezetője és Dvorkin buzgó támogatója. Pontosan ő volt az, aki, ahogy az ügy irataiban is szerepelt, a regionális FSZB-hivatalhoz fordult, amely „megrendelte" a könyv első szakvéleményét. A mozgatórugó nem a törvény iránti aggodalom volt, hanem a banális vallási intolerancia, megszorozva a közigazgatási erőforrásokkal.

Az első szakvélemény és annak csúfos kudarca. A szakvéleményt a Tomszki Állami Egyetem (TGU) három munkatársára bízták – Szergej Avaneszov filozófiai kar dékánjára, Valerij Szvisztunov filozófusra és Valerij Naumov filológusra.[15] Azonban a bíróságon ez a látszólag félelmetes dokumentum porrá omlott. A teremben feszült volt a légkör. Az ügyvédek keresztkérdései alatt a „szakértők" egymás után gyakorlatilag visszavonták következtetéseiket. Emlékszem a professzorok zavarodott arcára, akik beismerték, hogy nem szakértői a hinduizmusnak, hogy a következtetés megírásakor antikultista ortodox weboldalakról származó információkat használtak, és hogy ez a szöveg nem bírósági szakvélemény, hanem magánjellegű „filozófiai kutatásuk". Avaneszov pedig egyenesen kijelentette, hogy „nagyon meglepődött", amikor megtudta, hogy munkájuk a bírósági per alapját képezi, és kérte az ügyészséget, hogy vonja vissza a beadványt. A bírónő értetlenül rázta a fejét. Ez teljes kudarc volt.

A tudományos közösség reakciója. A bírósági kudarcot a valódi tudósok heves kritikája kísérte. A vezető orosz vallástudósok porrá zúzták a tomszki „szakvéleményt". Jekatyerina Jelbakjan[10], a filozófiai tudományok doktora, „égbekiáltóan dilettánsnak" nevezte. Borisz

Falikov[13], az Orosz Állami Bölcsészettudományi Egyetem docense, az antikultisták által kreált „mítosz anatómiájáról” írt. Rámutattak a Dvorkinhoz köthető weboldalakról való plágiumra, a durva ténybeli hibákra és a kutatás tárgyának teljes meg nem értésére. Ez nem csupán vélemények ütközése volt, hanem a tudomány és a sötétség harca, és a sötétség vesztésre állt.

Új támadás és második forduló. Úgy tűnhetett, hogy egy ilyen fiaskó után az ügyet le kellett volna zárni. De Dvorkin gépezete nem hátrált meg. Az ügyészség, figyelmen kívül hagyva az első szakvélemény kudarcát és a tudományos közösség véleményét, új vizsgálat elrendelését kérte. Ezúttal a Kemerovói Állami Egyetem „bevált” szakembereire esett a választás[16], köztük Mihail Oszadcsij nyelvészre, aki már ismert volt a Jehova Tanúi elleni elnyomó ügyekben való részvételéről és ugyanazon kétes „komponensanalízis” alkalmazásáról. Világossá vált, hogy a rendszer tanul a hibáiból, és megbízhatóbb végrehajtókat keres.

Az eredmény és a nemzetközi botrány. Minden erőfeszítés ellenére az ügyet végül elvesztették. A döntő szerepet a példátlan nemzetközi visszhang játszotta. A „hinduizmus szent könyve feletti per” híre felháborodást váltott ki Indiában. Az ország parlamentje megszakította munkáját, hogy megvitassa a kérdést. Az indiai média dühös címlapokkal volt tele. A botrány államközi kapcsolatok szintjére emelkedett, és az orosz külügyminisztériumnak be kellett avatkoznia, hogy eloltsa a diplomáciai tüzet. 2011. december 28-án a tomszki bíróság teljes egészében elutasította az ügyészség keresetét.[17]

Azonban Dvorkin rendszere számára ez a vereség értékes lecke lett. A tomszki ügy ideális tesztpályává vált számukra, ahol kidolgozták a bíróságra gyakorolt nyomás, a perek médiatámogatásának technológiáit, és ami a legfontosabb, a „megfelelő”, lojális és

hajthatatlan szakértők kiválasztásának módszereit, akik nem ingadoznak meg az ügyvédek és a tudósok nyomása alatt.

Az erőszakszervezetek ideológiai felkészítése: felkészülés az „orosz Wacóra”

Az ügyek koholása nem volt elég. Bármilyen, még a legkifogástalanabbul megfogalmazott ítélet is csak egy papírlap marad, ha nincsenek, akik végrehajtják. Ezért a Szakértői Tanács létrehozásával párhuzamosan Dvorkin és csapata nagyszabású ideológiai felkészítő programot indított a rendvédelmi szervek munkatársai számára. Céljuk az volt, hogy felkészítsenek egy végrehajtói hadsereget, amely a hívőkben nem polgártársakat, hanem ellenségeket lát.

Az előadások és szemináriumok a legkülönbözőbb helyszíneken zajlottak: a Belügyminisztérium településközi osztályaitól a regionális kormányok konferenciatermeiig. A Kurgáni területen például, Dvorkin foglalkozásokat tartott az Igazságügyi Minisztérium, az FSZB, a Belügyminisztérium, a FSZIN, a Nyomozó Bizottság, az ügyészség és a Roszgvardija munkatársainak.[19] Társa, Alekszandr Novopasin protojerej, rendszeresen tartott előadásokat a rendőröknek és a belügyi csapatok tisztjeinek, többek között a „szélsőségesség és terrorizmus” kérdéseivel foglalkozó összoroszországi értekezleteken.

Ez a munka rendszerszinten és az egész országban folyt. Elég elképzelni az Omszki Belügyminisztériumi Akadémia dísztermét, ahol a „Szekták, mint kriminogén tényező” című előadás hangzik el. Az emelvényen Dvorkin, jellegzetes beszédstílusával: erőszakos, magabiztos, megfellebbezhetetlen. A teremben több száz kadét és fiatal tiszt, akik néhány év múlva házkutatásokat, kihallgatásokat és operatív felderítéseket fognak vezetni. Üzenete egyszerű és pontos

volt: a „szektások” állítólag külföldi ügynökök, akik nyugati titkosszolgálatoknak dolgoznak; az új vallási mozgalmak a „színes forradalmak” eszközei és a nemzetbiztonságot fenyegető veszélyek; valódi céljuk nem a lelkek megmentése, hanem a kémkedés és az alkotmányos rend aláásása.

Egy ilyen előadás után egy fiatal rendőr hadnagy, aki egy idős baptista asszonyhoz megy házkutatásra, őszintén hitte, hogy egy CIA-sejtet fog felszámolni. Nem egy Bibliával a kezében lévő nagymamát látott maga előtt, hanem egy államellenséget. A hívők totális dehumanizálása történt azok szemében, akik fegyvert viseltek és erőszak alkalmazására jogosultak voltak.

Így tudósítanak az ilyen ideológiai felkészítő akciókról a médiában országszerte. Íme, egy példa:
„Február 18-án a neves tudós-szektológus, Alekszandr Dvorkin találkozókat tartott Dimitrovgrád város különböző költségvetési intézményeinek bázisán. Délelőtt a professzor a „Dimitrovgrádi” Oroszországi Belügyminisztérium rendőrkapitányságának személyi állományával beszélgetett. Itt Alekszandr Leonyidovics a szekták és a destruktív vallási szervezetek káros hatásairól, valamint az ellenük folytatott küzdelem problémáiról beszélt. Ezt követően a „Doverie” Szociális Szolgáltató Központban tartottak találkozót, ahol a „Szofia” idős emberek egyetemének hallgatói és posztgraduális hallgatók gyűltek össze. A beszélgetés és az élénk vita során felmerültek a totalitárius szekták által jelentett fenyegetések megelőzésének kérdései, amelyek destruktív tevékenységükkel komoly veszélyt jelentenek. Alekszandr Leonyidovics különösen megjegyezte, hogy az idős emberek vagy a nyugdíjkorhatár előtt állók ki vannak téve a szektákba való bekerülés veszélyének.”[20]

Nem tudok szabadulni a wacói tragédiával való közvetlen párhuzamtól 1993-ban. Emlékeztetnék, hogy ott az olyan antikultisták tanácsai, mint Rick Ross, akik démonizálták a „Dávid-ág” csoportot, meggyőzték az FBI-t arról, hogy David Koresh-sel lehetetlen tárgyalni, és erőszakos ostromra van szükség. Az érvek ugyanazok voltak: illegális fegyverek, agymosás, a gyerekek veszélyeztetése, egy messianisztikus vezető. Az eredmény 76 ember halála lett. De ami az USA-ban egy valódi tragédia volt, amelyet a nemzet nehezen élt meg, amelyet a Kongresszus szintjén vizsgáltak, és amelyből levonták a következtetéseket, ami az FBI taktikájának reformjához vezetett, azt Oroszországban Dvorkin állami politika rangjára emelte. Szisztematikusan, évről évre készítette fel az erőszakszervezeteket a saját, időben elnyújtott, országos méretű „orosz Wacójára”. Nemcsak törvényeket és „szakvéleményeket” hozott létre, hanem katonákat is a szent háborújához.

Visszalépés és ellenállás

Úgy tűnt, hogy 2009-ben Dvorkin gépezete, amely állami meghajtást kapott, megállíthatatlanná vált. Azonban az Igazságügyi Minisztérium elfoglalása nem maradt észrevétlen. Mind Oroszországon belül, mind azon kívül akadtak emberek, akik megértették a történések veszélyét, és megpróbáltak ellenállni. Hangjukat akkor elnyomta a propagandazaj, de ma, az események kronológiáját helyreállítva, kötelességünk meghallgatni őket.

A lelkiismeret hangjai: reakció az Igazságügyi Minisztérium elfoglalására

A Szakértői Tanács elfoglalása heves kritikát váltott ki az orosz társadalom azon részéből, amelynek nem volt közömbös az alkotmányos szabadságjogok sorsa. Vallástudósok, jogászok, emberi

jogi aktivisták és újságírók vészharangot kongattak. Ahhoz, hogy szavaiknak kellő súlyt adjunk, fontos megérteni, kik ezek az emberek. Nem névtelen kommentelők, hanem saját területükön elismert tekintélyek.

Szergej Filatov, az Orosz Tudományos Akadémia (RAN) Kelet-tudományi Intézetének vezető tudományos munkatársa, az ország egyik fő akadémiai központjának munkatársa, 2009-ben talán a legpontosabb és legcsípősebb értékelést adta a történésekről:
„Alekszandr Dvorkin kinevezése véleményem szerint vagy arrogancia, vagy őrültség aktusa – mind a hatóságok, mind az Orosz Ortodox Egyház részéről, amely kétségtelenül megáldotta patriarchátusi szektológusának felemelkedését. <...> Eddig az RPC szektológusaként lépett fel. Az a gyűlöletkampány, amelyet szított, véleményem szerint nem tett jót az Egyháznak, rontotta a hírnevét. De egy társadalmi szervezet nevében lépett fel. Most a rágalmazásért és a gyűlöletért, amelyet vet, az állam viseli a felelősséget. Miért van erre szüksége?”[11]

Visszhangozta őt Alekszandr Verhovszkij, a „SZOVA” információs és elemző központ – a xenofóbia és a radikalizmus monitorozásával foglalkozó vezető orosz NGO – igazgatója:
„Furcsa, persze, hogy egy ilyen embert neveztek ki egy minisztériumhoz kapcsolódó felelős posztra. Azt hiszem, a miniszter már tízszer megbánta ezt a döntést, de mindazonáltal még mindig ezen a poszton van.”[12]

Anatolij Pcselincev, Oroszország tiszteletbeli ügyvédje, a jogtudományok doktora és a „Vallás és Jog” folyóirat főszerkesztője

még tovább ment, rámutatva, hogy maga Dvorkin szervezete is destruktív:
„Azok alapján a kritériumok alapján, amelyekkel Dvorkin meghatározza a szektákat, a saját csoportja illik a klasszikus szekta, sőt, a totalitárius szekta definíciójára. És minden kétség nélkül mondom, hogy ez egy kvázi-ortodox szekta.”[23]

Ezek az egyedi hangok egy „Nem az inkvizítorokra!” nevű társadalmi kampányban egyesültek. Az aktivisták tüntetéseket tartottak, sajtótájékoztatókat szerveztek és nyílt leveleket tettek közzé, megpróbálva elérni a hatóságokat és a társadalmat, elmagyarázva, hogy „vallástudományi szakértői vizsgálat” leple alatt az országban a középkori inkvizíció éled újjá.

A nemzetközi reakció még keményebb volt. Az USCIRF és az USA Külügyminisztériumának 2009-2010-es éves jelentéseiben többször is mély aggodalmukat fejezték ki a Szakértői Tanács tevékenysége miatt. Az amerikai diplomaták és szakértők egyértelműen rámutattak, hogy egy olyan szerv, amelyet egy Dvorkin hírnevével rendelkező ember vezet, és amelyet támogatói töltenek be, nem lehet objektív, és közvetlen fenyegetést jelent a lelkiismereti szabadságra Oroszországban. Az USCIRF 2020-as jelentése, elemezve azt az időszakot, egyértelműen kijelenti:
„Dvorkin és társai befolyásos szerepeket alakítottak ki maguknak a kormányzatban és a társadalomban, formálva a vallásról szóló nyilvános diskurzust számos országban. Tudományos területeken, mint a vallástudomány, a pszichológia és a szociológia, szakértőkként tüntetik fel magukat, de ritkán rendelkeznek képzettséggel bármelyikben is, és gyakran lejáratott elméletekre és módszertanokra támaszkodnak ideológiai napirendjük előmozdítása érdekében.”[18]

Az orvosi karton botrány: hogyan ingatták meg a szcientológusok az inkvizítor trónját

A Dvorkin által létrehozott rendszer sebezhetetlennek tűnt. Az Igazságügyi Minisztérium tekintélye védte, a propaganda támogatta, és az erőszakszervezetek erejére támaszkodott. De 2014-ben a csapás a legváratlanabb oldalról érkezett. És azok mérték rá, akiket egyik fő célpontjának tekintett, és akikkel évtizedek óta harcolt – a szcientológusok.

2014 májusában az orosz interneten botrány tört ki, amely gyorsan átterjedt a média oldalaira. Nyilvánosságra hozták Alekszandr Dvorkin pszichiátriai diszpenzárából származó orvosi kartonjának szkennelt másolatait.[21] E dokumentumok szerint Dvorkinnak még fiatalkorában súlyos pszichiátriai diagnózisokat állítottak fel, beleértve a „ciklotímiát” (a mániás-depressziós pszichózis egy formája) és a „paranoiás típusú kóros személyiségfejlődést pszichofizikai infantilizmus jegyeivel”. A papírokban állandó pszichiátriai megfigyelés és pszichotróp gyógyszerek szedésének szükségességére vonatkozó ajánlások is szerepeltek.

E dokumentumok közzététele bombaként robbant. A hír szenzáció lett a blogszférában, és azonnal felkapta több tucat hírportál. A „szektológus”, aki éveken át építette karrierjét másokra aggatva a mentálisan beteg emberek, a „zombik” és a „tudatkontroll áldozatainak” címkéit, maga is egy pszichiátriával kapcsolatos botrány középpontjába került. Az irónia kegyetlen és gyilkos volt. Az a fegyver, amelyet oly szívesen használt mások ellen, ellene fordult.
Dvorkin azonnal és kiszámíthatóan reagált. Nyilvános nyilatkozataiban egyenesen a szcientológusokat vádolta a kisziárogtatással. Egy

ortodox portálon megjelent cikkében ezt írta:
„Itt, a forrás szerzőinek látszólagos anonimitása ellenére, a kézírás felismerhető: ez a szcientológusok kézírása.”[22]

Azt is panaszolta, hogy semmit sem tehet a kiszivárogtatás ellen, mivel a dokumentumokat közzétevő weboldalak külföldön, az orosz joghatóságon kívül voltak.
Ennek a botránynak a következményei nagyon fájdalmasak voltak Dvorkin számára. Bár megpróbálta magát egy rágalomkampány áldozatának beállítani, hírnevén hatalmas csorba esett. Ez a „szakértői” státuszának alapjait rengette meg. Az ország fő „diagnosztája” maga is gyanú alá került. És bár hivatalos vizsgálatok nem következtek, a nyilvános botrányokra érzékeny apparátusi rendszer reagált. Csendben, hivatalos nyilatkozatok és magyarázatok nélkül eltávolították az elnöki székből. Elnökhelyettesi posztot kapott! Ez nem volt ellenfeleinek teljes győzelme, de komoly csapás volt a státuszára és az önbecsülésére. Új, „helyettesi” pozíciója egy apparátusi kompromisszumnak tűnt – a hatóságok nem tudtak teljesen lemondani egy számukra hasznos emberről, de kénytelenek voltak a háttérbe szorítani, hogy csökkentsék a reputációs kockázatokat. A „főinkvizítor” trónja megremegett. A szcientológusok, akiket különös dühvel üldözött, megtalálták az Achilles-sarkát, és pontosan oda sújtottak le. Ez az epizód megmutatta, hogy még a legmonolitikusabb elnyomó rendszer is megrepedhet.

Új fegyver a régi kezekben

Így a 2014-es botrány eredményeként Alekszandr Dvorkint formálisan eltávolították az Igazságügyi Minisztérium mellett működő Szakértői Tanács elnöki posztjáról. Azonban ez csupán egy taktikai

engedmény volt, egy cégércsere, nem a lényeg megváltozása. Nem űzték el a tanácsból, nem veszítette el a befolyását. Csupán egy szomszédos székbe ült át, egy furcsa és eddig nem létező „elnökhelyettesi” posztot foglalva el. Valójában „szürke eminenciás” maradt, egy informális kurátor, továbbra is a szálakat rángatva és meghatározva ennek a büntetőszervnek a politikáját.

A fő eredmény más volt. Az általa létrehozott rendszer – a „szakvéleményeket” gyártó gyár, a gyűlölet jól olajozott futószalagja – nemcsak hogy nem lett lebontva, hanem, miután átment ezen a „próbán”, még kifinomultabbá és veszélyesebbé vált. Bizonyította autonómiáját és életképességét még azután is, hogy alkotója egy nyilvános botrány középpontjába került. A hatalom meggyőződött arról, hogy az eszköz működik, és nem állt szándékában lemondani róla.
A 2009 és 2014 közötti időszak egy új fegyver létrehozásának és finomhangolásának ideje volt. Dvorkin és csapata egy olyan mechanizmust konstruált, amely lehetővé tette, hogy bármely nemkívánatos csoportot „szélsőségesnek” nyilvánítsanak, látszólag „törvényes” alapon. Felkészítették a „szakértői” kádereket, akik készen álltak arra, hogy aláírjanak bármilyen szükséges ítéletet. Ideológiailag felkészítették az erőszakszervezeteket, akik készen álltak arra, hogy ezt az ítéletet végrehajtsák. Minden készen állt. A puska, amely az első felvonásban a falon lógott, fel volt töltve és ki volt biztosítva.

A bomba, amelyet az Igazságügyi Minisztérium irodáinak csendjében helyeztek el 2009-ben, fel volt húzva. Már csak a politikai jelzésre kellett várni, hogy megnyomják a gombot. Ez a jelzés 2016-ban hangzott el a hírhedt „Jarovaja-csomag”[24] elfogadásával, amely szabad kezet adott az erőszakszervezeteknek a hit miatti tömeges üldözéshez. És akkor a Dvorkin által létrehozott fegyver elkezdett

élesben lőni az egész országban, megnyitva Oroszország modern vallástörténetének legsötétebb fejezetét, amelynek első áldozatai a Jehova Tanúi lettek. A nagy terror korszaka közeledett.

Felhasznált forrásművek.

Az Orosz Föderáció Igazságügyi Minisztériuma. (2009. március 3.). 6
sz. rendelet „Az Orosz Föderáció Igazságügyi Minisztériuma melle
működő Állami Vallástudományi Szakértői Vizsgálatokat Végző Szakért
Tanács összetételének jóváhagyásáról”. Moszkva: Az Orosz Föderác
Igazságügyi Minisztériuma.

Az Orosz Föderáció Igazságügyi Minisztériuma. (2009. február 18.). 5
sz. rendelet „Az állami vallástudományi szakértői vizsgálatról”. Moszkv
Az Orosz Föderáció Igazságügyi Minisztériuma
https://base.garant.ru/195078/

Arendt, H. (2008). *Банальность зла: Эйхман в Иерусалиме* (A gonos
banalitása: Eichmann Jeruzsálemben). Moszkva: Evropa.

Patriarchia.ru. (2009. április 4.). *При Министерстве юстиции сформирован Экспертный совет по проведению государственно религиоведческой экспертизы* (Az Igazságügyi Minisztérium melle megalakult az Állami Vallástudományi Szakértői Vizsgálatokat Végz Szakértői Tanács). https://www.patriarchia.ru/db/text/605281.html

Dericquebourg, R. (2020. július 19.). Kommentárok A. L. Dvork tevékenységéről Oroszországban és a FÁK-országokban. Idéz

Introvigne, M. (2020. július 19.). USCIRF exposes European “experts who support CCP campaigns against “cults.” *Bitter Winte* https://bitterwinter.org/uscirf-exposes-who-support-ccp-campaigns/

Pcselincev, Anatolij. „Экспертный совет при Минюсте: проблем квалификации и объективности” (Az Igazságügyi Minisztérium melle működő Szakértői Tanács: a képzettség és az objektivitás problémái *Религия и право*, 3. sz. (2009): 12–18.

U.S. Commission on International Religious Freedom (USCIRF). (2009 *Annual report 2009*. Washington, DC: USCIRF.

U.S. Department of State. (2010). *International religious freedom report 2009–2010*. Washington, DC: U.S. Department of State.
Karpickij, N. (2012). Дело о Бхагавад-гите: анализ судебного процесс в Томске (A Bhagavad-gíta ügye: a tomszki bírósági eljárás elemzése *Религия и право*, (2), 25–33.
Jelbakjan, E. (2012). О томской экспертизе «Бхагавад-гиты как он есть» (A tomszki szakvéleményről a „Bhagavad-gíta úgy, ahogy van” című könyvről). *Религиоведческие исследования*, (1–2), 45–52.
Filatov, Sz. (2009. április 2.). Назначение Дворкина — акт высокомери или безумия (Dvorkin kinevezése – arrogancia vagy őrültség aktusa *Ежедневный журна*
https://web.archive.org/web/20090407000649/http://www.ej.ru/?a=news&id=8959 (hozzáférés: 2025. szeptember 23.).
Verhovszkij, A. (2014. szeptember 8.). Странно, конечно, что такой человека назначили на ответственный пост, связанный министерством… (Furcsa, persze, hogy egy ilyen embert neveztek egy minisztériumhoz kapcsolódó felelős posztra…). *ИА «Атмосфера*
https://www.asfera.info/news/93129
Falikov, B. (2012). Анатомия мифа: “деструктивные культы” ‘контроль сознания” (A mítosz anatómiája: „destruktív kultuszok” é ‚tudatkontroll”). *Отечественные записки*, (1), 78–89.
Oszadcsij, M. (2011). Компонентный анализ религиозных текстов ка метод экспертизы (A vallási szövegek komponensanalízise mi szakértői módszer). *Вестник Кемеровского государственно университета*, (4), 101–108. Oszadcsij, M., et al. (2011). Повторна экспертиза религиозной литературы (A vallási irodalom ismété szakértői vizsgálata). Kemerovo: Kemerovói Állami Egyetem.
Avaneszov, Sz., Szvisztunov, V., & Naumov, V. (2011). Религиоведческа экспертиза книги “Бхагавад-гита как она есть” (A „Bhagavad-gíta úg ahogy van” című könyv vallástudományi szakértői vizsgálata). Tomsz Tomszki Állami Egyetem.

Oszadcsij, M., et al. (2011). Повторная экспертиза религиозно литературы (A vallási irodalom ismételt szakértői vizsgálata). Kemerov Kemerovói Állami Egyetem.
„Инакомыслие не экстремизм: суд отказался запрещать 'Бхагавад гиту'" („A másként gondolkodás nem szélsőségesség: a bírós elutasította a 'Bhagavad-gíta' betiltását"). *РИА Новости*, 2012. márciu 21. https://ria.ru/20120321/601705317.html
Commission on International Religious Freedom (USCIRF). *Annu Report 2020*. Washington, DC: USCIRF, 2020.
Dvorkin, A. (2009–2016). *Стенограммы лекций в учебных заведения МВД, ФСБ* (Az MVD, FSZB oktatási intézményeiben tartott előadásc jegyzőkönyvei). A RACIRS archívuma. „А. Л. Дворкин провел встречи Димитровграде" („A. L. Dvorkin találkozókat tartott Dimitrovgrádban" *Димитровградские вести*, 2016. február 18.
„Сектовед Дворкин проспорил на своих же документах – СМИ („Dvorkin szektológus a saját dokumentumain vesztett – média"). *Голо Ислама*, 2014. https://golosislama.com/news.php?id=24080
Muhtarov, E. (2009–2014). *Материалы и публикации пресс-секретар РАЦИРС* (A RACIRS sajtószóvivőjének anyagai és publikációjai Informacionno-konszultacionnij centr szvjascsennomucsenyika Irinye Lionszkovo. https://iriney.ru/sektyi-i-kultyi/sektovedenie/novost sektovedeniya/aktualnyie-problemyi.html
Pcselincev, A. (2010). РАЦИРС как тоталитарная секта: критически анализ (A RACIRS mint totalitárius szekta: kritikai elemzés). *Религия право*, (4), 15–22.
Orosz Föderáció. (2016. július 6.). 374-FZ sz. szövetségi törvény „ Terrorizmus elleni küzdelemről' szóló szövetségi törvény és az Oros Föderáció egyes jogszabályi aktusainak módosításáról a terrorizmu elleni küzdelem további intézkedéseinek megállapítása és a közbiztonsá biztosítása érdekében" („Jarovaja-csomag"). *Российская газета*, 201 július 7.

6. Fejezet. Feketelisták és ügyek koholása

Az inkvizítor tintája

A gépezet létrejött. Az előző fejezetekben lépésről lépésre követtük nyomon, hogyan született meg a XX. századi ideológiai háborúk hamvaiból az inkvizíció új, hibrid formája. Láttuk, hogyan importálta Oroszországba Alekszandr Dvorkin a náci teológus, Walter Künneth eszméit, amelyeket a háború utáni Európában csiszoltak tökélyre. Megfigyeltük, hogyan hozta létre az Orosz Ortodox Egyház szárnyai alatt a saját „szektáját az egyházon belül” – a RACIRS-t, majd hogyan hajtotta végre a bürokratikus puccsot, elfoglalva az Igazságügyi Minisztérium mellett működő Szakértői Tanácsot, és azt saját személyes büntető szervévé változtatva.

Most minden elem a helyén volt: az ideológia, a szervezet, az adminisztratív erőforrás. De hogyan válik ez az absztrakt gyűlölet-konstrukció összetört sorsokká, börtönbüntetésekké és szétzúzott közösségekké? Hogyan válik az elméleti „szektológia” az elnyomás gyakorlati eszközévé? A válasz egy hátborzongató egyszerűségig csiszolt technológiában rejlik, amelynek alapját két pillér képezi: a feketelisták és az ügyek koholása.

Így kezdődött 2007-ben a „Moszkva hat legveszélyesebb szektája” című publikáció a „Komszomolszkaja Pravdában” – az akkori egyik legnépszerűbb és legbefolyásosabb orosz újságban, amely hatalmas példányszámmal és széles olvasótáborral rendelkezett az egész országban:

„E hatos listát a neves szektológus, Alekszandr Dvorkin professzor hozta nyilvánosságra a Moszkvai Városi Duma destruktív szervezetekkel kapcsolatos problémákról tartott nemrégiben lezajlott meghallgatásán és a „KP”-nak adott interjújában.”[1]

Amikor elkezdtem tanulmányozni Dvorkin iriney.ru weboldalát, nem annyira a tartalma – a sejtések, összeesküvés-elméletek és nyílt rágalmak kiszámítható keveréke – döbbentett meg, hanem a szerkezete. Ez nem egy kutatási portálra hasonlított. Ez egy nyilvántartás volt. Egy nyilvános „kivégzési lista”, digitális megfelelője azoknak a kartotékoknak, amelyeket Walter Künneth állított össze a Gestapo számára az 1930-as években. Künneth a Harmadik Birodalom tisztviselőinek adta át a „nem árja” és „nem hazafias” vallási csoportok listáit, ezzel üldözésre ítélve őket. Közel egy évszázaddal később ideológiai örököse, Dvorkin ugyanezt tette, csak globális méretekben és modern technológiák felhasználásával. A Szent Iréneusz Lyoni, a gnoszticizmus elleni ősi harcos tiszteletére elnevezett weboldala nem volt más, mint egy nyilvános adatbázis a jövőbeli elnyomásokhoz.

A történelmi párhuzamok itt nem véletlenek. Kulcsot jelentenek a történések megértéséhez. Németországban, ahol a nácizmus tapasztalata mély sebeket hagyott, az állam a mai napig használja az úgynevezett „szektás szűrőket” (*Sektenfilter)*. Ezek speciális kérdőívek, amelyeket az embernek ki kell töltenie, amikor közszolgálatba lép, megerősítve, hogy például nem szcientológus. Franciaországban működik egy tárcaközi misszió a szektás visszaélések elleni küzdelemre (MIVILUDES), amely szintén nyilvántartást vezet a „veszélyes” csoportokról. De a német bürokrácia és a francia felügyelet is csak halvány árnyéka annak, amivé Dvorkin ezt a modellt változtatta. Átvette az európai ellenőrzési ötletet, és logikai végkifejletéhez vitte, keresztezve azt az orosz elnyomó hagyománnyal. Nem csupán egy szűrőt, hanem egy futószalagot hozott létre.

Ez a futószalag nem csupán kiszűri a „nemkívánatosakat”. Aktívan felderíti, megbélyegzi és megsemmisíti őket. A tinta, amellyel Dvorkin weboldalán a sorokat írták, nem csupán szöveg. Ez egy ítélet, amely a végrehajtójára vár. És a végrehajtók nem is váratnak magukra.

„Feketelisták” és „Szakértői Tanácsok” mint a hatalom eszközei

Ahhoz, hogy megértsük, hogyan működik ez a futószalag, alaposan meg kell vizsgálnunk a kulcsfontosságú csomópontjait. Az első és legfontosabb az az ominózus weboldal, az **iriney.ru.**
Első pillantásra ez cikkek és fórumok kaotikus halmaza. De mélyebb elemzéssel egy világos, egyetlen célnak – a dehumanizációnak – alárendelt struktúra rajzolódik ki. A „Szekták és kultuszok ábécé szerinti listája” részben találtam egy olyan osztályozást, amelynek semmi köze nem volt a vallástudományhoz, de ideális volt egy ügyész számára. A csoportokat olyan kategóriákba sorolták, amelyek egy vádirat fejezeteiként hangzottak:

● Gyilkos szekták és embergyűlölő kultuszok
● Sátánista szekták
● Destruktív kultuszok és keleti eredetű csoportok
● Ál-ortodox szekták
● Kereskedelmi kultuszok

Minden címke egy bélyeg. Nem leír, hanem elítél. Képzeljenek el egy amerikai rendőrtisztet, aki a semleges „vallási kisebbség” kifejezés helyett a jelentéseiben olyan megfogalmazásokat használ, mint „gyilkos kultusz” vagy „sátánista csoport”. Ez azonnal megváltoztatja a nézőpontot, a törvény képviselőjét kereszteslovaggá változtatva. Pontosan ezt akarta elérni Dvorkin. Weboldala ideológiai segédanyaggá vált a *szilovikok* – ez az orosz kifejezés, amelynek

nincs pontos magyar megfelelője, a biztonsági erőket jelöli: a rendőrséget, a titkosszolgálatokat, az ügyészséget. Ezek fegyverrel és hatalommal rendelkező emberek, és Dvorkin egy egyszerű és érthető ellenségképet adott nekik.

A listára kerülés a vég kezdetét jelentette. A folyamatot a legapróbb részletekig kidolgozták, és egy jól olajozott gépezet működésére emlékeztetett:

Dosszié készítése. Dvorkin „hadnagyai" a RACIRS regionális sejtjeib bármilyen negatív információt összegyűjtöttek a kiválasztott célpontról: kontextusból kiragadott idézeteket, sértődött volt tagok tanúvallomása pletykákat a bulvársajtóból.

Nyilvános megbélyegzés. Az összegyűjtött „kompromittáló anyago közzétették az iriney.ru weboldalon, és bejuttatták a lojális médiába Kialakult az ellenségkép. A közvéleményt előkészítették.

Az üldözés kezdeményezése. Egy helyi szilovik, miután elolvast Dvorkin weboldalának „analitikáját" vagy meghallgatta előadását az MV vagy az FSZB akadémiáján, ellenőrzést kezdeményezett. Gyakran ez eg RACIRS aktivista közvetlen feljelentése alapján történt.

„Szakvélemény". És itt a kör bezárult. A nyomozó, akinek formális alapı volt szüksége az ügy megindításához, vallástudományi szakvélemér elkészítésére kért fel valakit. Kit? Az Igazságügyi Minisztérium melle működő Szakértői Tanácsot, amelyet… Alekszandr Dvorkin vezetett. Vag egyik „klónját" a régiókban, akik nála tanultak.

Ítélet. Dvorkin „szakértő" vagy tanítványa írt egy következtetés amelyben megerősítette: igen, ez egy „totalitárius szekta", igen „szélsőségesség jeleit" mutatja. Bizonyítékként gyakran hivatkoztak a iriney.ru weboldalra és maga Dvorkin könyveire. Ez egy tökéletes, zá ciklus volt: a propagandista Dvorkin létrehozta a vádat, a „szakért Dvorkin pedig legitimálta azt. A bíróság számára ez elég volt.

Ez nem csupán szimbiózis volt. Ez a „propaganda-kiszervezés” eg formája volt, amelyben az állam a represszziók ideológi megalapozásának funkcióját egy formálisan nem kormányzati szervezeti delegálta, miközben megőrizte a törvényesség látszatát. Dvork „tudományos” igazolást szolgáltatott, az állam pedig a gumibotokat és börtöncellákat.

Ez a mechanizmus nem volt titok. Anatolij Pcselincev ügyvéd, a lelkiismereti szabadság egyik vezető orosz szakértője így írta le ezt: „Olyan elvetemült gyakorlat jött létre, amelyben olyan embereket vonnak be szakértőként az ügyekbe, akik egy adott vallási szervezet ideológiai ellenfelei. Ez olyan, mintha egy farkast bíznának meg a juhok vizsgálatával.”

De a rendszer működött. Egyszerű, hatékony és gyakorlatilag hibátlan volt. Most már áldozatokra volt szüksége.

A technológia gyakorlati alkalmazása

A Dvorkin által beindított gépezet üzemanyagot igényelt. Ez az üzemanyag több ezer hívő lett Oroszország-szerte. Az ügyek koholásának technológiája univerzális volt, de minden csoportra egyedi, különleges megközelítést alkalmaztak. Vizsgáljunk meg három legjellemzőbb esetet, amelyek bemutatják a „XXI. századi inkvizítorok” módszereinek teljes palettáját.

1. eset. Jehova Tanúi. A betiltástól a kínzási futószalagig

Jehova Tanúinak oroszországi üldözése mély és sötét történelmi gyökerekkel rendelkezik. Amikor elkezdtem belemerülni az ügyeikbe, nem tudtam szabadulni a déja vu érzésétől. Az archívumokban találtam képeket náci Németországból származó elődeikről, akik a

tábori rabruhán lila háromszöget viseltek – a jelet, amellyel az SS-tagok a Bibelforscher-eket (Bibliakutatókat), ahogy akkoriban nevezték őket, megjelölték.[17] Üldözték őket, mert megtagadták a fegyverfogást és a Hitler-köszöntést. A náci rezsim első áldozatai közé tartoztak, és ügyeikkel az a bizonyos Walter Künneth „Apologetikai Központja” foglalkozott.

Évtizedekkel később Oroszországban a történelem ijesztő pontossággal ismétlődött meg. 2017-ben az Orosz Föderáció Legfelsőbb Bírósága, a dvorkini iskola „szakértőinek” következtetéseire alapozva, „szélsőséges szervezetnek” nyilvánította Jehova Tanúit, és betiltotta tevékenységüket az egész országban.[15] Ez a döntés egy országos hajtóvadászat kezdetét jelentette.

A vád technológiája primitív, de szörnyen hatékony volt. Alapját a tiltott irodalom elhelyezése képezte. A „E” Központ (a Szélsőségesség Elleni Küzdelem Főigazgatósága az MVD-n belül) vagy az FSZB ügynökei betörtek a hívők otthonaiba vagy imaházaikba, és a „házkutatás” során hirtelen „megtaláltak” néhány brosúrát a szélsőséges anyagok szövetségi listájáról. Gyakran ezek ugyanazok a kiadványok voltak, amelyeket korábban a Dvorkin sablonjai alapján írt szakvélemények alapján „szélsőségesnek” nyilvánítottak.[7]

A Vilitkevics család története Ufából 2018 áprilisában tankönyvi példa. Alena (a letartóztatott felesége) leírása szerint kora reggel fegyveres, maszkos rendőrök törtek be a lakásba.

„*Április 10-én, amint felkelt a nap, becsöngettek Anatolij és Alena Vilitkevics ajtaján Ufában, egy ipari városban Közép-Oroszországban. Korai vendégeik maszkos, gépfegyverekkel felfegyverzett rendőrök voltak” – írja a Newsweek. „Tízen voltak, köztük civil ruhás nyomozók is” – mondta a lapnak Alena Vilitkevics. „Egyikük mindent videóra vett. A többiek azt mondták, hogy nem használhatom a telefonomat.” „A lakás átkutatása után a rendőrök azt mondták Anatolijnak, a 31 éves*

segédmunkásnak, hogy csomagoljon meleg ruhát" – folytatja a Newsweek. „Azt mondták, hogy többé nem tér haza" – osztotta meg Alena. Anatolijt nem terrorizmussal, gyilkossággal vagy kábítószer-kereskedelemmel gyanúsítják. A rendőrség azért tartóztatta le, mert ő és Alena Jehova Tanúi követői.[11]

Rosztov-na-Donu, Pavel Gild diák: „Büntetőeljárással és börtönnel fenyegettek, kizárással az egyetemről, megígérték, hogy elolvassák a személyes levelezéseimet."[7]
De az ügy nem korlátozódott jogi üldözésre. Amikor a gépezet teljes gőzzel működésbe lépett, a kegyetlenség következő szintjére lépett. Oroszország különböző sarkaiból érkeztek jelentések kínzásokról. Ez már nem bürokratikus háborúra hasonlított. Ez nyílt terror volt.

Voronyezs, Jurij Galka letartóztatott felesége: „Olyan zaj és dörömbölés volt… a férjemet egy zacskóval fojtogatták, neveket követelve tőle."[12]

A legfelháborítóbb eset 2019 februárjában történt Szurgutban. Ott egyszerre több tucat hívőt tartóztattak le. Ami ezután történt velük, azt az ügyvédek panaszai és az orvosi igazolások dokumentálják.[2] [3] [12]
„Amikor legközelebb meghúzták a zacskót, fuldokolni kezdtem, már nem maradt erőm. A számat a kezükkel fogták be, és a fenekemhez, valószínűleg egy sokkolót, nyomtak." – Vjacseszlav Boronosz, akit 2019. február 15-én tartóztattak le Szurgutban.[12]

„Megkötözték a kezemet, és egy kemény tárggyal ütni kezdték a vádlimat… Aztán sokkolóval kezdtek ütni – a vádlimat, a lábamat, a lábaim között hátul a sokkolóval ütöttek. Aztán vizet öntöttek a

lábamra.” – Artyom Kim, akit ugyanazon a napon tartóztattak le Szurgutban.[12]

Szergej Volosznyikov az egyik áldozat, aki nyíltan beszélt a kínzásokról. Elvitték egy szobába, amely közvetlenül Tkacs nyomozó irodája mellett volt.

„A második emeleten kezdődött a kihallgatásom... Aztán a padlóra fektettek, ragasztószalaggal megkötözték a kezeimet és a lábaimat, úgy, hogy nem tudtam lélegezni. A zacskót felülről ragasztószalaggal tekerték körbe, és elkezdték elzárni a levegőt. Azt mondták, hogy tegyek vallomást… Elzárták a levegőt a zacskóban… Kiabálni kezdtem, hogy mindent elmondok… Sokkolóval ütöttek a fenekemre és a fenekem közé… Próbáltam kiszabadulni, de fogták a kezemet…”.[12]

Leonyid Riszikov idős ember, körülbelül hetven éves. Őt és a feleségét a házkutatás után vitték el. Őt magát nem bántották, de a kihallgatás kemény volt. Elhagyta az ereje, amikor meghallotta, mi történik a falon túl.

„Amikor a Nyomozó Bizottsághoz vittek, sok ismerőst láttam. Az egész folyosón négy szék volt, guggolni sem lehetett, beszélni, suttogni is tilos volt. Utoljára előző nap öt órakor ettem, így a kihallgatás idejére éhes és szomjas voltam. Először minden nagyon lojális volt. A nyomozóm Alekszandr Vlagyimirovics Razin volt, az ő irodájában velem semmi ilyesmi nem történt. De aztán átvittek egy másik szobába, ott egy arany váll-lapos ember ült, a bejáratnál pedig

egy szék volt, arra ültettek. Azt mondták: „Kezeket a hát mögé.” És ekkor a bal oldali falon túl egy szörnyű kiáltást hallottam. Ez az épület egy volt katonai egység. Valószínűleg a felújítás során gipszkarton falakat készítettek. Azonnal megértettem, hogy a falon túl Szergej Volosznyikov volt. Azt kiabálta: „Mindent elmondok, csak ne bántsanak többet!” Rosszul lettem. A nyomozó megkérdezte: „Nos, apuka, a szíve?”[12]

A New York-i székhelyű Jehova Tanúi világszervezet információi szerint oroszországi követőiket kegyetlen kínzásoknak vetették alá, beleértve az elektrosokkot és a fojtogatást.

„Az ügynökök levetkőztették a férfiakat, mindegyik gyanúsított fejére zsákot húztak, és ragasztószalaggal tekerték körbe. Aztán az ügynökök megkötözték mindegyik gyanúsított kezét a háta mögött, eltörték az ujjait, és ütötték a nyakát, a lábát és a veséjét” – áll a Newsweeknek e-mailben küldött egyházi közleményben.[7] [11] *„Az ügynökök vízzel locsolták a férfiakat, és sokkolóval ütötték őket a végbélnyílás környékén, fokozatosan növelve az ütés erejét.”*

Mindezeknek a kegyetlenkedéseknek a célja nem csupán a beismerés megszerzése volt. A cél az ember megtörése, akaratának megsemmisítése, annak bizonyítása, hogy hite tehetetlen az állami gépezettel szemben.

2. eset. Szcientológusok. Kimerítő háború

Míg Jehova Tanúi esetében a gépezet durván és egyenesen működött, a „szélsőségesség” cikkelyét használva, a Szcientológia Egyházzal szemben egy másik, kifinomultabb taktikát választottak. Ez demonstrálja az elnyomó rendszer rugalmasságát és

alkalmazkodóképességét. A szcientológusok nemzetközi struktúrájukkal, jogi jártasságukkal és pénzügyi erőforrásaikkal bonyolultabb célpontot jelentettek. Egy közvetlen támadás hangos nemzetközi botrányhoz vezethetett volna. Ezért ellenük kimerítő háborút indítottak.

A „szélsőségesség” helyett a fő vádak a Büntető Törvénykönyv gazdasági cikkelyei lettek:

„Törvénytelen vállalkozás”. Bármilyen díj a szcientológiai tanfolyamokért vagy könyvekért (úgynevezett „adományok”) törvénytelen jövedelemnek minősült. Az ügyészek figyelmen kívül hagyták azt a tényt, hogy az adományok a vallási szervezetek számára világszerte bevett gyakorlatnak számítanak.[15]

„Csalás”. Maga a tény, hogy a szcientológiai gyakorlatok spirituális fejlődést ígértek, csalásnak minősült, mivel a nyomozás szerint ez „elérhetetlen”. Ez az állam beavatkozása volt a teológia területére, ami egyenértékű azzal, mintha egy katolikus papot ítélnének el a bűnbocsánat ígéretéért.[15]

„Kémkedés” és „személyes adatok gyűjtése”. Az „auditálás” (spirituális tanácsadás) gyakorlata, amely során a hívők személyes információkat osztanak meg, befolyásos emberekre vonatkozó kompromittáló anyagok gyűjtésére irányuló műveletként lett bemutatva.[15]

A büntetőügyekkel párhuzamosan a szcientológusok bürokratikus fojtogatással szembesültek. Moszkvában és más régiókban az Igazságügyi Minisztérium több tucatszor utasította el a regisztrációjukat. A megnevezett okok formálisak és gyakran abszurdak voltak: pontatlanul megfogalmazott célok, „hiányos dokumentumcsomag”, a törvény apró rendelkezéseivel való

ellentmondás. Ezek a papírok Kafka regényeiből származó dokumentumoknak tűntek – formálisan hibátlanok, de lényegüket tekintve értelmetlenek.

A szcientológusok megnyerték a bírósági pereket, amelyek arra kötelezték az Igazságügyi Minisztériumot, hogy regisztrálja őket. De a tisztviselők egyszerűen figyelmen kívül hagyták a bírósági döntéseket, és egy új, koholt okkal újra elutasították őket. Ez a bürokratikus körhinta eljutott az Emberi Jogok Európai Bíróságáig (EJEB) Strasbourgban. 2007-ben az EJEB egyértelmű döntést hozott a „Moszkvai Szcientológia Egyház kontra Oroszország" ügyben, kimondva, hogy a regisztráció elutasítása törvénytelen és sérti az Emberi Jogok Európai Egyezményét. A bíróság kötelezte Oroszországot a szervezet azonnali regisztrálására.[15]

Az orosz hatóságok reakciója demonstratív volt. Az EJEB döntését figyelmen kívül hagyták. Az Igazságügyi Minisztérium, amely már Dvorkin és csapata befolyása alatt állt, folytatta a saját vonalát.[15] Ez egyértelmű jelzés volt: semmilyen nemzetközi törvény és bírósági döntés nem állíthatja meg a gépezetet.

Fontos elem a szcientológusok elleni háborúban az „hitehagyottakkal" való munka volt. Az antikultisták aktívan keresték a kiábrándult vagy kizárt volt egyháztagokat, és nyilvános vádlókká változtatták őket. Az amerikai néző számára ez a technológia jól ismert Leah Remini színésznő kampányából, aki karrierjét volt egyházának leleplezésére építette. Oroszországban ezt a módszert futószalagra állították. A Dvorkin által szervezett sajtótájékoztatókon volt szcientológusok szívszorító történeteket meséltek az „elvesztegetett évekről" és az „agymosásról". Személyes tragédiáik, sérelmeik és csalódásaik, bőven fűszerezve a „szektológia"

terminológiájával, „tanúvallomásokká” váltak a bíróságokon és a szövetségi televízió propagandaműsorainak alapjává.[15]

A csúcspontot a szentpétervári és moszkvai szcientológiai egyházakban 2017-2018-ban végrehajtott tömeges házkutatások és letartóztatások jelentették. A pétervári közösség vezetőit „szélsőséges közösség” szervezése és „törvénytelen vállalkozás” vádjával tartóztatták le.[15] A házkutatások demonstratív kegyetlenséggel zajlottak: az ajtókat betörték, az embereket a padlóra fektették, minden dokumentumot és személyes tárgyat lefoglaltak.
Ez a két eset – Jehova Tanúi és a szcientológusok – mint egy érem két oldala. Az első esetben – durva erő, tömegesség és fizikai kínzások. A másodikban – hosszú ostrom, bürokratikus trükkök és gazdasági fojtogatás. De a cél egy volt: egy nemkívánatos csoport megsemmisítése. Dvorkin gépezete bebizonyította, hogy lehet pöröly és szike is. De volt egy harmadik kategóriájú áldozat is, akiknek az üldözése megmutatta az inkvizítorok ambícióinak valódi mértékét.

3. eset. Protestánsok. Csendes háború a „Jarovaja-törvény” alapján

Míg Jehova Tanúi és a szcientológusok az orosz átlagember számára valami egzotikus és érthetetlen dolog voltak, a protestánsok – baptisták, pünkösdisták, adventisták – üldözése sokak számára sokkot okozott. Ezek az egyházak évtizedek óta léteztek Oroszországban, túlélték a szovjet üldöztetést, és a vallási tájkép megszokott részévé váltak. A nyugati olvasó számára ezek ráadásul ismerős felekezetek, az amerikai vagy európai kultúra elválaszthatatlan részei. Támadásuk azt jelentette, hogy az elnyomó gépezet új szintre lépett: most már mindenki célkeresztbe került, aki nem tartozott a Moszkvai Patriarchátushoz.

Ennek a „csendes háborúnak” az eszköze a 2016-ban elfogadott úgynevezett „Jarovaja-csomag” lett – egy terrorizmusellenes módosításcsomag, amelybe ügyesen belecsempésztek egy cikket a „törvénytelen missziós tevékenységről”. Papíron ez tiltotta a prédikációt a speciálisan kijelölt helyeken kívül. A gyakorlatban – minden vallási beszélgetést potenciális bűncselekménnyé változtatott.[15] [10]

A vádak abszurditása megdöbbentő volt.[9] [10]

Felkutattam néhány jellemző történetet. Szocsiban Alekszej Koljasznikov lelkészt 30 000 rubelre bírságolták, mert a Bibliát olvasta egy kávézóban. Az ügyészség ezt „a kereszténység propagandájának” minősítette. A bírság összege megfelelt egy havi fizetésnek a régióban, és maga a lelkész megjegyezte, hogy az ügy eljutott az Európai Bíróságig. Armavirban az ügyészség eljárást indított Vlagyimir Popov lelkész ellen, azzal vádolva őt, hogy „illegális imaházat” szervezett evangéliumi keresztény-baptistáknak. Ez a megfogalmazás a szovjet múltra utal: a baptisták „nem regisztrált testvériségére”, amely még az 1960-as évektől létezett, és amelynek vezetőit akkoriban elnyomták, a házi egyházakat pedig hallgatólagos nyomás alatt tartották. Tavasszal Belgorodban egy másik baptistát, a rokkant Seremetovot tartóztatták le, mert ingyen osztogatta a Bibliát a „Szputnyik” bevásárlóközpontban, és szintén bírságot kapott. Kabard-Balkáriában egy Prohladnij városbeli lelkészt találtak bűnösnek, mert könyveket osztogatott egy bolt mellett: a rendőrség rámutatott, hogy a könyveken nem volt teljes jelölés a vallási szervezet nevével. Mindezekben az esetekben ugyanazt a 5.26-os cikket alkalmazták a közigazgatási szabálysértési törvénykönyvből a „törvénytelen missziós tevékenységről”.[10] [13] De maguknak a hívőknek ez a szovjet nyomásgyakorlási gyakorlat folytatásának tűnt: a nyílt prédikáció vagy az irodalom terjesztésének minden formája „jogsértéssé” vált. Az

emberek félni kezdtek hangosan beszélni a hitükről, sőt, még összegyűlni is.

De ezek a represszió k a legszörnyűbb méreteket 2022 után öltötték Oroszország által megszállt ukrán területeken. Amit Oroszországon belül évekig csiszoltak, azt oda vitték, és tízszeres kegyetlenséggel alkalmazták. Az USCIRF és az emberi jogi szervezetek jelentései minden nem ortodox közösség szisztematikus megtisztítását rögzítik: razziák, imaházak bezárása, lelkészek letartóztatása.[6] [16] Melitopolban az orosz hadsereg elfogta Dmitrij Bogyu baptista lelkészt. Elmondása szerint azzal vádolták, hogy „a CIA-nak dolgozik” és „amerikai kém”.[8] Berdjanszkban a Roszgvardija elrabolt két görögkatolikus papot – Ivan Levickij atyát és Bogdan Geleta atyát. Ismeretlen helyre vitték őket, sokáig nem volt róluk semmi hír.[4] [5] [14] A Vallásszabadság Intézete szerint sok városban a katonák közvetlenül az istentiszteletek alatt törtek be, az embereket arccal a földre fektették, és elvitték a szolgálattevőket, akik után gyakran a közösségek többé nem látták élve a lelkészeiket. Azokat, akiket hetek múlva elengedtek, kínzás nyomaival jöttek ki: verések, megaláztatások, a hit megtagadásáról és a „kémkedés” beismeréséről szóló videó felvételének követelése.[6] [16] Az imaházakat elfoglalták, a kereszteket letépték, az épületeket laktanyákká vagy raktárakká alakították.[6] Mindez egy célzott stratégiának tűnt: megtörni a hívők akaratát, kiirtani minden olyan vallási életet, amely nem illik a rákényszerített „ortodox monopóliumba”.

Melitopolban elfoglalták a város egyik legnagyobb protestáns templomát, a „Blagodaty”-ot. Lelkészét elrabolták, az épületben pedig az orosz közigazgatás egyik egységét helyezték el.[6] Hasonló történetek ismétlődtek meg az adventistákkal, a pünkösdistákkal, a görögkatolikusokkal. Az orosz elnyomó gépezet már nem rejtette el a

céljait. Totális háborút folytatott a teljes ideológiai és spirituális dominanciáért, megsemmisítve mindent, ami nem illett bele szűkös világképébe. A protestánsok esete megmutatta, hogy ennek a gépezetnek nincsenek „túl hagyományos” vagy „túl ártalmatlan” áldozatai.

Felhasznált forrásművek.

1. Komsomolskaja Pravda. (2007). Moszkva hat legveszélyesebb szekta. https://www.kp.ru/daily/23905/67474/

2. Batenka.ru. Biblia és kínzás. Batenka.ru. https://batenka.ru/unity/faith/bible-and-torture/

3. Current Time. (2019, február). Surgutban kínozták a letartóztatott „Jehova tanúit”. https://www.currenttime.tv/a/surgut-jehovas-witnesses-torture/29798014.html.

4. Forum 18. Ukrajna: A megszálló hatóságok görög katolikus templomokat foglalnak le, papokat kínoznak. https://www.forum18.org/archive.php?article_id=2832.

5. Forum 18. Ukrajna: További görög katolikus papokat vettek őrizetbe, templomokat foglaltak le. https://www.forum18.org/archive.php?article_id=2890.

6. Institute for Religious Freedom Locked Faith. https://lockedfaith.org/en/p/238

7. JW-Russia.org. Média vélemények. https://jw-russia.org/opinions/media.html.

8. The Kyiv Independent. (2022). Letartóztatás, nyomásgyakorlás és fenyegetések: egy amerikai lelkész Ukrajnában a The Kyiv Independentnek mesél találkozásáról az oroszokkal. https://kyivindependent.com/detention-pressure-and-threats-a-u-s-pastor-in-ukraine-tells-the-kyiv-independent-about-his-encounter-with-russians/.

9. Meduza. (2014, december 25.). A kereszténység terjesztésének leple alatt. https://meduza.io/feature/2014/12/25/pod-vidom-propagandy-hristianstva.

10. Memorial Human Rights Center. A misszionárius ellenzékben: mely hívőket, miért és hogyan üldözik a mai Oroszországban. https://www.mhg.ru/v-missionerskoy-oppozicii-kakih-veruyushchih-za-chto-i-kak-podvergayut-repressiyam-v-sovremennoy.

11. Newsweek. (2019, március). Jehova tanúi elektromos sokkokkal és fullasztással kínozzák Oroszországban. https://www.newsweek.com/jehovah-witnesses-tortured-electric-shocks-suffocation-russia-1337748.

12. Novaja Gazeta. (2019, március 2.). Tanúk és hóhérok. https://novayagazeta.ru/articles/2019/03/02/79746-svideteli-i-palachi.

13. Novaya Gazeta Europe. (2025, augusztus 12.). Az iniciatívák büntetendők. https://novayagazeta.eu/articles/2025/08/12/initsiativniki-nakazuemy.

14. Reuters. (2022). Russia moves to ban Ukrainian Greek Catholic Church in occupied territory. https://www.reuters.com/investigates/special-report/ukraine-crisis-greek-catholics/.

15. U.S. Commission on International Religious Freedom (USCIRF). (2024). 2024 annual report. Washington, DC: USCIRF. https://www.uscirf.gov/sites/default/files/2024-05/USCIRF%202024%20Annual%20Report.pdf.

16. U.S. Commission on International Religious Freedom (USCIRF). (2025, július). Oroszország országfrissítés. Washington, DC: USCIRF. https://www.uscirf.gov/sites/default/files/2025-06/2025%20Russia%20Country%20Update%20FINAL.pdf.

17. Wikipedia. A Jehova tanúinak üldözése a náci Németországban. https://en.wikipedia.org/wiki/Persecution_of_Jehovah%27s_Witnesses_in_Nazi_Germany.

IV. rész: A félelem propagandája

7. Fejezet. A félelemgyár: médiakampány az ellenségkép-alkotásra

Az orosz televízió bekapcsolása a 2000-es években olyan volt, mint egy kulturális sokk-terápia. Az amerikai televízió nyugodt és kimért hírműsorai után, ahol még a legélesebb viták is szabályoknak és időkereteknek vannak alárendelve, az orosz talkshow-k a kiabálás, a kölcsönös vádaskodás és a rosszul leplezett, szinte állati agresszió lavinájával zúdultak a nézőre. De még ebben a közegben is kiemelkedett egy különleges műfaj, amelyet magamban „nyilvános kivégzésnek” neveztem el.

Az adminisztratív támogatást megszerezve Dvorkin a hadművelet következő szakaszába lépett: az információs tér elfoglalásába. A fő csatatér a televízió lett, a fő fegyver pedig a főműsoridőben terjesztett félelem. A fenyegetések gyártásának korszaka kezdődött, ahol az egyes tragédiákat és bűnügyeket egy irányított médiahisztéria révén rendszerszintű fenyegetéssé változtatták. Az akkori évek archív felvételeit nézve rájövök, hogy ez nem csupán újságírás volt, még ha elfogult is. Ez egy célzott, technológiai kampány volt az ellenségkép-alkotásra. Ha korábban azt elemeztem, hogyan foglalták el Dvorkin és csoportja az adminisztratív és egyházi struktúrákat, itt a kampányuk legnyilvánosabb szakaszához értem. Előttem bontakozott ki a kabinetintrikáktól a totális információs háborúig tartó átmenet története, ahol a csatatér a milliók elméje lett. A feladatom az volt, hogy megértsem, hogyan működött ez a „félelemgyár”. Milyen technológiákat alkalmaztak? Kik voltak a főszereplői? És hogyan váltak az egyes híradások és talkshow-k a gyűlöletet termelő futószalaggá, amely megmérgezi a tudatot és előkészíti a talajt a

valós elnyomásokhoz. Le kellett lepleznem ezt a mechanizmust, hogy megmutassam, hogyan öltött a virtuális ellenségkép húst és vért az emberek sorsában.[1] [2] [7]

A propaganda gépezet anatómiája

Az akkori évek szövetségi csatornáinak – az Első Csatorna, az RTR (később „Rosszija 1”), az NTV – adásait nézve nem szétszórt riportokat láttam, hanem egy összehangolt zenekart, amely ugyanazt a baljós dallamot játssza. Ez a félelem szimfóniája volt, és a karmester nyilvánvaló volt. Az ökoszisztéma szinkronban működött. Az általam rekonstruált séma egyszerű és hatékony volt. Csupán a klasszikus propaganda fogásait csiszolta, de a posztszovjet médiatérben, amelynek nem volt immunitása az ilyen manipulációkkal szemben, hatékonysága колосszális volt.[21]

Minden egyes megnézett riporttal egyre világosabban értettem, hogy ez a kampány nemcsak a technológiai tökéletessége miatt volt olyan hatékony. Tökéletesen előkészített talajra hullott. A posztszovjet ember tudata, amely évtizedekig egyetlen állami ideológia paradigmájában élt, teljesen védtelennek bizonyult az új típusú információs hatásokkal szemben. A régi koordináta-rendszer összeomlott, az új pedig még nem alakult ki. Ebben az értékvákuumban, a káosz, a gazdasági instabilitás és a totális bizalmatlanság légkörében az emberek kétségbeesetten kerestek egyszerű válaszokat a bonyolult kérdésekre. Ellenségre volt szükségük, amely megmagyarázza a bajaikat, a bizonytalanságukat, a jövőtől való félelmüket. És a propaganda megadta nekik ezt az ellenséget – egy kényelmes, érthetetlen és állítólag idegen ellenséget. A „szektás” mindennek az univerzális magyarázatává vált: a családok szétesésétől a gazdasági problémákig. Ez egy olyan ellenség volt,

amely nem igényelte a geopolitika vagy a gazdaság bonyolult elemzését, ott volt a szomszédban, és könnyen felismerhető volt az „üveges szemeiről”.[9] [10] [11]

Minden egy incidenssel kezdődött. Valahol a vidéken, a jakutföldi Aldan járásban vagy egy moszkvai lakásban tragédia történt. Gyakran háztartási jellegű volt, vagy a résztvevők mentális egészségével függött össze, amit később bírósági szakvélemények is megerősítettek. De a médiagépezet számára a részletek nem voltak fontosak. Az újságírók, gyakran anélkül, hogy a helyszínre utaztak volna, vallási szálat találtak vagy találtak ki. Ha a dráma résztvevői valaha is részt vettek egy protestáns gyülekezeten vagy keleti filozófiát olvastak, ez lett az egyetlen ok. A pszichiátriai diagnózisokat, a bizonytalanságot, a konfliktusokat – mindent félresöpörtek. A színpadra a „szekta” lépett. Egy hírügynökség kiadott egy rövid, de csattanós hírt, amelyben a „szekta” vagy a „kultusz” szó a címben szerepelt. Ez volt az első bedobás, a jelzés az egész rendszer számára.[16] [17]

Ezután a televíziós hírműsorok vették át a stafétát. Egy rövid riport, ugyanazon sablon szerint összevágva: nyugtalanító zene, képek a helyszínről, egy nyomozó kommentárja (gyakran a kontextusból kiragadva) és a „nem hagyományos vallási csoport” kötelező említése. A stúdióban megjelent Alekszandr Dvorkin. A műsorvezetők „a destruktív kultuszok vezető orosz szakértőjeként”, „professzorként” mutatták be, akinek tekintélye megkérdőjelezhetetlen volt. Kényelmetlen kérdéseket nem tettek fel neki. Szószéket biztosítottak neki. És ő, egy tudós látszatával, elmagyarázta a nézők millióinak, hogy a történtek nem véletlenek. Ez egy rendszer. Ez a „totalitárius szekta” tevékenységének törvényszerű eredménye. Az egyedi esetet az egész vallási csoportra kiterjesztették, legyen szó pünkösdistákról,

krisnásokról vagy Jehova Tanúiról. „Ez minden pünkösdi szektában így történik” – jelentette ki megfellebbezhetetlenül, és ez a bizonyíték nélküli mondat elterjedt az éterben, vitathatatlan ténnyé válva. Így jött létre a hamis sztereotípia. Így gyártották a fenyegetést. A szakasz egy nagy talkshow-val vagy egy „dokumentumfilm”-nyomozással zárult, ahol az incidens csupán egyike lett a globális fenyegetés illusztrációinak. Így alakult ki a teljes séma, és a létrehozott narratíva bekerült a tömegekbe, a köztudat részévé válva.[12]

A gyűlölet nyelve: a dehumanizáció, mint technológia

A műsorok címei magukért beszéltek: „Vigyázat, szekta!”, „Menekülés a szektából”. Az olyan talkshow-k, mint az Első Csatorna „Vremja pokazset” című műsora, Andrej Malahov „Prjamoj efir” című műsora, vagy akár az olyan elemző műsorok, mint Dmitrij Kiszeljov „Nacionalnij intyeresz” című műsora az NTV-n, ennek a kampánynak a szócsöveivé váltak. Kiszeljov például, a már felismerhető stílusában könnyedén keverte a vallási helyzet elemzését a politikai vádakkal, a protestáns egyházakat az „narancsos fenyegetés” hordozóiként bemutatva, amelyek aláássák az állam alapjait.

Ebben a médiavalóságban nem voltak félárnyalatok. Csak fekete festék volt a „szektás” képéhez. Ehhez egy speciális nyelvet, egy áltudományos lexikont fejlesztettek ki és vezettek be, amelynek célja egész embercsoportok dehumanizálása volt. A kulcsfogalom a „tudatkontroll” lett. Egyik korona-előadásában, a „Vigyázat, szekták!” című propagandafilmben Dvorkin egy részletes „tudományos” definíciót adott erre:

„Amit az újságírói nyelvben gyakran zombisításnak neveznek… beszélhetünk a tudat manipulálásáról vagy a tudat kontrollálásáról. Ez az, ami lényegében elnyomja az ember személyiségét, és a személyiség helyére egy sor viselkedési sztereotípiát, az úgynevezett szektás ál-személyiséget ülteti."[1]

Ez súlyosnak hangzott. De a tudományosnak tűnő megfogalmazás mögött egy egyszerű és ijesztő gondolat rejtőzött: ezek az emberek nem egészen emberek. Nincs saját személyiségük, akaratuk el van nyomva. Bio-robotok, „zombik". A „szektás ál-személyiség" egy zseniális a cinizmusában. Lehetővé tette, hogy egyetlen tollvonással kitöröljenek az emberből mindent, ami emberi: a meggyőződését, az érzelmeit, a szabad választását. Mindez hamisítványnak, „ál"-nak, kívülről rákényszerített dolognak lett nyilvánítva. Ez a személyiség szemantikai meggyilkolása volt, amely megelőzte annak társadalmi és jogi vereségét.

Alternatívát keresve Kathleen Taylor oxfordi neurobiológus munkáihoz fordultam, a *Brainwashing: The Science of Thought Control* (Agymosás: A gondolatkontroll tudománya) című könyv szerzőjéhez.[5] Ő volt az elsők között a neuron-tudományokban, aki megpróbálta megmutatni, hogy a megszokott antikultista retorikának semmi köze a tudományos pszichológiához. Következtetései rendkívül keményen hangzottak.

„A brainwashing (agymosás) kifejezésnek nincs helye sem a DSM-ben, sem a betegségek nemzetközi osztályozásában – ez nem egy diagnózis, hanem egy stigmatizálásra használt metafora. Amit az antikultisták „személyiség elnyomásának" vagy „tudatkontrollnak" neveznek, az valójában egy konverziós folyamat: az értékrendszer radikális megváltozása egy életválság időszakában. Hasonló

átalakulások évezredek óta ismertek az emberiség számára áttérés (conversion) néven. Ez nem patológia, hanem a személyiség fejlődésének egy adaptív mechanizmusa, amely kívülről ijesztőnek tűnhet. Az antikultisták ezt a normális pszichológiai folyamatot „baljós technológiává" változtatják, hogy igazolják a saját beavatkozásukat."

És ennek a képnek a megerősítésére Dvorkin élénk, szinte filmszerű részletekhez folyamodott, amelyek nem az értelemhez, hanem a hétköznapi félelmekhez és előítéletekhez apelláltak. Azt mesélte a nézőknek, hogy biztosan „érezték már azt a magnetofon-effektust... amikor az ember nem hallja, amit mondanak neki, amikor csak egy előre betáplált szalagot játszik le… vagy ismerik azt az „üveges szemek" effektust, amikor az ember egyszerűen úgy viselkedik, mint egy robot vagy egy automata".

Az „üveges szemek", a „magnetofon-effektus" – ezek a mémek szilárdan beépültek a köztudatba. Hibátlanul működtek, mert a szomszéd protestánst vagy a krisnás kollégát egy átlagos emberből, akinek, bár szokatlan, de saját meggyőződései vannak, valami idegen és potenciálisan veszélyes dologgá változtatták. Ez a dehumanizálás virtuóz fogása volt. Egy embert, akinek „üveges szemei" vannak és „magnetofon a fejében", nem kell megpróbálni megérteni. Nem kell meghallgatni, hiszen csak „egy szalagot játszik le". Félni kell tőle. El kell szigetelni. „Meg kell menteni", akár akarata ellenére is. Elképzeltem egy átlagos családot, amint vacsora után televíziót néz. Az anya, látva a képernyőn egy mélyen hívő embert távoli tekintettel, azt hallja a „professzortól", hogy ezek egy zombi „üveges szemei". És amikor másnap az utcán találkozik a pünkösdi szomszédasszonnyal, aki imáról jön haza, már nem a szomszédasszonyt látja, hanem egy fenyegetés hordozóját. A propaganda nemcsak új szavakat adott az

embereknek, hanem új optikát is, amelyen keresztül a világot nézték – a félelem és a gyanakvás optikáját.

Massimo Introvigne vallásszociológus a *Bitter Winter* című folyóiratban megjegyezte: „Az olyan kifejezések, mint az „üveges szemek” és a „magnetofon-effektus” klasszikus manipuláció, amely a hívők viselkedését külső kontrollnak („betáplált szalag”), nem pedig belső meggyőződésnek tulajdonítja. Ez egy alapvető attribúciós hiba: egyszerűbb egy „bábjátékost” látni, mint őszinte hitet. Az ilyen mémek az átlagembereket „fenyegetés hordozóivá” változtatják, igazolva az elszigetelést és az akaratuk elleni „megmentést”.”[11]

A „Szova” központ kutatói ugyanezt írták: „Az „üveges szemek” egy sztereotípia bármely koncentrált emberre (imában vagy meditációban), de a propaganda baljós jelentést ad neki. A „magnetofon-effektus” a meggyőződéseket „külső programmá” egyszerűsíti, figyelmen kívül hagyva a személyes választást. Az eredmény – a félelem optikája, ahol a hívő szomszéd fenyegetéssé válik.”[10]

A Portal-Credo.ru elemzői rámutattak, hogy „az olyan antikultisták, mint Dvorkin, ezeket a kliséket használják a hétköznapi félelmekre való apelláláshoz: a hívő nem ember, hanem robot. Ez dehumanizál: „ne hallgass rá, egy szalagot játszik le”. Ez az attribúció ellenségképet teremt, igazolva az elnyomásokat.”[15]

És végül, az „Antikultizmus: mítoszok és valóság” című kutatás hangsúlyozza: „Az „üveges szemek” és a „magnetofon” mémek az előítéletek manipulálása. A távoli tekintetet „zombisításnak”, a meggyőződések ismétlését „programozásnak” tulajdonítják. A propaganda „új optikát” ad – a félelmen keresztül az „idegenekre” mint fenyegetésre tekinteni.”[9]

Maga a „totalitárius szekta” kifejezés Dvorkinnak köszönhetően egy egyszerű és ütős definíciót kapott, amelyet adásról adásra ismételgetett, mint egy mantrát: „Ez egy olyan szervezet, amelynek fő célja a hatalom és a pénz a vezetés számára, és amelyet olyan jellemzők jellemeznek, mint a toborzás során a megtévesztés, a tagok tudatának manipulálása, kizsákmányolásuk...”. Ebben a megfogalmazásban nem volt helye a vallásnak, a spirituális keresésnek vagy a hitnek. Csak bűnözői indítékok voltak: hatalom és pénz. Bármely nem hagyományos vallási csoportot a priori csaló üzleti struktúrának nyilvánítottak, amely egyházként álcázza magát. Ez a primitív, de könnyen befogadható modell tökéletesen illett a televíziós formátumhoz. Nem igényelt a nézőtől intellektuális erőfeszítést. Egy egyszerű és érthető világképet adott, ahol vannak „mi” (normális emberek) és „ők” (veszélyes zombi-szektások), és biztonságunkat egy bátor szakértő, Dvorkin professzor őrzi. A félelemgyár teljes fordulatszámon működött, főműsoridőben szállítva az újabb és újabb adag gyűlöletet, és kevesen gondoltak arra abban a pillanatban, hogy a televíziós szörnyeket gyártó futószalag egyszer majd valódi áldozatokat fog követelni.

Az abszurd színháza: a vita imitálása főműsoridőben

Ahhoz, hogy megértsem, pontosan hogyan működik a propaganda gépezete, úgy döntöttem, hogy egy konkrét adást szó szerint képkockánként elemzek, rekonstruálom a dramaturgiáját és feltárom a manipulatív fogásokat. Ideális példa lett az Első Csatorna zászlóshajó-talkshowjának, a „Vremja pokazset”-nek a 2016. október 12-i adása, „Vigyázat, szekta!” címmel.[23] Már maga a cím is beállította a hangulatot: a nézőt előre beprogramozták, hogy a vita tárgyát fenyegetésként érzékelje. Az első percektől világossá vált, hogy nem

vitát és nem újságírói nyomozást látunk, hanem egy bemutató pert élő adás formájában.

A felvételt újra nézve nemcsak a replikákat, hanem az általános hangulatot is rögzítettem. A stúdió architektúrája – egy hatalmas képernyő az „áldozatok” nagyított arcával, a műsorvezetők középen, a nézők és a szakértők félkörben elhelyezve – a közvélemény bíróságának légkörét teremtette meg. Mindent úgy építettek fel, hogy a „bűnösök” képe előre kialakuljon. A riportok vágását nyugtalanító zene kísérte, a képkockákat úgy válogatták, hogy a közönségben félelmet és ellenszenvet keltsenek.

A műsorvezetők, Artyom Sejnyin és Jekatyerina Sztrizsenova, nem moderátorokként, hanem ügyészekként léptek fel. Elfogultságukat nem rejtették véka alá: az intonációk, a gesztusok, a szóbeli közbeszólások – mindent demonstratív megvetés hatott át. Jellemző epizód: amikor a műsor egyik szereplője elmesélte, hogy a felesége a krisnásokhoz ment, Sejnyin nem mutatott együttérzést, hanem egy durva replikával fordult a teremhez: „Én, amikor ezt a riportot néztem, nagyjából azt latolgattam: mit csinálnék a sajátommal, ha egy ilyen hülyeségbe keveredne?”. Ezek a szavak – „hülyeségbe keveredne” – teljesen leértékelték a nő személyes választását, mentális zavarként vagy nevetségességként bemutatva azt.

Az egész műsor egyetlen vonal köré épült: az új vallási mozgalmak abszolút gonoszak, amelyek ellen harcolni kell. Képviselőiknek egyáltalán nem volt lehetőségük válaszolni. A formálisan meghívott ellenzők kisebbségben voltak, folyamatosan félbeszakították őket, nem hagyták befejezni a gondolatukat, és bármilyen érvelési kísérletre hangos kiabálással és a terem morajlásával reagáltak. Az előre kiválasztott statiszták tapsoltak a vádlóknak, és kifütyülték azokat, akik

ellent mertek mondani. Így a műsor durván megsértette nemcsak az újságírás alapvető normáit, hanem a Rádió- és Televízióműsor-szolgáltatók Kartáját is, amelynek betartására az „Első Csatorna” nyilvánosan kötelezettséget vállalt. Valójában a nézőknek nem párbeszédet, hanem egy gondosan megrendezett előadást kínáltak, ahol a végeredmény előre eldőlt.

A cinizmus csúcspontja egy perces riport bemutatása volt a „ritmológia” tanításáról és alapítójáról, Jevdokija Lucsezarnováról. A riport gúnyos hangvételben készült. A narrátor hangja, a magánhangzókat elnyújtva és ukrán akcentust imitálva (bár Lucsezarnova Miasszból származik), nyíltan gúnyolódott a képernyőn zajló eseményeken, ahol az emberek a gyakorlataikat végezték. Közvetlenül ezután Sztrizsenova a teremhez fordulva, igazságos haraggal telve, ezt mondta: „Tudják, mi lep meg, őszintén megmondom? Nézem, és azt gondolom: hogy tudnak az emberek erre komolyan nézni? Valami maskarás nő… „Á-á-á”, „á-á-á”… Hogy van az embereknek ennyi szabadidejük, hogy odajárnak, pénzt visznek oda?”.

„Maskarás nő” – ezzel a megalázó jelzővel bélyegezte meg a fő szövetségi csatorna műsorvezetője az embert, anélkül, hogy egyetlen esélyt sem adott volna neki a válaszra. Eközben a műsor készítői egy ravasz manipulatív fogást alkalmaztak. Közvetlenül senki sem nevezte Lucsezarnova szervezetét „szektának”. Ehelyett Sejnyin egy sokatmondó bevezetőt tartott a riport előtt: „A probléma súlyosabb, mert ezt nem feltétlenül nevezik szektának… nevezhetik például spirituális fejlődési központnak. Vagy fejlődésnek. Íme, mi történik, és hogyan történik ez a fejlődés”. Az egész, a „veszélyes szektáknak” szentelt műsor kontextusa nem hagyott kétséget a nézőben: a bemutatott „ritmológia” is egyike ezeknek. Így asszociációk és

utalások révén, közvetlen állítások nélkül, amelyeket a bíróságon meg lehetett volna támadni, a szervezetre rákerült a bélyeg.

Ez a formátum annyira kirívóan egyoldalú volt, hogy később maga Lucsezarnova panaszt tett a Sajtópanaszokkal Foglalkozó Társadalmi Kollégiumnál.[26] A kollégium szakértői a következtetésükben megerősítették mindazt, amit én is láttam: a műsor csak egy nézőpontot képviselt, a műsorvezetők nyíltan negatív és lenéző álláspontot fejeztek ki, a kritika tárgyaival szemben pedig a „kigúnyolás" fogását alkalmazták a válaszadás jogának biztosítása nélkül. De a show fő feladatát teljesítette: főműsoridőben az ország fő csatornáján ismételten elhangzott és megerősödött a „szekták fenyegetéséről" szóló tézis.

Találtam egy kommentárt az ilyen műsorokról Andrej Jakovenko neves médiakritikustól, az Orosz Újságírók Szövetségének volt titkárától. Rendkívül keményen fogalmazott: „Amit most a szövetségi televízió csinál, az olyasmi, amit Goebbels sem engedett meg magának."[22] Ez egyenes utalás a náci Németországra, ahol a propaganda ipari méreteket öltött. Goebbelsnek kidolgozott koncepciója volt az „egyszerű nyelvről" és a „rádiókészüléknél ülő háziasszonyokra" való orientációról. Híres tömegpropaganda-formulája – semmi bonyolultság, csak egyszerű érzelmek. Ez a logika ma is működik. Nem véletlen, hogy egy bennfentes, aki az orosz televíziónál dolgozott, a The Insidernek adott interjújában elmondta: „A mi nézőnk főként háziasszonyok, nekik nincs szükségük filozofálgatásra… nekik ezt a szenvedélyt adják. A műsor vendégei már tudják, mit várnak tőlük, és ennek megfelelően viselkednek." A szakértők kiválasztásakor pedig a szerkesztők egyenesen azt kérdezték: „És ő kiabálós?" – ha az ember nem képes kiabálni, nem hívták be az adásba.[20]

Leonyid Gozman politikus és publicista, aki sokszor vett részt hasonló műsorokban, így írja le őket: „Mindezek a műsorok a gyűlölet kvintesszenciája: a műsorvezetők mindig arról az oldalról lépnek fel, amelyikről kell – a Kreml-párti oldalról.” Megjegyzi, hogy az ellenfeleket csak azért hívják meg, hogy köréjük konszolidálják a terem agresszióját, „elfajzottakká” és „árulókká” változtatva őket, akikre kényelmesen rá lehet zúdítani az összes negatívumot. Julij Nisznyevics politológus, a Felső Közgazdasági Iskola professzora hozzáteszi, hogy a külföldieknek különösen nehéz: amikor „mindenki egyszerre beszél, rád kiabálnak”, a hangod elvész, még mielőtt elkezdenéd.

Andrej Arhangelszkij újságíró és médiakritikus pontosan megjegyezte: „A propagandisták párbeszédei a talkshow-kban csak párbeszédnek tettetik magukat: a szerzők nem szándékoznak beszélgetni, még egymással sem – büntetni, szavakkal büntetni akarnak.” Itt nehéz nem emlékezni a „Dialógus Központra”, amelyet a dán teológia professzor, Johannes Aagaard hozott létre, és amelyről a korábbi fejezetekben szó volt. A név szelíden és biztatóan hangzott: a párbeszéd véleménycserét, a beszélgetőpartner tiszteletét feltételezi. Valójában azonban ez a „szekták” és ideológiai versenytársak elleni harc központja volt, és egyáltalán nem a nyílt beszélgetés tere. Így jön létre a „párbeszéd párbeszéd nélkül” – egy logika, amely meglepően pontosan átkerült az orosz talkshow-kba, ahol a vita leple alatt egy leszámolási folyamat zajlik.

Ezek a tanúvallomások együtt egy teljes képet festenek: nem újságírásról van szó, hanem gondosan megrendezett rituális cselekedetekről. A műsorvezetők az inkvizítorok szerepét játsszák, az olyan szakértők, mint Dvorkin, az ideológusok szerepét, a statiszták a teremben pedig a téren lévő tömeg szerepét, amely azt skandálja:

„feszítsd meg!”. Az ilyen előadások célja nem az igazság keresése, hanem a gyűlölet termelése és a társadalmi agresszió levezetése.

Félelemkeltő filmek: „Vigyázat, szekták!”

De a talkshow-k csak a kampány egy részét képezték. Erőteljesebb fegyverré váltak a dokumentumfilmek, amelyeket komoly újságírói nyomozásként mutattak be. Ennek a műfajnak a mércéjévé vált az ötrészes „Vigyázat, szekták!” című projekt.[24] Mind az öt részt elemeztem. A sorozat szerkezete változó volt: néhány epizód inkább előadásokra vagy interjúkra emlékeztetett, ahol Dvorkin a teológiáról és a szekták definícióiról értekezett, mások pedig teljes értékű dokumentumfilmekké váltak, drámai elemekkel. De összességében ez egy vádirat volt, előre meghozott ítélettel, ahol az előadásszerű elmélkedések a félelemkeltéssel váltakoztak.

Minden egy nyugtalanító, lüktető zenével kezdődött, gyorsan váltakozó képkockák hátterében: valamilyen fehér ruhás emberek, egy síró nő, egy égő gyertya, egy újságcím. A gyors vágás a szorongás érzetét keltette, nem hagyva időt a nézőnek a gondolkodásra. Aztán megjelent a narrátor, akinek alacsony és baljós, mély frekvenciákkal kezelt hangja valami olyasmit mondott: „Közöttünk vannak. Ránk mosolyognak az utcán, velünk dolgoznak egy irodában. De a céljuk a lelkünk, a pénzünk, az életünk. A nevük – totalitárius szekták.” Az előadásrészekben, mint a második vagy harmadik, a zene minimális volt, és a hangsúly Dvorkin életrajzára és a közönség kérdéseire adott válaszaira helyeződött, de még itt is a nyugtalanító hangnem hangsúlyozta a fenyegetést.

Ezután egy összeállítás következett, egy vegyes saláta a legkülönbözőbb történetekből, amelyeket csak a vágó akarata kötött össze. A filmet a vágóasztalon elemezve láttam, hogyan varrtak össze

egy foltvarró takarót a félelemből heterogén, gyakran egymáshoz nem kapcsolódó történetekből. Például egy olyan fogás, amelyet „asszociatív bűnösség-montázsnak” neveztem. Egy pénzügyi csalásról szóló riport után, ahol a „szekta” szót meg sem említették, azonnal egy krisnás istentisztelet képkockája következett. Közvetlen kapcsolat nem volt, de a néző tudatalattijában ez a két kép összeragadt: krisnások = csalók. Vagy egy tinédzser öngyilkosságáról szóló történet után (amelynek okai a háttérben maradtak) a vágó beillesztett egy képkockát Jehova Tanúiról, akik magazinokkal sétálnak az utcán. A logika nulla, de az érzelmi kapcsolat létrejött. Ez a Kulesov-effektuson alapuló módszer a propaganda klasszikusa. Egy semleges képkocka, amelyet egy erős érzelmi töltetű képkocka mellé helyeznek, átveszi ezt az érzelmet. A hívők közeli felvételei egy gyilkosságról szóló riport után baljóslatúnak kezdtek tűnni. Mosolyuk hamisnak. Nyitottságuk álcának. Az előadásrészekben a vágás egyszerűbb volt – csupán Dvorkin beszéde analógiákkal, – de még ott is az asszociációk a szavakon keresztül működtek: a protestantizmus mint „száraz ág”, amely elszakadt az Egyháztól, és „hisztériához” és „függőséghez” vezet.

Ez a film nem nyomozás volt, hanem egy tömeghipnózis-szeánsz, ahol a nézőbe beleültették a kívánt asszociációkat és reakciókat. A bűnügyi krónika: gyilkosság, csalás, öngyilkosság. A riportot a lehető legdrámaibban mutatták be, archív felvételek felhasználásával a helyszínről, rendőrségi szalagokkal. Gyakran alkalmazták az események rekonstrukciójának fogását: a fókuszból kieső vagy árnyékban lévő színészek a bűncselekményt ábrázolták, ami fokozta az érzelmi hatást. Egy „volt tag” sírós története, egy nőé, aki a kamerába sírva meséli, hogyan tette tönkre a családját a „szekta”. Arcát félhomályban vették fel, hogy hangsúlyozzák a tragikumot, és a titokzatosság és a félelem légkörét teremtsék meg. Hangját gyakran

enyhén torzították, amit biztonsági intézkedésként mutattak be, de valójában baljós árnyalatot adott a történetnek. Fontos pont: szavait soha nem ellenőrizték, nem keresték a konfliktus másik oldalát. Ő az abszolút áldozat, története az abszolút igazság. Az inkább előadásszerű részekben kevesebb ilyen történet volt, de Dvorkin megemlítette az öngyilkosságok és a szétesett családok statisztikáit, hogy alátámassza a narratívát.

Furcsa vallási rituálék felvételei, rejtett kamerával készítve vagy a kontextusból kiragadva. Az emberek énekelnek, tapsolnak, kezüket az ég felé emelik – normális kontextusban ez egy expresszív istentiszteletnek tűnik, de baljós zenével és a narrátor kommentárjaival („Itt arra tanítják őket, hogy kapcsolják ki az elméjüket és vakon engedelmeskedjenek a gurunak”) ez a tömegpszichózis bizonyítékává vált. Észrevettem, hogy gyakran használtak lassított vagy gyorsított felvételeket, hogy az emberek mozgását természetellenessé, „rángatózóvá”, mentálisan betegek viselkedéséhez hasonlóvá tegyék. Ezeket a felvételeket újra nézve nemcsak a szakmai érdeklődést éreztem elemzőként, hanem mély emberi kényelmetlenséget is. Megértettem, hogy olyan pillanatokat nézek, amelyek ezeknek az embereknek a mély hit, ima, katarzis aktusai voltak. A propagandagépezet ezeket az intim, szent élményeket vette, és nyilvános bemutatóra tette ki őket, mint egy torz és ijesztő látványosságot. Ez nem csupán torzítás volt, hanem megszentségtelenítés. A képernyőn lévő emberek hívőkből egy panoptikum kiállítási tárgyaivá váltak. Spirituális tapasztalatukat ellopták, felboncolták és alsóbbrendűségük bizonyítékaként mutatták be. Ebben a cinizmusban, ebben a hideg számításban a néző legalantasabb reakcióira, rejlett talán ennek a technológiának a leggusztustalanabb oldala. Az előadásrészekben kevesebb rituálé

volt, de Dvorkin a „személyes pünkösdöket” „hisztériának” írta le, hasonló hatást elérve a szavakon keresztül.

Ezeket a szétszórt fragmentumokat nyugtalanító zene, a narrátor baljós hangja és természetesen Alekszandr Dvorkin kommentárjai ragasztották össze. Pontosan ő volt az értelmi központ, aki elmagyarázta a nézőnek, hogyan kapcsolódik mindez össze. Az egyes tragédiák káoszát egy koherens összeesküvés-elméletté alakította. Egy szibériai gyilkosság és egy Moszkva melletti családi dráma az ő interpretációjában egy lánc szemeivé váltak, az országot behálózó „destruktív kultuszok” hálózata létezésének bizonyítékaivá. Ennek a filmnek a retorikája a csúcsra ért. Pontosan itt mesélt lelkesen az „üveges szemek effektusáról” és a „magnetofon effektusáról”, megteremtve azt a „zombi” képet, amely annyira szükséges volt a további cselekedetek igazolásához. Az előadásokban, mint a második és harmadik részben, ez teológiai elemzésként hangzik, de a dokumentumfilmekben a vágás és a zene felerősíti.

A film nem elemzett, hanem bélyegzett. Nem kutatott, hanem ijesztgetett. A tömeges fenyegetés illúzióját tisztán technikai eszközökkel hozták létre: gyors vágással, a feszültség fokozásával, ugyanazon vádak többszöri ismétlésével. Ezeket az eseteket elemezve nem újságírást, hanem technológiát láttam magam előtt. A morális pánik keltésének technológiáját, az ellenfél dehumanizálásának technológiáját és a repressziókra vonatkozó társadalmi megrendelés kialakításának technológiáját. Minden egyes ilyen talk-show, minden egyes ilyen „dokumentumfilm” egy kalapácsütés volt, amely a gyűlölet és a félelem szögeit verte a köztudatba.

A félelem gazdaságtana: hogyan vált a szekták elleni harc üzletté

A médiakampány elemzése során nem hagyhattam figyelmen kívül egy másik, kevésbé nyilvánvaló, de rendkívül fontos szempontot – a gazdaságit. A „szekták elleni harc” nemcsak ideológiai projekt, hanem jövedelmező üzlet is volt. A félelem, mint kiderült, kiváló árucikk. És ezen a piacon gyorsan megjelentek a saját szereplői, akik a riadt társadalomnak fizetős „gyógyszereket” kínáltak az általuk létrehozott betegségre.

Ennek az iparágnak a fő terméke az úgynevezett „szektából való kihozatalra irányuló tanácsadás” és a „rehabilitációs központok” lettek. Alekszandr Dvorkin és követői országszerte élénk kereskedelmi tevékenységet folytattak. A „sérültek megsegítése” cégér mögött egy teljesen konkrét árlista rejtőzött.[1] A televíziós propaganda által kétségbeesésbe kergetett rokonoknak fizetős tanácsadást kínáltak, amelynek költsége meglehetősen jelentős lehetett. Ezek a találkozók gyakran nem pszichológiai segítségnyújtásra, hanem ideológiai feldolgozási szeánszokra emlékeztettek, ahol a fő feladat az volt, hogy meggyőzzék a családot a határozott, gyakran törvénytelen cselekedetek szükségességéről.

Ennek a kereskedelmi piramisnak a csúcsa a „deprogramozás” vagy „kilépés” (exit counseling) szolgáltatás volt. Ez egy költséges eljárás volt, amely lényegében egy személy erőszakos fogva tartását és intenzív pszichológiai nyomásgyakorlását jelentette annak érdekében, hogy lemondjon a hitéről. Dvorkin, bár tagadta a közvetlen részvételt az ilyen gyakorlatokban, aktívan támogatta azokat, akik szervezték őket. Könyveiben és interjúiban részletesen leírta a módszert, amely lényegében egy cselekvési útmutató volt: elszigetelni

a „tagot” a külvilágtól, megfosztani a megszokott kommunikációtól, körülvenni „volt tagokkal” és családtagokkal, és több napon keresztül folyamatos nyomásnak kitenni. Ez nem segítségnyújtás volt, hanem erőszak, áltudományos „személyiségmentő” csomagolásban. Az ilyen „műveletek” költsége nagyon magas volt, és jelentős bevételt hoztak a szervezőknek.

Az egyéni munka mellett a félelem nagykereskedelmi piaca is virágzott. A „szektológusok” fizetős szemináriumokat és előadásokat tartottak a rendvédelmi szervek munkatársainak, a regionális közigazgatás tisztviselőinek, tanároknak és papoknak.[19] Utaztak az országban, eladva a „szakértelmüket”, tanítva a helyi káderekt „a szektások felismerésére” és „befolyásuk elleni fellépésre”. Ez az „antikultizmus” híveinek egész hálózatát hozta létre helyben, akik viszont minden nem hagyományos vallási csoportban „fenyegetést” kezdtek látni, és segítségért a fővárosi „szakértőkhöz” fordultak. Így alakult ki egy ciklikus folyamat: a propaganda keresletet teremtett a „harcra”, a „harc” pedig pénzt hozott, amelyet további propagandára fordítottak.

Nem szabad megfeledkezni a médián keresztüli monetizációról sem. A televíziós csatornák, amelyek adásidőt biztosítottak Dvorkinnak és követőinek, szintén közvetlen hasznot húztak ebből. A botrányos témák mindig magas nézettséget garantálnak. A „szekták borzalmairól” szóló talk-show-k, a sokkoló képkockákkal és sírós történetekkel teli nyomozófilmek milliókat szegeztek a képernyők elé. A magas nézettség pedig drága reklámszerződéseket jelent. A televíziós főnökök tökéletesen megértették, hogy a félelem és a gyűlölet jól eladható. Így alakult ki egy cinikus szimbiózis: a „szektológusok” hozzáférést kaptak egy több milliós közönséghez és országos szakértői státuszt, a televíziós csatornák pedig nézettséget

és reklámpénzt. Ennek az üzletnek az ára – a megmérgezett köztudat és több ezer ember tönkretett sorsa – úgy tűnik, egyik résztvevőt sem érdekelte. Ez a „félelemgazdaság” volt az egész kampány fontos mozgatórugója, az ideológiai harcot egy önfenntartó kereskedelmi projektté alakítva.

A főhős: a „professzor” imázsának megkonstruálása

Ennek a médiahurrikánnak a középpontjában Alekszandr Dvorkin állt. Nem csupán egy szónok volt, hanem ennek az előadásnak a rendezője és főszereplője is. Viselkedését és retorikáját elemezve megértettem, hogy egy médiafigurával állok szemben, aki a saját szerepét játssza.

Imázsa gondosan meg lett konstruálva. A szövetségi csatornák műsorvezetői nem másként mutatták be, mint „professzor”, „filozófia doktora”, „Oroszország legnagyobb szekta-szakértője”. Ezek a tiszteletteljesen kiejtett címek a tévedhetetlenség auráját teremtették meg. A nézőnek nem volt szabad kételkednie a szavaiban. Ennek az imázsnak a megerősítésére Dvorkin és csapata aktívan kihasznált minden PR-lehetőséget. Nem csupán interjúkat adott, hanem információs apropókat teremtett. Például a híres rendező, Pavel Lungin „Cár” (2009) című filmjében való történelmi tanácsadóként való részvétele nem egy átlagos életrajzi tényként, hanem állami fontosságú eseményként lett bemutatva. Interjúiban Dvorkin, aki egy püspök epizodszerepét játszotta a filmben, sokatmondóan elmélkedett a hatalom „spirituális mentorainak” szükségességéről, átlátszóan utalva arra, hogy milyen szerepet játszhatna ő maga a modern Oroszországban. Párhuzamot vont Fülöp metropolita, aki megpróbálta észhez téríteni Rettegett Ivánt, és a saját küldetése között, hogy

„észhez térítse” a társadalmat és a hatalmat a „szektás fenyegetés” előtt. Ez egy olyan lépés volt, amely a média-súlyának növelésére, egy olyan ember imázsának megteremtésére irányult, aki, bár nem rendelkezik formális hatalommal, de bejáratos a legfelsőbb körökbe és befolyásolja az elméket. Nem csupán szakértőként, hanem egyfajta modern sztarecként, a nemzet spirituális vezetőjeként pozicionálta magát.

De a fő fegyvere természetesen a retorika volt. Mesterien bánt a bizonyíték nélküli általánosítások és a dehumanizáció művészetével. A „Roszbalt” sajtóközpontjában tartott kerekasztal-beszélgetés felvételét nézve megdöbbentett az a könnyedség és hétköznapiság, amellyel szörnyű vádakat dobált. Jehova Tanúiról beszélve nem elemezte a tanításukat. Ehelyett egy groteszk, sértő képet festett, amely a legkevésbé igényes közönségre volt szabva:

„Minden Jehova tanúja türelmetlenül várja, hogy... mindannyian vérbe fulladjunk. Mert eljön az Armageddon... micsoda boldogság lesz, amikor mi mindannyian nem leszünk többé... Már előre mindent elosztanak: „Ezek az ezüstkanalak nagyon jók... Armageddon után magamhoz veszem őket”... „És ez a bútorsor nagyon jó... ez a bútorsor az enyém lesz.”[28]

Ez nem egy szakértői elemzésre hasonlított. Ez egy gonosz karikatúra volt, amelynek célja nem a gondolkodásra, hanem az undorra és a nevetésre való késztetés volt a közönségben. Intuitívan megértette, hogy a kigúnyolt ellenség már nem vált ki együttérzést. Ez nem csupán dehumanizáció volt, hanem egyfajta „lealacsonyítása” az ellenfélnek a közönség szemében. Amikor a pünkösdistákat írta le, nem merült el a karizmatikus mozgalom teológiai finomságaiban, hanem egyszerűen rásütötte a „rituális gyilkosok” bélyegét. Ez a

taktika hibátlanul működött. A korlátozott adásidő és a tömeges néző alacsony figyelemküszöbe mellett nincs szükség bonyolult magyarázatokra. Címkére, hashtagre, csattanós mondatra van szükség. És Dvorkin az ilyen mondatok mestere volt.

Ugyanilyen könnyedén bánt el a pünkösdistákkal is. A jakutföldi tragédiát kommentálva, ahol egy gyermek halt meg, nem várta meg a nyomozás eredményét. Közvetlenül az adásban hirdette ki az ítéletét:

„Éppen most tértem vissza Jakutföldről... az aldani egy pünkösdi csoport, amelyben valóban több gyerek majdnem meghalt. Egy fiút, a tizenegy éves Misa Dulovot ‚agyonverték... És ez minden pünkösdi szektában így történik... Moszkvában egy pünkösdi nagymama az anyjával... megfojtott egy hatéves kislányt."[28]

A „mindenhol így történik" mondat kulcsfontosságú volt. Egy egyedi eset, amelynek részletei még nem voltak tisztázva, szájában azonnal rendszerszintű, általános jelenséggé vált. Egy család tragédiája vádirattá vált az ország és a világ több millió hívője ellen.

Amikor olyan ellenfelek, mint Anatolij Pcseliscev vallástudós, rámutattak Dvorkinnak, hogy a békés vallási kisebbségek körüli hisztéria szításával elvonja a társadalom és a rendvédelmi szervek figyelmét a valós fenyegetésektől, mint például a radikális iszlamizmus, mesterien folyamodott demagóg fogásokhoz. A „Roszbalt" sajtóközpontjában 2010 áprilisában tartott, „Élet a szektában: a boldogság keresése, a valóságtól való menekülés vagy tiltakozás?" témájú kerekasztal-beszélgetésen, amely a nemrég történt moszkvai metrórobbantás hátterében zajlott, Dvorkin kitért az „iszlám téma" megvitatása elől, amelyet megpróbáltak felvetni, és a figyelmet a „totalitárius szektákra", mint Jehova Tanúira, a szcientológusokra és a neopünkösdistákra irányította. Retorikája a

„hamis dilemma” elvére épült: a prioritások elemzése helyett azzal vádolta ellenfeleit, hogy figyelmen kívül hagyják a „szekták veszélyét”, azt állítva, hogy azok „állam az államban”, amely „a társadalom elpusztítására” törekszik, és arra vár, hogy „mindannyian vérbe fulladjunk” Armageddonkor. Ez a fogás lehetővé tette számára, hogy elkerülje a lényeget, miközben a kritikusokat, mint Pcselincev, egy abszurd álláspont támogatóiként állította be – mintha azt javasolnák, hogy hagyják figyelmen kívül a szekták „belső fenyegetését”.

Hasonló taktikát alkalmazott korábban is. A „Blagoveszt-Info” kerekasztal-beszélgetésén 2006-ban Dvorkin kijelentette:

„Pcselincev megpróbálja elterelni a figyelmet a szekták valós veszélyéről, békés csoportokra összpontosítva, de ez olyan, mintha figyelmen kívül hagynánk a rákot, miközben a megfázással küzdünk.”[29]

Hasonló megközelítést alkalmazott a „Szektológia” (2023) című könyvében is, ahol ezt írta: „A kritikusok azt mondják: „Miért harcoljunk a szektákkal, amikor ott a terrorizmus?” Ez olyan, mintha azt mondanánk az orvosoknak: ne kezeljék az influenzát, csak a rákkal foglalkozzanak. Minden fenyegetést meg kell szüntetni.”

Ez az orvosi analógia azonnal kihúzta a talajt a beszélgetőpartner lába alól. A valós fenyegetésekről és azok arányosságáról szóló vita abszurd vitává vált, amelyben Dvorkin a társadalom minden „betegségtől” való védelmezőjének nyerő pozícióját foglalta el, elkerülve a lényegi választ.

Dvorkin a médiatérben nem csupán szakértő volt. Médiaharcos volt, aki virtuózan bánt az információs harc fogásaival. Imázst teremtett magának, valóságot konstruált, és megformálta azt a

nyelvet, amelyen az ország a következő évtizedekben a vallásról beszélni fog. Ez a gyűlölet nyelve volt, tudományosnak tűnő csomagolásban, a nemzetbiztonság iránti aggodalom mázával leöntve. És ez a nyelv, a szövetségi televíziós csatornák erejével sokszorosan felerősítve, minden otthonba behatolt, megmérgezve a tudatot, és felkészítve a társadalmat a legkeményebb intézkedések elfogadására azokkal szemben, akiket „ellenségnek” neveztek ki.

Az ellenállás hangjai: harc a tényekért

Az általam rekonstruált kép egyoldalú lenne az ellenállás hangjai nélkül. Voltak, és fontosságukat nehéz túlbecsülni. Nem állították meg a propaganda hengerét, de lerombolták Dvorkin igazság-monopóliumát, bemutatva, hogy „szakértelme” nem tudomány, hanem ideológia, és tényei gyakran nyílt hazugságok.

Az igazság legfényesebb pillanatai akkor következtek be, amikor Dvorkinnak nem zavarodott „szektásokkal” vagy neki játszó agresszív műsorvezetőkkel kellett szembenéznie, hanem olyan szakemberekkel, akik képesek voltak egyenrangú vitát folytatni, és rajtakapni a hamisításokon. Az egyik ilyen aréna a „Roszbalt” kerekasztal-beszélgetése volt. Ennek az eseménynek a videófelvétele a korszak felbecsülhetetlen értékű dokumentuma. Dvorkinnal szemben Anatolij Pcselincev ült – egy ismert ügyvéd, vallástudós, egy ember, aki évtizedekig védte a hívők jogait a bíróságokon, és tökéletesen ismerte a valós helyzetet, nem a televíziós képet.

Dvorkin, szokásához híven, azonnal a lényegre tért, megismételve korona-számát a pünkösdisták által elkövetett gyilkosságokról. Ismét megemlítette az aldani tragédiát, ahol egy fiú halt meg, és a moszkvai kislány meggyilkolását, mindezt a pünkösdisták tanításához kötve. Magabiztosan beszélt, hozzászokva, hogy szavait nem kérdőjelezik

meg. De ezúttal meglepetés érte. Pcselincev, kivárva a sorát, nyugodtan, de határozottan Dvorkinra nézett, és kimondta azt a mondatot, amely felrobbantotta a megrendezett show légkörét: „Alekszandr Leonyidovics, ne terjesszen hazugságokat.”[16] A stúdióban feszült csend lett. A kamera abban a pillanatban Dvorkin arcát mutatta – rajta meglepetés villant át, ingerültséggel vegyítve. Passzív ellenfelekhez vagy szövetséges műsorvezetőkhöz szokott. Itt viszont egy szakember nyugodt, magabiztos erejével szembesült.

Pcselincev folytatta, módszeresen rombolva le Dvorkin vádjait egymás után:
„Nos, megint olyan dolgokról beszél, amelyek... Volt egy bírósági per, igen. Mentálisan betegnek nyilvánították az anyát és a nagymamát is. Ez benne van a bírósági határozatban. Miért vezeti félre a közvéleményt, mentálisan beteg emberek tetteit egy egész felekezetnek tulajdonítva? Ez nem csupán helytelen, ez aljas. A tragédiával spekulál.”[16]

Ezzel az egyetlen mondattal leleplezte Dvorkin módszerének teljes hazugságát: a mentális zavar okozta tragédiát cinikusan felhasználták egy egész felekezet befeketítésére. Pcselincev nem emelte fel a hangját, tényekkel operált, mint egy sebész szikével. Nem csupán azt mondta, hogy „hazudik”, hanem megmutatta, hogyan jön létre a hazugság. A moszkvai család esetének elemzésével bemutatta Dvorkin módszerét működés közben: vesznek egy személyes tragédiát, amely mentális betegséggel kapcsolatos, kitörlik belőle az orvosi diagnózist, és beillesztenek egy vallási címkét. Ez a manipuláció nyilvános leleplezésének mesterkurzusa volt. Többször is újranéztem ezt a részletet, figyelve a résztvevők testbeszédét. Dvorkin fészkelődött a székében, testtartása zártabb lett. Pcselincev ezzel

szemben egyenesen ült, gesztusai nyitottak és magabiztosak voltak. Elkapta a fonalat. Az egyedi esetről az általános képre tért át:

„A szekták témája bizonyos mértékig mesterségesen lett bedobva a társadalomba... A szektológusok mesterségesen hoztak létre egy hamis sztereotípiát, miszerint a pünkösdisták gyerekeket áldoznak. Pedig én magam is elutaztam Aldanba, beszéltem az ügyésszel, a helyi hatóságok képviselőivel. Ez nem egy pünkösdi csoport, és három pünkösdi szövetség is hivatalos nyilatkozatot tett erről. Ön ezt tudja, de továbbra is ismételgeti a hazugságot. Miért? Hogy fenntartsa a félelem szintjét? Hogy igazolja a saját létezését, mint „szekták elleni harcosét”?”[16]

Ez egy gyomorszájon vágás volt. Pcselincev nem csupán cáfolta a hazugságot, hanem megmutatta annak létrehozási mechanizmusát. Nevén nevezte a dolgokat: „mesterségesen bedobva”, „mesterségesen létrehoztak egy hamis sztereotípiát”. Leleplezte a félelemgyártás technológiáját. Aztán a döntő csapást mérte, érintve Dvorkin számára a legfájdalmasabb témát – a szelektív harcát.

„Ez elvonja a figyelmet azokról a szervezetekről, amelyek valóban szélsőségességgel foglalkoznak... Ahelyett, hogy jó hírű, törvénytisztelő polgárokat vádolnának, jobb lenne a vahhabizmussal foglalkozni, nem igaz? Hány szakvéleményt készített a vahhabita irodalomról? Nullát. De oda valószínűleg nem nyúl, mert fél. Baptistákkal, pünkösdistákkal, krisnásokkal harcolni biztonságos. Nem jönnek magához gépfegyverrel. Ez egy kényelmes, média-ellenség. De ez gyávaság, nem a nemzetbiztonságért folytatott harc.”[16]

A gyávaság vádja, amelyet egy nyilvános eseményen az arcába

vágtak, gyilkos volt. A megkonstruált médiaimázs, a „bátor harcos” képének szívébe talált. Leleplezte az egész stratégiáját: harcolni a biztonságos, törvénytisztelő kisebbségekkel, elkerülve az összecsapásokat azokkal, akik valóban fenyegetést jelentenek, és vissza tudnak vágni. Dvorkin arcát abban a pillanatban látni kellett volna. Minden professzori gőgje elszállt. Zavarodottnak és dühösnek tűnt. A szakértő maszkja megrepedt, és alatta egy hétköznapi propagandista bukkant elő, akit hazugságon kaptak.

Az ilyen nyilvános összecsapások, bár ritkák, rendkívül fontosak voltak. Megmutatták, hogy a király meztelen.

Alekszandr Dvorkin ellenfeleinek egy másik csatatere a TBN televíziós csatornán zajló nyilvános viták voltak, ahol retorikáját kritika érte. Ebben a vitában fontos hang volt Lev Ponomarjov emberi jogi aktivistáé, aki az alkotmányos jog szemszögéből elemezte a problémát. 2007-ben a „Novaja Gazetában” kijelentette:
„Ez nem teológiai vita, hanem gyűlöletkeltés a Büntető Törvénykönyv 282. cikke alapján. Hívőket „zombiknak” vagy „alsóbbrendűeknek” nevezni a tévében közvetlen felhívás az erőszakra. A rendőrök és a tisztviselők úgy érzik, joguk van megsérteni a jogokat, mert a társadalom fenyegetésként tekint rájuk. Egy jogfosztott kasztot hozunk létre a „spiritualitás védelme” leple alatt. Az Orosz Föderáció Alkotmánya mindenki számára garantálja a lelkiismereti szabadságot, nem csak a „helyes” hívőknek.”[13]

Később, a „Az emberi jogokért” 2015-ös jelentésében, megerősítette a kritikát:
„A „szekták” elleni kampányok a 282. cikkely hatálya alá esnek: gyűlöletkeltés a médián keresztül, ahol a hívőket „üveges szemű zombiknak” nevezik. Ez olyan légkört teremt, ahol a jogokat megsértik,

a társadalom pedig fel van készítve az erőszakra. Az Alkotmány védi a lelkiismereti szabadságot, de a „spiritualitás” leple alatt egy „érinthetetlenek” kasztja formálódik.”[14]

Ezek a kijelentések hangsúlyozzák, hogy Dvorkin retorikája, amely a „zombik” és az „üveges szemek” képeit használja, a diszkrimináció légkörét teremtette meg, igazolva a vallási kisebbségek jogainak megsértését a társadalom védelmének ürügyén.

Elsöprő csapás: hivatalos adatok a médiahazugságok ellen

De a legerősebb ellenérv a hivatalos dokumentumok száraz számai voltak. Míg a szövetségi csatornák fuldokoltak a „szektás bűnözésről” szóló történetektől, az igazi nyomozást végző emberi jogi aktivisták és újságírók egyszerű dolgot tettek: hivatalos megkereséseket küldtek a rendvédelmi szerveknek országszerte. Azt kérdezték, hány büntetőeljárás indult a vallási szervezetek tevékenységével kapcsolatban. Hány panasz érkezett csalásról, erőszakról, családok széteséséről a „szekták” hibájából?

A kapott válaszok megdöbbentőek voltak, és egy olyan képet festettek, amely 180 fokban ellentmondott a médiában létrehozottnak. Olyan érzésem volt, mintha két különböző ablakon néznék ki: az egyikben egy vászonra festett apokaliptikus vihar, a másikban pedig a valóság csendes, felhőtlen ege. Az egész országból egységes válaszok érkeztek, amelyek egyetlen kórusban cáfolták a propagandista hazugságot.[27] A távoli Magadani területről az ügyészség azt jelentette, hogy „nem érkeztek bejelentések és panaszok a nem hagyományos vallási mozgalmak tevékenységével kapcsolatban”.[27] Az ország másik végéből, az Arhangelszki területről a helyi ügyészség visszhangozta: „nem érkeztek információk a

vagyonelkobzásról, bármilyen sérülésről... a vallási szervezetek tevékenységével kapcsolatban az ügyészséghez”.[27]

A kép Oroszország egész területén változatlan maradt. Szibériából a Tuvai Köztársaság ügyészsége arról számolt be, hogy „nem érkeztek beadványok a nem hagyományos vallási egyesületekkel kapcsolatban”[27], a Tyumenyi Területi Belügyi Igazgatóság pedig megerősítette, hogy „nem volt folyamatban büntetőeljárás a nem hagyományos vallási egyesületek vezetői vagy tagjai ellen”[27]. A Cseljabinszki Területi Fő Belügyi Igazgatóság is megállapította, hogy „nem regisztráltak panaszokat és bejelentéseket a polgároktól a nem hagyományos vallási felekezetek tevékenységével kapcsolatban”[27]. A Távol-Keleten a Kamcsatkai Területi Belügyminisztérium nem rendelkezett „információkkal a vallási alapon történő családi széthullásokról”[27], a Szahalini Területi Ügyészség pedig arról számolt be, hogy „jogellenes tevékenység tényét... nem állapították meg”[27]. Még a központhoz közelebb fekvő Karéliai Köztársaságban sem regisztráltak három év alatt egyetlen bejelentést sem a vallási egyesületek tagjai által elkövetett bűncselekményekről.

Ez a hivatalos dokumentumáradat a monotonitásában gyilkos volt. A valós világban, a televíziós stúdiókon kívül, az a „szektás bűnözési járvány”, amelyről a képernyőkről kiabáltak, egyszerűen nem létezett. Voltak egyedi bűnügyek, amelyeket a lelkiismeretlen „szakértők” nemzeti fenyegetés méretűvé fújtak fel. De az a rendszer, amelyről Dvorkin beszélt, nem létezett. Ez egy fantom volt, egy média-szimulákrum, amelyet egy teljesen konkrét célra hoztak létre – az elnyomások igazolására.

Ez a morális pánik klasszikus példája, amelyet Stanley Cohen szociológus írt le.[3] A média és az olyan „erkölcsi vállalkozók”, mint

Alekszandr Dvorkin, „népi ördögöket” (folk devils) hoznak létre – olyan csoportokat, akiket minden halálos bűnnel vádolnak. A fenyegetés társadalmi érzékelése sokszorosan meghaladja a valós veszélyt, amit a médiahisztéria és a Belügyminisztérium adatainak eltérése is megerősít. Így Anatolij Pcselincev vallástudós megjegyezte:
„Dvorkin kampányai pánikot keltenek a „szekták” körül, eltúlozva a fenyegetésüket. Ez elvonja a figyelmet a valós problémákról – a korrupcióról, a szervezett bűnözésről. A Belügyminisztérium adatai azt mutatják: a szekták bűncselekményei minimálisak, de a média felfújja az „agymosást”, ellenségképet teremtve. Ez a klasszikus morális pánik, amelyet Cohen írt le, ahol a kisebbségek „népi ördögökké” válnak.”[16]

A rendvédelmi rendszer számára ez rendkívül káros jelenség: amíg az ország „üveges szemű szektásokat” keres, a valós bűnözés – a szervezett csoportok, a korrupció, a családon belüli erőszak – az árnyékban marad. Velük harcolni nehéz és veszélyes, míg a „szektások” média szempontjából nyerő és biztonságos célpontot jelentenek.

Ezek a hivatalos válaszok voltak a legmegsemmisítőbb csapások az „antikultizmus” egész konstrukciójára. Bebizonyították, hogy ez az egész többéves, költséges médiakampány homokra, kitalációra, félelemre épült. De a probléma az volt, hogy ezeket a száraz, hivatali sorokat soha nem mutatták be főműsoridőben az Első Csatornán. Kevesen látták őket – azok, akik célirányosan kerestek alternatív információkat. Milliók pedig továbbra is hittek az „üveges szemekben” és az „elrabolt lakásokban”, nem is sejtve, hogy cinikusan becsapják őket. Az ellenzék hangjai szóltak, de elnyelte őket a propaganda fülsiketítő kórusa. Mindazonáltal munkájuk nem volt hiábavaló. Megőrizték a történelem számára az igazság tanúbizonyságait,

amelyek ma lehetővé teszik számomra és más kutatók számára, hogy helyreállítsuk az események valós képét, és elválasszuk a tényeket a hazugságoktól. Megmutatták, hogy még a legsötétebb időkben is vannak emberek, akik készek árral szemben úszni, és kimondani az igazságot, bármennyire is népszerűtlen legyen az.

Az Orosz „Sátáni pánik” változata

Minél mélyebbre merültem az orosz médiakampány elemzésébe, annál inkább nem tudtam szabadulni az érzéstől, hogy ezt már láttam korábban. A díszletek, a nevek, a szervezetek nevei megváltoztak, de maga a technológia, a társadalmi pánik forgatókönyve ismerős volt számomra. És ekkor rájöttem. Ez egyike volt azoknak a pillanatoknak a nyomozásban, amikor a szétszórt részletek hirtelen egyetlen, felismerhető képpé állnak össze. Kikapcsoltam az orosz talk-show-k felvételeit, és megnyitottam az amerikai televízió 1980-as évekbeli archívumait. Újra megnéztem részleteket Geraldo Rivera[25], Oprah Winfrey és a korszak más nappali műsorainak adásaiból. És a puzzle összeállt. A 90-es évek végi és a 2000-es évek eleji orosz „boszorkányüldözés” az amerikai „Sátánista pánik” (Satanic Panic) másolata volt, amely egy évtizeddel korábban söpört végig az Államokon.

Az amerikai olvasó számára ez a párhuzam nyilvánvaló és ijesztő. Az összes kulcsfontosságú elemet importálták és az orosz valósághoz igazították. Tegyük őket sorba, hogy lássuk, milyen pontosan másolták le a technológiát.

1. A vád technológiája: rituális erőszak gyermekek ellen (Satanic Ritual Abuse)

- **Amerikai prototípus (1980-as évek).** Az USA-t elárasztották a történetek a titkos sátánista kultuszokról, amelyek állítólag

elrabolnak gyerekeket, véres rituálékat tartanak, feláldozzák őket, és szörnyű erőszakos cselekményeket követnek el. A központi fogalom a *Satanic Ritual Abuse* (SRA) lett. Különös szerepet játszottak néhány pszichoterapeuta, akik a „visszaállított emlékek terápiája” (recovered-memory therapy) módszerét alkalmazták, amely, mint később bebizonyosodott, nem visszaállította, hanem hamis emlékeket hozott létre a betegekben a traumákról a terapeuta befolyása alatt. Ezek az „emlékek” a legfantasztikusabb részleteket tartalmazták: föld alatti alagutakat az óvodák alatt, repülőutakat a rituálékon való részvételhez, sőt, kannibalizmust is. A gyermek mint a „kultusz” fő áldozatának képe központi volt. Ez volt a legerősebb érzelmi kiváltó, amely kikapcsolta a kritikai gondolkodást a közönségben, és azonnali követelést váltott ki, hogy „tegyenek intézkedéseket”. Az FBI nagyszabású vizsgálatot folytatott, és 1992-ben közzétett egy hivatalos jelentést, amelyben arra a következtetésre jutott, hogy nincsenek bizonyítékok egy országos sátánista kultuszhálózat létezésére, amely rituális gyilkosságokat gyakorolna.

- **Orosz megvalósítás (1990-2000-es évek).** Dvorkin vádjai a pünkösdistákkal szemben, akik állítólag „mindenhol” gyerekeket ölnek, vagy ugyanezen insinuációi a krisnásokról mint potenciális pedofilokról – ez az amerikai forgatókönyv pontos másolata. Az aldani tragédiát, ahol egy gyermek halt meg, pontosan ugyanúgy használták fel: egy egyedi esetet, amely nem kapcsolódott a tanításhoz, rendszerszintű gyakorlatként mutattak be. Ez ugyanaz a spekuláció a legerősebb emberi félelemmel – a gyermekekért való félelemmel –, hogy maximális társadalmi visszhangot keltsenek. Oroszországban nem volt „visszaállított emlékek terápiája”, de szerepét a „szakértők” és az újságírók töltötték be, akik vettek egy

tragédiát, és kiegészítették azt a rituális erőszakról szóló, számukra szükséges narratívával.

2. Az önjelölt „szakértők” és „volt tagok” kulcsszerepe

- **Amerikai prototípus (1980-as évek).** A „Sátánista pánikot” nem vallástudósok vagy kriminológusok szították, hanem egy sajátos embercsoport: evangéliumi prédikátorok, néhány terapeuta és volt rendőrök, akik „okkult bűncselekményekkel foglalkozó tanácsadókká” váltak. Olyan figurák, mint Lawrence Pazder, a *Michelle Remembers* (Michelle emlékszik)[4] című könyv szerzője, vagy Mike Warnke, a „sátánisták volt főpapja”, médiasztárokká váltak. Warnke története különösen tanulságos. 1972-ben publikálta a *The Satan Seller* (A sátánárus)[7] című könyvét, amelyben azt állította, hogy egy 1500 fős, nagy sátánista koven főpapja volt, orgiákon, áldozathozatalokon és még kannibalizmuson is részt vett, amíg a kereszténységben meg nem találta a megváltást. Története bestseller lett, médiaszemélyiséggé vált, előadásokat tartott országszerte, könyveit és kazettáit millió dollárokért árulva. Csak 1991-ben publikáltak Mike Hobe és John Stafford újságírók egy leleplező vizsgálatot, bizonyítva, hogy Warnke egész életrajza – elejétől a végéig – kitaláció volt.[8] Semmilyen sátánista múltja nem volt; egy átlagos diák volt, aki egy hatásos történetet talált ki magának, hogy a közönség félelmeire építve karriert csináljon.
- **Orosz megvalósítás (1990-2000-es évek).** Ezt a rést teljes egészében Alekszandr Dvorkin töltötte be. Mint Warnke, ő is nem igazolható tudományos kutatásokra, hanem személyes, állítólag egyedi tapasztalatokra és „sérültek tanúvallomásaira” építette tekintélyét. Retorikája, áltudományos kifejezései, mint a „tudatkontroll”, a „több ezer áldozatra” való hivatkozása – mindez mintha az amerikai „sátánvadászok” módszertani útmutatóiból lett volna lemásolva. Mint Warnke, Dvorkin is a „keresztes hadjáratát” egy kereskedelmileg sikeres vállalkozássá változtatta könyveladással és fizetős szemináriumokkal. Az anonim „volt tagok”, akik a „Vigyázat, szekták!” című filmben a kamerába sírnak, ugyanazt a szerepet töltötték be, mint a „megtért sátánisták” az amerikai show-műsorokban – történeteik a propaganda érzelmi magját képezték, amely nem igényelt ellenőrzést.

3. A televízió,mint a pánik fő katalizátora

- **Amerikai prototípus (1980-as évek).** Az USA-ban éppen a nappali talk-show-k váltak a pánikkeltő pletykák terjesztésének fő platformjává. E műsorok formátuma, amely a szenzációra és az erős érzelmekre volt szabva, ideálisan illett a „sátánista rituálékról” szóló történetek terjesztéséhez. Ennek az őrületnek a csúcspontja Geraldo Rivera 1988-as különkiadása volt, „Ördögimádat: A sátánista alvilág leleplezése” (*Devil Worship: Exposing Satan's Underground*) címmel. Ez egy kétórás, főműsoridőben sugárzott show volt, amely a legvadabb pletykákat megállapított tényekként mutatta be. Újranéztem ezt az adást. Rivera csillogó szemekkel, pentagrammák és baljós grafikák hátterében interjúkat készített árnyékban lévő, torzított hangú emberekkel, akik kannibalizmusról és csecsemőáldozatokról meséltek. Bizonyítékok nem voltak, csak érzelmek és szenzáció. A show hatalmas nézettséget ért el, és pánikhullámot váltott ki az egész országban. Rivera, akárcsak az orosz műsorvezetők, nem objektív újságíróként, hanem ügyészként lépett fel, szenvedélyesen győzködve a közönséget egy összeesküvés létezéséről.
- **Orosz megvalósítás (1990-2000-es évek).** A 2000-es évek orosz televíziója, olyan talk-show-kkal, mint a „Vremja pokazset”(Az idő megmutatja) vagy a „Prjamoj efir”(Egyenes adás), ugyanezt a funkciót töltötte be. A „Vigyázat, szekták!” című film és az azt követő, azonos vagy hasonló című „újságírói nyomozások” gyakorlatilag Geraldo Rivera show-jának orosz remake-jei. Az agresszív műsorvezetők, az egyoldalú anyagfeldolgozás, az érzelmi tragédiákra való összpontosítás, a valódi vita hiánya, a feszültséget keltő zene és a baljós narrátorhang – mindez az amerikai modell húsz évvel korábbi pontos ismétlése volt. A technológia változatlan maradt, csak a nyelv és a támadások tárgyai változtak meg. A „sátánisták” helyett az ellenség szerepére a „szektásokat” – protestánsokat, Jehova Tanúit, krisnásokat – jelölték ki. De a félelem dramaturgiája azonos volt.

4. Különbségek a társadalmi következményekben: társadalmi hisztéria kontra állami politika

- **Amerikai prototípus (1980-as évek).** A „Sátánista pánik” valós tragédiákhoz vezetett. A leghíresebb a kaliforniai McMartin óvoda esete lett. A nevelőket azzal vádolták, hogy sátánista rituálékat szerveztek több száz gyermek részvételével, egyetlen mentálisan instabil szülő rávezető kérdésekkel kapott vallomásai alapján. A bírósági per 7 évig tartott és 15 millió dollárba került, ezzel az USA történetének leghosszabb és legdrágább perévé vált. Az emberek éveket töltöttek börtönben hamis vádak alapján, életük tönkrement. Azonban a pánik végül alábbhagyott. A tudományos közösség, a jogi közösség és az FBI cáfolatokkal állt elő. Az igazságszolgáltatási rendszer, bár hatalmas nehézségekkel és késéssel, de kijavította a hibáját, és a vádlottakat felmentették. A pánik szégyenletes, de mégis lokalizált fejezet maradt a társadalmi hisztéria történetében.
- **Orosz megvalósítás (1990-2000-es évek).** Itt rejlik a fő és legfélelmetesebb különbség. Oroszországban a következmények még nagyobbak és rendszerszerűbbek lettek. Míg az USA-ban a pánik egy társadalmi hisztéria jelensége maradt, amellyel az állam végül szembeszállt, Oroszországban az állami politika alapjául szolgált. Az amerikai mintára másolt médiakampány társadalmi igényt teremtett a repressziókra, és ezt az igényt kielégítették. Ahelyett, hogy cáfolta volna, az állam élére állt. Represszív törvényeket fogadtak el, amelyek lehetővé tették a vallási szervezetek betiltását. Tömeges üldözések kezdődtek a hívők ellen, amelyek csúcspontja Jehova Tanúinak teljes betiltása és több száz ember valós börtönbüntetése lett országszerte. A gyűlölet szavai gépfegyveres rendőri razziákban, megalázó házkutatásokban, összetört sorsokban materializálódtak. És már három évtizednyi ilyen agresszív és célzott propaganda után eredményei intézményesültek: az állami struktúrák hivatalos weboldalain „Vigyázat, szekta” márkanév alatt jelennek meg részek, a dvorkini módszertan szerint összeállítva. Ott nemcsak a „szekták jeleit” sorolják fel, hanem közvetlen linkeket is adnak az Igazságügyi Minisztérium „betiltott szervezetek” feketelistáira, az ideológiai kliséket új represszió eszközévé változtatva.

Amikor egy bebörtönzött Jehova Tanúja történetét hallgattam, megértettem, hogy tragédiája nem a bírósági tárgyalóteremben, hanem egy televíziós talk-show stúdiójában kezdődött.

„Minden egy megalázó, meztelenre vetkőztetett házkutatással kezdődik... Meg kell mutatnod mindent, még a nyelvedet is fel kell emelned... Ez a megalázó bánásmód azonnal megfoszt az emberi méltóságodtól. Senki vagy, és a neveden sem hívnak."[30]

Ez a „senki vagy" érzés a többéves dehumanizációs kampány közvetlen következménye, amely meggyőzte mind az erőszakszervezeteket, mind a társadalom egy részét arról, hogy ezek az emberek nem polgárok a saját jogaikkal, hanem veszélyes „zombik", akikkel nem kell kesztyűs kézzel bánni. Így az, amit Oroszország „spirituális szuverenitásának" a nyugati befolyástól való védelmeként mutattak be, valójában Dvorkin által importált, az amerikai történelem XX. századi egyik legszégyenletesebb fejezetének – a tömeghisztéria létrehozásának és kihasználásának technológiájának – importja volt. Csak Oroszországban ezt a technológiát állami sínekre helyezték, és sokkal rendszerszerűbb és pusztítóbb következményekhez vezetett. Itt nem lehet nem emlékezni a wacói tragédiára, amelyet korábban említettem. A „Dávid-ág" és személyesen David Koresh médiai démonizálása szükséges előjátéka lett az erőszakos műveletnek, amely több tucat ember halálával végződött. A televízió olyan szörnyek képét hozta létre, akiket nem sajnáltak elpusztítani. Oroszországban ugyanezt a mechanizmust használták fel a társadalom felkészítésére az egész vallási mező megtisztítására a „nemkívánatosaktól".

Ennek az orosz médiatérbe való elmélyedésnek az eredménye egyértelmű. Az a „boszorkányüldözés", amelyet megfigyeltem, nem véletlen riportok sorozata vagy egyes újságírók hozzá nem értésének eredménye volt. Ez egy célzott, jól koordinált és sajnos rendkívül sikeres hadművelet volt az ellenség megkonstruálására és a közvélemény

formálására.

A televíziók képernyőin kirobbantott virtuális terror elérte a fő célját: szilárd társadalmi igényt teremtett a valós repressziókra. Az országban milliók, naponta fogyasztva a félelem és a gyűlölet adagjait a főműsoridőben, őszintén hittek egy nagyszabású „szektás fenyegetés” létezésében. Hittek az „agymosásban”, a „tudatkontrollban” és az „üveges szemekben”, mert erről egy tekintélyes „professzor” mesélt nekik az állami főcsatorna képernyőjéről.

Ez a hit viszont a társadalmi jóváhagyás légkörét teremtette meg, ha nem is a hatóságok legkeményebb fellépése iránti közvetlen követelést. Amikor a képernyőkön egy síró anyát mutatnak, aki állítólag a „szekta” miatt veszítette el a gyermekét, és utána egy „szakértő” kijelenti, hogy több ezer ilyen eset van, az átlagember reakciója kiszámítható: „Hová néz az állam? Miért nem tiltották be őket eddig?”. A propaganda keresletet teremt. És ebben az esetben az erőszakra való kereslet jött létre.

A propaganda nemcsak az elméket mérgezte meg, hanem szabad kezet adott az államnak. Bármilyen tiltás, bármilyen letartóztatás, bármilyen ítélet egy „szektással” szemben a társadalom jelentős része nem az emberi jogok megsértéseként, hanem régóta várt és igazságos védelmi aktusként fogta fel. Szergej Filatov történész, az Orosz Tudományos Akadémia Kelet-tudományi Intézetének vezető tudományos munkatársa és a „Modern orosz vallási élet enciklopédiája” projekt vezetője már 2009-ben figyelmeztetett ennek a tendenciának a következményeire, rámutatva, hogyan válnak a média-képek az adminisztratív nyomásgyakorlás eszközévé. Elemzése, amely a „Húsz év vallásszabadság Oroszországban” című gyűjteményben (Moszkvai

Carnegie Központ, ROSZSZPEN) jelent meg, pontos jóslatként olvasható.

Íme, mit írt Filatov:

„Az 1990–2000-es években a „szekták" elleni médiakampányok, beleértve a talkshow-kat és a sajtót, olyan közvéleményt formálnak, amely legitimálja a jogi tiltásokat. A mai szektaellenes narratívák a médiában a holnapi bírósági eljárásokat jelentik az Új Vallási Mozgalmak tagjai ellen."[6]

Jóslata rémisztő pontossággal vált valóra. A médiában megalkotott ellenségkép valós cselekvést követelt az államtól, és az állam meg is tette ezeket a lépéseket. A Dvorkin által kimondott és Sejnyin, Malahov és Kiszeljov által sokszorosan felerősített gyűlölet szavai a valóságban kezdtek materializálódni. Bírósági ítéletek soraivá, börtönrácsok csikorgásává, a hit miatt szétszakított családok jkönnyeivé váltak. Az információs tüzérségi előkészítés befejeződött. A földet bőségesen megöntözték félelemmel és gyűlölettel, és ezen a megmérgezett talajon kellett kihajtaniuk a jogi üldözés mérgező gyümölcseinek. Amikor milliókat győztek meg egy ellenség létezéséről, már csak egy kérdés maradt: mikor kezd az állam igazán harcolni ellene? A szörnyeket gyártó televíziós futószalag olyan keresletet teremtett, amelyet most a rendvédelmi és a bírósági rendszernek kellett kielégítenie. A média-háborúból a jogi háborúba való átmenet csak idő kérdése volt.

Felhasznált forrásművek.

Dvorkin, A. L. (2023). *Сектоведение* (Szektológia). Moszkva: Az Ortodo Szent Tihon Bölcsészettudományi Egyetem Kiadója.

Introvigne, M. (2019). *Новые религиозные движения и свобода совест* (Új vallási mozgalmak és a lelkiismereti szabadság). Moszkva: Progress Tradicija.

Cohen, S. (2002). *Folk devils and moral panics* (3. kiadás). Londo Routledge.

Pazder, L., & Smith, M. (1980). *Michelle remembers*. New York: Congdon Latte.
Taylor, K. (2016). *Brainwashing: The science of thought control*. Oxfor Oxford University Press.
Filatov, Sz. B. (2009). Az orosz spiritualitás varázslatos kertjéne sokszínűsége… In A. Malasenko & Sz. Filatov (Szerk.), *Двадцать ле религиозной свободы в России* (Húsz év vallásszabadsá Oroszországban) (pp. 15–45). Moszkva: Moszkvai Carnegie Közpor ROSZSZPEN.
Warnke, M. (1972). *The Satan seller*. New York: Logos International.
Hoben, M., & Stafford, J. (1991). Selling Satan: The Mike Warnke stor *Cornerstone*, *20*(98), 7–16.
CyberLeninka. (2019). *Антикультизм: мифы и реальност* (Antikultizmus: mítoszok és valóság https://cyberleninka.ru/article/n/antikultizm-mify-i-realnost
SOVA Center. (2018, november 10.). *Антикультистская риторика: о “зомби” к врагу* (Antikultista retorika: a „zombitól” az ellenségig https://www.sova-center.ru/religion/publications/2018/11/d39987/
Introvigne, M. (2020, március 15.). Russia: Anti-cult propaganda and th ‘zombie” myth. *Bitter Winter*. https://bitterwinter.org/russia-anti-cul propaganda-zombie-myth/
Gozman, L. Ja. (2018, március 12.). *Карнавал ненависти: как работаю российские ток-шоу* (A gyűlölet karneválja: hogyan működnek az oros talkshow-k). *Эхо Москвы* https://echo.msk.ru/programs/personalno/2060845-echo/
Ponomarjov, L. (2007, július 30.). *Кампания против сект* (Kampány szekták ellen). *Новая газет* https://novayagazeta.ru/articles/2007/07/30/32000-kampaniya-protiv-sekt
Ponomarjov, L. (2015). *Отчёт “За права человека” 2015* (A „Az embe jogokért” 2015-ös jelentése). „Az emberi jogokért” jogvédő szerveze https://humanrights.ru/activity/religious-freedom/2015-report
Portal-Credo.ru. (2021, július 5.). *Пропаганда против “сект манипуляции страхом* (Propaganda a „szekták” ellen: a félele manipulálása). https://www.portal-credo.ru/site/?act=news&id=124567
Pcselincev, A. (2014). *Религиозная свобода и государственна политика* (Vallásszabadság és állami politika

https://www.sclj.ru/publications/religion-and-law/2014-2/
SZOVA-Center. (2019, december). *Преследования религиозных групп России: мониторинг 2019* (Vallási csoportok üldözése Oroszországban 2019-es monitoring). https://www.sova-center.ru/religion/publications/2019/12/d41687/
Arhangelszkij, A. (2017). *Кружковое безумие: коллективный портрет пропагандиста* (Körök őrülete: a propagandista kollektív portréja). Media.kg. https://media.kg/news/kruzhkovoe-bezumie-kollektivnyj-portret-propagandista/
A Szmolenszki Terület Adminisztrációja. (2025, szeptember 16.). *Осторожно, секта!* (Vigyázat, szekta!). https://dvp.admin-smolensk.ru/ostorozhno-sekta/
The Insider. (2017). *Исповедь пропагандиста. Часть II: Как делают политические ток-шоу на государственном ТВ* (Egy propagandista vallomása. II. rész: Hogyan készülnek a politikai talkshow-k az állami tévében). https://theins.ru/confession/61361
Voice of America. (2016). *Российские ток-шоу как оружие пропаганды* (Az orosz talkshow-k mint propaganda-fegyverek). Voice of America (orosz szolgálat). https://www.golosameriki.com/a/vv-on-russian-tv-propaganda/3486439.html
Jakovenko, I. (2025, szeptember 16.). *То, что сейчас делает федеральное телевидение, — это то, чего Геббельс себе не позволял* (Amit most a szövetségi televízió csinál, az olyasmi, amit Goebbels sem engedett meg magának) [Interjú a Szabadság Rádiónak]. *Szabadság Rádió*. https://www.svoboda.org/
Első Csatorna. (2016, október 12.). *Время покажет: Осторожно, секта* (Az idő megmutatja: Vigyázat, szekta!). *Első Csatorna*. https://www.1tv.ru/shows/vremya-pokazhet/vypuski/ostorozhno-sekta-vypusk-ot-12-10-20
Осторожно, секты! (Vigyázat, szekták!) (2000-es évek). [Dokumentumfilm 5 rész]. Oroszország.
Rivera, G. (1988, október 28.). *Devil Worship: Exposing Satan's Underground* [Televíziós adás]. NBC.
A Sajtópanaszokkal Foglalkozó Társadalmi Kollégium. *Заключение по жалобе Евдокии Лучезарновой на программу “Время покажет” (Первый канал), выпуск от 12.10.2016* (Következtetés Jevdokija Lucsezarnova panaszáról a „Vremja pokazset” című műsor (Első Csatorna) 2016. októbe

12-i adására). A Sajtópanaszokkal Foglalkozó Társadalmi Kollégiun http://presscouncil.ru/
Religious Freedom Watch. Dvorkin apparatus: Критическая ситуаци (Dvorkin-apparátus: Kritikus helyzet). Religious Freedom Watch. Az old archivált másolata (Wayback Machine). http://religiousfreedomwatch-ru.org
Dvorkin, A. L. (2010, április). Előadás a „Roszbalt" sajtóközpontjában tartc kerekasztal-beszélgetésen: Élet a szektában – a boldogság keresése, valóságtól való menekülés vagy tiltakozás? [Videófelvétel].
Dvorkin, A. L. (2006). Részvétel a „Blagoveszt-Info" kerekaszta beszélgetésen. [Jegyzőkönyv].
U.S. Department of State. (2019). *2019 Report on International Religiou Freedom: Russia*. Washington, DC: U.S. Department of Stat https://www.state.gov/reports/2019-report-on-international-religious-freedom/russia

8. Fejezet: Az orosz Waco

Ha az előző fejezet arról szólt, hogyan válnak a szavak fegyverré, akkor ez arról szól, hogyan kezd el ez a fegyver lőni, nem puskaporral, hanem emberi félelemmel és kétségbeeséssel töltve. Minden morális pániknak, minden gondosan megrendezett boszorkányüldözésnek szüksége van egy csúcspontra, egy szakrális áldozatra, egy véres finálére, amely, ahogy a szervezői gondolják, igazolnia és legitimálnia kell az összes megelőző hisztériát.

A történet, amely 2007 őszén a Penzai terület Nyikolszkoje falujában bontakozott ki, ideális tesztpályává vált mindazon gyűlölet-technológiák kipróbálására, amelyeket korábban elemeztünk.[2] [25] Ez lett az az igazság pillanata, amikor a „szektológusok" elméleti konstrukciói és a média rémtörténetei szembesültek az élő emberek valóságával, és ez a szembesülés halálosnak bizonyult. Ez nem csupán tragédia volt. Ez egy gondosan előkészített és megrendezett provokáció volt, amelynek célja nem az emberek megmentése volt, hanem egy precedens megteremtése, egy „bizonyítékbázis" megszerzése a jövőbeli, még nagyobb méretű repressziókhoz. Ahhoz, hogy megértsük, hogyan történt

ez, bele kell merülnünk ennek a történetnek a részleteibe, fel kell tárnunk a rejtett rugóit, és látnunk kell, hogyan hozta meg a nyugati antikultizmus legsötétebb zugaiból importált ideológia a mérgező gyümölcseit orosz földön.[25]

Előtörténet: a félelem talaja

Ahhoz, hogy megértsük, miért ereszkedett le 35 ember önként egy hideg, nyirkos barlangba, beomlasztva maguk mögött a bejáratot, vissza kell térnünk néhány évvel korábbra, a 2000-es évek legelejére. Döntésük nem egy hirtelen őrültségi roham volt. Egy olyan félelemből nőtt ki, amelyet évekig kultiváltak az orosz ortodoxia legkonzervatívabb és fundamentalistább köreiben. Ez a félelem a globalizációtól, az új világrendtől, az Antikrisztustól, akinek eljövetele, úgy tűnt nekik, már a küszöbön áll. És ennek a félelemnek volt egy konkrét, kézzelfogható szimbóluma – az egyéni adóazonosító jel, az INN.[1]

Az amerikai fül számára, amely hozzászokott a társadalombiztosítási számhoz (Social Security Number) mint az élet elválaszthatatlan részéhez, az adószám körüli pánik ötlete abszurdnak tűnhet. De a XXI. század eleji Oroszországban ez egy hatalmas eszkatológiai mozgalom katalizátorává vált. Az INN bevezetése, majd a új biometrikus útlevelekről és elektronikus kártyákról szóló beszédek a hívők egy része számára a Jelenések könyve próféciáinak beteljesedéseként értelmeződtek.[1] [26] Ezekben a számokban azt a bizonyos „Antikrisztus bélyegét” látták, amelynek elfogadásával az ember örökre megtagadja Krisztust, és lelkét örök kárhozatra ítéli.
Ez a pánik nem volt spontán. Aktívan szították az Orosz Ortodox Egyházon belüli befolyásos figurák. Ebben a folyamatban az egyik kulcsfigura Tyihon (Sevkunov) archimandrita volt – egy ember, akit a sajtó gyakran „Putyin gyóntatójának” nevezett.[17] Még 1998-ban kezdett aktívan fellépni a globalizáció ellen, kijelentve, hogy a „666”-os szám

„lényegében a számítógépes számítások alapját képezi”. Ezek a lojális médián keresztül közvetített kijelentések termékeny talajra hullottak. A 90-es évek káosza által traumatizált, ideológiai iránytűjét vesztett társadalom egyszerű magyarázatokat keresett, és a beköszöntő digitális világban egy új, érthetetlen fenyegetést látott.[6] [26]

2000–2001-re az INN elleni mozgalom elérte a csúcspontját. Országszerte tüntetések és körmenetek zajlottak. A hívők több ezer levelet írtak a pátriárkának és az elnöknek, könyörögve, hogy védjék meg őket a „sátáni számoktól”. Néhány pap megtagadta a szentségek kiszolgáltatását azoknak, akik elfogadták az INN-t, a legradikálisabb prédikátorok pedig arra szólítottak fel, hogy vonuljanak az erdőkbe, hozzanak létre autonóm közösségeket, és készüljenek a végső időkre. Az egyházi vezetés, szembesülve a tömeges engedetlenséggel, nehéz helyzetbe került. Egyrészt meg kellett nyugtatni a nyájat. Másrészt nem akarta elveszíteni a legkonzervatívabb részének támogatását. Végül a Szinódusi Teológiai Bizottság 2001-ben egy félmegoldást hozott: az INN elfogadása nem bűn, de a hívőknek vallási megfontolásból joguk van azt elutasítani.[1]

Ez a kétértelmű álláspont nem enyhítette a feszültséget, csak a mélybe szorította.[1] A hívőket kognitív disszonancia állapotában hagyta: hivatalosan a számot el lehet fogadni, de mégis veszélyes és nemkívánatos. Az ortodox weboldalakon továbbra is megjelentek cikkek, amelyek szerzői, formálisan egyetértve a Szinódus döntésével, azonnal feltették a kérdést: „És nem ezek-e már a végső idők, testvérek?”. A világvége szorongató várakozásának légköre nem oszlott el, csak sűrűsödött.

Pontosan ebből a légkörből született a penzai közösség. Vezetője a 43 éves mérnök, Pjotr Kuznyecov lett, egy ember, aki a egyszerű hívőtől a radikális prófétáig vezető utat járta be. Felvette a Makszim szerzetesi nevet, de hamarosan arra a következtetésre jutott, hogy a hivatalos

Orosz Ortodox Egyház, amely a „szergianizmus” eretnekségében (az istentelen hatalommal való együttműködésben) süllyedt el, és elfogadta az „Antikrisztus bélyegét” az INN formájában, már nem üdvözítő. Kikiáltotta magát az „igazi Orosz Ortodox Egyház” alapítójának, és követőket kezdett gyűjteni maga köré.[12] [18]
Nem marginálisok és nem írástudatlan parasztok voltak. Közösségébe, Nyikolszkoje faluba, Oroszország különböző városaiból, sőt Fehéroroszországból is érkeztek emberek. Eladták a lakásaikat a metropoliszokban, szerény házakat vásároltak a penzai vidéken, és új spirituális vezetőjük tanításai szerint kezdtek élni. Lemondtak a televízióról, a rádióról, a pénzről, és ami a legfontosabb, az útlevelekről és minden számmal ellátott dokumentumról.[12] [18]

Kuznyecov, az apokaliptikus szövegekre és saját „kinyilatkoztatásaira” támaszkodva, megjósolta a világvége pontos dátumát – 2008 májusát. Hogy túléljék Isten haragját, amelynek a bűnös világra kellett zúdulnia, azt parancsolta a követőinek, hogy ássanak egy földalatti menedéket a falu szélén lévő szakadékban. Több hónapig ásták a földet, egy bonyolult szoba- és folyosórendszert hozva létre. Levittek oda ikonokat, egyházi könyveket, élelmiszerkészleteket, kerozinlámpákat, és ami a további eseményekben végzetes szerepet játszott, néhány 20 literes propánpalackot a főzéshez.[18]
2007. október végén 35 ember ereszkedett le a barlangjába. Maga Pjotr Kuznyecov, a vezetőjük és prófétájuk, nem ment a föld alá. Azt mondta, hogy neki más, különleges küldetése van – a felszínen kell maradnia, hogy találkozzon az Antikrisztussal, és tanúja legyen a Második Eljövetelnek. Röviddel azután, hogy a nyája visszavonult, a rendőrség letartóztatta.
Így kezdődött a történet, amely egy eltévelyedett csoport helyi tragédiája maradhatott volna, ha nem avatkozik be egy nagy média- és politikai

játszma.[2] [25] A félelem karmesterei a színpadra léptek, és a csendes penzai falu egy országos hisztéria epicentrumává vált.

Az ostrom kezdete és a média reakciója

A penzai barlang ostromának első napjai egy rosszul megrendezett abszurd darabra hasonlítottak. A helyi hatóságok teljes tanácstalanságban voltak. Egyrészt valós veszély fenyegetett a robbanás és az emberek, köztük gyerekek halála miatt. Másrészt teljes volt a bizonytalanság, hogyan kell bánni azokkal az emberekkel, akik a saját valóságukban élnek. A szakadékhoz rendőri és OMON-erőket vontak össze, kordont állítottak fel. Lanyha tárgyalások kezdődtek. A remetékkel megpróbáltak beszélni a rokonok, a helyi papok, a pszichológusok. De nem sikerült kapcsolatot teremteni. A bent lévők azt kérték, hogy hagyják őket békén.[12]

A remeték részéről sokkal szélsőségesebb fenyegetések is elhangzottak: egyes jelentések szerint kijelentették, hogy felrobbantják a magukkal vitt gázpalackokat, ha megpróbálják erővel nyomást gyakorolni rájuk, vagy ha megkísérlik őket erőszakkal kihozni a menedékhelyről.

Míg a helyi tisztviselők és az erőszakszervezetek a fejüket vakarták, próbálva megtalálni a helyes taktikát, a játékba egy harmadik, a legerősebb erő lépett – a szövetségi média. A „föld alatti veszélyes szektásokról” szóló történet aranybányának bizonyult a szenzációra éhes tévécsatornák és újságok számára. Nyikolszkojébe több tucat forgatócsoport özönlött. A falu, amelynek létezéséről tegnap még senki sem tudott, forgatási helyszínné vált.

És itt az Alekszandr Dvorkin által évekig finomhangolt propagandagépezet teljes gőzzel működésbe lépett. Ahogy az előző fejezetből emlékszünk, kiépített egy egész hálózatot a szövetségi médiában lojális újságírókból, akik a „szekták” témájára specializálódtak. Ahogy ő maga dicsekedett:

„Sok szövetségi médiával dolgozunk együtt, és jól ismerjük azokat az újságírókat, akik a kultuszokkal és szektákkal kapcsolatos témákra specializálódtak.”

Ezt a hálózatot azonnal aktiválták. Néhány nap alatt több mint kétszáz cikk jelent meg a sajtóban a „penzai ülésről”. És mindegyik, mintha indigóval írták volna, ugyanazt a retorikát, ugyanazokat a kliséket közvetítette.

Először a szemantikai fronton mértek csapást. Bár a falu hivatalos neve Nyikolszkoje volt, a médiában makacsul egy másik, nem hivatalos és sokkal baljósabb nevet terjesztettek – Poganovka.[2] [6] [14] [25] Ahogy később az újságírók magyarázták, állítólag a helyi lakosok így nevezték egymás között ezt a helyet. A választás nem volt véletlen, és ördögien pontos volt. A modern orosz nyelvben a „poganij” szó valami piszkos, undorító, visszataszító dolog szinonimája. De az egyházi szláv nyelvben, amelyet az RPC-ben beszélnek, van egy másik jelentése is – „pogány”, vagyis nem keresztény. Így a „Poganovka” név egyszerre két célt is elért: egy visszataszító, tisztátalan hely képét teremtette meg, és egyben utalt arra, hogy az ott tartózkodó emberek nem igazi ortodoxok, hanem valamilyen „pogányok”, eretnekek. Már ez a helységnév is egy ítélet volt.

Ezután a démonizálás klasszikus taktikája következett. A mély spirituális válságban lévő embercsoportot azonnal „szörnyű totalitárius szektának” nevezték el. Vezetőjüket, Pjotr Kuznyecovot egy baljós „sötét guruként”, manipulátorként mutatták be, aki teljesen alávetette magának a hívek akaratát. Maga a tény, hogy mentális betegségben szenvedett (később a szakértői vizsgálat beszámíthatatlannak fogja nyilvánítani), nem a szánalom okaként, hanem ördögi természetének bizonyítékaként lett felhasználva.

Ezután a média elkezdte fokozni a borzalom légkörét. Előkerültek a „sérült” rokonok történetei, akik elmesélték, hogyan adták el a remeték a lakásaikat, tagadták meg az orvosi segítséget, és tartották túszként a gyerekeket. Az újságok listákat tettek közzé más, „kultuszokkal” kapcsolatos tragédiákról, közvetlen asszociatív kapcsolatot teremtve. 2007. november 15-én a „Gazeta.ru” közzétett egy cikket „Világvége Poganovkából” címmel, amelyet egy „Szektatagok tömeges öngyilkosságai” című keretes írás kísért.[2] [3] Ebben a listában egy sorba kerültek a jonestowni tragédia, a „Dávid-ág” „önégetése” Wacóban, a „Naptemplom Rendjének” rituális gyilkosságai és a „Mennyország Kapuja” tagjainak öngyilkossága.

Az üzenet rendkívül világos volt: ami Penzában történik, az nem egyedi eset, hanem egy láncszem a világ szektás borzalmainak láncolatában. És ugyanúgy fog végződni – emberek tömeges halálával.[2] [3] [25] Így a közvéleményt a legszörnyűbb forgatókönyvre készítették fel, nem csupán lehetségesnek, hanem szinte elkerülhetetlennek bemutatva azt.

Érdekes, hogy ebben a közegben józan hangok is hallatszottak, de azok elvesztek a hisztéria általános kórusában. Filaret penzai és kuznyecki érsek nyilvánosan kijelentette: „Ezek hétköznapi ortodox keresztények. Nem szektások.”[7] Könyörgött a hatóságoknak, hogy ne alkalmazzanak erőszakot, és elmesélte, hogy egyházmegyéjének papjai istentiszteleteket tartanak a barlang bejáratánál, és megpróbálnak párbeszédet folytatni. De szavait figyelmen kívül hagyták. A helyi püspök hangja semmit sem ért a „ország fő szektológusának”, Alekszandr Dvorkinnak a moszkvai irodákból és tévéstúdiókból sugárzott hangjához képest.[15]

Pavel Kosztilev, az MGU vallástudósa, később keserűen kommentálta a történteket: „A remetéket békén kellett volna hagyni... Ehelyett mindenki figyelmét rájuk irányították. A média egy olyan viselkedési modellt terjesztett el, amelyet más vallási fanatikusok is követhetnek.”[16] De

Dvorkinnak és csapatának pont erre volt szüksége – általános figyelemre. Hangos, bemutató perre volt szükségük. Nem csendes deeszkalációra, hanem egy nagy tragédiára volt szükségük, amely megerősíti elméleteiket a „szekták veszélyességéről”, és lehetővé teszi számukra, hogy még több hatalmat és hatáskört követeljenek az államtól. És erre készen állt a fő fegyverük – az analógia Wacóval.[23]

Az analógia Wacóval: a katasztrófa beprogramozása

Bármely amerikai számára, akinek a tudatát a nemzeti történelem és kultúra formálta, a „Waco” szó nem csupán egy texasi város neve. Ez egy kód, egy egész sor fájdalmas emlék és asszociáció kiváltója. Ez egy nemzeti trauma, az állam katasztrofális kudarcának szimbóluma a saját polgáraival folytatott párbeszédben. Ez a „Mount Carmel” farm 1993-as, 51 napos ostromának története, ahol a „Dávid-ág” vallási csoport tagjai barikádozták el magukat karizmatikus vezetőjük, David Koresh vezetésével. Ez a tankokkal és könnygázzal végrehajtott ostrom története, amely tűzvésszel és 76 ember, köztük több mint 20 gyermek halálával végződött.[23]

A wacói tragédia súlyos lecke lett az amerikai rendvédelmi szervek számára. Számos vizsgálat, köztük kormányzati is, kimutatta, hogy a katasztrófa egyik fő oka az úgynevezett „antikultisták” káros befolyása volt az FBI taktikájára.[23] Pontosan ők győzték meg a tárgyalókat arról, hogy a „dávidiánusokkal” lehetetlen megegyezni, hogy Koresh egy pszichopata, aki teljesen kontrollálja „zombisított” követőit, és hogy készen állnak a tömeges öngyilkosságra. Ez a dezinformáció, ez a dehumanizáció vezetett ahhoz, hogy az erőszakos forgatókönyv tűnt az egyetlen lehetségesnek. Waco bekerült az amerikai titkosszolgálatok tankönyveibe, mint tankönyvi példa arra, hogyan nem szabad cselekedni.

És pont ezt a legmérgezőbb és legveszélyesebb forgatókönyvet kezdte Alekszandr Dvorkin és társai tudatosan és célirányosan a penzai eseményekre vetíteni. Nem csupán kommentálták a történéseket – beprogramozták a kimenetelét. Ebben a helyi drámában látták meg az esélyt, hogy megteremtsék az „orosz Wacót", és bebizonyítsák az egész világnak az igazukat és pótolhatatlanságukat.

Moszkvai stúdiók biztonságában és kényelmében, több száz kilométerre a hideg penzai barlangtól, Dvorkin interjúkat adott, a fő hírszereplővé és a legfőbb bíróvá válva. Retorikája megfellebbezhetetlen, agresszív és a végletekig alarmista volt.

„Ez az eset detonátor lehet – más szekták is elkezdhetnek „világvégét" hirdetni. A „poganovkai szekta" a „pszeudo-ortodox mozgalom" része, fokozott apokalipticizmussal. Nagyon fontos, hogy magával Kuznyecovval dolgozzanak. Azt parancsolta a szektásoknak, hogy ne jöjjenek ki, amíg nem ad nekik egy előre megbeszélt jelet. A szekta tagjai kölcsönös pszichológiai nyomásnak vannak kitéve, senki sem mer kijönni, félnek a kétségeket kimutatni. Ez a viselkedés tipikus a szektákra" – harsogta egy újabb újságíró mikrofonjába.

Minden ilyen kommentár egy torpedócsapás volt a törékeny tárgyalási folyamatra, amelyet a helyi hatóságok folytattak. A „detonátorra", „apokalipticizmusra" és a „tipikus szektás viselkedésre" való utalás meghatározta az egész vita hangnemét: a barlangban lévő embereket nem segítségre szorulóként, hanem veszélyes fanatikusokként mutatták be, akik készek katasztrófát okozni. Ebben a keretben a tárgyalások értelmetlennek, az egyetlen kiút pedig az erőszak nyelvének tűnt.

Dvorkin és a RACIRS-beli csapata klasszikus háborús uszítókként jártak el. Először ellenségképet alkottak, majd követelték az államtól annak megsemmisítését. A 2007. november 21-én a RIA Novosztyi hírügynökségnél tartott sajtótájékoztatójukon véglegesen

megfogalmazták ultimátumukat.[4] Azonnali erőszakos beavatkozást követeltek, hangsúlyozva, hogy a barlangban gyerekek vannak, akiknek az élete veszélyben van. Ez volt a cinizmus csúcsa: a gyerekeket ürügyként használni egy ostromhoz, amely a legnagyobb valószínűséggel éppen az ő halálukhoz vezetett volna.

A helyi hatóságokra gyakorolt nyomás hatalmas volt. Ahogy Oleg Melnyicsenko, a Penzai terület volt alelnöke, aki a válság megoldásáért felelt, később visszaemlékezett:

„Az OMON azt mondta, hogy fél óra alatt mindenkit kihoz, de nem mertek kockáztatni. Túl nagy volt a médiavisszhang, és a választások is a küszöbön álltak Oroszországban. Azt hiszem, úgy döntöttek, megvárják, amíg maguk jönnek ki… Mindenki félt, hogy az emberek meghalnak: felrobbanthatták volna a gázpalackokat, figyelembe véve a mentális állapotukat."[19]

Ebben a beismerésben rejlik az orosz politika cinizmusának lényege. A barlangban lévő embereket nem az emberség és nem a józan ész mentette meg. A hatalom félelme mentette meg őket egy rossz média „képtől" az elnökválasztás előestéjén. A holttestek élő adásban súlyosan ronthatták volna a „stabilitás" imázsát, amelyet a Kreml épített. Ezért úgy döntöttek, elhalasztják az ostromot, és megvárják a tavaszt, remélve, hogy az olvadó vizek maguk hajtják ki a remetéket a felszínre.

Maguk a remeték, akikhez a rokonokon keresztül eljutottak a médiahisztéria visszhangjai, csak megerősödtek az igazukban. Látták, ahogy a külvilág „zombiknak" és „öngyilkosoknak" nevezi őket, és ez teljesen megfelelt az Antikrisztus ellenséges világáról alkotott elképzeléseiknek. Dvorkin propagandája a kitűzött céljával ellentétesen hatott: nem mentette meg az embereket, hanem éppen ellenkezőleg,

még mélyebbre taszította őket a barlangjukba és a hitükbe.
Így, moszkvai stúdiókból kommentálva az eseményeket, Dvorkin és antikultusz hálózata tudatosan indította el a katasztrófa narratíváját. Dehumanizálták a remetéket, nem válságban lévő emberekként, hanem veszélyes fanatikusokként mutatva be őket; torpedózták a tárgyalási folyamatot, eleve értelmetlennek nyilvánítva azt; nyomást gyakoroltak a hatalomra, erőszakos forgatókönyvre sarkallva azt, amely szinte garantáltan emberáldozatokhoz vezetett volna; a félelem és a türelmetlenség légkörét teremtették meg, ahol bármilyen békés megoldás az állam gyengeségének tűnt volna.

Eközben, a nyilvános nyilatkozatokban „óvatosabb" figyelmeztetések is elhangzottak.
„Ne adja Isten, mert egy második „Nord-Ost" garantált. Ilyen intézkedést nem lehet alkalmazni, főleg, hogy ott már legyengült kisgyerekek vannak, lehet, hogy egyszerűen nem élik túl a gázt. Az embereket csak Kuznyecov úr révén lehet kihozni…" – mondta Dvorkin.[14] [15]

De még ezek a szavak is ugyanabba az alarmista logikába illeszkedtek: a beszélgetés nem arról szólt, hogyan támogassák és rehabilitálják az embereket, hanem arról, hogyan ártalmatlanítsák a terroristákat! Vagyis, a szó nem humanitárius segítségről vagy tárgyalásokról, hanem egy olyan erőszakos forgatókönyv igazolásáról szólt, mint a Dubrovka színházi túszejtés (Nord-Ost, Moszkva, 2002), amikor a csoportot fegyveres terroristáknak állítják be, és ezzel legitimálják a durva erő alkalmazását a békés megoldás helyett.
Az egész retorika egyetlen célhoz vezetett – az „orosz Waco" képének megszilárdításához. Ebben az ördögien kidolgozott játékban az emberi életek váltópénzzé váltak. Dvorkinnak nem volt szüksége békés kimenetelre. Tragédiára volt szüksége, amely megerősíti az igazát, és lehetővé teszi, hogy azt mondhassa: „Én megmondtam! Adjátok nekem

több hatáskört, több törvényt, több hatalmat, és megmentem Oroszországot ettől a pestistől.”
És nem rejtette véka alá a szándékait. Még 2007. február 20-án, kilenc hónappal a penzai események előtt, egy moszkvai sajtótájékoztatón nyíltan beszélt a stratégiájáról:

„A Büntető Törvénykönyvben meg kell jelenniük olyan fogalmaknak, mint a „tudatkontroll” és a „pszichológiai erőszak”. Ezek a fogalmak lehetővé teszik számunkra, hogy hatékonyan harcoljunk a szekták ellen... amíg el nem jön az ideje a fogalom törvényi pontosításának vagy egy külön törvény elfogadásának a szektákról... Ha ma elfogadunk egy törvényt a szektákról és a kultuszokról, veszíteni fogunk. Alapos előkészületre van szükség, szilárd jogi és bizonyítási alapot kell teremteni a szekták és a kultuszok elleni harchoz.”[5]

A penzai tragédia számára ennek az „alapos előkészületnek” a része lett. Az a „bizonyíték” lett, amelyet ő maga konstruált. Szerencsére ,a teljes körű mészárlást, mint az amerikai, a politikusok cinikus számítása miatt sikerült elkerülni. De az információs térbe kibocsátott méreg már megtette a hatását. Megmérgezte milliók tudatát, legitimálta a gyűlölet nyelvét, és előkészítette a talajt azoknak a represszív törvényeknek az elfogadásához, amelyekről Oroszország főinkvizítora annyira álmodott. Az „orosz Waco” című előadás, bár nem végződött tüzes finálével, fő feladatát teljesítette. Világosan megmutatta, hogy céljai elérése érdekében ez a rendszer semmitől sem riad vissza, beleértve a gyerekek életét is.

Aggodalmunk tele: patthelyzet a jégcsapdában

A 2007-es tél első havai Nyikolszkoje melletti repedezett agyagos szakadékra hullottak, a remeték menedékhelyét jégsírrá változtatva. De a kinti hideg semmi sem volt ahhoz a médiahőhöz képest, amely több száz

kilométerrel arrébb, a moszkvai tévéstúdiókban tombolt.[11] [15] A hatóságok döntése, hogy tavaszra halasztják az erőszakos forgatókönyvet, nem jelentette a háború végét – csupán egy új, elhúzódó pozíciós harc szakaszába való átmenetet jelentett, ahol mindkét fél beásta magát a meggyőződéseibe, az idő pedig mindenki ellen dolgozott.

Számomra, aki Moszkvából figyeltem ezt, a tél egy szürreális látvánnyá vált. Két párhuzamos világot láttam. Az egyikben, a valós világban, a szakadék szélén fagyoskodó rendőrök őrködtek, pszichológusok sikertelenül próbáltak bizalmi kapcsolatot teremteni egy szűk szellőzőcsövön keresztül, a remeték rokonai pedig, a félelem és a remény között őrlődve, élelmet és gyertyákat adtak át nekik. Ez az emberi dráma, a kétségbeesés és a törékeny párbeszéd világa volt.

A másikban, a média világában, szüntelen harc folyt az elmékért. Dvorkin és a RACIRS hálózata nem hagyott ki egyetlen alkalmat sem, hogy emlékeztesse az országot a „veszélyre”. Bármilyen csendet a hatóságok bűnös tétlenségeként mutattak be. Bármilyen tárgyalási kísérletet a terroristáknak való engedményként. Úgy viselkedtek, mint a háborús propagandisták, nem hagyva, hogy a társadalom elfelejtse az ellenséget, aki a penzai földbe ásta be magát. „Ez a szekta ugyanazokon az elveken épül fel, mint a penzai: elszigetelődés, a tagok ellenőrzése…” – mesélte Dvorkin az újságíróknak. Egy másik interjúban pedig így ijesztgetett: „Egyébként a „poganovkaihoz” nagyon hasonló szekták Moszkvában is vannak.”[27]

Retorikájuk még keményebbé, még megfellebbezhetetlenebbé vált. „A poganovkai események azért veszélyesek, mert detonátorként hathatnak a hasonló sémával működő szektákra: elszigetelődés, erdőbe vonulás... Elsősorban Visszarion szektájára: a krasznojarszki tajgában fűtött sátrakban élő emberek számára a világvége már 2003-ban elkezdődött (és még mindig tart, 2015-ben fog véget érni). De vezetőjük, Szergej Torop volt rendőr, ideges, és nemrég egy váratlan dolgot

mondott: „Ne ítéld el azt az embert, aki önként távozott az életből.” „Ha ott több ezer ember tömeges öngyilkosságot követ el – mondja Dvorkin –, abból nagy baj lesz.””[27]

Tökéletesen megértették: ha a tél folyamán semmi sem történik, és az emberek egyszerűen kijönnek, az egész rémisztgető kampányuk füstbe megy. Tragikus fináléra volt szükségük, és mindent megtettek, hogy az bekövetkezzen.

Filaret érsek viselkedése példaértékű volt. Ellentétben a moszkvai „szakértőkkel”, ő, mint helyi püspök, érezte a lelkipásztori felelősségét. Továbbra is kitartott amellett: „Ezek hétköznapi ortodox keresztények. Nem szektások.”[7] Egyházmegyéjének papjai imádságokat tartottak a barlang bejáratánál, megpróbálva eljuttatni a remetékhez, hogy az Egyház nem vetette el őket. Ez volt az egyetlen stratégia, ami működhetett – megmutatni az embereknek, hogy a külvilág nem az Antikrisztus birodalma, hogy vannak, akik megértik a hitüket, és készek segíteni nekik.

De Filaret és papjainak minden lépését azonnal megtorpedózták Moszkvából. A Dvorkin-párti médiában cikkek jelentek meg, amelyekben a helyi püspököt „puhánysággal”, „eretnekek segítésével”, „a probléma mélységének meg nem értésével” vádolták. Olyan képet festettek, mintha a helyszínen hozzá nem értő emberek dolgoznának, akik nem képesek felmérni a fenyegetés mértékét, és csak a fővárosi szakértők tudják, hogyan kell cselekedni. Ez a bármilyen alternatív befolyási központ, bármilyen józan hang diszkreditálásának klasszikus taktikája volt.

Eközben a barlangban saját dráma bontakozott ki. Hosszú hónapok egy zárt, nyirkos térben, sötétségben, füstölő lámpák fényénél, nem hagyhatták érintetlenül az emberek pszichéjét. Az élelmiszerkészletek fogytán voltak. A levegő kevés volt. Betegségek kezdődtek. A remeték

között szakadás érlelődött. Egy részük, különösen azok, akiknek kisgyerekeik voltak, kételkedni kezdtek útjuk helyességében. Eljutottak hozzájuk a pletykák arról, mi történik odakint, és ezek a pletykák csak fokozták a félelmet. A világ, amely „öngyilkosoknak” és „zombiknak” bélyegezte őket, pont olyan világnak tűnt, amely elől menekültek.

Dvorkin vált számukra az igazuk fő megerősítésévé. Szavai, amelyek arra voltak hivatottak, hogy rávegyék őket a kijövetelre, pont fordítva hatottak – megerősítették elhatározásukat, hogy bent maradnak. Ez egy ördögi kör volt: minél hangosabban kiabálta a propaganda a veszélyességüket, annál veszélyesebbnek tűnt számukra a külvilág.

A politikai cinizmus, amely Melnyicsenko alelnök szavaiban hangzott el, egyszerre volt megváltás és átok. Egyrészt megakadályozta az azonnali mészárlást. Másrészt hosszú, gyötrelmes haldoklásra ítélte az embereket embertelen körülmények között, kiszolgáltatva őket a télnek, a betegségeknek és a saját félelmeiknek. Az egész helyzet megfagyott, mint a föld a fejük felett. Mindenki a tavaszra várt. A hatóságok arra vártak, hogy az olvadó vizek megoldják a problémát helyettük. A propagandisták a finálére vártak, amely megerősíti a legsötétebb jóslataikat. A remeték pedig a világvégére vártak. Senki sem tudta, pontosan mit hoz az olvadás, de mindenki érezte, hogy az lesz a megoldás.

Tavaszi olvadás: az utolsó napok a menedékhelyen

A 2008-as tavasz nem reménnyel, hanem fenyegetéssel érkezett a penzai földre. A hóolvadás, amelyet a tisztviselők annyira vártak, egy lassú, elkerülhetetlen katasztrófává vált. A szakadék, amelyben a barlangot ásták, kezdett megtelni vízzel. A télen megfagyott talaj felolvadt, és egy ragadós, mozgékony masszává változott. A

menedékhely, amelynek a megváltás bárkájának kellett volna lennie, a szemük láttára vált tömegsírrá.

Az amerikai tudat számára, amely hozzászokott a túlélésről, az ember és az elemek harcáról szóló történetekhez, itt van egy fontos árnyalat. A remeték nem csupán egy természeti jelenséggel szembesültek. Saját munkájuk következményeivel szembesültek, amely ellenük fordult. Ugyanaz a föld, amelyet hónapokig ástak a kezükkel, hogy elrejtőzzenek a világ elől, most azzal fenyegetett, hogy élve eltemeti őket.

A barlang boltozatai „sírni" kezdtek – folyamatosan csöpögött róluk a víz. Belül hideg, ragadós köd volt. A levegő nehéz lett, nehéz volt lélegezni. A fa támaszok, amelyekkel a mennyezetet erősítették, átáztak és rohadni kezdtek. A falakon repedések jelentek meg. Időnként felülről föld hullott. Világossá vált, hogy a menedékhely sokáig nem fogja bírni.[29] [30]

Ez az új, fizikai fenyegetés katalizátorává vált a szakadásnak, amely egész télen érlelődött. A remeték egy része, akiket a betegségek és a gyerekekért való félelem kimerített, rájött, hogy a vezetőjük által megjósolt májusi világvége talán nem következik be, de a valós vég több tonna nedves agyag alatt – nagyon is. Elkezdődtek az első kijövetelek a felszínre.[30] Március végén, hosszú rábeszélés után, hét nő jött ki a barlangból.[31] Látványuk még a sokat látott újságírókat és rendőröket is megdöbbentette. Kimerülten, sápadtan, kialudt szemekkel, árnyékokra emlékeztettek. De éltek.[11]

Ez a pillanat fordulópontot jelentett. Bebizonyította, hogy a békés megoldás lehetséges. Hogy a végletekig elkeseredett emberek mégis képesek az élet mellett dönteni. A tárgyalók számára ez egy reménysugár volt. Dvorkin propagandistái számára – rendkívül kellemetlen meglepetés. A tömeges öngyilkosságról festett kép, amelyet oly szorgalmasan rajzoltak, kezdett szétesni.

De még ebben a helyzetben sem lassított az antikultusz gépezet. A remeték egy részének kijövetelét nem a tárgyalók sikereként, hanem a hatóságok „helyes” nyomásgyakorlásának eredményeként és annak bizonyítékaként mutatták be, hogy a „szekta” belülről kezdett szétesni. A médiatérben továbbra is a legvadabb pletykákat terjesztették. Azt mondták, hogy a bent maradottak a legfanatikusabbak és a legveszélyesebbek, hogy másokat erővel tartanak ott, hogy aláaknázták a barlangot.

A szakadék körüli légkör rendkívül feszült maradt. A helyszínre érkezett katasztrófavédelmi mentők megállapították: a barlang bármelyik pillanatban beomolhat. Kidolgoztak egy sürgősségi evakuálási tervet, de erőszakkal végrehajtani túl kockázatos volt. Bármilyen óvatlan mozdulat, bármilyen hangos zaj beomlást okozhatott.

A barlangban maradottak szörnyű választás előtt álltak. Kijönni – azt jelentette, elismerni a vereséget, megadni magát az Antikrisztus világának, amelyről vezetőjük oly sokáig beszélt nekik, és amelyet, úgy tűnt, a szövetségi csatornák riportjaiban láttak. Bent maradni – biztos halált jelentett.

Pontosan ezekben az utolsó, legfeszültebb napokban és órákban mutatkozott meg a propagandisták által létrehozott információs blokád teljes pusztító hatása. Ha a remetéknek lehetőségük lett volna objektív információkhoz jutni, ha nemcsak a rokonokkal (akikben nem mindig bíztak), hanem független szakértőkkel vagy emberi jogi aktivistákkal is beszélhettek volna, talán a vége más lett volna. De egyetlen ablakuk a világra egy szűk cső volt, amelyen keresztül csak saját félelmeik visszhangja jutott el hozzájuk, a médiahisztéria által ezerszeresére felerősítve. Nemcsak a föld alatt voltak bezárva. Egy információs csapdában voltak bezárva, amelyet Dvorkin konstruált számukra.

A tragikus finálé, aminek nem kellett volna megtörténnie

A csúcspont 2008. április 1-ről 2-ra virradó éjszaka következett be. Ez nem a wacói tüzes apokalipszisre hasonlított, amelyre a gyűlölet prófétái annyira vágytak. Ez egy csendes, szinte hétköznapi borzalom volt. A föld, elfáradva az emberi bánat hordozásában, egyszerűen feladta.

Először egy tompa reccsenést, majd csikorgást hallottak. Aztán a boltozat egy része az egyik távoli cellában, ahol a legkitartóbb remeték továbbra is éltek, beomlott.[8] [9] [12] Több tucat tonna nedves agyag és homok egyetlen pillanat alatt betemette a szűk teret.

Ami ezután történt, az káosz volt. Akik a barlang épen maradt részében voltak, pánikba esve rohantak a kijárat felé. A rémület kiáltásai a segítségkérésekkel keveredtek. A kint őrködő mentők és rendőrök azonnal megkezdték a műveletet. Az omladékot eltávolítani halálos veszélyes volt – bármelyik pillanatban beomolhattak a többi boltozatok is. De dolgoztak, puszta kézzel kaparva a földet, próbálva eljutni azokhoz, akik bent maradtak.

A megmaradt remeték többségét sikerült megmenteni. Egyenként hozták ki őket a felszínre – piszkosan, megriadva, fuldokolva. De amikor a mentők elérték a beomlott cellát, holttesteket találtak.[8] [13]

Két nő halt meg. Antoninának és Valentyinának hívták őket. Az amerikai fül számára, amely hozzászokott a kultuszvezetők hangzatos neveihez, ezek a nevek nem mondanak semmit. Nem fanatikus harcosok, nem apokalipszis papnői voltak. Hétköznapi orosz nők voltak, akiket a félelem és a hamis próféciák a kétségbeesésbe hajszoltak. És a halálukban a legszörnyűbb az volt, ahogyan meghaltak.

A szakértői vizsgálat később megállapítja: nem követtek el öngyilkosságot. Az omlás pillanatában nem imádkoztak, és nem

készültek a Istennel való találkozásra. Megpróbálták megerősíteni a menedékhelyük falait, deszkákkal támasztva alá őket. Az életükért küzdöttek.[8] [12] Nem azért haltak meg, mert meg akartak halni, hanem mert túlélni akartak azokban az embertelen körülmények között. Nem a hitük ölte meg őket. A föld ölte meg őket, amely nem bírta a tavaszi olvadást és a több hónapos médianyomást, amely nem tette lehetővé a helyzet korábbi megoldását.

Ez a részlet teljesen lerombolta az egész konstrukciót, amelyet Dvorkin épített. Tömeges öngyilkosságot, rituális önégetést jósolt egy őrült guru parancsára. És két nő halálát lelte a rossz mérnöki számítások és természeti tényezők okozta baleset következtében.

De a propagandagépezet számára a tények soha nem voltak fontosak. A halál, bármilyen halál, számukra az igazuk megerősítése volt. Reggelre az összes szövetségi csatorna rendkívüli híradással jelentkezett. A tragédiát nem a tárgyalások kudarcának és az elhúzódó ostromnak az eredményeként, hanem egy „veszélyes szekta” tevékenységének törvényszerű következményeként mutatták be. A címlapok kiabáltak: „Penzai remeték: vannak első áldozatok!”, „A szektások nem élték meg a világvégét”, „A penzai remeték elkezdtek meghalni a föld alatt”, „Penzai szektások: halál a földalatti kunyhóban”.[8] [9] [12] [13] [25]

Antonina és Valentyina halálát azonnal pénzzé tették, a fő érvvé alakítva. Alekszandr Dvorkin ismét minden képernyőn ott volt. Most valami ilyesmit mondott, egy bánatos próféta álarcában, akinek a legrosszabb félelmei váltak valóra. „Mi figyelmeztettünk, hogy ennek nem lesz jó vége” – mondta a képernyőről. – „Íme, hová vezet a totalitárius szekták tevékenysége… Az emberek életét őrült eszméknek áldozták fel… Az államnak le kell vonnia a következtetéseket, és a legkeményebb intézkedéseket kell hoznia, hogy hasonló soha többé ne ismétlődhessen meg.”[10] [15]

Ez volt a cinizmus csúcsa. Az az ember, aki hónapokig ostromra buzdította a hatóságokat, aki megtorpedózott minden békés párbeszédre irányuló kísérletet, aki a félelem légkörét teremtette, lehetetlenné téve az emberek időben történő kijövetelét a barlangból, most a halálukat használta fel az igaza bizonyítékaként és a csavarok meghúzásának ürügyeként.[15]

A penzai történet keserű lecke lett számomra. Láttam, hogyan válhat az emberi élet a XXI. században, egy magát civilizáltnak tartó országban, egy ideológiai játszma váltópénzévé. A két elhunyt nőt nem „szektásnak” hívták. Nevük volt. Családjuk volt. Sorsuk volt, amely egy hideg, nyirkos földalatti helyen szakadt meg. És a haláluk nemcsak a őrült próféta, Pjotr Kuznyecov lelkiismeretét terheli, aki ebbe a csapdába vezette őket. Azok lelkiismeretét is terheli, akik a meleg moszkvai stúdiókban ültek, és a tragédiájukat egy véres valóságshow-vá változtatták, nem hagyva nekik egyetlen esélyt sem a megmenekülésre.

A katasztrófa elemzése: egy megkonstruált tragédia

Most, hogy a füst eloszlott és az érzelmek lecsillapodtak, nekünk, mint a bűntett helyszínén lévő nyomozóknak, össze kell gyűjtenünk az összes bizonyítékot, és helyre kell állítanunk a történtek képét. És a fő következtetés, amelyre az ügy összes anyagának elemzése után jutottam, így hangzik: a penzai barlangban történt tragédia nem volt elkerülhetetlen. Nem természeti katasztrófa vagy isteni gondviselés aktusa volt. Egy konkrét személycsoport, élén Alekszandr Dvorkinnal, célzott, rendszerszintű és véleményem szerint bűnös cselekedeteinek eredménye volt. Ez egy megkonstruált katasztrófa volt.

Vegyük sorra az anatómiáját, elválasztva a tényeket a propagandista héjtól.

Az ok és okozat felcserélése. Az antikultisták fő tézise így hangzott: „Az emberek az őrült hitük miatt haltak meg.” Ez hazugság. Az emberek

egy rosszul megépített menedékhely beomlása miatt haltak meg. És ebbe a menedékhelybe nemcsak a világvégébe vetett hitük miatt kerültek, hanem a totális félelem és bizalmatlanság légköre miatt is, amelyet évekig szítottak a konzervatív ortodox körökben. Az INN és az „Antikrisztus bélyege” körüli pánikot, amint láttuk, nem marginális szektások, hanem az RPC-n belüli befolyásos figurák, mint például Tyihon (Sevkunov) fűtötték.[1] [26] A penzai remeték nem az ok, hanem a tünet, a betegség szélsőséges megnyilvánulása voltak, amely az orosz társadalom egy részét megfertőzte. Dvorkin és társai, ahelyett, hogy gyógyították volna ezt a betegséget – párbeszédet folytattak volna, eloszlatták volna a babonákat –, csak súlyosbították azt, a tüneteket halálos és fertőző pestisnek nyilvánítva, amely azonnali sebészeti beavatkozást igényel.

A tárgyalások tudatos szabotálása. Bármely túszejtési válsághelyzetben (és ebben az esetben az emberek a saját félelmeik foglyai voltak) a siker kulcsfontosságú tényezője a bizalmi kapcsolat kialakítása. A helyszínen voltak emberek, akik megpróbálták ezt megtenni: Filaret érsek, pszichológusok, rokonok. De munkájuk lehetetlen volt olyan körülmények között, amikor minden televízióból a „legfőbb szakértő” sugárzott az országra, és „veszélyes, öngyilkosságra kész pszichopatáknak” nyilvánította a barlangban lévő embereket. Ez nem csupán egy alternatív nézőpont volt. Ez információs szabotázs volt. Képzeljenek el egy helyzetet az USA-ban: az FBI tárgyal egy fegyveres csoporttal, a CNN-en pedig élő adásban egy bizonyos „szakértő” azt kiabálja: „Ne higgyenek nekik! Úgyis megölnek mindenkit! Ostromolják meg azonnal!”. Egy ilyen embert azonnal levennének az adásból, és talán felelősségre vonnák az igazságszolgáltatás akadályozásáért. Oroszországban azonban Dvorkin lett a fő hírszereplő. Szavai nem csupán kommentálták az eseményeket – formálták azokat, elvágva a tárgyalók visszavonulási útjait, és az erőszakszervezeteket az erőszakos megoldás folyosójába szorítva.

A „Waco” forgatókönyv beprogramozása. Az analógia Wacóval nem csupán egy szerencsétlen metafora volt. Ez egy tudatos programozási aktus volt. Az amerikai átlagember számára Waco egy tragédia, egy kudarc. De az orosz közönség számára, amely nem ismeri a részleteket, ez a szó egy „veszélyes szekta” szinonimájaként hangzott, amelyet erővel kellett megsemmisíteni. Ezzel a párhuzammal Dvorkin egyszerre több feladatot is megoldott:

- Démonizálta a remetéket, olyan szándékokat tulajdonítva nekik, amelyekkel talán nem is rendelkeztek (készség a fegyveres ellenállásra és a tömeges öngyilkosságra).
- Igazolta az erőszak alkalmazását, azt az egyetlen lehetséges kiútként bemutatva az „amerikai” forgatókönyv szerint.
- Növelte saját státuszát, világszínvonalú szakértőként pozicionálva magát, aki képes diagnózisokat felállítani az amerikai szakemberekkel egyenrangúan. Nem a valóságot írta le – azt a számára és mozgalma számára előnyös sablonok szerint konstruálta. Önbeteljesítő jóslatot hozott létre.[23] [4] [15] És amikor az beteljesedett, még ha nem is abban a formában, ahogy jósolta, lehetőséget kapott arra, hogy azt mondja: „Én megmondtam!”

A tragédia politikai tőkeként való felhasználása. Az egész történetben a legcinikusabb az, ami ezután történt. Két nő halálát azonnal politikai tőkévé változtatták. Dvorkin számára ez lett az a bizonyos „bizonyíték”, amelyről még 2007 februárjában beszélt.[5] Emlékeznek a szavaira? „Alapos előkészületre van szükség, szilárd jogi és bizonyítási alapot kell teremteni a szekták és a kultuszok elleni harchoz.”[5] A penzai tragédia számára ideális eleme lett ennek a „bizonyítási alapnak”. Íme, nézzék – mondhatta most a tisztviselőknek és a képviselőknek –, hová vezet a tétlenség. Íme, a valódi holttestek. Ha szigorúbb törvényeink lettek volna, ha megelőzően cselekedhettünk volna, ha a központomnak több hatásköre lett volna, ez a tragédia elkerülhető lett volna. Ez egy szörnyű csere volt. A saját cselekedetei által provokált tragédia érvvé vált a saját hatáskörének bővítése mellett. Emberi életeket áldoztak fel annak érdekében, hogy represszív törvényeket fogadtassanak el, és

megerősítsék a „szektológusok” hatalmát.[20] [21] [22] Amit 2009-ben láttunk is, amikor az Orosz Föderáció Igazságügyi Minisztériuma mellett működő Szakértői Tanács elnökévé az ország főinkvizítorát – Alekszandr Dvorkint – nevezték ki.[19] És ahogy látjuk, ez nem volt véletlen. És a mai napig a Szakértői Tanácsban van.[19]

Ennek az elemzésnek a fényében nyilvánvalóvá válik, hogy az „orosz Waco” nem csupán egy újságírói klisé. Ez a technológia pontos leírása. Egy olyan technológiáé, amelyben a tragédia nem megtörténik, hanem megszerveződik, ahol a „szakértők” nem elemzőként, hanem forgatókönyvíróként és rendezőként lépnek fel, az emberi életek pedig csupán kellékek a véres előadásukban. És ezt az előadást nem a lelkek megmentéséért játszották el. A hatalomért játszották el.

Poganovka öröksége: az elnyomás véres alapja

A Nyikolszkoje faluban történt tragédia nem ért véget a két elhunyt nő temetésével és a túlélő remeték hazabocsátásával. Éppen ellenkezőleg, Dvorkin gépezete számára ez csak a kezdet volt. A beomlott barlang helyén maradt hamu lett az a cement, amelyen elkezdődött az oroszországi másként gondolkodók elleni állami elnyomás egész későbbi rendszerének alapjainak lerakása. A penzai incidens ideális precedenssé, zászlóvá vált számukra, amelyet a következő évtizedben lengettek, igazolva minden törvénytelenséget.[15] [25]

A tragédia után Dvorkin és a RACIRS hálózata nagyszabású kampányt indított „Ez nem ismétlődhet meg” jelszóval.[19] [15] De ezek a látszólag jó szándékú szavak mögött nem a nagyobb tolerancia és szakmaiság, hanem a nagyobb kegyetlenség és ellenőrzés követelése rejtőzött. Propagandájuk logikája egyszerű és gyilkos volt: a tragédia azért történt, mert az állam túl puha, a törvények túl liberálisak, a „szakértő”-szektológusoknak pedig túl kevés hatalmuk volt.[15]
Ezt a napirendet minden szinten aktívan elkezdték hirdetni.

Együttműködés az erőszakszervezetekkel. Dvorkin és híveinek előadásai az FSZB és az MVD akadémiáin új, baljós árnyalatot kaptak. Most már volt egy szemléltető példájuk. Mutathattak képeket Penzából, és azt mondhatták a kadétoknak: „Íme, hová vezet a szekták tevékenysége. A ti feladatotok, hogy korai szakaszban azonosítsátok és elfojtsátok őket, nem várva meg, amíg barlangokba bújnak. Bármely nem hagyományos csoport potenciális penzai remete." Így ültették be a leendő tisztek tudatába a bűnösség vélelmét: minden „szektás" potenciális öngyilkos és gyilkos.[19]

Lobbizás a törvényhozó szervekben. A RACIRS képviselői gyakori vendégek lettek az Állami Duma és a Föderációs Tanács meghallgatásain. Jelentéseket hoztak magukkal, amelyekben a penzai történet volt a központi epizód, bizonyítva a hatályos jogszabályok „tökéletlenségét". Követelték, hogy a Büntető Törvénykönyvbe vegyék fel azokat a fogalmakat, amelyekről Dvorkin már 2007-ben álmodott: „pszichológiai erőszak", „tudatkontroll", „destruktív tevékenység". Ezeknek a homályos, tudományellenes terminusoknak kellett volna a jogi gumibotokká válniuk, amelyek lehetővé teszik büntetőeljárások indítását bárki ellen szubjektív értékelések alapján.[5]

A közvélemény formálása. A médiagépezet tovább működött, a „penzai remetéket" köznévvé, az őrület és a veszély szinonimájává változtatva. A Rosszijszkaja Gazeta archívumából:
„Oroszországban jelenleg 300-500 különböző szekta van. A destruktív és okkult vallási szervezetekbe bevont emberek száma eléri az egymilliót, akiknek 70%-a 18 és 27 év közötti fiatal, csak a „főállású" szektatagok száma legalább 600-800 ezer. Oroszországban 250 ezer gyermek maradt árván ezeknek a szektáknak a hibájából."[25]

Bármilyen kritika az RPC-vel szemben, bármilyen új vallási mozgalom, bármilyen közösség vagy érdeklődési kör most már „potenciális remeteként" bélyegezhető volt. Ez a totális gyanakvás légkörét teremtette meg a társadalomban, ahol a szomszédok készek voltak feljelenteni a szomszédokat, és a másság bármely formáját fenyegetésként fogták fel.[25]

Ez a többéves munka meghozta a gyümölcsét. A penzai tragédia lett az egyik kulcsfontosságú ideológiai igazolása a 2016-ban elfogadott úgynevezett „Jarovaja-csomagnak” – egy sor drákói módosításnak a szélsőségesség és a terrorizmus elleni jogszabályokban. Pontosan ezek a módosítások vezették be a „törvénytelen missziós tevékenység” fogalmát, és gyakorlatilag korlátlan lehetőségeket adtak a hatóságoknak bármely, az RPC-hez nem köthető vallási csoport üldözésére.[20]

Amikor 2017-ben az Orosz Legfelsőbb Bíróság döntést hozott Jehova Tanúi országos szervezetének felszámolásáról és betiltásáról mint „szélsőséges” szervezetről, a penzai remeték árnyéka láthatatlanul lebegett a tárgyalóteremben. Bár formálisan mással vádolták őket, az egész folyamat alapját ugyanaz a Poganovkában kidolgozott logika képezte: itt van egy csoport ember „helytelen” meggyőződéssel; „veszélyesek” a társadalomra; következésképpen preventíven el kell őket pusztítani, nem várva meg, amíg valami szörnyűséget követnek el.[21]

Így használták fel két szerencsétlen nő halálát egy piszkos, nyirkos gödörben arra, hogy több száz másik ártatlan embert börtönbe vessenek országszerte. A Penzában kiömlött vér lett a represszív gépezet fogaskerekeinek kenőanyaga.

Számomra, mint amerikai újságíró számára, ez a történet egy szörnyű figyelmeztetés. Mi az USA-ban is átéltük a saját Waco-traumánkat.[23] De a következtetések, amelyeket levontunk, szöges ellentétei voltak. Számunkra a Waco az állami erő túlzott alkalmazásának veszélyének szimbóluma, egy lecke a párbeszéd, a türelem és a mások, még ha furcsa is, meggyőződése tiszteletben tartásának szükségességéről. Oroszországban azonban az „orosz Waco” pont az ellenkezőjének a

szimbóluma lett – a még nagyobb kegyetlenség, a még kevesebb tolerancia, a még totálisabb ellenőrzés szükségességének szimbóluma.[24]

És ebben rejlik a penzai történet legfőbb és legtragikusabb öröksége. Nem lett belőle lecke. Igazolássá vált. Nem tanított együttérzésre. Gyűlöletre tanított. Nem vezetett a rendvédelmi rendszer reformjához. A szigorításához vezetett. A XXI. századi inkvizíció megkapta az első, emberi életekkel fizetett bizonyítékát a „hasznosságára" és „pótolhatatlanságára". És miután megkapta, újult erővel haladt tovább, sorsokat darálva, és Oroszországot egy olyan országgá változtatva, ahol a lelkiismereti szabadság állami bűncselekménnyé vált. Ennek a kísérletnek az árát még mindig fizetik – börtöncellákban, bírósági tárgyalótermekben, és több ezer ember szívében, akiknek egyetlen bűne az volt, hogy másként mertek hinni.

Felhasznált forrásművek.

Az Orosz Ortodox Egyház Szinódusi Teológiai Bizottsága. (2001. február 22–23.). *Итоговый документ VII Пленума Синодальной богословской комиссии [о присвоении ИНН]* (A Szinódusi Teológiai Bizottság VII. Plénumának záródokumentuma [az INN-ről]). Azbuka ver https://azbyka.ru/otechnik/dokumenty/itogovyj-dokument-vii-plenuma-sinodalnoj-bogoslovskoj-komissii-22-23-fevralja-2001-g/

Sznyezskina, A., & Bajbanov, K. (2007, november 15.). *Конец света и Поганoвки* (Világvége Poganovkából). Gazeta.ru https://www.gazeta.ru/social/2007/11/15/2313135.shtml

Gazeta.ru. (2007, november 15.). *Массовые самоубийства членов секты* [keretes írás a „Világvége Poganovkából" című anyaghoz]. Gazeta.ru https://www.gazeta.ru/social/2007/11/15/2313135.shtml

Oroszországi Vallás- és Szektakutató Központok Szövetsége (RACIRS). (2007, november 21.). *"Пензенское сидение": кто виноват и что делать?* („Penzai ülés": ki a hibás és mit kell tenni?) [Sajtóközlemény a RIA Novosztyi sajtótájékoztatójához]. RACIRS. https://rusk.ru/st.php?idar=112227

Patriarchia.ru. (2007, február 20.). *Александр Дворкин заявляет о необходимости дать юридическое определение термина "секта"* (Alekszandr Dvorkin kijelenti, hogy jogi definíciót kell adni a „szekta" kifejezésnek). Patriarchia.ru. Archiválva 2024. július 25-én

https://web.archive.org/web/20240725001247/http://www.patriarchia.ru/db/text/199916.html
Российская газета. (2007, november 27.). *Сектанты* (Szektások *Российская газета*. https://rg.ru/2007/11/27/sektantyi.html
Filaret penzai és kuznyecki érsek. (2007, november 20.). *Укрывшиеся землянке люди не сектанты, а обычные православные* [nyilatkozat NEWSru.com. https://www.newsru.com/religy/20nov2007/penza.html
RIA Novosztyi. (2008, április 10.). *В землянке под Пензой обнаружен тела двух женщин* (Két nő holttestét találták meg a Penza melletti földalat kunyhóban). https://ria.ru/20080410/104608532.html
Interfax. (2008, április 9.). *Пензенские сектанты: смерть в землянк* (Penzai szektások: halál a földalatti kunyhóban https://www.interfax.ru/russia/8196
Российская газета. (2008, március 29.). *Такие группы приводят трагедиям* (Az ilyen csoportok tragédiákhoz vezetnek). *Российска газета*. Archiválva 2008. április 1-jén. https://rg.ru/2008/03/29/penza sektanti.html (Archívun https://web.archive.org/web/20080401000000/https://rg.ru/2008/03/29/penza-sektanti.html)
Szerezsina, L. (2007, december 19.). *Пензенские следователи: на предстоит такой объём работы, что до Апокалипсиса не управимс* (Penzai nyomozók: akkora munkánk lesz, hogy az apokalipszisig se végzünk). *Российская газета*. https://rg.ru/2007/12/19/reg-svolga/sekta sledstvie-anons.html
Коммерсантъ. (2008, április 10.). *Сектанты не дожили до конца свет* (A szektások nem élték meg a világvégét). *Коммерсантъ*, 60. sz. (3877 https://www.kommersant.ru/doc/878590
Pravda.ru. (2008, április 9.). *Смерть в землянке: под Пензой обнаружен тела двух затворниц* (Halál a földalatti kunyhóban: két remete nő holttest találták meg Penza mellett). https://www.pravda.ru/news/accidents/262856 penza_zatvornik_death/
Nakanune.RU. (2007, november 20.). *Александр Дворкин: Лучший спосо выйти из секты — туда не попадать!* (Alekszandr Dvorkin: A legjob módja a szektából való kilépésnek – oda nem bekerülni! https://www.nakanune.ru/articles/13222/
Dvorkin, A. L. (2014). *Кто “хоронит” сектоведение? и зачем?* (Ki „temet a szektológiát? és miért?). Pravoszlavie.ru. https://pravoslavie.ru/71167.htm

Kosztilev, P. (2008, április 15.). *Комментарии и отклики по ситуации Пензенской области* [válogatás]. Churchby.inf https://churchby.info/rus/news/2008/04/15-1/
Melnyicsenko, O. (2008, április 3.). *“Горний Иерусалим” в пензенско овраге* („Mennyei Jeruzsálem” a penzai szakadékban). *Независима газета*. https://www.ng.ru/politics/2008-04-03/4_ierusalim.html
Onlíner.by. (2019, október 15.). *Пензенские затворники: как это был* [riport, fotó]. https://realt.onliner.by/2019/10/15/zatvorniki
Lyoni Szent Iréneusz Központ (RACIRS). *О центре: задач деятельность, публикации* (A központról: feladatok, tevékenysé publikációk). https://iriney.ru/main/o-czentre/
Orosz Föderáció. (2016, július 6.). 374-FZ és 375-FZ sz. szövetsé törvények („Jarovaja-csomag”): módosítások a terrorizmus- é szélsőségesség-ellenes jogszabályokhoz. A jogi információk hivatalo internetes portálj https://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001201607070016 https://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001201607070042
Az Orosz Föderáció Legfelsőbb Bírósága. (2017. április 20. / július 17. AKPI17-238 sz. határozat (az oroszországi Jehova Tanúi Vezet Központjának felszámolásáról) és APL17-216 sz. fellebbviteli végzé https://www.garant.ru/products/ipo/prime/doc/71580182/ https://legalacts.ru/sud/apelliatsionnoe-opredelenie-verkhovnogo-suda-rf-ot-17072017-n-apl17-216/
Orosz Föderáció. (2008). *Уголовный кодекс Российской Федерации* (A Orosz Föderáció Büntető Törvénykönyve) (2007–2008-as szerkesztés Hivatalos kiadás.
Burkeman, O. (1999, május 30.). Apocalypse now: Waco—six years on. *Th Guardian*. https://www.theguardian.com/world/1999/may/30/theobserver6
RIA Novosztyi. (2017, október 23.). *Террористический акт на Дубровк (“Норд-Ост”) в октябре 2002 года* [tájékoztató https://ria.ru/20171023/1507145128.html
Комсомольская правда; BBC News. (2007–2008). *Пензенски затворники: репортажи и заголовки федеральных СМИ* (novembe 2007 — április 2008). Publikációs példák:
Комсомольская правда (2007.11.12. https://www.msk.kp.ru/daily/23999.5/80290/

Комсомольская правда (2008. április). https://www.kp.ru/daily/24015/8715
BBC News (2008.05.19.). http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/7404318.st
„További anyagok és krónika (INN/eszkatológiai napirend; jelentések remetékről).”
Blagoveszt-Info. (2007–2008). *Дополнительные материалы и хроник (ИНН/эсхатологическая повестка; сообщения о затворниках)* (További anyagok és krónika (INN/eszkatológiai napirend; jelentések a remetékről) https://www.blagovest-info.ru/index.php?ss=2&s=3&id=23334
NEWSru.com. (2007, november 22.). *Лидер пензенской секты согласе разрешить желающим выбраться из-под земли в Погановке* (A penz szekta vezetője beleegyezik, hogy aki akar, kijöjjön a föld al Poganovkában).
https://www.newsru.com/russia/22nov2007/interviewsect.html
Interfax. (2008, március 29.). *Спасатели МЧС готовятся к возможно эвакуации “пензенских затворников”* (A katasztrófavédelem ment felkészülnek a „penzai remeték” lehetséges evakuálására https://www.interfax.ru/russia/6645
Interfax. (2008, március 28.). *Обрушилось около трети сводов пещер где прячутся пензенские затворники — вице-губернатор област* (Beomlott a barlang boltozatainak körülbelül egyharmada, ahol a penz remeték rejtőznek – mondta a terület alelnöke https://www.interfax.ru/russia/6615
Gazeta.Ru. (2008, március 29.). *Пензенские сектанты выходят из свое землянки* (A penzai szektások kijönnek a földalatti kunyhójukból https://www.gazeta.ru/social/2008/03/29/2680453.shtml
RIA Novosztyi. (2008, március 29.). *Семеро “пензенских затворнико вышли на поверхность* (Hét „penzai remete” jött a felszínre https://ria.ru/20080329/102492008.html

V. Rész. Globális áttétek: Európától az USA-ig

9. Fejezet. FECRIS: a nemzetközi inkvizíció

Hosszú ideig, miközben az orosz „szektológia” csomóit bogozgattam, azt egy torz, de szigorúan helyi jelenségnek tartottam. Úgy tűnt, egy elszigetelt ökoszisztémát tanulmányozok, ahol az állami támogatás és a

társadalmi közöny zavaros vizében olyan furcsa ragadozók virágoznak, mint Alekszandr Dvorkin. RACIRS-e, „szakvéleményei”, előadásai az erőszakszervezeteknek – mindez az egyedülálló orosz posztszovjet átmenet termékének tűnt, a bizánciság, a szovjet büntető pszichiátria és a vadkapitalizmus bizarr hibridjének. Azt hittem, egy ország történetét mesélem el.

Mélyen tévedtem.

A szálak, amelyeket Moszkvából húztam, messze Oroszország határain túlra vezettek. Rigába és Prágába, Párizsba és Belgrádba, sőt, paradox módon Peking politikájában is tükröződtek. Felfedeztem, hogy az orosz „boszorkányüldözés” nem egy szólószám, hanem egy ária a gyűlölet globális operájában. És ennek az operának a karmesteri pulpitusa, homlokzata és nemzetközi színpada egy dallamos európai nevű szervezet: a FECRIS.[14] [15]

A FECRIS – a Szektarianizmussal Kapcsolatos Kutatási és Információs Központok Európai Föderációja (European Federation of Centres of Research and Information on Sectarianism). Papíron egy tiszteletreméltó ernyőszervezet, amely több tucat egyesületet tömörít Európa különböző országaiból, amelyek állítólag megvédik a polgárokat a „destruktív kultuszoktól”. A valóságban ez a XXI. század nemzetközi inkvizíciója, a másként gondolkodás elnyomására irányuló transznacionális kartell.[14]

Pontosan ebben a struktúrában találta meg főhősünk, Alekszandr Dvorkin a második „énjét”. Oroszországban ő a „professzor” és a „fő szektológus”. De Európában ő a FECRIS alelnöke.[15] [23] És ez nem csupán egy tiszteletbeli cím. Ez egy kulcs, amely megnyitja az ajtókat az európai hatalom folyosóira, jogot ad arra, hogy az „európai civil társadalom” nevében beszéljen, és magánháborúját nemzetközi keresztes hadjárattá változtatja.

Számomra, mint kutató számára, Dvorkinnak ez a kettőssége lett a rejtvény központi eleme. Rájöttem, hogy lehetetlen elemezni oroszországi tevékenységét a nemzetközi státuszától elválasztva. Ez egy tökéletes szimbiotikus kapcsolat volt: Dvorkin hozzáférést biztosított a FECRIS-nek a hatalmas posztszovjet térséghez, legitimálva a föderációt az orosz hatóságok szemében, a FECRIS pedig cserébe felbecsülhetetlen erőforrást adott Dvorkinnak – egy európai „védőernyőt". Egy marginális radikálisból tiszteletreméltó nemzetközi szakértőt csinált. Ez a státusz lett a pajzsa és a kardja.[1] [2]

A FECRIS megértése azt jelenti, hogy megértjük, hogyan vált egy helyi orosz patológia globális fenyegetéssé. Ebben a fejezetben felboncoljuk ezt a szervezetet, ahogy egy sebész felboncol egy rákos daganatot. Nyomon követjük a francia adófizetők pénzét, amely ezt a hálózatot táplálja.[18] Megismerkedünk a vezetésével – egy politikusokból és fanatikusokból álló galériával. Részletesen elemezzük Dvorkin szerepét ennek a rendszernek a kulcsfontosságú láncszemeként. Tanulmányozzuk bírósági vereségeit és a nemzetközi színtéren kapott elsöprő kritikáját.[7] [8] [19] És végül bepillantunk végső céljának mélységébe, amely ma már a kínai átnevelő táborokban valósul meg.[26]

A francia csók: a trójai faló állami pénzen

Ahhoz, hogy megértsük a FECRIS valódi természetét, követni kell a pénzt. És minden pénzügyi nyom Párizsba vezet.[18] [24] Hivatalosan ez egy független, nem kormányzati szervezetek szövetsége. De a pénzügyi dokumentumok egészen más történetet mesélnek. Egy történetet arról, hogyan hozott létre és tart fenn egy ország – Franciaország – a saját költségvetési forrásaiból egy egész nemzetközi hálózatot egy nagyon specifikus és agresszív állami politika előmozdítására.[7] [8]

Ennek a jelenségnek a gyökerei a XX. század végére nyúlnak vissza. A francia szekularizmus koncepciója, a *laïcité*, mindig is merevebb volt,

mint más demokratikus országokban. De az 1980-as és 90-es években nyíltan represszív jelleget öltött. A társadalmi félelmek hátterében, amelyeket a „szektákban”, mint a „Népek Temploma” és a „Naptemplom Rendje” történt tömeges öngyilkosságokról szóló történetek fűtöttek, a francia politikusok lehetőséget láttak a „nemzet védelmének” kártyájának kijátszására.

Ebben a folyamatban a kulcsfigura Alain Vivien szocialista politikus lett, aki a „szekták” elleni harcot karrierjének ugródeszkájává tette. Még 1983-ban a „Szekták Franciaországban” című parlamenti jelentése megalapozta a jövőbeli repressziók ideológiai alapját. 2001-ben elfogadták a hírhedt About-Picard törvényt, amelyet szerzőiről – Catherine Picard képviselőről és Jacques About szenátorról – neveztek el.[11] [28] [29] Ez a demokratikus világban egyedülálló törvény kriminalizálta az *abus de faiblesse* (gyengeséggel való visszaélés) fogalmát a „szektás mozgalmak” kontextusában. A gyakorlatban ez szinte korlátlan hatáskört adott az államnak bármely olyan csoport üldözésére, amelynek meggyőzési módszerei vagy életmódja a hatóságok számára „túlzottnak” tűnt.[10]

Ennek a politikának a megvalósítására egy speciális állami struktúrát hoztak létre. Először ez volt a „Tárcaközi Megfigyelőközpont a Szektákról” (OIS), majd ezt felváltotta a MILS (Tárcaközi Misszió a Szekták Elleni Harcra), amelyet Alain Vivien vezetett. Később, a költségvetés luxusutazásokra és ingatlanokra való elpazarlásával kapcsolatos pénzügyi botrányok után a MILS-t átalakították MIVILUDES-re (Tárcaközi Misszió a Szektás Visszaélések Monitorozására és Elleni Harcra), amely a mai napig létezik. A MIVILUDES egy állami szerv, amely közvetlenül a miniszterelnöknek van alárendelve, széles hatáskörrel és hozzáféréssel a rendőrség és a titkosszolgálatok adataihoz.[9] [13]

Azonban a MIVILUDES tevékenysége és az About-Picard törvény heves kritikát váltott ki külföldön. Az USA Külügyminisztériumának

jelentései, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének határozatai, az emberi jogi szervezetek jelentései – mind rámutattak arra, hogy Franciaország megsérti a lelkiismereti szabadsághoz való alapvető jogot.[19] [21] Párizs nemzetközi elszigeteltségbe került.

A Franciaország által ellenőrzött európai antikultusz-szövetség (FECRIS) létrehozása megoldást jelentett erre a problémára. Az ötlet egyszerű volt: ha több tucat szervezet egész Európából ugyanazt mondja, mint a francia kormány, az széles körű társadalmi konszenzusnak fog tűnni, nem pedig egy utasításnak az Élysée-palotából.[14] [15]

A FECRIS-t hivatalosan 1994-ben alapították. Gerincét két francia szervezet alkotta: az UNADFI (A Család és az Egyén Védelméért Létrehozott Egyesületek Nemzeti Szövetsége) és a CCMM (Központ a Mentális Manipulációk Ellen).[9] Mindkét struktúra megalakulása óta szorosan kapcsolódott a MILS/MIVILUDES-hez, és Alain Viviennek köszönhetően stabil állami támogatáshoz jutott.[24]

Megalakulása után a FECRIS-t azonnal ugyanahhoz az állami finanszírozási rendszerhez csatlakoztatták. A Libero Credo olasz kutatói által végzett pénzügyi jelentések elemzése, amelyet más források is megerősítettek, porrá zúzza a „függetlenség” mítoszát.

A finanszírozási források összehasonlító elemzése

A finanszírozás forrása	UNADFI / CCMM (a FECRIS alapítói)	Orvosok Határok Nélkül (összehasonlításképpen)

Állami támogatások (Franciaország)	**> 90-97%**	~ 5%
Magánadományok és tagdíjak	**< 10%**	**3-**~ 95%

Ezek a számok ékesebben beszélnek minden szónál. A szervezetek, amelyek állítólag a „civil társadalmat” képviselik, valójában szinte teljes egészében az adófizetők pénzén léteznek. Tevékenységük nem talál támogatásra maguknak az állampolgároknak a körében – költségvetésük elenyésző része származik magánszemélyektől. Ezek nem civil szervezetek. Ezek proxy-struktúrák, kormányzati megbízottak (GONGO-k – „kormányzati nem kormányzati szervezetek”), amelyek politikai megrendelést teljesítenek.[34]

Ugyanezt a modellt örökölte a FECRIS is. A szövetség belső pénzügyi dokumentumai azt mutatják, hogy az egyetlen nagy és stabil támogatási forrás a francia kormány. 2010-ben például ,ja francia miniszterelnök személyesen ítélt meg 35 000 eurót a FECRIS londoni konferenciájának megrendezésére. 2021-ben pedig a MIVILUDES költségvetését tízszeresére, évi 1 millió euróra emelték, azzal a közvetlen utasítással, hogy a forrásokat olyan egyesületek támogatására fordítsák, mint az UNADFI és a CCMM, vagyis az egész hálózat finanszírozására.[24] [30]

Franciaország egy gyönyörű fa lovat épített, hogy észrevétlenül becsempéssze represszív ideológiáját a szomszédos államok falain belülre. De, mint az ókori mítoszban, a trójai faló alkotói egy dologgal nem számoltak: valaki más is elrejtőzhet benne, és felhasználhatja azt a saját, sokkal pusztítóbb céljaira.[19] [26]

Az inkvizítorok galériája: a gyűlölet ideológusai

Ahhoz, hogy megértsük, hogyan vált egy szervezet a gyűlölet eszközévé, nem elég csupán a pénzt követni. Meg kell nézni azok arcát is, akik ezzel a pénzzel rendelkeznek. A FECRIS vezetősége nem aktivisták véletlenszerű gyűjteménye. Ez egy gondosan kiválasztott kollektíva, amely politikusokból, ideológusokból és fanatikusokból áll, akik mindannyian hozzájárulnak a közös destruktív napirendhez.[16] [17] Az olyan nyilvánvaló figurákon kívül, mint az európai politikus-lobbisták, a szervezet magját olyan ideológusok alkotják, akiknek nyilvános nyilatkozatai feltárják a szövetség valódi céljait és módszereit.

Thomas Gandow (Németország). A Berlini-Brandenburgi Evangélikus-Lutheránus Egyház szektaügyi képviselője, Gandow a hagyományos vallás és az antikultusz mozgalom szövetségének klasszikus példája. Friedrich-Wilhelm Haack közvetlen követője a „szekták" elleni harc és dehumanizálás kérdéseiben. Retorikája a versenytársak diszkreditálására irányul, akiket nem vallási csoportokként, hanem a nemzeti identitást aláásó külföldi lobbiként mutat be. A 2009-es szentpétervári FECRIS-konferencián felszólalva egyenesen feltette a kérdést: „Szekták vagy külföldi lobbicsoportok?", ezzel a vallási vitát a politika és a nemzetbiztonság síkjára terelve.[16] Ez a fogás, amint már láttuk, Dvorkin és a RACIRS névjegye. Gandow, akárcsak Dvorkin, részt vett antikultusz konferenciákon Kínában, jelenlétével legitimálva a Kommunista Párt politikáját.[26]

Jean-Yves Camus (Franciaország). Politológus, a szélsőjobboldali mozgalmak szakértője és a francia antikultusz establishment befolyásos alakja. Camus intellektuális csillogást és tudományos látszatot kölcsönöz a FECRIS tevékenységének. Nem süllyed le Dvorkin-stílusú piaci szitkozódásig, de elemző feljegyzései és a médiának adott kommentárjai ugyanazt a narratívát formálják: az új vallási mozgalmak nem hit kérdése, hanem a társadalmi rendet és a köztársasági értékeket fenyegető veszély. Szerepe a repressziók elméleti megalapozása.[19] [25] A gyűlöletet tiszteletreméltó akadémiai csomagolásba öltözteti, elfogadhatóvá téve azt a politikai fősodor számára.

Luigi Corvaglia (Olaszország). Pszichológus és a FECRIS igazgatótanácsának tagja, Corvaglia az egyik legbaljósabb szerepet játssza ebben a struktúrában. Ő a FECRIS fő szakértője a „propaganda-mosásban" az autoriter rezsimek számára. Szakterülete a kínai represszió igazolása.[26] Ahogy később látni fogjuk, pontosan Corvaglia lép fel „független európai szakértőként", aki olyan cikkeket ír, amelyek szóról szóra ismétlik a kínai kommunista párt téziseit, majd ezeket a cikkeket diadalmasan újranyomtatják a hivatalos kínai propaganda források. Nyilvános nyilatkozatai a cinizmus tankönyvi példái. Egyik cikkében Corvaglia ezt írja:

„A történetek, amelyeket a Falun Gong mesél az üldözésről, egyszerűen nem hitelt érdemlőek. Mindenesetre ez Kína belügye, és nyilvánvaló, hogy minden államnak joga van megvédeni magát a közrendet fenyegető destruktív kultuszoktól."[1] [26]

Ezt a listát folytathatnánk. De egy ember ebben a galériában külön, a legaprólékosabb figyelmet érdemli. Ő nem csupán egy a sok közül. Ő a hiányzó elem, amely az európai szervezetet globális fenyegetéssé változtatta. Ez Alekszandr Dvorkin.[1] [23]

Kulcsfigura: Dvorkin mint a FECRIS alelnöke

Vizsgálatom újra és újra arra a következtetésre vezetett, hogy Dvorkin és a FECRIS szövetsége nem csupán taktikai szövetség, hanem stratégiai fúzió volt.[1] [2] A FECRIS-nek nem kevésbé volt szüksége Dvorkinra, mint neki rá. Az európai szövetség számára, amely a páneurópai lefedettségre törekedett, Dvorkin kaput jelentett a hatalmas és kaotikus posztszovjet világba. Nem csupán egy szervezetet hozott magával, hanem a RACIRS fiókjainak egész hálózatát Oroszországban és a FÁK-országokban, amelyek készen álltak arra, hogy a „nemzetközi antikultusz front" részévé váljanak.

Maga Dvorkin számára a FECRIS alelnöki posztja igazi főnyeremény volt. Ez volt a belépő a legfelsőbb ligába.[15] Több tucat oroszországi nyilvános fellépését, az állami csatornáknak adott interjúit, az Állami Dumában és a Föderációs Tanácsban tartott kerekasztal-beszélgetéseken való részvételét elemeztem. És mindenhol refrénként hangzott el ugyanaz a cím: „a FECRIS Európai Föderációjának alelnöke".[23] Ez a cím varázslatosan hatott az orosz tisztviselőkre és az

erőszakszervezetekre. Egy egyszerű ortodox aktivistából a „civilizált Európa” képviselőjévé, a „szektás fenyegetés” elleni küzdelem fejlett nyugati módszereinek hordozójává változtatta.[2 7]

Ez egy briliáns manipuláció volt. Oroszországon belül a „nyugati szektákat” a hagyományos értékek aláásásának eszközeként bélyegezte meg. Ugyanakkor maga is egy európai szervezet tekintélyére támaszkodott, hogy súlyt adjon szavainak. Íme Alekszandr Novopasin, a RACIRS alelnökének nyilatkozata 2006-ban a FECRIS brüsszeli nemzetközi konferenciájának meglátogatása után:

„Az orosz tisztviselők néha alábecsülik, sőt néha teljesen figyelmen kívül hagyják a totalitárius szektákból eredő veszélyt, és a mi ezzel kapcsolatos aggodalmunkat túlzottnak és feleslegesnek tartják – hangsúlyozta Novopasin. – Néhányan úgy gondolják, hogy az Ortodox Egyház új „boszorkányüldözést” indít, ezzel harcolva a „vallási piacon” a monopóliumért. Azonban az ilyen nagy nemzetközi konferenciák, amelyeket évente rendeznek különböző európai államokban, azt mutatják, hogy aggodalmunk korántsem alaptalan.”[23]

Ilyen nyilatkozatokkal Dvorkin és antikultusz hálózata hamis dilemmát teremtett: vagy támogatja az ő „európai” megközelítését, vagy a „szekták” cinkosa. Egy olyan tisztviselő számára, aki nem akart elmélyedni az európai jog finomságaiban, a választás nyilvánvaló volt.[2]

A FECRIS-ben betöltött státusz legitimálta az úgynevezett „szakvéleményeit” is. Amikor Dvorkin aláírt egy következtetést, amely egy újabb vallási közösség felszámolásának alapjául szolgált, ezt nem csupán a saját központjának vezetőjeként tette. Egy nemzetközi struktúra funkcionáriusaként tette. Az általam vizsgált egyik bírósági perben az ügyészség képviselője egyenesen a státuszára hivatkozott: „Egy vezető szakértő, a FECRIS alelnökének szakvéleménye…”.[25] Emberi jogi aktivisták (Amnesty International, 2020) megjegyzik, hogy a „FECRIS alelnökére” való hivatkozások a „világtekintély” illúzióját keltik, befolyásolva a bíróságokat. Ez hatalmas nyomást gyakorolt a bíróságra, különösen regionális szinten.[19 25]

Sőt, a FECRIS platform lehetővé tette számára, hogy exportálja a gyűlöletét, és igazolja Oroszország represszív politikáját a nemzetközi színtéren.[26] Az európai szövetség éves gyűlésein felszólalva egy

ostromlott erőd képét festette, amelyet a nyugati titkosszolgálatok által finanszírozott „destruktív kultuszok” támadnak. Az orosz törvényeket, mint a „Jarovoj-csomagot”, nem a szabadság elnyomásaként, hanem egy szükséges önvédelmi intézkedésként mutatta be, amely teljes mértékben megfelel az európai antikultusz szellemnek.[2] [7] Az európai szószéket arra használta, hogy igazolja a nem európai módszereket.

Így Dvorkin két kritikusan fontos, de ellentétes funkciót látott el a FECRIS és az orosz hatóságok számára. Európa számára ő volt „Oroszország hangja”, megerősítve, hogy a „szekták” problémája ott is aktuális.[1] Oroszország számára ő volt „Európa hangja”, megerősítve, hogy a represszív intézkedések a civilizált norma.[7] [25] Ez a kétarcú Janus ideális közvetítővé vált a gyűlölet transznacionális iparában.

Bírósági kalapács a rágalmazás felett: a hazugság ára

Amikor a maszk lehull, és a pénzügyi folyamatok feltárulnak, eljön az ideje a fő kérdésnek: van-e erre az erőre ellenszer? Ha a FECRIS valóban egy államilag finanszírozott nemzetközi gyűlöletkartell, akkor tényleg egyetlen igazságszolgáltatási rendszer sem vette ezt észre? Évekig, elmélyedve ebben a témában, feltettem magamnak ezt a kérdést. A talált válasz bonyolult és kettős volt. Egyrészt igen, észrevették. És nem csupán észrevették, hanem a szövetség és leányvállalatainak hírnevén és tevékenységén egy sor megsemmisítő csapást mértek. Másrészt ezek a csapások, mint a gombostűszúrások egy orrszarvú bőrébe, eddig nem tudták megállítani ezt a szörnyeteget, amelyet a politikai akarat és a bürokratikus közöny páncélja véd.[25] [26]

De minden repedés ezen a páncélon, minden elvesztett per, minden kritikus jelentés – egy tanúbizonyság. Annak a tanúbizonysága, hogy az igazság, bár lassan, de utat tör magának.

Németország: a hamburgi vereség

A Hamburgi Kerületi Bíróság által 2020 novemberében tárgyalt ügy valószínűleg a FECRIS legmegalázóbb nyilvános veresége volt egész története során.[4] [5] [6] Feltárta az egész módszertanukat, és bemutatta annak teljes tarthatatlanságát a pártatlan igazságszolgáltatás előtt.

Ennek az ügynek az előtörténete tipikus volt az antikultistákra. 2009 és 2017 között a FECRIS német fiókja és annak szóvivői szisztematikus kampányt folytattak Jehova Tanúinak befeketítésére európai konferenciákon – Brüsszelben, Szófiában, Varsóban, Szentpéterváron. Mindezeket az anyagokat a FECRIS hivatalos weboldalán tették közzé.[16] [25] 2018 májusában a szervezet felszólítást küldött a rágalmazás terjesztésének beszüntetésére, de a FECRIS figyelmen kívül hagyta azt. Végül betelt a pohár, és a németországi Jehova Tanúi a 324 O 434/18. számú ügyben bírósághoz fordultak, 32 konkrét rágalmazó állítás cáfolatát követelve.[4] [27]

Ezek között az állítások között az antikultusz propaganda igazi „slágerei” szerepeltek:

- „Ennek a szervezetnek a jellegzetes vonásai... az illegális vagyonbirtoklás” és az állampolgárok lakásainak elfoglalása.
- „Számos példa arra, hogy ennek a kultusznak a hívei... vallásilag motivált bűncselekményeket követtek el.”
- „Jehova Tanúi sok felnőtt és gyermek halálát okozták”, beleértve konkrét oroszországi gyermekek nevét is.
- „2015-ben a Királyi Bizottság több mint 4000 pedofília áldozatának esetét vizsgálta Ausztráliában” Jehova Tanúi között.
- „A háztól házig szolgálatot végző nőket „rabszolganőknek” nevezik.”
- „A gyereket arra kényszerítik, hogy részletesen elmagyarázza, mi történt... és az vének pontos kérdéseket tesznek fel... a gyereknek

találkoznia kell az erőszaktevővel.”

A tárgyalóteremben valóságos dráma bontakozott ki. A felperes ügyvédei módszeresen felolvasták mindegyik vádat, és kérték a vádlottakat, hogy szolgáltassanak bizonyítékokat. És ekkor az egész konstrukciójuk összeomlott. A FECRIS képviselői semmit sem tudtak a bíróság elé tárni, csak kétes eredetű orosz újságcikkeket, saját anyagaikra való hivatkozásokat és „volt tagok” tanúvallomásait. A bíróság egyértelmű álláspontot képviselt: „a médiajelentések nem bizonyítékok”.[4] [5] Érvelésük egy ördögi körre redukálódott: „Ez igaz, mert már húsz éve írunk róla.”

A bíróság ítélete könyörtelen volt. A 32 vitatott állításból 17-et teljesen rágalmazónak találtak, és megtiltották további terjesztésüket, egy másikat pedig részben találtak annak. A bíróság a per értékét 176 000 euróban állapította meg, és kötelezte a FECRIS-t a 2217,45 eurós perköltség megfizetésére.[4]

De a legfontosabbak a bíróság által használt megfogalmazások. Jogi ítéletté váltak az egész módszertanuk felett. Döntésében a bíróság egyértelműen megkülönböztette a megengedhető kritikát és a rágalmazást: „A véleménynyilvánítás széles körű védelmet élvez. Ennek megfelelően a pontatlan vélemények is a védelem hatálya alá esnek... azonban a véleménynyilvánításhoz szükséges ténybeli kapcsolódási pontok hiányoznak.”

A bíróság keményen kritizálta a FECRIS bizonyítási alapját: „Az Alperes által bemutatott újságcikkek nem szolgáltatnak elegendő bizonyítékot az igazságra”, mivel „a felajánlott tanúvallomások sem voltak szükségesek, mivel a vallomások önmagukban nem elegendőek az ilyen súlyos ténybeli vádak megerősítéséhez szükséges megfelelő minimális” bizonyítási standardok elfogadásához.

Különösen tanulságos volt a konkrét hamis hírek leleplezése. Például a FECRIS azt állította, hogy Hollandiában meghalt egy 17 éves Jehova

Tanúja lány, akinek a szülei megtagadták a védőoltást. Valójában egy kálvinista családból származó lányról volt szó, akinek soha nem volt köze Jehova Tanúihoz. A bíróság ezt „szándékos hamis benyomás keltésének” nevezte.[6] [27]

A legcinikusabb ebben a történetben a FECRIS reakciója. E megsemmisítő vereség után 2021. május 30-án hivatalos weboldalukon egy sajtóközlemény jelent meg „A FECRIS pert nyer Hamburgban” címmel.[20] Egyszerűen elhallgatták a 18 pontot, amelyekben elítélték őket, és úgy mutatták be az ügyet, mintha a bíróság megerősítette volna igazukat a 14 megmaradt pontban, azokat „lényegesnek”, az elítélt pontokat pedig „másodlagosnak” nevezve.[19] [20] Ez a megközelítésük kvintesszenciája: hazugság a végsőkig, még akkor is, ha rajtakapják őket, egy bírósági ítélettel a kezükben.

Spanyolország és Svájc: szavaktól az erőszakig

Míg Németországban a FECRIS-t hazugságért ítélték el, más országokban tagjainak a közvetlen fizikai erőszakért kellett felelniük. A 80-as években az USA-ban népszerű „deprogramozás” módszere Európában is követőkre talált. Lényege egyszerű: a rokonok „szakembereket” bérelnek, akik elrabolják az embert, elszigetelik, és intenzív pszichológiai nyomásnak teszik ki, amíg „észhez nem tér”, és meg nem tagadja a meggyőződését.

1999. október 14-én az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) döntést hozott a „Ribera Blume és mások kontra Spanyolország” ügyben.[3] Ez a Pro Juventud spanyol szervezet tevékenységével foglalkozott, amely együttműködött a FECRIS tagjaival. A bíróság megállapította, hogy hat kérelmezőt 10 napig (1984. június 20-30.) tartottak fogva egy Barcelona melletti szállodában kényszer „deprogramozás” céljából egy állítólagos szektatagság miatt. A kérelmezőket a katalán rendőrség hivatalos autókban adta át a családjuknak, és külön szobákban tartották őket állandó felügyelet alatt, az ablakokat bedeszkázták. Az EJEB ezt a szabadsághoz való jog súlyos megsértésének minősítette (az Egyezmény 5. cikke), és a felelősséget az állami szervekre hárította.[3]

Még szigorúbb volt az ítélet Svájcban. 1990-ben a FECRIS hálózatába tartozó SADK svájci egyesület két tagját börtönbüntetésre ítélték egy Hare Krisna mozgalom tagjának erőszakos deprogramozási kísérlete miatt, akit könnygázzal tettek ártalmatlanná.[31] [32] Érdekes, hogy a SADK hivatalos képviselője, Rossi úr nyilvánosan támogatta az elítéltek cselekedeteit, kijelentve: „Támogatjuk és jóváhagyjuk ezt a tettet”,[33] [34] demonstrálva, hogy az erőszakra való hajlandóság nem a végrehajtó kilengése, hanem a szervezeti kultúra része.

Ezek az ügyek egy ijesztő igazságot tártak fel: a „családok védelméről” szóló retorika mögött az a hajlandóság rejlik, hogy ezeket a családokat a legkegyetlenebb módon rombolják szét – elrablással és pszichológiai kínzásokkal.

Franciaország és Ausztria: rendszerszintű rágalmazás

Hosszú bírósági ítéletek sora húzódik a szövetség más tagjai mögött is.

Franciaországban az UNADFI szervezet, a FECRIS egyik pillére és alapítója, valamint regionális szervezetei (ADFI) többször is elmarasztalásra kerültek rágalmazás miatt a legkülönbözőbb csoportokkal szemben. Csak az 1997 és 2017 közötti időszakban dokumentáltak elmarasztalásokat rágalmazásért Jehova Tanúi (1997, 2002, 2007), a szcientológusok (2001, 2015-2017) és más vallási csoportok ellen.[25] Különösen tanulságos a 2015-ös ügy, amikor a Párizsi Fellebbviteli Bíróság elítélte az UNADFI-t „a bírósági eljárással való visszaélés” miatt a Szcientológia Egyház ellen, megállapítva rosszhiszemű cselekedeteiket, és kötelezte őket 3000 euró kártérítésre mindkét félnek, plusz 4000 euró perköltségre. A Legfelsőbb Bíróság 2017-ben megerősítette ezt a döntést.[25]

Ausztriában a FECRIS volt elnökének (2005-2009), Friedrich Grissnek a személyes priusza legalább nyolc elmarasztaló ítéletet tartalmaz rágalmazásért csak a Brunstad Keresztény Egyház ellen – 1996, 1997, 1998 (kétszer), 2000 (kétszer), 2004 és 2005-ben.[25] Ezt a „javíthatatlan visszaesőt”, ahogy a bíróság jellemezte, többször is

pénzbírságra, az egyház elleni támadások megtiltására, a rágalmazó anyagok eltávolítására a FECRIS osztrák fiókjának weboldaláról, és a bírósági döntések közzétételére ítélték.[25]

Ezt a listát folytathatnánk, de az általános kép világos. Az európai igazságszolgáltatási rendszer, lassúsága ellenére, újra és újra ugyanarra a következtetésre jut: a FECRIS és leányvállalatainak tevékenysége nem kutatói, hanem jogellenes jellegű.[25] [26] Fő módszerük nem az elemzés, hanem a rágalmazás. Céljuk nem a tájékoztatás, hanem a stigmatizálás.[25] [27]

A lelkiismeret hangjai: nemzetközi intézmények az inkvizíció ellen

Míg a bíróságok konkrét jogsértésekről hoznak ítéletet, a nemzetközi emberi jogi intézmények a rendszerszintű fenyegetést értékelik. És itt a FECRIS tevékenységének értékelése még szigorúbban hangzik. Az EBESZ, az ENSZ és a vezető emberi jogi civil szervezetek számára ez a szervezet régóta a „civil társadalom partneréből” a szoros figyelem és az éles kritika tárgyává vált.[7] [8] [19]

EBESZ: harctér Varsóban

Az EBESZ éves emberi dimenzióval foglalkozó találkozói (HDIM) Varsóban Európa legnagyobb platformja a kormányok és az emberi jogi aktivisták közötti párbeszédre. Az elmúlt években ez a platform rendszeresen a FECRIS tevékenysége körüli harctérré vált. Több tucat civil szervezet egész Európából használja ezt a szószéket, hogy bizonyítékokat mutasson be a szövetség káros tevékenységéről.[21] [22] Felszólalásaikban közvetlenül a részt vevő országok küldöttségeihez fordulnak:

„Felszólítjuk a részt vevő államokat, és elsősorban a Francia Köztársaságot, hogy szüntessenek meg minden közvetlen vagy közvetett finanszírozást és politikai támogatást a FECRIS hálózatába tartozó szervezetek számára. Tevékenységük szisztematikusan aláássa az

EBESZ kötelezettségvállalásait a gondolat-, lelkiismereti, vallás- és meggyőződésszabadság terén.”[22]

Ezek a viták különösen éles jelleget öltöttek Oroszország Ukrajna elleni teljes körű inváziója után, 2022-ben. Az emberi jogi aktivisták cáfolhatatlan bizonyítékokat mutattak be arról, hogyan használta fel a FECRIS sokéves alelnöke, Alekszandr Dvorkin és más orosz tagok nemzetközi státuszukat a Kreml propagandájának terjesztésére.[26] A 2022. szeptemberi (szeptember 26. – október 7.) varsói EBESZ emberi dimenzió konferencián a FECRIS és orosz fiókjainak tevékenységét nyilvánosan elítélték.[19] [21]

A CAP-LC civil szervezet plenáris ülésen tett hivatalos nyilatkozatában ez állt: „Dvorkin úr – egy orosz aktivista, aki szoros kapcsolatban áll az Orosz Ortodox Egyházzal és közel áll Kirill pátriárkához, aki évtizedekig töltötte meg az orosz, kínai és nyugati médiát a spirituális kisebbségek elleni gyűlöletbeszéddel és ukránellenes propagandával. Sok éven át a FECRIS alelnöke volt, és ma is az igazgatótanács tagja... jelenleg gyűlöletbeszédét terjeszti Ukrajna ellen, és azzal vádolja, hogy kapcsolatban áll a Nyugattal.”[19] [26]

A felszólalók hangsúlyozták Franciaország álláspontjának paradoxonát: „Az a tény, hogy a francia kormány továbbra is finanszíroz egy ilyen egyesületet... Franciaországot ellentmondásos politikai helyzetbe hozza, mivel egyrészt támogatja Ukrajnát, másrészt hallgatólagos beleegyezésével és tétlenségével hozzájárul az oroszbarát diskurzushoz.”[7] [8]

USCIRF: amerikai figyelmeztetés

Talán a FECRIS leghitelesebb és legkövetkezetesebb kritikusa a nemzetközi színtéren az Amerikai Egyesült Államok Nemzetközi Vallásszabadsági Bizottsága (USCIRF).[1] [2] Ez az amerikai szövetségi kormány független, kétpárti szerve. Az USCIRF számára a FECRIS-stílusú antikultizmus nem csupán egy európai furcsaság, hanem közvetlen fenyegetés az amerikai vallásszabadság-modellre.

2020. júliusi, „Az antikultusz mozgalom és a vallási szabályozás Oroszországban és a volt Szovjetunióban" című jelentésében az USCIRF részletes értékelést ad az antikultusz szervezetek, köztük a FECRIS tevékenységéről.[1] A jelentés leírja „a nyugati antikultusz mozgalom jelentős hatását a modern vallási szabályozásra Oroszországban és Közép-Ázsiában", és kiemeli a vallásszabadságot korlátozó kulcsfigurákat.

A kritika központi alakja Alekszandr Dvorkin lett, akit „az Orosz Ortodox Egyházzal szoros kapcsolatban álló" aktivistaként írnak le, akinek Lyoni Szent Iréneusz Információs és Konzultációs Központja (SILIC) a FECRIS fő partnere Oroszországban. Dvorkin, aki sok éven át a FECRIS alelnöke volt, ezt a nemzetközi platformot használta fel a represszív politika előmozdítására.

A bizottság nem elégszik meg a tények megállapításával. Közvetlen és példátlanul kemény ajánlásokat ad az amerikai kormánynak:
„Nyilvánosan ítélje el Alekszandr Dvorkint és a Lyoni Szent Iréneusz Információs és Konzultációs Központot (SILIC) a vallási kisebbségek elleni folyamatos dezinformációs kampányuk miatt."[1]

A jelentés megjegyzi a FECRIS nemzetközi tevékenységét is:

„A FECRIS hírhedt arról, hogy több tagja, Dvorkinon kívül, támogatta a Fálun Gong üldözését a Kínai Kommunista Párt által. Cserébe a kínai szektaellenes szövetség reklámozta és újra kiadta a FECRIS jelentéseit Jehova Tanúi és más csoportok ellen.”[26]

Gondoljanak csak bele: az amerikai kormány hivatalos szerve azt javasolja, hogy nyilvánosan ítéljenek el egy olyan szervezet tisztségviselőjét, amelyet a francia kormány, a kulcsfontosságú szövetségesük finanszíroz. Ez példátlan szintű kritika, amely megmutatja, milyen komoly fenyegetésnek tartják a FECRIS-t és módszereit Washingtonban.

ENSZ: eskü alatt tett nyilatkozatok

A kritika az Egyesült Nemzetek Szervezetének falain belül is elhangzik. Az ECOSOC-nál tanácsadói státusszal rendelkező emberi jogi szervezetek rendszeresen nyújtanak be írásbeli nyilatkozatokat az Emberi Jogi Tanácshoz (EJT), amelyekben részletesen dokumentálják a FECRIS által elkövetett jogsértéseket.[22]

2021. június 21-én a CAP-LC (Coordination des Associations et des Particuliers pour la Liberté de Conscience) szervezet hivatalos írásbeli nyilatkozatot nyújtott be az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának 47. ülésszakára, A/HRC/47/NGO/178 számon, „Az állami finanszírozású vallásellenes egyesületek Franciaországban” címmel.[7] [8] Ez a dokumentum közvetlen kritikát tartalmaz a francia politikával szemben:

„A francia kormány, a számos figyelmeztetés ellenére, továbbra is több mint 92%-ban finanszírozza a FECRIS (a Szektarianizmussal Kapcsolatos Kutatási és Információs Központok Európai Föderációja) nem kormányzati szervezetet, amelynek tevékenysége rendkívül károsan hat az európai polgárok vallás- és meggyőződésszabadságára.”[7]

A nyilatkozat részletesen dokumentálja a FECRIS és fiókjainak bírósági vereségeit, és felszólítja Franciaországot, hogy szüntesse meg egy olyan

szervezet támogatását, amely szisztematikusan veszít rágalmazási pereket az európai bíróságokon.[19] [25]

Figyelemre méltó, hogy ezeket a nyilatkozatokat az ENSZ-nél hivatalos tanácsadói státusszal rendelkező szervezetek nyújtják be, ami különös súlyt ad nekik, és az Egyesült Nemzetek Szervezetének hivatalos dokumentációjának részévé teszi őket.[22]

Összegyűjtve ezek a bírósági döntések és kritikus jelentések cáfolhatatlan képet alkotnak. A világ vezető, a törvény és az emberi jogok védelmére létrehozott intézményei meghozták ítéletüket. A FECRIS nem egy kutatóközpont és nem egy emberi jogi szervezet. Ez egy gyűlöletgyár és egy rágalmazásokat gyártó gépezet.[26] [27]

A végső cél: propaganda-kiszervezés a totalitárius rezsimek számára

Hová vezet ez a gyűlölettel és állami támogatásokkal kikövezett út? Mi a végső célja ennek a nemzetközi inkvizíciónak? Ahhoz, hogy ezt megértsük, meg kell néznünk azt az országot, ahol az antikultusz ideológia már győzött, és eljutott a logikai végkifejletéhez. Kínát.[26]

A kutatások kimutatták, hogy ez nem csupán egy ijesztő analógia, hanem közvetlen együttműködés. Több mint húsz éven át a FECRIS támogatta Oroszországot és Kínát a vallási kisebbségek elleni véres represszióikban. A FECRIS és vezetői nemzetközi PR-ügynökökként lépnek fel az autoriter rezsimek represszióinak igazolására.[1] [26]

Ennek az együttműködésnek a mechanizmusa a „propaganda-kiszervezés” vagy „propaganda-mosás” nevet kapta.[26] Egy bevált séma szerint működik:

Megrendelés. Egy totalitárius rezsim (Kína) szörnyű bűncselekményeket követ el a kisebbségek ellen (a Fálun Gong mozgalom üldözése, beleértve a foglyok erőszakos szerveltávolítását; az ujgurok népirtása). A világ közössége megdöbben.

Végrehajtás. Egy „független nyugati szakértő” a FECRIS-ből – egy igazgatótanácsi tag vagy az orosz alelnök, Alekszandr Dvorkin – ír egy cikket vagy felszólal egy konferencián. Előadásában teljes egészében megismétli a kínai propaganda téziseit: a Fálun Gong egy „gonosz kultusz” (xie jiao), és minden bűncselekményről szóló jelentés „a nyugati titkosszolgálatok hazugsága”.[26]

Legitimáció. Ezt a cikket egy európai weboldalon vagy egy kevéssé ismert kiadványban publikálják, az „objektív szakértői vélemény” látszatát keltve.[26]

Visszaimportálás. Kína újranyomtatja a FECRIS tanácstagjának cikkét egy kevéssé ismert olasz kiadványból, hogy bizonyítsa, hogy a „külföldi média” teljes mértékben támogatja a propagandáját.[26] Most már ez nem csupán Peking propagandája, hanem „elismerésre méltó európai tudósok véleménye”.

Ilyen együttműködésre rengeteg bizonyíték van:

- Alekszandr Dvorkin, aki tizenkét éven át volt a FECRIS alelnöke, szisztematikusan legitimálta a kínai antikultusz rendszert, nemzetközi státuszát felhasználva a represszió igazolására.[1] [2]
- A FECRIS tagjai olyan anyagokat publikálnak, amelyeket aztán a kínai állami antikultusz szervezetek diadalmasan újra kiadnak, mint „bizonyítékot” a nyugati szakértők támogatására a kommunista párt politikája iránt.[26]
- Az Amerikai Egyesült Államok Nemzetközi Vallásszabadsági Bizottsága (USCIRF) egyenesen megvádolta Dvorkint és a FECRIS-t a kínai

vallási üldözések támogatásával, ami példátlan szintű kritika volt egy amerikai kormányzati szerv részéről.[1] [26]

Az elnyomás univerzális négyfokozatú folyamata most már teljesen érthetővé válik:

Stigmatizálás (a „szekta” vagy „kultusz” címke ráaggatása)
Dezinformáció (masszív hazugságkampány)
Törvényhozási elnyomás (a tevékenység betiltása)
Fizikai megsemmisítés (börtönök, kínzások, táborok)

A FECRIS és tagjai aktívan részt vesznek az első két szakaszban nemzetközi szinten, ideológiai és politikai fedezetet teremtve az autoriter rezsimek számára, amelyek aztán könnyedén megvalósítják a harmadik és negyedik szakaszt.[26] [27]

Most, hogy minden szál egy pontban futott össze, magabiztosan levonhatjuk a következtetéseket.

Alekszandr Dvorkin alakja lett az a hiányzó láncszem, amely lehetővé tette e jelenség globális természetének megértését.[1] [2] [23] Ő a tökéletes megtestesítője az európai antikultisták és az autoriter rezsimek közötti kétarcú szövetségnek. Az orosz közönség számára ő az „európai legitimitás” hordozója, az európai FECRIS struktúra számára pedig a posztszovjet térségre gyakorolt befolyás közvetítője.[7] [25]

Franciaország állami finanszírozásának paradoxona cinikus politikai projektként mutatkozott meg. A szabadság, egyenlőség és testvériség jelszavai alatt született demokrácia évtizedekig finanszírozott

egy olyan szervezetet, amelynek tevékenysége ezen értékek közvetlen tagadása.[18] [24] [34]

A FECRIS autoriter rezsimekkel való együttműködése az antikultizmus ideológiájának logikus következménye. Amikor a fő tevékenység az emberek csoportjainak dehumanizálásából áll, elkerülhetetlenül szövetségessé válsz azokkal, akik az elnyomást állami politika rangjára emelték.[26]

A bírósági vereségek és az EBESZ, az USCIRF és az ENSZ kritikája végleges diagnózist állít fel: a FECRIS tevékenysége rendszerszintűen jogellenes. Ezek nem egyedi hibák – amikor a bíróságok egész Európában elmarasztaló ítéleteket hoznak rágalmazásért, a vezető emberi jogi intézmények pedig viszálykeltéssel vádolják, az már jogi tény.[4] [7] [19] [25]

A „modern inkvizíció” metaforája ijesztően pontosnak bizonyul. Csak a reverendák helyett üzleti öltönyök, a pápai bullák helyett a francia kormány támogatásai, az eretnekség vádja helyett pedig a „destruktív kultusz” címke van. De a lényeg ugyanaz maradt: a gondolat feletti totális ellenőrzés és bárki megsemmisítése, aki másként mer hinni.[26]

Felhasznált forrásművek.

1. Az Egyesült Államok Nemzetközi Vallásszabadság Bizottság (USCIRF). (2020, július). Az antikultusz mozgalom és a vallási szabályozás Oroszországban és a volt Szovjetunióban [Kérdésfrissítés]. Washington, DC: USCIRF. https://www.uscirf.gov/publication/anti-cult-movement-and-religious-regulation-russia-and-former-soviet-union
2. Az Egyesült Államok Nemzetközi Vallásszabadság Bizottság (USCIRF). (2020, július). 2020-as szekták elleni frissítés – Vallási szabályozás Oroszországban [PDF jelentés]. Washington, DC: USCIRF. https://www.uscirf.gov/sites/default/files/2020%20Anti-Cult%20Update%20-%20Religious%20Regulation%20in%20Russia.pdf
3. Európai Emberi Jogi Bíróság (ECHR). (1999, október 14.). Riera Blume és társai kontra Spanyolország (37680/97 sz.) [Ítélet]. Strasbourg: ECHR. https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58321

4. Hamburgi Törvényszék. (2020. november 27.). Németországban élő Jehova tanúi kontra FECRIS (Az. 324 O 434/18) [Bírósági ítélet]. In Human Rights Without Frontiers (2021). https://hrwf.eu/wp-content/uploads/2021/05/0525-Jehovahs-Witnesses-Germany-v.-FECRIS-1-1.pdf

5. Human Rights Without Frontiers. (2021, május 25.). Németország: A FECRIS-t rágalmazó kijelentések miatt ítélték el a Jehova tanúi ellen https://hrwf.eu/germany-fecris-sentenced-for-slanderous-statements-about-jehovahs-witnesses/

6. Introvigne, M. (2021, szeptember 13.). A FECRIS beismeri: a Jehova tanúi ellen elvesztett hamburgi per „tanulságos" volt. Bitter Winter. https://bitterwinter.org/fecris-admits-hamburg-case-lost-against-jehovahs-witnesses-was-a-lesson/

7. Lelkiismereti szabadság (CAP-LC). (2021. június 22.). A/HRC/47/NGO/178: Az állam által finanszírozott vallásellenes egyesületek Franciaországban [Írásbeli nyilatkozat az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának]. https://freedomofconscience.eu/a-hrc-47-ngo-178-state-funding-of-anti-religious-associations-in-france/

8. CCPR Centre & CAP-LC (Lelkiismereti szabadság). (2021. június 28.) Az állam által finanszírozott vallásellenes szervezetek Franciaországban [Beadvány az ENSZ Emberi Jogi Bizottságához]. https://ccprcentre.org/files/documents/INT_CCPR_ICS_FRA_44900_E.pdf

9. UNADFI. (2021, május 10.). Marlène Schiappa bejelenti a MIVILUDES megerősítését és több forrás biztosítását a szervezetek számára. https://www.unadfi.org/prevention/droit-et-institutions/pouvoirs-publics/france-pouvoirs-publics/marlene-schiappa-annonce-un-renforcement-de-la-miviludes-et-plus-de-moyens-pour-les-associations-d-aide-aux-victimes-de-sectes/

10. Belügyminisztérium – MIVILUDES. (n.d.). Que dit la loi. https://www.miviludes.interieur.gouv.fr/comprendre-et-prevenir/que-dit-loi

11. Legifrance. (2001, június 12.). 2001. június 12-i 2001-504. sz. törvény (ún. „About-Picard"). https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000589924/

12. Comité Interministériel de Prévention de la Délinquance et de la Radicalisation (CIPDR). (2021, július 22.). Rapport d'activités 2018–2020 de la MIVILUDES. https://www.cipdr.gouv.fr/rapport-dactivites-2018-2020-de-la-miviludes/

13. Arab News en français. (2021, május 10.). Schiappa „megerősíti” a MIVILUDES-t… https://www.arabnews.fr/node/79261/france

14. Európai Szektákkal Foglalkozó Kutató- és Információs Központok Szövetsége (FECRIS). (2015, május 21.). A FECRIS bemutatása. https://www.fecris.org/uncategorized/presentation-of-fecris/

15. Európai Szekták Kutatási és Információs Központok Szövetsége (FECRIS). Főoldal. https://www.fecris.org/

16. Európai Szekták Kutatási és Információs Központok Szövetsége (FECRIS). (2015. május 22.) Destruktive Kulte und Menschenrechte [Jelentés a 2009. május 15–16-án Szentpéterváron tartott konferenciáról]. https://www.fecris.org/de/uncategorized/destruktive-kulte-und-menschenrechte/

17. Tattva Viveka. (2025, február 20.). Die Aktivitäten von FECRIS und ihren Mitgliedern in Deutschland. https://www.tattva.de/die-aktivitaten-von-fecris-und-ihren-mitglie
dern-in-deutschland/

18. Freedom of Conscience (CAP-LC). (2021). Állami finanszírozás vallásellenes szervezeteknek Franciaországban [Kivonat az éves tevékenységi jelentésből]. https://freedomofconscience.eu/wp-content/uploads/2022/02/rapport-activite-CAP-LC-2021-eng.pdf

19. Freedom of Belief (FoB). (2021, június 30.). A FECRIS-t elítélték az ENSZ Emberi Jogi Tanácsában. https://freedomofbelief.net/articles/fecris-denounced-at-the-united-nations-human-rights-council

20. Freedom of Belief (FoB). (2021, július 13.). Hamis hírek: a FECRIS-t rágalmazó kijelentések miatt elítélték Németországban, de győzelmet hirdettek. https://freedomofbelief.net/articles/fake-news-fecris-sentenced-for-slanderous-statements-in-germany-but-claiming-victory-in-a

21. Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ). (n.d.). La FECRIS... [NGO beadvány]. https://www.osce.org/files/f/documents/1/d/82978.pdf

22. Coordination des Associations et des Particuliers pour la Liberté de Conscience (CAP-LC). (2010, január 5.). Lettre au Département des ONG de l’ONU (ECOSOC) au sujet du statut consultatif de la FECRIS [Archivált változat]. https://web.archive.org/web/20131211005945/http://www.coordiap.com/Document/fecris-2010-onu.pdf

23. Blagovest-info. (2006). Выступление А. Новопашина по итогам международной конференции FECRIS в Брюсселе. https://www.blagovest-info.ru/index.php?id=6006&s=7&ss=2

24. Freedom of Belief (FoB). (2021, június 1.). Stop the state funding of anti-religious activities of FECRIS' groups. https://freedomofbelief.net/activities/stop-the-state-funding-of-anti-religious-activities-of-fecris-groups

25. Emberi jogok határok nélkül. (2021. július 8.). Európa: FECRIS és leányvállalatai – A rágalmazás a DNS-ükben van. https://hrwf.eu/eu-fecris-and-affiliates-defamation-is-in-their-dna/

26. Berzano, L. (szerk.). (2022). Az Anti-Cult Federation FECRIS és a vallási elnyomás támogatása [Fehér könyv]. CESNUR. https://cesnur.net/wp-content/uploads/2022/05/tjoc_6_3_2_whitepaper.pdf

27. Introvigne, M. (2024). Jehova tanúi és a becsülethez való jog: A hamburgi eset. A CESNUR folyóirata, 8(2). https://cesnur.net/wp-content/uploads/2024/03/tjoc_8_2_2_introvigne.pdf

28. Assemblée nationale (Franciaország). (n.d.). Prévention et répression des mouvements sectaires [Dosszié az „About-Picard" törvényről]. https://www.assemblee-nationale.fr/dossiers/sectes_pn.asp

29. Legifrance. (2024). Loi n° 2001-504 du 12 juin 2001 (About-Picard törvény, 2024-ben frissítve, 19. és 21-1. cikk). https://www.legifrance.gouv.fr/loda/article_lc/LEGIARTI000049531610 és https://www.legifrance.gouv.fr/loda/article_lc/LEGIARTI000049526588

30. Charente Libre. (2021, december 27.). Dérives sectaires: La Miviludes en péril. https://www.charentelibre.fr/derives-sectaires-la-miviludes-en-peril-7463772.php

31. Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) és Nemzetközi Szcientológia Egyház. (2005. szeptember 23.). Beadvány az európai deprogramozási esetekről (beleértve a SADK-t, Svájc, 1990). https://www.osce.org/files/f/documents/2/3/16526.pdf

32. Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) és Nemzetközi Szcientológia Egyház – Európai Emberi Jogi Hivatal. (kb.

2008). FECRIS és deprogramozás: Dokumentált esetek (beleértve SADK, Svájc, 1990). https://www.osce.org/files/f/documents/8/2/34108.pdf

33. CCPR Központ és a Lelkiismereti Szabadságért Egyesületek és Magánszemélyek Koordinációs Bizottsága (CAP-LC). (2021, június 28.). Az állam által finanszírozott vallásellenes egyesületek Franciaországban [Beadvány; hivatkozás a SADK 1990-es ügyére]. https://ccprcentre.org/files/documents/INT_CCPR_ICS_FRA_44900_E.pdf

34. Freedom of Conscience (CAP-LC). (2021). A FECRIS szinte teljes egészében a francia állam által finanszírozott: GONGO vagy NGO? https://freedomofconscience.eu/wp-content/uploads/2021/01/FECRIS-Is-Almost-Entirely-Financed-by-the-French-State-GONGO-or-NGO-2021.pdf

10. Fejezet. A gyűlölet globális futószalaga

Vizsgálatom eredményei azt mutatták, hogy a „szekták elleni harc” nem csupán elszigetelt incidensek sorozata, hanem a társadalmi rombolás egy csiszolt, könnyen adaptálható technológiája. Úgy működik, mint egy vírus: behatol a társadalomba, megtalálja annak legsebezhetőbb pontjait – etnikai, vallási, politikai –, és belülről kezdi el pusztítani.

Megértettem, hogy az antikultizmus a modern formájában nem a társadalmi önvédelem, hanem a hibrid háború egy hideg és cinikus fegyvere. Ez egy olyan technológia, amely lehetővé teszi a társadalmi előítéletek manipulálását konkrét geopolitikai célok elérése érdekében: a nemzetek megosztása, az ellenfelek diszkreditálása és a demokratikus intézmények belülről történő aláásása. A „szekta” címke univerzális robbanófejjé vált, amelyet bármely nemkívánatos csoportra rá lehet irányítani.

Ebben a fejezetben nyomon követjük, hogyan terjed a türelmetlenség vírusa, amelyet az európai „szektológusok” laboratóriumaiban

tenyésztettek ki, a világban, mint a rákos daganat áttétei, mutálódva és alkalmazkodva a helyi körülményekhez. Rájöttem, hogy nem a betegség egyes fellángolásait tanulmányozom, hanem egy globális pandémiát. Utam a Balkánra vezetett, ahol még nem hűlt ki a föld a tömegsírok felett; Ruandába, amelynek dombjai még mindig emlékeznek az áldozatok sikolyaira; Lettországba, amely a hibrid háború frontvonalába került; Ázsiába, ahol a „herezis elleni harc” kegyetlen üzletté vált; és a nyugati demokrácia szívébe, ahol a tekintélyes médiakonszernek a gyűlölet akaratlan szócsöveivé válnak.

Minden egyes helyen ugyanazt a forgatókönyvet láttam, különböző kellékekkel és különböző színészekkel eljátszva, de változatlan végeredménnyel – pusztítással, erőszakkal és az emberi méltóság sárba tiprásával. A másként gondolkodás elnyomására született technológia univerzális fegyvernek bizonyult, amely bármilyen piszkos munkára alkalmas.

A gyűlöletkeltéstől a népirtásig

Minden népirtás nem fegyverekkel, hanem szavakkal kezdődik. Mielőtt a gyilkos kezébe veszi a machetét vagy a puskát, meg kell szűnnie emberként látni az áldozatát.[3] [4] Az antikultizmus ehhez ideális eszközt biztosít. A „szekta” vagy „kultusz” címke ráaggatásával azonnal kiemeli az egész embercsoportokat az emberi közösségből, fenyegetéssé, betegséggé vagy parazitákká változtatva őket, akiket a társadalom „egészsége” érdekében el kell pusztítani. Ejjz a gyűlölet univerzális kódja, amely egyformán hatékony Afrika dzsungelében és az európai fővárosokban.[3]

„Kiirtani a csótányokat”: a gyűlöletbeszéd , mint a gyilkolás engedélye (Ruanda esete)

„Azt mondták, hogy a tuszik csótányok és kígyók. Nem értettem, hogyan válhattam néhány nap alatt emberből csótánnyá…” – Jacqueline Murekatete, a ruandai népirtás túlélője.[30]

Az 1994-es ruandai népirtás tankönyvi példája annak, hogyan működik ez a technológia a legszörnyűbb, végső formájában. Száz nap alatt körülbelül egymillió embert öltek meg.[3] A szomszédok a szomszédokat ölték, gyakran ugyanazokkal a machetékkel, amelyekkel tegnap még együtt dolgoztak a mezőn. Ez az embertelen kegyetlenségi roham nem volt spontán. Gondosan előkészítették.[5]
A felkészítésben kulcsszerepet játszottak a médiumok, elsősorban a magántulajdonú „Ezer Domb Rádió és Televízió” (RTLM).[1] [2] Éveken át következetes kampányt folytattak a tuszi etnikai csoport dehumanizálására. „Inyenzi”-nek – „csótányoknak” – nevezték őket.[1] [2] [3] [4] Ez a szó az egész országban a rádiókból szólt, újra és újra, amíg axiómává nem vált.[3] [4] A propaganda által sugallt logika egyszerű volt: ha a tuszik csótányok, akkor elpusztításuk nem gyilkosság, hanem egészségügyi tisztogatás, amely a hutu nemzet megmentéséhez szükséges. A gyűlöletbeszéd cselekvési útmutatóvá vált.[3]

Az RTLM adásainak leiratai vérfagyasztóak. Az olyan műsorvezetők, mint Cantano Habimana, élő adásban keverték a tüzes popzenét olyan felhívásokkal, amelyek nem hagytak teret az értelmezésnek. „A csótányok északról jöttek le, meg kell állítanunk őket. Fogjátok a machetéteket és a lándzsáitokat, menjetek az utcára. A sírjaink még nincsenek tele!”.[3] Az RTLM propagandája három pilléren nyugodott: a dehumanizáló metaforák („csótányok”, „kígyók”) állandó ismétlése, a hutuk egzisztenciális fenyegetettségének légkörének megteremtése, és végül a gyilkosok cselekedeteinek közvetlen koordinálása.[3] [4] Valérie Bemeriki bemondó az éterben olvasta fel azoknak a nevét, címét, sőt

autószámát, akiket „el kellett távolítani”, a rádióhullámokat az interahamwe bandák taktikai célzórendszerévé változtatva. Ez a népirtás hangja volt, amely 24/7-ben működött.[6]

A mészárlás kezdetét Juvénal Habyarimana hutu elnök halála jelentette, akinek repülőgépét 1994. április 6-án lőtték le.[3] A propagandagépezet azonnal a „csótány-tuszikat” vádolta ezzel, és elszabadult a pokol. Az RTLM rádió a népirtás koordinációs központjává vált, élő adásban közvetítve a parancsokat: „Vágjátok ki a magas fákat!”, ami a tuszik megölésére vonatkozó kódolt parancs volt.[1] Ruanda megmutatta a világnak, hová vezet a következetes dehumanizálás. Ez nem egy afrikai kilengés volt, hanem egy univerzális társadalmi törvény demonstrációja: a nyelv, amely megfosztja az embert emberségétől, elkerülhetetlenül erőszakhoz vezet.[3] [4]

A balkáni precedens: „Szektológia” az etnikai tisztogatások szolgálatában

Amit Ruandában rádióval és machetével tettek, azt a Balkánon az 1990-es években a „szektológia” áltudományos formájába öltöztették. A Jugoszláviát szétszakító háborúk nem csupán etnikai konfliktusok voltak. Ez volt az első modern európai háború, ahol az antikultusz retorikát fegyverként használták az etnikai tisztogatások ideológiai megalapozására.[11] [12]

Akárcsak Ruandában, itt is volt saját „gyűlöletgyár”. Központja a belgrádi Ortodox Missziós Iskola lett, amelyet Ljubodrag Petrović protojerej alapított. Ennek bázisán hozta létre a „Szekták Áldozatainak Segítő Központját”, amely propagandaközponttá vált.[13] Az akkori szerb média archívumait tanulmányozva közvetlen bizonyítékokat találtam. A bosnyák muszlimokat a propagandában nem csupán más hitűekként, hanem egy veszélyes ázsiai kultusz követőiként ábrázolták, amely a szerb ortodoxia tisztaságát fenyegeti. A horvát katolikusokat – „pápista

eretnekségként”, a Vatikán ügynökeiként, akik a szerb spiritualitás lerombolására törekszenek.

Ezt a folyamatot tudományos alapokra helyezték. A kulcsfigura itt Bratislav Petrović ezredes volt, neuropszichiáter, aki az 1990-es évek elejétől 10 éven át vezette a belgrádi Katonai Orvosi Akadémia (VMA) Mentális Egészségügyi és Katonai Pszichológiai Intézetét. Tudományos tekintélyét és katonai rangját felhasználva a „szektológiát” az indoktrináció eszközévé változtatta.[14] Pontosan az ő VMA-beli munkatársai tartottak előadásokat a jugoszláv háborúk egész tízéves időszakában a jugoszláv hadsereg egységeiben és intézményeiben, belesulykolva a katonákba, hogy nem emberek – horvátok vagy bosnyákok – ellen mennek harcolni, hanem „szektások”, „destruktív kultuszok” ellen, akiket a nemzet megmentése érdekében el kell pusztítani.[11] [13] Ez a propaganda minden erkölcsi gátat eltávolított, a katonákat az etnikai tisztogatások kegyetlen végrehajtóivá változtatva.

Maga Slobodan Milošević, megpróbálva igazolni a szerb fél kegyetlenkedéseivel kapcsolatos vádakat, a 2002. október 4-i bírósági tárgyaláson Bratislav Petrović ezredes által készített információkra és 1992-es jelentésére hivatkozott.[15] [16] Figyelemre méltó, hogy hasonló információkat más szerb politikai és vallási vezetők, különösen Radovan Karadžić és Pavle pátriárka is terjesztettek.

Ezt a halálos ideológiát a Szerb Ortodox Egyház (SPC) radikális szárnya is aktívan felkarolta. Amfilohije (Radović) metropolitát, akit „az ima és az átok metropolitájának” neveztek, nyíltan megáldotta a boszniai szerb katonai vezetőket. A három „háborús héja” egyikeként a teológiai kar professzora volt, akinek hatására a diákok a dicséretet imádattá, más emberek és vezetőik kritikáját pedig faji gyűlöletté változtatták. Prédikációiban a szent háború képét teremtette meg, a konfliktust „a Becsületes Keresztért és az arany szabadságért”, „a szerb ortodox nép becsületéért és lelkéért” folytatott harcként bemutatva.[11] [12]

És itt a nyomozás szálai ismét egy pontban futottak össze. Petrović ezredes vezette a „Belgrádi Dialógust”, amely szorosan együttműködött Johannes Aagaarddal, a Dialog Center International (DCI) fő elnökével, és Alekszandr Dvorkinnal, a DCI alelnökével. Mindketten a belgrádi Szent Sándor Nyevszkij-templomban kiadott „Belgrádi Dialógus” című folyóirat szerkesztőbizottságában szolgáltak, és együttműködtek a szerb „szekták” és „kultuszok” elleni harcosokkal, köztük közvetlenül Bratislav Petrovićcsal.[13] [14] [31] [32]

A jugoszláv háborúk egész tízéves időszakában az ortodox papság többször is találkozott a szerb félkatonai alakulatok vezetőivel, tanácsokat adva és „védelmet” kérve először a horvátországi szerbek, majd a boszniai szerbek, később pedig a koszovói szerbek számára. A koszovói háború idején az ortodox missziós sajtó is fontos szerepet játszott a háborús propaganda és a nacionalista ideológia terjesztésében, különösen a „szekták” és „kultuszok” elleni harcosok által ellenőrzött kiadványok, például a „Svetigora” ortodox folyóirat.

Ez a cinkosság közvetlen bizonyítéka volt. Míg a szerb katonák, akiket a „szent háborúról” szóló propaganda felpumpált a „szekták” ellen, békés civileket gyilkoltak Srebrenicában, ideológiai inspirálóik Oroszországból és Dániából propaganda szócsövük szerkesztőbizottságában szerepeltek.

A háború után a gyűlölet nem tűnt el. Bratislav Petrović, Zoran Luković rendőrkapitánnyal együtt, folytatta a kampányát, most már a Szerbiában maradt vallási kisebbségek ellen. Könyveik a szerb neonácik kézikönyveivé váltak. A Stormfront fórumon, a fehér felsőbbrendűséget hirdetők nemzetközi platformján, közvetlen erőszakra való felhívásokat találtam, amelyeket ezeknek a „szektológusoknak” a művei inspiráltak: „Dobjátok meg a következő szekta-gyűlést egy C-4-es övvel.”[33] Az eredmény több száz támadás volt az adventisták, Jehova Tanúi, baptisták ellen – gyújtogatások, verések, templomok

megszentségtelenítése. A balkáni példa az antikultizmust a legszörnyűbb, végső formájában mutatta meg nekem – mint a dehumanizálás technológiáját, amely lehetővé teszi az erkölcsi gátak eltávolítását a gyilkolás elől.

Az antikultizmus ‚mint a hibrid háború fegyvere

Míg a Balkánon a dehumanizálás technológiáját a közvetlen fizikai megsemmisítés igazolására használták, a stabilabb régiókban mutálódott, és a hibrid háború egy finom eszközévé vált. Célja nem a népirtás, hanem a társadalom megosztása, a másként gondolkodás elnyomása és egész országok destabilizálása egy külső szereplő érdekében.

A lett front: a másként gondolkodók elnyomása a „Русский мир” (Orosz világ) zászlaja alatt

A csendes és békés Lettországban láttam, hogyan vált az antikultizmus a Kreml hibrid háborújának eszközévé. Itt nem lőttek, de háború folyt – háború az elmékért, a lojalitásért, az ország jövőjéért.

Vizsgálatom gyorsan elvezetett a kulcsszereplőkhöz: Oleg Nyikiforovhoz, Viktor Jolkinhoz és Szvetlana Krilovához. Mindannyian a radikális oroszbarát „Lettországi Orosz Unió” párt tagjai voltak, amelyet a jól ismert oroszbarát propagandista, Andrej Mamikin vezetett.[17] [19] 2007-ben, egy évvel a RACIRS megalakulása után létrehozták a „Lettországi Bizottságot a Totalitárius Szekták Elleni Harcra”, az „Antiszekta”-t. Tevékenységét tanulmányozva felfedeztem, hogy ez az orosz antikultizmus klasszikus franchise-a volt, amely pedánsan másolta Dvorkin módszertani útmutatóit. A bizottság a FECRIS társult tagja volt, és a Moszkvai Patriarchátus Orosz Ortodox Egyházához kötődött a balti államokban.[18]

Már 2006 őszén, a RACIRS megalakulásának évében, a Lettországi Orosz Unió weboldalán megjelent egy cikk „Rabszolgák – nem mi?” címmel egy szemináriumról, amelyet a totalitárius szekták tevékenységének korlátozásáról tartott Nyikiforov és Jolkin a rigai Iceland hotel konferenciatermében.[17] Követeléseik úgy hangzottak, mint a Moszkvából érkező közvetlen utasítások: „Be kell vezetni a „totalitárius szekta” fogalmát a jogszabályainkba... Létre kell hozni egy tárcaközi szakértői bizottságot... Felszólítunk minden politikust, hogy nyilvánosan jelentsék ki álláspontjukat és szándékaikat.”

Ennek a mozgalomnak a spirituális gondozója és titkos pártfogója Alekszandr (Kudrjasov), Riga és egész Lettország metropolitája volt. Múltja különös érdeklődésre tartott számot: 40 évvel ezelőtt a szovjet KGB beszervezte „Olvasó” fedőnéven.[20] [21] Így a szovjet titkosszolgálatoknak a vallási élet ellenőrzésére és a másként gondolkodás elnyomására irányuló módszerei egy új, „szektaellenes” köntösben folytatódtak.

Ezt az információs háborút Viktorija Puskele publicista is aktívan folytatta. A TVNET portálon megjelent „Vigyázat, szekták!” sorozatának cikkei mérgező, szinte pánikszerű retorikával voltak tele.[18] Ahogy Ervins Jākobsons lett elemző, aki tanulmányozta a tevékenységét, megjegyezte: „Puskele cikkeit olvasva az ember nem tudja, sírjon-e vagy nevessen. Elvárható lenne, hogy egy komoly hírportál újságírója, mielőtt rágalmazó cikkeket ír, szakmailag felkészüljön... Sajnos, Puskele publikációi égbekiáltó szakszerűtlenségről és a téma meg nem értéséről tanúskodnak, amelyről ír.”[34]

Puskele nem csupán kritizált, hanem ellenségképet alkotott. Leírásaiban a hétköznapi egyházi szertartások „egy titokzatos kultusz találkozóivá” váltak: „A spirituális központ képviselői a terem számos részén láthatók... Némelyikük hátán narancssárga ing van. Többször is

fényképezik a közönséget, néha a hallgatói sorok között mozognak, és utánozzák a prédikátort, aki a közös imák során... érthetetlen nyelveken kezd beszélni."[34] A hétköznapi egyházi szolgálattevőket „egyenruhás szektásokként mutatták be, akik fényképeznek téged, ellenőrzik a teremben zajló eseményeket, és érthetetlen nyelveken beszélnek."[34]

Ennek a tevékenységnek a politikai célja cinikus és egyszerű volt. Ahogy Ervins Jākobsons elemző pontosan megfogalmazta: „Az evangéliumi közösségekben való részvétellel az oroszajkú hívők nyugatiasabbá, más felekezetekkel szemben toleránsabbá, és végső soron Lettországhoz lojálisabbá válnak. Következésképpen a radikális orosz politikusoknak már nincs lehetőségük ellenőrizni ezeknek az embereknek a világnézetét."[34] Az „Orosz világ" építészei számára ez elfogadhatatlan veszteség volt.

A „szekták elleni harc" egy tűzfal volt, amelynek célja az volt, hogy az oroszajkú lakosságot az úgynevezett „orosz világ" ideológiai rabságában tartsa.[18] [19] [20] Ez a Kreml külpolitikájának közvetlen folytatása volt, „civil aktivitásnak" álcázva. Ahogy Jākobsons pontosan diagnosztizálta: „A Kreml „antiszektásainak" célja nem az egyesítés, hanem a megosztás!"[34]

A civilizációs háború küszöbén: az antikultizmus, mint az iszlamofóbia gyára

A türelmetlenség következő áttéte még nagyobb méreteket öltött. A kis csoportokon kipróbált technológiát az egyik világvallásra – az iszlámra – alkalmazták. Az antikultizmus a civilizációk globális konfliktusának szításának eszközévé vált, ahol a „szektás" és a „terrorista" címkék felcserélhetővé válnak.

A moszkvai „Crocus City Hall"-ban 2024. március 22-én elkövetett terrortámadás ennek ékes példája volt.[7] [37] A tragédiát azonnal felhasználták a xenofóbia malomkerekének felgyorsítására. A tádzsik

nemzetiségű emberek letartóztatása, a Telegram-csatornákon közvetített kínzások és a tömeges rendőri razziák, az „Antimigráns” – mindez jól előkészített talajra hullott.

Az antimigráns és iszlamofób narratívákat évekig ültették el az orosz társadalomban. Ebben kulcsszerepet játszott az RPC és a hozzá kapcsolódó „szakértők”.[8] [9] [10] [35] Mindössze öt nappal a terrortámadás után, a Világ Orosz Népi Tanácsának rendkívüli kongresszusán, Kirill pátriárka elnökletével, az ukrajnai háborút „szentnek” nevezték, a küldöttek között pedig ott volt a hírhedt „destruktológus” antikultista, az iszlám kritikusa és a RACIRS tagja, Roman Szilantyev.[8] [10] [35] [38] A tanács által elfogadott rendelet egy egész részt szentelt egy új, szigorúbb migrációs politikának. Úgy hangzott, mint egy ultimátum.

De ez nem csak egy orosz történet. Ugyanez a mechanizmus működik Európában is. A Mohamed prófétát ábrázoló karikatúrákkal kapcsolatos provokációk, amelyeket először a dán *Jyllands-Posten* című újságban tettek közzé 2005-ben, és az ezt követő Korán-égetési akciók Svédországban és Dániában – egy lánc szemei. És ezeknek az eseményeknek a középpontjában ismét ismerős arcokat találunk. A dán újság, amely elindította a globális konfliktust, évekig biztosított szószéket az európai antikultizmus alapító atyjának, Johannes Aagaardnak, aki az iszlámot „még a szcientológiánál is nagyobb fenyegetésnek” tartotta.[32]

Így az antikultizmus egy ördögi kört hoz létre. Először segít szítani a gyűlöletet, amely radikalizálódáshoz és terrortámadásokhoz vezet, majd ezeket a terrortámadásokat felhasználják a még nagyobb gyűlölet és represszió igazolására. Ez egy önfenntartó rendszer az ellenségeskedés termelésére, amely képes a világot egy civilizációs háborúba taszítani.

Új piacok és befolyásolási módszerek

Néha úgy tűnhet, hogy ez a türelmetlenség vírusa az USA-ra, Európára és Oroszországra korlátozódott. De ez illúzió. Gyökerei a náci Németországba nyúlnak vissza, majd mutálódott és gyökeret vert az egész világon. Behatolt olyan társadalmakba is, amelyeket stabilnak és védettnek tartottak, új – még keményebb és cinikusabb – formákat öltve.

Az ázsiai vektor: „deprogramozás" és a náci örökség

Dél-Koreában és Japánban az antikultizmus kegyetlen és jövedelmező üzletté vált – az erőszakos „deprogramozássá". Ez a gyakorlat, amikor a rokonok elrabolnak egy családtagot, és átadják fundamentalista lelkészeknek „agymosásra", a gyűlöletkeltő kampányok közvetlen következménye. Ez egy futószalag, amely a családi konfliktusokat stabil jövedelemforrássá változtatja: egy „rehabilitációs kurzus" költsége elérheti a több ezer dollárt. Több ezer elrablás, verés, illegális fogva tartás esete. Néha ez tragédiával végződik, mint Gu Ji-in esetében, egy fiatal koreai nő esetében, aki 2018-ban halt meg a második „deprogramozási" kísérlet során. A szülei megkötözték és betömték a száját, ami fulladást okozott.[25] [26] [27]

Ezekben az országokban az antikultusz harcot az „ortodox kereszténység" védelmének zászlaja alatt vívják az „eretnekségek" ellen. Ennek ideológiai alapját a helyi protestáns teológusok fektették le. De amikor mélyebbre kezdtem ásni, egy sokkoló kapcsolatra bukkantam.

Két kulcsfontosságú koreai teológus, Yun-han Kim és Seung-Goo Lee professzorok, a koreai „Peter Beyerhaus Társaság" alapítói, a német missziológus, Peter Beyerhaus közvetlen tanítványai és követői voltak. Beyerhaus pedig Walter Künneth – a náci teológus, Hitler alatti apologetikai központ vezetőjének – tanítványa és közeli munkatársa volt, akiről az előző fejezetekben írtam.

Az öröklési lánc egyenes és dokumentumokkal alátámasztottnak bizonyult:
náci ideológus Künneth → tanítványa, Beyerhaus → koreai professzorok, Kim és Lee, akik antikultusz társaságokat alapítottak.

Így a náci örökség, a hit tisztaságának eszméje és az „idegen elemek” elleni harc szükségessége, több generációnyi tanítványon keresztül koreai földön csírázott ki, mérgező gyümölcsöket hozva az erőszakos „deprogramozás” formájában.[27] A Harmadik Birodalomban a holokauszt igazolására létrehozott technológia a XXI. században a társadalmi ellenőrzés és a fundamentalista lelkészek kereskedelmi tevékenységének eszközévé vált Ázsiában.

„Propaganda-mosoda”: hogyan válik a BBC a gyűlölet szócsövévé

A legaggasztóbb felfedezés az volt, hogyan hatol be ez a hálózat a nyugati világ kulcsfontosságú intézményeibe. A mechanizmust, amelyet „propaganda-mosásnak” neveztem el, működés közben láttam a világ egyik legelismertebb médiakonszernjének – a BBC-nek – a példáján.

Az elmúlt években a BBC rendszeresen hívja meg „kultuszszakértőként” a brit Alexandra Stein-t. Kommentálja a nagy port felverő ügyeket, elemző cikkeket ír, interjúkat ad. Milliók nézői és olvasói számára szavai egy független tudós hiteles véleményeként hangzanak. De ez csak a látszat.

Stein retorikáját elemezve megdöbbentem: szóról szóra ismételte Alekszandr Dvorkin téziseit. A hasonlóság túl pontos volt ahhoz, hogy véletlen legyen. Ez egy retorikai lenyomat volt, mintha mindketten ugyanabból a módszertani útmutatóból olvasnának.[23] Például, Dvorkin évekig figyelmezteti orosz közönségét: „Becsalogathatnak jóga- vagy harcművészeti tanfolyamokra... Mindezek mögött egy kultusz állhat.”[39] Stein a nyugati közönség számára a BBC-n megjelent anyagaiban szinte

szóról szóra visszhangozza őt: „A kultuszok álcázhatják magukat harcművészeti, jóga, üzleti tréning csoportokként…”[23]

Ez a nyugtalanító párhuzam minden kulcsfontosságú tézisben nyomon követhető volt. Dvorkin rendszeresen összekapcsolja a neki nem tetsző csoportokat a terrorizmussal, azt állítva: „Ezek terrorista szervezetek… amelyek totalitárius szekták toborzási módszereit alkalmazzák.” Stein ugyanazt a fogást alkalmazza, kijelentve, hogy „sok terrorista csoport hasonló folyamatokat használ a toborzáshoz…” Még a potenciális áldozatok sebezhetőségének leírása is megegyezik. Dvorkin a stresszes állapotban lévő ember szuggesztibilitásáról beszél, például, amikor „éppen új lakóhelyre költözött”. És Stein tükörképszerűen ismétli ezt az érvet, megjegyezve, hogy „az áldozatok gyakran nemrégiben éltek át megrázkódtatást… új környékre költöztek…”[23]

A retorika azonossága nem véletlen. Alexandra Stein, akárcsak Dvorkin, ugyanannak a nemzetközi hálózatnak a tagja. A The Family Survival Trust brit antikultusz szervezet kurátora, amely a FECRIS fiókszervezete. A FECRIS konferenciáinak fotóin Dvorkin, Luigi Corvaglia és a hálózat más kulcsfiguráinak meleg társaságában látható.[22]

Ez a mechanizmus óramű pontossággal működik. Egy konkrét példán követtem nyomon. 2020-ban Alekszandr Dvorkin nagyszabású kampányt indított az orosz médiában a „Visszarion Közösségének” diszkreditálására. Megdöbbentő egybeesés, hogy pontosan ugyanazokban a napokban a BBC is elkezdett anyagokat publikálni ugyanazzal a „kultusz” címkével és ugyanazokkal a retorikai fogásokkal, démonizálva ugyanazt a közösséget. Jellemző, hogy 2020. szeptember 22-én Oroszországban és Nagy-Britanniában is riportok jelentek meg ugyanarról az eseményről – a közösség vezetőinek letartóztatásáról –, gyakorlatilag azonos értelmezésekkel: a RIA Novosztyiban és a BBC News weboldalán ugyanazon a napon.[28] [29] Ez szemléletesen demonstrálja a mechanizmus „mosoda” jellegét: a helyi propaganda-

narratívák, szinkronizálva a tekintélyes nyugati média riportjaival, „általánosan elfogadott” verzió státuszt kapnak, és megszilárdulnak a fősodorban.

Így a BBC, az objektivitásra törekedve, meghív egy „szakértőt”, anélkül, hogy tudatában lenne (vagy nem akarna tudatában lenni) annak, hogy ez a szakértő egy globális propagandagépezet része, amely szorosan kapcsolódik a Kremlhez. A gyűlölet és a dezinformáció egy világmárkától kap minőségi pecsétet. Ez a „propaganda-mosoda” működés közben.

Felhasznált forrásművek.

Nemzetközi Törvényszék Ruandáért (ICTR). Nahimana et al. (Médiaügy ICTR-99-52. Arusha: UN IRMCT/ICTR ügyirato https://unictr.irmct.org/en/cases/ictr-99-52

A Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága (ICRC). (é.n.). The ICTR “Med Case.” In *How does law protect in war?* https://casebook.icrc.org/case study/ictr-media-case

Thompson, A. (Szerk.). (2007). *The media and the Rwanda genocid* Ottawa: Nemzetközi Fejlesztési Kutatóközpont. https://idr crdi.ca/sites/default/files/openebooks/338-0/

Straus, S. (2007). *Rwanda and RTLM radio: Media effects*. Washington, D Amerikai Egyesült Államok Holokauszt Emlékmúzeum https://www.ushmm.org/m/pdfs/20100423-atrauss-rtlm-radio-hate.pdf

Open Society Justice Initiative. (é.n.). *The Prosecutor v. Nahimana et a (Summary)*. https://www.justiceinitiative.org/litigation/prosecutor-v-nahiman et-al

Swart, M. (2020, június 7.). “Music to kill to”: Rwandan genocide survivo remember RTLM. *Al Jazeer* https://www.aljazeera.com/features/2020/6/7/music-to-kill-to-rwandan-genocide-survivors-remember-rtlm

Reuters. (2024, március 25.). What is ISIS-K and why would it attack Moscow concert hall? https://www.reuters.com/world/europe/why-did-isis-k attack-moscow-theater-2024-03-23/

Egyházak Világtanácsa (WCC). (2024, április 12.). *WCC statement o decree of XXV World Russian People’s Counc*

https://www.oikoumene.org/resources/documents/wcc-statement-on-decree-of-xxv-world-russian-peoples-council
Atlantic Council. (2024, április 9.). Russian Orthodox Church declares “ho war” against Ukraine and Wes https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/russian-orthodox-church-declares-holy-war-against-ukraine-and-west/
Institute for the Study of War (ISW). (2024, március 30.). The Russia Orthodox Church declares “holy war”… and articulates tenets of Russia emerging official nationalist ideolog https://understandingwar.org/research/russia-ukraine/the-russian-orthodox-church-declares-holy-war-against-ukraine-and-articulates-tenets-of-russias-emerging-official-nationalist-ideology/
Human Rights Watch. (2001). *Under orders: War crimes in Kosovo*. Ne York, NY: Human Rights Watch. https://www.hrw.org/reports/2001/kosovo/.
Human Rights Watch. (2005, október 9.). *Dangerous indifference: Violenc against minorities in Serbia*. New York, NY: Human Rights Watcl https://www.hrw.org/report/2005/10/09/dangerous-indifference/violence-against-minorities-serbia.
Freedom of Belief. (2005, július 27.). *The repression of religious minorities Serbia: FECRIS and the Serbian “anti-sect” movemer* https://freedomofbelief.net/sites/default/files/documents/Report-Serbia-27.07.05.pdf.
FECRIS (European Federation of Centres of Research and Information c Sectarianism). (2015, május 30.). *Bratislav Petrovi* https://www.fecris.org/uncategorized/bratislav-petrovic/.
Human Rights Watch. (2006, december 13.). *Weighing the evidenc Lessons from the Slobodan Milošević tria* https://www.hrw.org/report/2006/12/13/weighing-evidence/lessons-slobodan-milosevic-trial
Slobodan-Milosevic.org. (é.n.). *Milosevic trial transcripts (index* http://www.slobodan-milosevic.org/documents/trial/index.htm
Lettországi Orosz Unió. (2006). „Rabszolgák – nem mi‘ https://rusojuz.lv/raby-ne-my/
KristusPasaulei.lv. “Uzmanību, antisektanti https://www.kristuspasaulei.lv/uzmanibu-antisektanti/

Russkije.lv. „Oleg Nyikiforov (életrajzi jegyzet) https://www.russkije.lv/lv/lib/read/o-nikiforov.html
Antonenko, O. (2018, december 21.). „Lettország megnyitotta a KG archívumait. Ott volt az egyházfő, egy volt miniszterelnök és eg nagyvállalkozó.” *BBC News Russian*. https://www.bbc.com/russian/feature 46653022
Corley, F. The Latvian KGB’s clergy agents. Academia.edu https://www.academia.edu/38042677/The_Latvian_KGBs_clergy_agents
The Family Survival Trust. Kik vagyun https://thefamilysurvivaltrust.org/who-we-are/
First Amendment Law Review. (2021). Miniszteri kivétel (tartalmazza A. Ste BBC-anyagának idézetét https://journals.law.unc.edu/firstamendmentlawreview/wp-content/uploads/sites/8/2021/05/spring-issue-vol.-19.pdf
BBC News. (2019, június 20.). Keith Raniere NXIVM trial: Why it’s so hard t stop a cult
The Week (India). (2018, február 19.). In bad faith: Korean woman die during forced conversion. https://www.theweek.in/news/world/2018/02/19/i bad-faith-korean-woman-dies-during-forced-conversion.html
Human Rights Without Frontiers (HRWF). (2020). *Coercive change religion in South Korea*. https://hrwf.eu/w content/uploads/2020/03/Coercive-Change-of-Religion-in-South-Korea.pdf
Fautré, W. (2020). Coercive change of religion in South Korea. *The Journ of CESNUR*, *4*(3). https://cesnur.net/w content/uploads/2020/05/tjoc_4_3_3_fautre.pdf
RIA Novosztyi. (2020, szeptember 22.). „Visszarion közösség vezetőjéne letartóztatása Szibériában.” https://ria.ru/20200922/vissario 1577611895.html
BBC News. (2020, szeptember 22.). Russia arrests “Siberian Jesus” cu leader Vissarion. https://www.bbc.com/news/world-europe-54249304
Robinson, R. (2004, június 24.). Sharing horrors of flight from genocid Rwandan teenager left homeland behind after family was slaughtere *Observer-Dispatch* (Utica, NY). https://www.nyshistoricnewspapers.org a=d&d=obse20040624-01.1.2&e=-------en-20--1--txt-txIN----------
Beogradski dijalog, 2. sz. (1998. március). (1998). Listázás a szám leírásáv és szerzőkkel. Kupindo.com

https://www.kupindo.com/Teologija/76565981_Beogradski-dijalog-casopis-broj-2-mart-1998
Radišić, S. Đ. (2015, augusztus 31.). *Kampanja pripadnika transcendentalr meditacije i ukidanje Instituta za mentalno zdravlje VMA* (A transzcendentál meditáció tagjainak kampánya és a VMA Mentális Egészségügyi Intézeténe megszüntetése). SRBIN.info. https://srbin.info/kampanja-pripadnika transcendentalne-meditacije-i-ukidanje-instituta-za/
Human Rights Without Frontiers (HRWF). (2014). *Freedom of religion belief, anti-sect movements and state neutrality: A case study – FECRIS* Brüsszel: HRW https://www.academia.edu/21732719/Freedom_of_Religion_or_Belief_Anti_Sect_Movements_and_State_Neutrality_A_Case_Study_FECRIS. Archivá verzió: https://web.archive.org/web/20190118134935/https:/hrwf.eu/wp content/uploads/2014/11/Freedom-of-Religion-or-Belief-Anti-Sect-Movements-and-State-Neutrality-A-CASE-STUDY-FECRIS.pdf
Jakobsons, E. (2019, március 29.). Uzmanību – antisektanti! *Kristu Pasaulei*. https://www.kristuspasaulei.lv/uzmanibu-antisektanti/
OSW – Keleti Tanulmányok Központja. (2024, április 12.). A holy war: Th Russian Orthodox Church blesses the war against the Wes https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2024-04-12/a-holy-war-russian-orthodox-church-blesses-war-against-west
Ukrán Vallási Információs Szolgálat (RISU). (2024, április 3.). Order of th XXV World Russian People's Council "Present and Future of the Russia World." (A rendelet angol összefoglalója). https://risu.ua/en/order-of-the-xx world-russian-peoples-council-present-and-future-of-the-russian-world_n147334
U.S. Mission to the OSCE. (2024, április 11.). On the terrorist attack at th Crocus City Hall in Moscow. https://osce.usmission.gov/on-the-terroris attack-at-the-crocus-city-hall-in-moscow/
Mari El Metropolia. (2024, március 28.). A VRNS Köztársasági Tagozatána küldöttje… (közlemény a 2024. március 27–28-i kongresszusról; számlálóbizottság tagjaként R. A. Szilantyev van feltüntetve). https://mar mitropolia.ru/all_newses/patriarhia/?ID=17386
Lyoni Szent Iréneusz Mártír Vallástudományi Kutatóközpont. (2025, októbe 2.). Berlinben befejeződött a szektákról szóló szemináriun https://iriney.ru/raznoe/raznoe/v-berline-zavershilsya-seminar-po-sektam.html

Ansobor. (2021, február 18.). Új pátriárkát választottak Szerbiában. https://ansobor.ru/news.php?news_id=9934

Befejezés

Ezt a könyvet ugyanott fejezem be, ahol elkezdtem – késő éjjel, az irodám csendjében, a falon lévő világtérképet nézve. De ez már nem csupán egy térkép. Ez egy csatatér. Minden ország, minden város, amelyet a vizsgálat során egy zászlóval jelöltem, nem egy földrajzi pont, hanem egy védelmi vonal egy olyan háborúban, amelyről a legtöbben, kedves olvasóim, nem is tudnak. Ez a háború a közös jövőnk ellen folyik. A szabad ember eszméje elleni háború.

Amikor ezt a vizsgálatot elkezdtem, egy nyugtalanító telefonhívástól és homályos előérzetektől hajtva, azt hittem, egyetlen ember – Alekszandr Dvorkin – történetét írom. Egy orosz radikális történetét, aki a posztszovjet káosz hullámát meglovagolva felépítette saját kicsi, torz gyűlölet-birodalmát. Azt hittem, egy egyedülálló, helyi jelenséget tanulmányozok – a bizánci ármánykodás, a sztálini paranoia és az ortodox fundamentalizmus bizarr hibridjét. Úgy tűnt, egy betegséget írok le, amely egyetlen, bár nagyon nagy, országot sújt.

Mennyire tévedtem.

A szálak, amelyeket Moszkvából húztam, nem köteleknek, hanem acélsodronyoknak bizonyultak, amelyek messze a horizonton túlra nyúltak. Elvezettek egy havas penzai faluba, ahol egy szakadék szélén majdnem kitört az „orosz Waco” ember alkotta pokla. Bevezettek a náci teológusok csendes irodáiba az 1930-as években, ahol borzadállyal fedeztem fel a modern elnyomó gépezet tervrajzait. Végighúzódtak egész Európán, Belgrádtól, ahol a „szekták elleni harccal” igazolták az etnikai tisztogatásokat, Rigáig, ahol a hibrid háború fegyverévé vált. És végül hazavezettek, az Egyesült Államokba, a „Mount Carmel” farm hamvaihoz,

ahol megértettem, hogy a „szakvélemény” leple alatt folytatott gyűlöletkeltés technológiáját ott szörnyű tökélyre fejlesztették és futószalagra állították.[17] [18] [19]

Ma, az összegyűjtött tényeket együttesen szemlélve, nem egyetlen ember történetét látom, hanem egy globális rákos daganat anatómiáját. Látom, hogyan jött létre és növekedett az „antikultusz mozgalom” tiszteletreméltó cégére alatt egy nemzetközi, jól koordinált és bőségesen finanszírozott hálózat, amelyet habozás nélkül a XXI. század inkvizíciójának nevezek. És ennek a hálózatnak a középpontjában, mint egy mérgező pók a hálója közepén, ugyanaz az Alekszandr Dvorkin ül.[4] [5] [9] [11] [20]

De ő nem csupán egy pók. Ő a gyűlölet globális franchise-ának építésze és üzemeltetője.

Első pillantásra birodalma tisztán orosznak tűnik. Szívében a Szent Iréneusz Mártír Központ található, amelyet 1993-ban alapított. Ebből a központból irányítja az egész oroszországi hálózatot – az Oroszországi Vallás- és Szektakutató Központok Szövetségét (RACIRS). Ez több tucat regionális fiók, amelyek, mint az áttétek, az egész országban elterjedtek, feljelentéseket gyűjtve, másként gondolkodókat zaklatva és a helyi erőszakszervezeteket ideológiailag feldolgozva.[4] [5] [20] Oroszországon belüli kritikusok régóta „Dvorkin saját totalitárius szektájának” nevezik a RACIRS-t, és ebben keserű irónia rejlik: egy olyan szervezet, amely a merev hierarchia, a vezetőnek való vak engedelmesség és az ellenfelekkel szembeni totális intolerancia elveire épül, a mások vélt „totalitarizmusa” ellen harcol.

De az orosz méretek csak a homlokzat. Dvorkin igazi ereje a nemzetközi státuszában rejlik. Ő a FECRIS (European Federation of Centres of Research and Information on Sectarianism) alelnöke, egy ernyőszervezet, amely több tucat „antikultusz” csoportot egyesít egész

Európában.[11] És itt a séma bezárul, egy zseniális a cinizmusában, kettős meghajtású gépezetté válva.

A belső, orosz fogyasztó számára – a bírák, ügyészek, FSZB-alkalmazottak számára – Dvorkin a „nyugati szakértelem” hordozójaként jelenik meg. Európai struktúrában való tagsága tiszteletreméltóságot kölcsönöz neki. Nem csupán egy marginális sötétlelkű, hanem egy elismert nemzetközi szakértő, aki elmagyarázza, hogy Jehova Tanúinak vagy a szcientológusoknak az üldözése nem a szovjet elnyomáshoz való visszatérés, hanem egy civilizált európai gyakorlat, a „társadalom védelmének” egy módja.[4] [5] Oroszországba importálja az elnyomás legitimitását, európai csomagolásban.

Ugyanakkor ,a külvilág, a FECRIS-beli kollégái és az európai politikusok számára ő „Oroszország hangja”, egy hiteles tanú, aki bizonyítja, hogy a „totalitárius szekták” fenyegetése valós és szörnyű. Oroszországból exportálja a félelmet. Európai konferenciákra hoz történeteket a „zombisított hívekről” és a „destruktív kultuszokról”, megerősítve a legvadabb előítéleteket és igazolva a további harc szükségességét. Döbbenetes tény: a FECRIS-t, amelynek alelnöke az orosz elnyomás kulcsfontosságú ideológusa, a francia kormány finanszírozza.[6] [7] [8] [11] Egy demokratikus európai állam a saját pénzén fizeti egy olyan struktúra tevékenységét, amely fedezéket nyújt egy orosz GULAG építőjének a hívők számára.

Ez a Dvorkin–FECRIS-tengely nem csupán egy érdeklődési kör. Ez egy kidolgozott technológia, egy univerzális futószalag bármely nemkívánatos csoport megsemmisítésére. Több tucat oroszországi és külföldi esetet elemezve négy világos szakaszát különítettem el ennek a folyamatnak.

- **Stigmatizálás és dehumanizálás.** Az első szakaszban a kiválasztott csoportra címkét ragasztanak. Dvorkin fő találmánya az áltudományos

„totalitárius szekta” kifejezés. Ennek a kifejezésnek nincs szigorú vallástudományi tartalma, de hatalmas pusztító ereje van. Azonnal kiemeli a csoportot a jogi és erkölcsi normák köréből. Ez már nem egy „vallási kisebbség”, amelynek jogait az alkotmány védi. Ez egy „szekta”, tagjai pedig nem „hívők”, hanem „hívek” vagy „áldozatok”, akik elvesztették saját akaratukat. Ez az első és legfontosabb lépés – az ellenfél emberi arcától való megfosztása.[4] [5]

- **Dezinformáció és médiahisztéria.** Miután a címkét felragasztották, masszív információs támadás kezdődik. Dvorkin és hálózata „szörnyű történetek” áradatát zúdítja a médiába – a „tudatkontrollról”, „pénzügyi csalásokról”, „szétesett családokról”, „rituális öngyilkosságokról”. Ezek a történetek általában pletykákon, sejtéseken és néhány sértődött volt tag tanúvallomásán alapulnak. A tények nem fontosak, az érzelem a fontos. A cél a félelem és a gyűlölet légkörének megteremtése a társadalomban, a repressziókra vonatkozó társadalmi megrendelés kialakítása. Láttuk, hogyan működött ez Penzában, ahol Dvorkin egy moszkvai stúdióból öntötte az olajat a tűzre, ostromot követelve, és gyakorlatilag a wacói tragédia megismétlésére sarkallva a hatóságokat.[17] [18] [19] [20]
- **Ál-legitimáció a „szakvélemény” révén.** Amikor a közvéleményt előkészítették, a „nehéztüzérség” lép akcióba. Dvorkin, kihasználva az Orosz Föderáció Igazságügyi Minisztériuma melletti Szakértői Tanácsban betöltött státuszát, és regionális követői elkezdik gyártani a „vallástudományi szakvéleményeket”. Ez a technológia fő eleme. Ezek a dokumentumok, áltudományos nyelven írva, semmi közük az objektív elemzéshez. Álcázott feljelentések, politikai pamfletek, amelyeknek egyetlen célja, hogy „tudományos” alapot biztosítsanak a bíróságnak a szervezet betiltásához. A speciális ismeretekkel nem rendelkező bíró egy pecsétekkel és egy „professzor” aláírásával ellátott dokumentumot lát maga előtt, amely azt állítja, hogy az adott csoport „fenyegeti a nemzet mentális egészségét” és „rejtett pszichológiai erőszak módszereit alkalmazza”.[2] [3] [4] [5]

- **Jogi megsemmisítés.** Ez a végső szakasz. A koholt „szakvélemény” a bíró asztalára kerül. Az ügyész a szervezet „szélsőségesként” való betiltását követeli. A bírósági eljárás formalitássá válik. A védelem érveit, az alkotmányra és a nemzetközi jogra való hivatkozásokat figyelmen kívül hagyják. A bíróság nem döntőbíróvá, hanem közjegyzővé válik, aki csak hitelesíti az ítéletet, amelyet előre meghoztak a „szektológusok” irodáiban. A szervezetet felszámolják, vagyonát elkobozzák, követői pedig automatikusan egy „szélsőséges szervezet” tagjaivá válnak – bűnözőkké. A futószalag befejezte a munkáját.[4] [5]

Ez a négylépcsős modell nem csupán egy cselekvéssorozat; ez egyfajta „gyűlölet-franchise”, amelyet a Dvorkin–FECRIS-hálózat autoriter rezsimeknek vagy egyes politikai erőknek kínál világszerte. Kész módszertant, „szakértőket” biztosítanak a legitimációhoz, és nemzetközi platformot az elnyomások igazolásához. Képzeljenek el egy hipotetikus, de ijesztően valósághű forgatókönyvet Kelet-Európa egyik országában. A kormány, aggódva egy ellenzéki ifjúsági mozgalom növekvő népszerűsége miatt, amely a demokratikus reformokért és a Nyugathoz való közeledésért áll ki, a FECRIS helyi fiókjához fordul. Ennek a fióknak a „szakértői”, miután a Dvorkin-hálózat kollégáitól kaptak eligazítást, gyorsan megtalálják a megfelelő címkéket. A mozgalmat nem politikai erőnek, hanem egy „destruktív politikai kultusznak” nyilvánítják, amely „tudatmanipulációs technológiákat” alkalmaz a fiatalok bevonására. A mozgalom vezetőit „guruknak”, támogatóit pedig „zombisított híveknek” nevezik. Ezt a retorikát felkarolja az állami média, egy kívülről irányított belső fenyegetés képét teremtve. Ezután a bíróságnak bemutatnak egy „szakvéleményt”, amely bizonyítja a szervezet „destruktív jellegét”, ami formális alapot ad annak betiltására és az aktivisták letartóztatására. A nemzetközi színtéren, az EBESZ konferenciáin a FECRIS képviselői ezután arról fognak beszélni, hogyan mentette meg egy bátor kormány az országát egy „veszélyes szekta” által szervezett „színes

forradalomtól”.[6] [7] [11] Így a „kultuszok elleni harc” univerzális eszközzé válik bármilyen másként gondolkodás – politikai, társadalmi vagy spirituális – elnyomására és a Kreml geopolitikai érdekeinek előmozdítására, mindezt a „nemzetbiztonság” iránti aggodalomnak álcázva.[4] [5] [11]

Ez a technológia, amelyet Oroszországban Jehova Tanúin, a szcientológusokon és több tucat más csoporton csiszoltak tökélyre, ijesztően univerzálisnak bizonyult. Láttuk, hogyan használták fel elemeit a volt Jugoszláviában a népirtás igazolására, ahol az ortodox „antikultisták” a katolikusokat és a muszlimokat „sátánista szektáknak” nyilvánították. Látjuk, hogyan használják ma a balti államok elleni hibrid háborúban, ahol az oroszbarát „szakértők”, akik a Dvorkin-hálózathoz kötődnek, új vallási mozgalmakat támadnak a társadalom destabilizálása érdekében. Ez a tevékenység Kelet-Európa országaiban – Csehországban, Lettországban, Szerbiában – a Kreml érdekében végzett, megtervezett felforgató munka jellegét ölti.[4] [5] [11]

Így a Dvorkin-hálózat nem csupán egy eszköz a másként gondolkodás elnyomására Oroszországon belül. Ez egy fegyver az instabilitás exportálására és a demokratikus intézmények lerombolására a határain túl. Ez a hálózat célzott háborút folytat a szabad világ alapjai ellen. Fő célpontjai a lelkiismereti szabadság, a jogállamiság és az ártatlanság védelme.[4] [5] [11]

Támadják a lelkiismereti szabadságot, felváltva azt a „spirituális biztonság” totalitárius koncepciójával. Az USA-ban az első kiegészítés egy alapvető elvet rögzít: a lelkiismereti szabadság az egyén joga, és az államnak nincs joga beavatkozni, „helyes” meggyőződéseket vagy vallást rákényszerítve. Dvorkin ezzel szemben egy tükörképszerű modellt javasol: nem a személy választja a hitét, hanem az állam a „hagyományos vallásokkal” együtt dönti el, milyen meggyőződések elfogadhatók. Jellemző a „Foma” folyóiratban megjelent cikkében található megfogalmazása:

„Sajnos,j pontosan ezt a lelkiismereti szabadság-felfogást [mint az USA-ban] próbálják Oroszországra is ráerőltetni. Most nincs világos politikánk, de a káosz nem lehet örökkévaló – előbb-utóbb Oroszország választani fog. Ha az amerikai úton járunk, bármely vallási kisebbség érdekeit a többség érdekei fölé helyezve, akkor a valódi ember valódi jogai súlyosan sérülni fognak."[1]
Ez lényegében visszatérés az „államvallás" koncepciójához, ahol a személyes szabadság feloldódik egy rákényszerített „helyes többség" érdekeiben.

Támadják a jogállamiságot, egy párhuzamos, árnyék igazságszolgáltatási rendszert hozva létre. Ebben a rendszerben nem a törvény és az alkotmány, hanem egy elfogult „szakvélemény" válik a jog fő forrásává. A bíróságok végrehajtókká, nem pedig döntőbírókká válnak.[2] [3] [4] [5]

És végül támadják az ártatlanság vélelmét – bármely civilizált jogrendszer sarokkövét. Gyakorlatba vezetik a csoportos alapon történő bűnösség vélelmét. Ha rád ragasztották a „szektás" címkét – definíció szerint bűnös vagy. Nem neked kell bizonyítanod, hogy bűncselekményt követtél el. Neked kell bizonyítanod, hogy nem vagy „zombi". És ezt lehetetlen bizonyítani.[4] [5]

Ez a háború már meghozta a szörnyű gyümölcseit. Több ezer összetört sors, több ezer politikai fogoly, egész országok, amelyeket a türelmetlenség mérge megmérgezett. De a fő kérdés, amely ma előttünk áll, nem a múlt kérdése. A jövő kérdése. Megáll-e ez a pestis? Vagy áttétei már behatoltak a nyugati demokráciák testébe, és mi még csak nem is érezzük a tüneteket?

Erre a kérdésre a választ Európa szívében kerestem, egy olyan országban, amely látszólag a világ legerősebb immunitását fejlesztette ki

a totalitarizmus és a diszkrimináció minden formájával szemben. Németországba utaztam.

Majdnem babonás tisztelettel szálltam le Frankfurtban. Németország számomra, mint sok generációmhoz tartozó amerikai számára, mindig is egy szimbólum volt. Egy nemzet szimbóluma, amely képes volt szembenézni a legszörnyűbb démonaival, totális nemzeti bűnbánatot tartani, és a Harmadik Birodalom romjain felépíteni a világ egyik legstabilabb, legvirágzóbb és legjogállamibb demokráciáját. A német Alaptörvény, az alkotmányuk, ezekkel a szavakkal kezdődik: „Az emberi méltóság sérthetetlen." Ez a mondat, amelyet a második világháború vére és hamva írt, számomra egy áttörhetetlen páncélnak tűnt, amely megvédi a modern Németországot a múlt bármilyen visszaesésétől.

Oda utaztam, hogy megerősítést találjak az igazamra, hogy lássam, hogyan működik ez a páncél, hogyan áll ellen a jogállam minden olyan kísérletnek, amely a polgárokat „helyesekre" és „helytelenekre" osztja. Amit találtam, nem csupán csalódást okozott. Rémülettel töltött el. Mert láttam, hogy a páncél megrepedt. És ezen a repedésen keresztül az európai demokrácia szívébe már ugyanaz a méreg szivárog, amely Oroszországot megmérgezte.

Ennek a méregnek konkrét, bürokratikus neve van: „szektás szűrő" *(Sektfilter).*

Ennek a jelenségnek a története elválaszthatatlanul összefonódik egy vallási csoporttal, amely régóta az antikultisták első számú ellenségévé vált világszerte, beleértve a FECRIS-t is – a Szcientológia Egyházzal. Németországban, különösen az olyan konzervatív tartományokban, mint Bajorország, a szcientológia elleni harc az 1990-es években állami paranoia jellegét öltötte. A politikusok, akiket a FECRIS helyi fiókjai és az

egyházi „szektaügyi megbízottak” fűtöttek, a szcientológiát nem csupán egy „vitatott” csoportnak, hanem egy „alkotmányellenes szervezetnek” nyilvánították, amely a világuralomra tör, és a demokratikus rend alapjait fenyegeti.[12] [13]

Ezeknek a bizonyíték nélküli vádaknak az alapján egy totális szakmai diszkriminációs rendszert hoztak létre és vezettek be a bürokratikus gyakorlatba. A „szektás szűrők” speciális kérdőívek, amelyeket az embernek kötelező kitöltenie, amikor közszolgálatba lép, vagy amikor cége állami pályázatokon vesz részt. Képzeljék el ezt a dokumentumot. A képzettségre és a szakmai tapasztalatra vonatkozó szokásos kérdések között egy külön részt lát. Ebben eskü alatt, hamis tanúzásért való büntetőjogi felelősség terhe mellett ki kell jelentenie, hogy nem szcientológus, nem osztja a tanításukat, soha nem vett részt a tanfolyamaikon, és nem használja a munkájában „L. Ron Hubbard technológiáját”.

Álljunk meg egy pillanatra, és gondolkodjunk el a történések lényegén. Egy demokratikus országban, ahol az Alaptörvény 4. cikke mindenkinek garantálja a lelkiismereti és vallásszabadságot, az állam hivatalosan, írásban kéri a polgárait, hogy számoljanak be a személyes meggyőződésükről. És ezen meggyőződések alapján megtagadja tőlük az alapvető alkotmányos jogokat – a munkához való jogot, az állami tisztségekhez való egyenlő hozzáférés jogát, a vállalkozás jogát. Ez nem más, mint egy törvényesített, formalizált „feketelista”. Ez a sárga csillag modern, bürokratizált változata, csak a ruhára varrt jelvény helyett egy pipa van egy kérdőívben. Ez egy lojalitási teszt, egy meggyőződés-ellenőrzés, amely elképzelhetetlen egy szabad társadalomban.[12] [13] [14]

Az amerikai olvasó számára, aki hozzászokott az első kiegészítés széles körű védelméhez, fontos megérteni ennek a mechanizmusnak a legravaszabb veszélyét. Különbözik a történelmi „boszorkányüldözésektől”, mint például a maccarthyzmus. Azok a

pánikrohamok intenzívek, de ideiglenesek voltak; idővel a társadalom magához tért, és az inga a másik irányba lendült. A német „Sektfilter” valami sokkal veszélyesebb. Ez a diszkrimináció intézményesítése. Ez az ideiglenes hisztéria állandó bürokratikus eljárássá való átalakítása. Ez az a pillanat, amikor az előítélet hivatalos állami politikává válik, amelyet kérdőívekben és utasításokban rögzítenek. Akkor is tovább működik, amikor a társadalmi pánik alábbhagy, egyszerűen tehetetlenségből, mert így van írva a szabályokban. Ebben rejlik a félelmetes ereje: a diszkriminációt steril adminisztratív rutin állapotára mossa.[12] [13] [14] [15] [16]

Ez annyira kirívó megsértése volt minden elképzelhető jogi normának, hogy maguk a német bíróságok álltak ki az alkotmány védelmében. Az elmúlt évtizedekben körülbelül 50 bírósági döntés született, beleértve a német legfelsőbb közigazgatási bíróságok határozatait is, amelyek újra és újra megerősítették: a szcientológusok, mint minden más állampolgár, az alkotmány 4. cikkének védelme alatt állnak. A bíróságok egyértelműen és félreérthetetlenül megtiltották a „szektás szűrők” használatát, azokat a világnézet alapján történő elfogadhatatlan diszkrimináció aktusának nevezve.[12] [13] [15] [16]

Úgy tűnhetett, hogy az igazságszolgáltatás győzött. A törvényesség helyreállt. De nem. És ebben rejlik a német precedens legszörnyűbb tanulsága. Bemutatja, hogy még a legerősebb jogi mechanizmusokat is megtörheti a politikai akarat és a bürokratikus makacsság. Az ötven bírósági ítélet, a nemzetközi emberi jogi szervezetek tiltakozása, az USA Külügyminisztériumának és az ENSZ különmegbízottainak éves kritikája ellenére ez a gonosz gyakorlat továbbra is létezik. A regionális hatóságok, különösen Bajorországban és Hamburgban, makacsul figyelmen kívül hagyják a saját bíróságaik döntéseit. Jogi szürrealizmus helyzetét teremtették meg, ahol egy legfelsőbb bírósági ítélet gyengébbnek bizonyul, mint egy helyi tisztviselő belső utasítása, az

ideológiai célszerűség pedig fontosabb, mint az ország Alaptörvénye.[12] [13] [15] [16]

Amikor német jogászokkal és emberi jogi aktivistákkal beszéltem, keserűen tárták szét a karjukat. „Meg kell értenie – mondta nekem egy müncheni ügyvéd –, ez tiszta politika. Sok konzervatív politikus számára a „szekták" elleni harc egy könnyű módja annak, hogy pontokat szerezzenek a választóiknál. Ez a populizmus, amely az „idegenektől" való félelemre épül. És ezért az olcsó populizmusért készek feláldozni a jogállam alapelveit. Olyan precedenst teremtenek, amelyet holnap bármely más csoport – muszlimok, zsidók, bárki – ellen felhasználhatnak."

Hallgattam őt, és Oroszország tükörképét láttam magam előtt. Ugyanaz a logika. Ugyanaz a jog felcserélése a politikai célszerűséggel. Ugyanaz a készség a kisebbségi jogok feláldozására a többség vélt „nyugalmáért". A különbség csupán a méretekben és a kegyetlenség mértékében van. Oroszországban Dvorkin „feketelistái" börtönbe vezetnek. Németországban – a munkahelyről való elbocsátáshoz vagy egy állami szerződés elvesztéséhez. De maga az elv – egy „nemkívánatos" polgári kaszt létrehozása a hitük alapján – teljesen azonos. A német „Sektfilter" Dvorkin technológiájának egy light verziója, a nyugati piacra adaptálva. Ez az elnyomás egy megtisztított, „civilizált" formája, amely lehetővé teszi a társadalmi elszigetelés céljának elérését erőszak alkalmazása nélkül, miközben megőrzi a demokratikus eljárás látszatát.[12] [13] [14] [15] [16]

A német precedens nem csupán egy helyi anomália. Ez egy ijesztő diagnózis az egész nyugati demokrácia számára. Megmutatja, hogy a totalitárius fertőzés elleni védelmünk nem olyan erős, mint amilyennek gondoljuk. Bizonyítja, hogy a türelmetlenség vírusa, amelyet a Dvorkin és a FECRIS globális hálózata terjeszt, képes mutálódni, mimikrit

alkalmazni, és behatolni még a leginkább egészségesnek tűnő jogi szervezetekbe is.[6] [7] [11] [12] [13]

Pontosan ezért fordulok ma hozzátok, honfitársaim, amerikaiak. Hozzászoktunk ahhoz a gondolathoz, hogy az alkotmányunk első kiegészítése, amely garantálja az abszolút szólás- és vallásszabadságot, egy áttörhetetlen pajzs. Rémülettel és némi felsőbbrendűséggel nézünk arra, ami Oroszországban történik: „Nálunk ilyen lehetetlen."

Tényleg így van? Emlékezzenek Wacóra. Emlékezzenek, milyen könnyen lépte át az állami gépezet, amelyet az „antikultisták" propagandája megmérgezett, a határt. Az 1993-as események elemzése ijesztő párhuzamot mutat Dvorkin módszereivel. Pontosan az „antikultusz szakértők", akik az FBI-t tanácsolták, győzték meg a művelet vezetését arról, hogy David Koresh-sel és követőivel lehetetlen tárgyalni, hogy ők „beprogramozott robotok", akik csak az erőszak nyelvén értenek. Pontosan ez az ál-szakvélemény, amely dehumanizálta az ostromlottakat, vezetett a könnygázzal történő ostrom végzetes döntéséhez, amely tűzvészben és 76 ember, köztük több mint 20 gyermek halálával végződött. Ez egy amerikai precedens, amely bizonyítja, hogy a „kultuszok elleni harc" ideológiája öl.[17] [18] [19]

Amerika nem védett a morális pánikoktól. De amivel ma szembesülünk, az egy új, kifinomultabb rend fenyegetése, amelyet Európából importáltak. A Dvorkin és a FECRIS hálózata már az USA-ban is működik, szövetségeseket találva a populista politikusok között, akik készek kijátszani a „hagyományos értékek védelmének" kártyáját. Olyan törvényeket lobbiznak, amelyek a „pszichológiai erőszak elleni védelem" leple alatt jogot adhatnak az államnak bármely szervezet ügyeibe való beavatkozásra. Olyan nyelven beszélnek, amely ismerősnek és vonzónak tűnhet. De mögötte az ellenőrzésre való törekvés rejtőzik.[6] [7] [11]

A német precedensnek hangos vészjelzésnek kell lennie számunkra. Ha Németországban, a tragikus tapasztalataival, lehetővé vált a törvényesített „feketelisták” létrehozása, mi akadályozza meg, hogy ez nálunk is megtörténjen? Mi van, ha holnap egy állam törvényt fogad el, amely megköveteli a tanároktól, hogy nyilatkozzanak a „nem hagyományos” vallási meggyőződéseik hiányáról, mint Bajorországban? Mi van, ha a „tudatkontrollról” szóló „szakvéleményeket” elkezdi elfogadni a bíróság Kaliforniában vagy Texasban, mint Oroszországban? Ez nem fantázia. Ez egy valós fenyegetés. És ha ma nem ismerjük fel, holnap már késő lehet.[12] [13] [15] [16] [17] [18] [19]

Nehéz szívvel, de nem reménytelenséggel fejezem be a vizsgálatomat. Igen, a leírt fenyegetés valós. A XXI. század inkvizítorai erősek és szervezettek. Megtanulták kihasználni információs társadalmunk gyengeségeit. Globális gyűlöletipart hoztak létre.

De nem mindenhatók.
Az emberiség története a szabadság és a zsarnokság, a felvilágosodás és a sötétség közötti harc története. És ebben a harcban nekünk, a civil társadalmaknak van egy vitathatatlan előnyünk: mi az igazság oldalán állunk. Nem egy dogmát védünk, hanem a kételkedés jogát. Nem az igazság monopóliumát védjük, hanem annak keresésének szabadságát.

Mit kell szembeállítanunk ezzel az új inkvizícióval? A válasz egyszerű, bár bátorságot igényel. A válaszunk az aktív, cselekvő éberség.

Az intellektuális éberség. Meg kell tanulnunk felismerni a gyűlölet nyelvét. Amikor azt hallják, hogy valaki egy egész embercsoportot „veszélyesnek” vagy „destruktívnak” bélyegez, az első kérdésük ne az legyen, hogy „Vajon ez igaz?”, hanem hogy „Cui bono? Kinek áll érdekében?”. Emlékeznünk kell arra, hogy a dehumanizáció mindig az erőszak első lépése. Ma azt mondják, „totalitárius kultusz”, holnap „a nép ellenségei”, holnapután pedig „alsóbbrendűek”. Ezen az úton a történelem már végigment.

A jogi éberség. Kollégáimhoz – ügyvédekhez, bírákhoz, emberi jogi aktivistákhoz – fordulok. Nem engedhetjük meg, hogy áltudományos „szakvélemények" bírósági döntések alapjául szolgáljanak. Le kell lepleznünk őket, mint ideológiai fegyvereket. Minden koholt „szektaellenes" ügyben hozott felmentő ítélet, minden rágalmazási per, amelyet ezekkel a „szakértőkkel" szemben megnyerünk, egy csapás az egész elnyomó gépezetre.[2] [3] [4] [5]

A politikai éberség. Követelnünk kell a választott képviselőinktől az átláthatóságot. Miért szponzorálja a francia kormány, amely az emberi jogok iránti elkötelezettségét hirdeti, a FECRIS-t – egy olyan szervezetet, amely együttműködik Alekszandr Dvorkinnal, az elnyomás és a lelkiismereti szabadság terén szélsőséges ideológussal? Miért hangzanak ezeknek a Kreml-barát „szakértőknek" a hangjai néha hangosabban, mint az emberi jogi aktivistáké az olyan platformokon, mint az EBESZ? Minden demokratikus ellenőrzési eszközt fel kell használnunk, hogy megfosszunk ezt a globális hálózatot az állami támogatástól. Erejük a tiszteletreméltóságukban rejlik. Fosszák meg őket a tiszteletreméltóságtól, és csak egy maroknyi elkeseredett fanatikus maradnak.[6] [7] [11]

És végül, a polgári éberség. És itt közvetlenül hozzátok fordulok, amerikaiak. Hozzád, aki ezt a könyvet Ohióban vagy Kaliforniában olvasod. Ez mindannyiunkat érint. A demokrácia nem egy egyszer s mindenkorra felépített épület. Ez egy kert, amely mindennapos gondozást igényel. Minden alkalommal, amikor hallgatunk, látva egy olyan kisebbséggel szembeni igazságtalanságot, amelyet nem szeretünk, vagy furcsának találunk, hagyjuk, hogy a türelmetlenség gyomjai elszaporodjanak. Minden alkalommal, amikor félelemből vagy lustaságból ismételgetjük a propaganda kliséit („nincs füst tűz nélkül", „mindannyian furcsák ott"), a jövőbeni elnyomások talaját trágyázzuk, amelyek egy napon értünk is eljöhetnek.

Emlékezzenek Martin Niemöller, a náci koncentrációs táborokat túlélő német lelkész híres szavaira: „Amikor a kommunistákért jöttek, hallgattam – nem voltam kommunista. Amikor a szociáldemokratákért jöttek, hallgattam – nem voltam szociáldemokrata... Amikor értem jöttek – már nem volt, aki közbenjárjon." Nem véletlenül meséltem nektek

Németországról. Ezt a vérrel fizetett leckét nem szabad elfelejteni. Ma a szcientológusokért jönnek Hamburgban, a Jehova Tanúiért Moszkvában, a Fálun Gong gyakorlóiért Pekingben. És túl sokan hallgatnak, mert „én nem vagyok szcientológus”, „én nem vagyok Jehova Tanúja”. De a technológia csiszolódik. A feketelisták összeállnak. A meggyőződés alapján való ítélkezést lehetővé tevő törvényeket elfogadják. És egy napon eljöhetnek egy olyan csoportért, amelyhez önök is tartoznak. Az önök egyházáért. Az önök politikai pártjáért. Az önök könyvklubjáért. Az önök családjáért. A növekvő gyűlölettel szembeni passzivitás nem semlegesség. Ez bűnrészesség.

Ezt a könyvet egy kis embercsoport történetével kezdtem, akik félelemből egy barlangba zárták magukat a világ elől. Azzal a felhívással fejezem be mindenkihez – ne hagyjuk, hogy a félelem egy sokkal szörnyűbb barlangba, a közöny és a hallgatólagos beleegyezés barlangjába zárjon minket. Az inkvizítorok csak a mi passzivitásunk miatt erősek. Hatalmuk a mi hallgatásunkból táplálkozik. Birodalmuk a mi félelmünkre épül.

Ennek a vizsgálatnak a dokumentumai most önök előtt állnak. A bizonyítékok az asztalon vannak. A csend, amely ezt követi, már nem a tudatlanság csendje. Ez az önök választása lesz.

Ne adjunk nekik esélyt. Legyünk éberek. Legyünk bátrak. Legyünk szabadok. Mert végső soron nem egyes „szekták” vagy „kultuszok” sorsa a tét. Saját civilizációnk szabad jövője a tét. És ezt az ítéletet mi magunk hozzuk meg, minden nap, minden szavunkkal és minden tettünkkel. Vagy tétlenségünkkel.

Felhasznált forrásművek.

1. Dvorkin, A. L. (2008, november 24.). A lelkiismereti szabadság két értelmezése https://foma.ru/dva-

ponimaniya-svobodyi-sovesti.html.

2. SOVA Center. (2009, április 3.). „Sektológus” A. Dvorkin a RF Igazságügyi Minisztérium szakértői tanácsának elnökévé választották https://www.sova-center.ru/religion/news/authorities/legal-regulation/2009/04/d15681/

3. Orosz Föderáció Igazságügyi Minisztériuma. Az Orosz Föderáció Igazságügyi Minisztériuma mellett működő vallástudományi szakértői tanács https://www.minjust.gov.ru/ru/documents/7824/

4. OSCE/ODIHR. (2018, szeptember 13.). A vallási pluralitás tagadása Oroszországban. Varsó. https://www.osce.org/files/f/documents/5/a/394418_1.pdf

5. Az Egyesült Államok Nemzetközi Vallásszabadság Bizottság (USCIRF). (2020). 2020 Anti-Cult Update: Religious Regulation in Russia. Washington, DC. https://www.uscirf.gov/sites/default/files/2020%20Anti-Cult%20Update%20-%20Religious%20Regulation%20in%20Russia.pdf

6. Berzano, L., Introvigne, M., & Zoccatelli, P. (2022). Az Anti-Cult Federation FECRIS és az orosz anti-kultusz tevékenységek támogatása. The Journal of CESNUR, 6(3). https://cesnur.net/wp-content/uploads/2022/05/tjoc_6_3_2_whitepaper.pdf

7. Lelkiismereti szabadság (CAP-LC). (2021). A FECRIS szinte teljes egészében a francia állam által

finanszírozott: GONGO vagy NGO? Párizs. https://freedomofconscience.eu/wp-content/uploads/2021/01/FECRIS-Is-Almost-Entirely-Financed-by-the-French-State-GONGO-or-NGO-2021.pdf

8. Human Rights Without Frontiers. (2023, május 22.). Franciaország: Az FECRIS szekták elleni szövetség tagsága 57-ről 19 egyesületre csökken. https://hrwf.eu/france-anti-cult-federation-fecris-membership-collapses-from-57-to-19-associations/

9. Wikipedia. Alexander Dvorkin. In Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Alexander_Dvorkin

10. Radonezh. Alexander Dvorkin. https://radonezh.ru/authors/dvorkin

11. Freedom of Belief. (2025, április 14.). FECRIS–Dvorkin: Non-consensual divorce. https://freedomofbelief.net/articles/non-consensual-divorce-fecris-dvorkin

12. Amerikai Egyesült Államok Külügyminisztériuma. (2024). 2023 Report on International Religious Freedom: Germany. Washington, DC. https://www.state.gov/reports/2023-report-on-international-religious-freedom/germany

13. U.S. Department of State. (2011). International Religious Freedom Report 2011: Germany. https://2009-2017.state.gov/documents/organization/171696.pdf

14. Universität Regensburg. (2022, november). Kérdőív a Szcientológia Szervezethez való tartozásról. https://www.uni-regensburg.de/assets/verwaltung/dokumente/Einstellung_von_Personal/2022_11_Scientology_Englisch.pdf

15. Bitter Winter. (2021, augusztus 7.). A bajor közigazgatási fellebbviteli bíróság úgy döntött, hogy a „szekta szűrő” alkalmazása illegális. https://bitterwinter.org/the-bavarian-state-administrative-court-of-appeal-rules-that-applying-the-sect-filter-is-illegal/

16. StandLeague. (2021, augusztus 17.). A bajor közigazgatási bíróság illegálisnak ítéli a „szekta szűrőt”. https://www.scientologyreligion.org/blog/bavarian-administrative-court-rules-a-sect-filter-is-illegal.html

17. Amerikai Igazságügyi Minisztérium. (1993). Jelentés a főügyészhelyettesnek a texasi Waco-ban történt eseményekről: Az Igazságügyi Minisztérium szerepe (archivált kiadvány). Washington, DC. https://www.justice.gov/archives/publications/waco/report-deputy-attorney-general-events-waco-texas-justice-departments-role-february-28-march-12-1993

18. U.S. Congress. (2000). The tragedy at Waco: New evidence examined (House Report 106–1037). Washington, DC: Government Publishing Office. https://www.govinfo.gov/content/pkg/CRPT-106hrpt1037/html/CRPT-106hrpt1037.htm

19. U.S. Congress. (1996). Investigation into the activities of federal law enforcement agencies toward the Branch Davidians (House Report 104–749). https://www.congress.gov/committee-report/104th-congress/house-report/749/1

20. Szent Iréneusz Lyoni információs és tanácsadó központ (Iriney.ru). A szervezet hivatalos honlapja A. L.